georgi dimitrov

halk cumhuriyetine doğru

HABORA KİTABEVİ YAYINLARI: 73

Bu eser 1970 yılında ASYA Matbaasında dizilmiş, FONO Matbaasında basılmıştır.

GEORGİ DİMİTROV

HALK CUMHURİYETİNE DOĞRU

— Bulgaristan —

Çevirenler :
Sulhi Dönmez
Sahir Ertan

HABORA KİTABEVİ
Nuruosmaniye Cd. Atasaray 106
Cağaloğlu — İstanbul

VATAN CEPHESİNİN PROGRAMI

Çar Boris hükümetinin halk aleyhtarı siyaseti, gerçek bir milli tehlike teşkil etmektedir. Gerçekte bugün Bulgaristan Hitler'in vasalı, Bulgaristan halkı ise Alman emperyalistlerinin kölesi haline gelmektedir.

Hitler'in dünyaya egemen olmak hedefini güden manyak planı mukakkak hezimete mahkûm olduğuna göre, bu vatana ihanet siyasetinin her ne surette olursa olsun devam ettirilmesi, Bulgaristan halkını bilinçli olarak uçuruma sürüklemek ve onun millî bağımsızlığım kaybetmesi demektir.

Şu tarihî anda Bulgaristan halkının, ordusunun ve vatansever aydınlarının en büyük görevi, Bulgaristan'ın kurtuluşu için kudretli bir Vatan Cephesinde birleşmesidir.

Vatan Cephesi şu âcil görevleri ortaya koymaktadır:

1. Bulgaristan'ın, Bulgaristan halkının felâketi olan canice Hitlerist savaşa sürüklenmesine meydan vermemek.

2. Kardeş Sırp halkının Alman ve İtalyan boyunduruğuna karşı yürüttüğü mücadeleyi bastırmak için gönderilmiş olan Bulgar ordularım derhal geri çekmek.

3. Bulgaristan'm Hitlerci Almanya ile Mihvere dahil diğer devletlerle bağladığı ittifakı bozmak, Bulgaristan topraklarını Alman faşist ordularından ve gestapo haydutlarından kurtarmak.

4. Almanya'ya ve Mihvere dahil diğer devletlere

yapılan yiyecek ve ham madde ihracını durdurmak. Halkın ve ordunun yiyeceğini temin etmek ve halkın elverişli fiyatlarla en lüzumlu maddeleri tedarik etmesini sağlamak.

5. Atlantik beyannamesi gereğince, Bulgaristan halkının diğer Balkan halklariyle anlaşması suretiyle ve Bulgaristan'ın Sovyetler Birliği, İngiltere ve diğer hürriyetsever halklarla sıkı dostluk ve işbirliği tesisi suretiyle milli menfaatlerini teminat altına almak.

6. Faşizme ve Hitlerci Almanya'ya karşı mücadele ettiklerinden dolayı takip edilen bütün sivil ve askerî şahsiyetleri derhal serbest bırakmak.

7. Halkın siyasi haklarını, özellikle basın, toplantı ve cemiyet kurma hürriyetlerini iade etmek; bütün anayasa aleyhtarı, halk aleyhtarı ve faşist kanunları kaldırmak.

8. Orduyu faşist-monarşist kliğin elinden almak ve ordunun halk aleyhtarı maksatlarda kullanılmaması için kesin tedbirler almak. Eşit haklara sahip vatandaşlar olmaları itibariyle subay ve askerlerin haklarını temin etmek.

9. «Brannik», «Ratnikler Birliği», «Lejyon» tipinde olan faşist teşkilâtları dağıtmak.

Faşist cellât ve canileri zararsız bir hale sokmak ve onların örnek sayılacak bir şekilde cezalandırılması için tedbirler almak.

10. Halk servetini ve halk emeğini yabancıların el koymalarından korumak ve Bulgaristan'm hür ve bağımsız bir memleket olarak iktisadî bakımdan doğru bir şekilde gelişmesini sağlıyacak şartlar yaratmak.

11. Halkın geçimini, emekçi şehirli ve köylü

halkın çalışmasını, gelirini ve insan gibi yaşamasını sağlamak.

12. Faşist taassubunu, ırk düşmanlığım ve halkımızın millî şerefinin düşürülmesini kökünden söküp atmak.

Halkımız için zaruri olan bu görevlerin gerçekleştirilmesi, Vatan Cephesinin kurtarıcı siyasetini metanet ve sebatla uygulamaya muktedir gerçekten millî bir hükümetin bir an önce kurulmasını gerektirmektedir. Bu sebepten dolayı Vatan Cephesi, yürüttüğü mücadelenin en yakın görevi olarak, şimdiki vatan haini, halk aleyhtarı Hitlerci hükümetin iktidardan indirilerek, gerçek bir milli Bulgar hükümetinin kurulmasını ortaya koymaktadır.

Bütün Bulgaristan halkımn irade ve desteğine dayanan bu hükümet, Büyük Millet Meclisinin çağırılmasını sağlıyacak şartları da hazırlıyacaktır ve bu meclis Bulgaristan'ın gelecekteki idare şeklini tayin edecek ve vatanımızın hürriyeti, bağımsızlığı ve gelişmesi bakımından gereken yasal ve maddî garantileri sağlıyacaktır.

«Hristo Botef» radyo istasyonu,
17 temmuz 1942.

BULGARİSTAN NEREYE GİDİYOR

Çar Boris'in âni ölümü, milletlerarası kamuoyu arasında Bulgaristan'daki siyasî duruma ve onun şimdiki savaşta oynadığı role karşı büyük bir ilgi uyandırdı. Bu olay, Bulgaristan'ın, arazi ve nüfus sayısı bakımından büyük bir devlet olmamasına rağmen Balkanlarda mühim bir mevki işgal ettiği, önemli askerî ve stratejik mevzilere ve henüz savaşa girmemiş olan 450 bin kişilik taze bir orduya sahip bulunduğu gözönüne alınırsa, tamamen açıklanır mahiyettedir. Almanya'nm asıl şimdi, Bulgaristan'ı faal askerî hareketlere sürüklemek üzere, onun üzerinde gayet kuvvetli bir baskı uygulaması niteliğini de gözden kaçırmamak lâzımdır.

Bulgaristan nereye gidiyor? Bulgaristan, Alman taraftarı çevrelerin başında bulunmuş ve onları birleştirmiş olan Çar Boris'in ölümünden sonra ne gibi siyaset takip edecektir? Bulgaristan halkı, memleketi çıkmaza sokmuş ve uçurumun eşiğine getirmiş olan Alman taraftarı siyasetinin bundan böyle de devam ettirilmesine meydan verecek mi? Hitlerci Almanya, Bulgaristan'ı canavar pençesinde tutmağa ve arazisinden, ordusundan, ulaşımından, yiyecek ve ham madde kaynaklarından faydalanmasını bilecek mi? Halen bu meseleler Bulgaristan halkının bütün samimî dostlarım yakından ilgilendirmektedir.

★

Bulgaristan halkını Rus halkına sıkı suret-

te bağlıyan iki tarihî olay vardır. Birincisi, Bulgaristan milli kurtuluşunu Rus halkından elde etti. Bu olay Bulgaristan halkının ruhunda Rus halkına karşı derin minnet ve sevgi ananelerini sağlamlaştırdı. İkincisi, Bulgaristan halkı ile Rus halkmı birbirine bağlıyan eğilimlere karşı İslâv halklarımn yürüttükleri mücadelede sahip oldukları ortak gelecektir. İslâvların kan birliği, dil yakınlığı, edebiyat ve kültürün bir olması, Alman tehlikesine karşı yapılan mücadelede menfaatlerin bir oluşu, Bulgarlarla Ruslar arasındaki sarsılmaz bağların temelini attılar. XIX. yüzyılda Bulgar milli kurtuluş hareketinin bütün tamnmış faaliyetçileri Rus - Bulgar kardeşliği uğrunda mücadele eden hararetli ve kanaat getirmiş savaşçılardı. Özellikle Bulgaristan'ın Rus orduları tarafından kurtarılmasından sonra, Bulgaristan halkı kardeş Rus halkımn şahsında kendi kurtarıcısımı ve millî varlığımn yüce dayanağım görüyordu. Rus halkı, Çarlığı tasfiye ederek, kendi geleceğini kendi eline aldıktan sonra iki İslâv halkı arasında en samimî bir dostluğun gelişmesi için fevkalâde elverişli şartlar yaratılmış olduğunu ispata lüzum var mıdır?

Ama Bulgarların Rus halkına karşı besledikleri bu doğal ve genel halk bağlılığına karşı koyan, Balkanlar üzerinden doğuya doğru kendisine yol açmak üzere bütün çarelere başvurarak gayret sarfeden Alman emperyalizmi oldu. Alman emperyalizminin Balkanlara nüfuz etmesi, kendi etrafmda en mürteci, en açgözlü ve satılgan unsurları toplamış olan Alman ajanlarımn Bulgaristan'da yerleşmesi ile sıkı sıkıya bağlıdır. Otuz yıl içinde bu Alman ajanları Bulgaristan aleyhinde olan bir siyaset yürütmüştür; bu siyaset Bulgaristan halkına Balkan Savaşında

(1912 — 1913) bir milli felâkete ve 1918 yılında Bulgaristan'ın Birinci Dünya Savaşında Almanya'mn tarafına sürüklenmesi sonunda, ikinci daha ağır bir millî felâkete mal olmuştu.

Bulgaristan'ın Birinci Dünya Savaşında Kayzer Almanyasımn tarafma geçmesi, Bulgaristan halkına, 150 binden fazla ölüye, yüzbinlerce malûl, dul ve yetime, yüz binlerce göçmene, altın leva olarak iki buçuk milyar tazminat ödemeye, Bulgaristan'dan toprak koparılmasına ve iktisadî yıkım durumuna getirilen memleketin soyulup soğana çevrilmesine mal olmuştu. Bulgaristan halkının millî menfaatlerine fevkalâde ağır bir darbe indirildi.

Çar Ferdinand bu siyaseti tacı ile ödeyerek, Almanya'ya efendilerinin yanma kaçtı ki, bu efendilerinden bugün dahi emekli maaşı almaktadır. Ferdinand gitti, fakat durum değişmedi. 1918 yılında Bulgaristan halkı Alman ajanlarını ebediyen olmak üzere koparıp atamadı. Çarlığa getirilen Ferdinand'ın oğlu Boris, babasının Alman siyasetini devam ettirdi. Halkı, öz tecrübeleriyle Almanlarla yapılan ittifakın neye mal olduğunu anlamış olan Bulgaristan'ın çeyrek yüzyıl sonra yeniden Almanya'nm safında yer almasını ve halen bağımsızlığı ve geleceği bakımından bir kat daha feci, üçüncü bir millî felâkete sürüklenmek gibi bir ölüm tehdidine maruz kalmasının başlıca sebeplerinden biri budur.

Tahta çıkmasından sonra Çar Boris, memleketin ve ordunun en mürteci unsurlarma dayanarak, hükümet darbesi (9 haziran 1923) yaptı, Stamboliyski'nin meşru hükümetini devirdi, memlekette faşist, rejimi tesis etti ve Bulgaristan'ı tamamen Alman emperyalist siyasetinin menfaatlerine bağlıyacak bir yol tuttu. Bulgaristan'ın Mihvere dahil devletler sa-

fına katılması, Hitler'in vasalı haline gelmesi; Bulgaristan'ın mürteci idare çevrelerinin takip ettiği siyasetin sonuçlarmdandır.

Hitler'in ajanları halen Bulgaristan'da şu masalı gayretkeşlikle yayıp durmaktadırlar: Bu ajanlar, 1941 yılının martında halka yüz çevirerek ve onun arzusu dışında Alman ordularınm Bulgaristan'a girmelerine imkân verince, güya Bulgaristan'ın seçecek başka yolu yokmuş, Almanya ile beraber yürümesi lâzımmış, çünkü Bulgaristan'da ve Balkanlarda barışın korunması ancak bu suretle mümkünmüş. Fakat bu, büyük bir yalandır. Ve bu yalanın içyüzü daha o vakit, S.S.C.B. Dışişleri halk komiserliğinin 3 mart 1941 tarihli notası ile meydana çıkarılmıştı. Alman ordularınm Bulgaristan'a girmesine güya Balkanlar barışının korunması maksadiyle rızasını vermiş olduğuna dair Bulgar hükümetinin bir resmî tebliğ yayınlaması üzerine Dışişleri halk komiserliği şu beyanatı vermişti:

«1. Sovyet hükümeti, Bulgar hükümetinin söz konusu mesele hakkındaki görüşünün doğru olduğuna dair ileri sürdüğü kanaati paylaşamaz, zira Bulgaristan hükümetinin isteği olsun olmasın, bu görüş barışın takviyesine değil, bilâkis savaş sahasının genişlemesine ve Bulgaristan'ın savaşa sürüklenmesine yol açmaktadır.

2. Sovyet hükümeti takip ettiği barış siyasetine sadık kalarak ve bunu gözönünde bulundurarak, Bulgaristan hükümetine, şimdiki siyasetini yürütmesi hususunda herhangi bir destekte bulunamaz.»

Bulgaristan hükümeti Sovyet hükümetinin bu açık ihtarını gözönüne almış olsaydı, hiç şüphesiz, Almanların Balkanları istilâ etmelerinin arifesinde Avrupa'nın bu kısmında barışın kurtarılması ve ay-

nı zamanda Bulgaristan'ın hayatî menfaatlerinin kurtarılması tamamiyle mümkün olacaktı.

1941 yılının martında Alman orduları Bulgaristan'a girip onun topraklarına yerleştikleri zaman durum nasıldı? Yugoslavya halkları Almanlara karşı müdafaaya hazırdılar. Yunan ordusu, Arnavutluk topraklarında İtalyanları dövüyordu. O zaman Bulgaristan, ordusuna ve bütün halkın tam iradesine dayanarak, tarafsızlığım koruyabilirdi. Yoksa memleketin temel millî menfaatleri tarafsızlığın korunması zorunluğunu dikte etmiyor muydu? Yoksa o vakit Bulgaristan halkı, Bulgaristan'ın bağımsızlığına ve Balkanlarda barışın korunmasına en mühim bir garanti olarak Sovyetler Birliğiy'le bir barış paktı imzalanmasına ısrar etmiyor muydu? Fakat Bulgar idare çevreleri, halkın bu isteğini reddederek, Bulgaristan'ı Mihver devletlerine iltihak ettirdiler ve Alman ordularının memlekete girmesine imkân verdiler. Onlar Yugoslavya'nın ve Yunanistan'ın arkasına hançer sapladılar ve böylelikle Hitlerci sürülerin Yugoslav ve Yunan ordularını bozguna uğratmalarına meydan verdiler. Daha sonra cereyan eden bütün olaylar, Bulgaristan idarecilerinin özellikle bu hareketleriyle Balkanlarda savaş sahasının genişlemesine ve Bulgaristan'ın savaşa sürüklenmesine yardım ettiklerini gösterdiler.

Balkan halklarının tarihi, Bulgaristan'ın millet olarak bağımsız kalmasının ve gelişip ilerlemesinin, her şeyden önce komşu İslâv halklariyle en sıkı bir dostluk kurmasiyle mümkün olduğuna yalanlanamaz bir şekilde aracılık etmektedir. Bu sebepten dolayı Bulgaristan'ın Sovyetler Birliği aleyhinde kullanılacak bir âlet haline gelmesi ve Yugoslavya'ya, Bulgaristan halkının Balkanlardaki İslâv kardeşleri

olan Makedonyalılara, Sırplara, Karadağlılara, Hırvatlara, Slovenlere ihanet etmesi, oldukça ağır bir cinayet teşkil ediyordu. Bulgaristan'ın idare çevreleri, Bulgaristan'ı Hitlerci haydutlara teslim etmekle onun millî menfaatlerine ağır bir darbe indirmiş oldular.

Bu siyaset sonunda Bulgaristan, Sovyetler Birliği'ne karşı güdülen savaşta Almanlar tarafından Hitlerci Almanya'nın bir savaş alanı haline getirildi. Burgaz, Varna, Balçık ve Karadeniz sahilinin diğer birçok noktaları ile Tuna üzerindeki Ruse limanı şimdi Almanların elinde bulunmakta ve Alman denizaltıları ile savaş gemilerine hizmet edecek bir tarzda tertip ve tanzim edilmiş bulunmaktadırlar. Dahası da var; Almanlar, Bulgar deniz filosunu Sovyetler Birliği'ne gönderilmek üzere askerî kuvvet ve savaş malzemesi nakliyatında kullanmaktadır. Memleketin en mühim demiryolları, fiilen Almanların elinde bulunmakta olup, Alman askerî ve deniz kıtlarım, Alman savaş malzemesini taşımakla meşguldür. Almanlar Bulgaristan toprakları üzerinde birçok hava alanına ve askerî depolara sahiptirler. Bulgaristan'ın bütün hava meydanları Alman askerî makamlarının kontrolü altında bulunmaktadır. Alman kumandanlığı Bulgaristan'da askerî tahkimat yapmakla ve stratejik yollar inşa etmekle Bulgar topraklarını Hitlerist çatışmanın bir savaş alanı haline getirmiş olmaktadır.

Şimdi Bulgaristan, Birinci Dünya Savaşında olduğundan çok daha fazla Almanlar tarafından vağma edilip soyulmaktadır. Hükümet «Hranoiznos» adlı devlet genel müdürlüğü vasıtasiyle Almanya'ya kitle halinde Bulgar tarım maddeleri ihraç etmektedir. Almanya'ya yiyecek maddeleri ve ham madde

ihracatı 20 milyar leva gibi kocaman bir meblâğı aşmış bulunuyor. Bu, Almanya'nın Bulgar halk bankasına olan «borcu»dur. Bulgaristan'a hiç bir zaman ödenmeyecek olan bir borçtur. Bulgaristan köylülerinin soyulması yalnız bu biçimde olmamaktadır. Bulgaristan, Alman garnizonlarını, askerî hastahanelerini, birçok Alman acentalarmı ve mümessilliklerini, Alman askerî şahıs ve memurlarmm ailelerini kendi hesabına tutmak zorunluğundadır. Aç Alman sürüleri yiyecek maddelerini yok pahasına satın alıp durmadan paket halinde Almanya'ya göndermektedir.

Bulgaristan iktisaden Hitlerci Almanya'nın bir peyki haline getirilmiş bulunmaktadır. Bulgaristan'da yabancı sermaye yatırımlarının %63'den fazlası Almanların elindedir. Bulgar idare çevrelerinin şimdi takip ettikleri iktisadî siyaset baştan başa Almanların amaçlarına tâbi bulunmaktadır. Bunun ifade ettiği mâna, Almanya'ya lüzumlu olmıyan müesseseleri kapatmak, Bulgaristan'ın köy iktisadiyatım Alman sanayiinin ihtiyaçlarına uydurmak, yani Almanya için ham maddeler ve yarı mamuller istihsal etmektir. Bu, Bulgaristan sanayiinin bağımsız olarak gelişmesini tasfiye etmek, onu bir Alman müstemlekesine çevirmek demektir ki, bu da muhakkak Bulgaristan halkımn millet olarak tamamiyle esaret altına sokulmasına yol açmaktadır.

1941 yılının aralık ayında Hitler'in isteği üzerine, küçük Bulgaristan, dünya ölçüsünde büyük devletlerden İngiltere'ye ve Amerika Birleşik Devletleri'ne savaş açtı. Bulgaristan Sovyet - Alman cephesine asker göndermedi. Ama bu, halkın ve ordunun bu gibi bir cinayete karşı gösterdiği şiddetli direnişi sayesinde mümkün oldu. Fakat Bulgaristan, Balkan-

larda Hitler'in jandarması rolünü oynamaktadır. Bulgar orduları Yugoslavya ve Yunanistan'da işgal kuvvetleri olarak bulundurulmaktadır. Çar Boris Almanların emrine Bulgar tümenleri verdi ve bu tümenler, Balkanlarda Sovyet-Alman cephesine gönderilmiş olan Alman tümenlerinin yerini aldı.

Ve işte, Bulgaristan'ın şimdiki idarecileri, Balkanlarda Hitler'in vasalı ve jandarması haline getirilmiş olan bu memleketi, «millî ideallerini gerçekleştirmekte olan» bir Bulgarisan olarak göstermek istiyorlar. Onlar Bulgaristan, güya Trakya'yı ve Makedonya'yı almıştır diye Bulgaristan halkını teselli etmektedirler. Fakat Trakya'yı ve Makedonya'yı «ele geçirmiş olan» Bulgaristan bizzat millî bağımsızlığını kaybetmiş bulunmaktadır. Alman kumandanları yalnız Makedonya ve Trakya'yı idare etmekle kalmayıp Bulgaristan'da da babalarının malıymış gibi efendilik sürmektedirler. Berlin'de Göbels tarafından yayınlanmış olan haritada ise Makedonya ile Trakya muvakkaten Bulgaristan tarafından idare edilen Alman vilâyetleri gibi gösterilmektedir. Makedonya ve Trakya'da genişlemekte olan partizan hareketi ise bu bölgeler ahalisinin yalnız Hitlerci istilâcılardan değil, onların Bulgar suç ortaklarından da nefret ettiklerini göstermektedir.

Çar Boris bütün planlarını, Hitler'in ve çabuk ve kolaylıkla zafer kazanacağını gözönünde bulundurarak kuruyordu. Fakat onun bu planları başarısızlığa uğradı. Almanya'nın savaşı kaybetmekte olduğu, Çar Boris'in Bulgaristan'ı felâketin eşiğine getirdiği, günden güne daha açık bir şekilde anlaşılıyordu. İflâs etmiş kral, halkın kendisine karşı beslediği nefretin artmakta olduğunu hissediyordu. Bu çıkmaz sokaktan kurtulmağa çalışan Boris, etrafına daha

büyük bir itimatsızlık ve telâş yayarak, çeşitli manevralara başvuruyordu. Bulgar hükümdarımn bu tereddütleri Berlin'de büyük bir dikkatle takip ediliyordu. Sapasağlam ve hayatımn baharında olan bu adam, bu harikulâde gezgin, ihtimal, biraz da Berlin'in yardımiyle, «vakitsiz» öldü.

Filof hükümeti Bulgaristan'da yürürlükte olan anayasaya dayanarak, Bulgaristan'a Boris'in altı yaşındaki oğlu Simeon'u Çar ilân etti. Fakat Bulgar idarecileri anayasadan, bunun ancak kendi planlarına uyduğu oranda faydalandılar. Onlar hiç de, Naiplik Kurulu seçmek üzere Büyük Millet Meclisinin toplantıya davet edilmesini belirten anayasanın diğer kesin hükmünü yerine getirmek niyetinde değildiler. Bunun sebebi tamamen bellidir. Bulgar idarecileri Bulgaristan halk kitlelerinin iradesine zerre kadar danışmaktan bile korkmaktadırlar. Onlar Alman valileri ile birlikte halkın nefret ettiği Alman taraftarı siyaseti devam ettirmek üzere ellerinden gelen bütün vasıtaları kullanmaktadırlar.

Çar Boris'in ölümü, Almanya'nm Bulgaristan'ın içişlerine hayasızca yeniden karışmasına gayet uygun bir vesile teşkil etti. Çar Boris'in cenaze töreninde hazır bulunmak üzere Sofya'ya, Büyük Amiral Reder, General-Feldmareşal Kaytel, Korgeneral Lindeman, Amiral Frike, Hava Kuvvetlerinden Korgeneral Leer, SS Kuvvetlerinden General Vünenberg, Baron Fon Şteengraht, Dışişleri Bakanlığından Almanya'nm sabık Moskova Büyük Elçisi Graf Şulenburg'dan meydana gelen bir Alman heyetinin gelmesi rasgele değildi. Bunların yardımiyle Alman taraftarı siyaseti tereddütsüz olarak yürütmeğe devam etmesi gereken bir Naiplik Kurulunun kurulması sağlanmıştı. Bunun üzerine şunu söylemek lâzımdır ki, ha-

len kurulmuş olan bu kurul memlekette hüküm süren siyasî buhranı ortadan kaldırmak şöyle dursun, bilâkis onu daha da derinleştirmekte ve keskinleştirmektedir. Bulgaristan halkımn büyük çoğunluğu vatan hainlerine karşı barışmazlığını gittikçe daha açık ifade etmektedir. Halk ile Alman ajanları olan idareci kliği arasındaki uçurum hiç bir zaman şimdiki kadar derin olmamıştır.

Bu Alman taraftarı siyasetin ne kadar cinayetkâr bir siyaset olduğu başka hiç bir zaman şimdiki kadar açık olmamıştır. Bu siyasete karşı koyan, yalnız Bulgaristan halkı, sağlam, namuslu ve milletsever olan herkes değildir. Olayların bütün mantığı, bugünkü savaşta meydana gelen bütün durumlar bu siyasetin aleyhindedir. Bu yaz, Alman orduları Sovvet-Alman cephesinde fevkalâde ağır hezimetlere uğradılar. Kızılordu Alman sürülerinî Dnepır yönünde kovalamaktadır. Kızılordunun giriştiği ve geçen kış kazanmış olduğu zaferlerin bir devamı olan yaz taarruzu, faşist cephenin içindeki ağır buhranı oldukça çok şiddetlendirdi. Faşist Almanya'nın İtalyan müttefiği bu buhranın tesiriyle saf dışı edildi. Avrupa'da Hitler'e katılan büyük devletlerden İtalya, savaş dışı edildi.

İtalya'nm teslim olması, Hitlercilerin Balkanlardaki sağ cenahını açık bıraktı. Savaş Balkan yarımadasının sahillerine yaklaştı. Balkanlar bugün değilse, yarın savaş sahası olabilirler. Almanya ile peyklerinin kaçımlmaz hezimet saati yaklaşmaktadır.

Bu şartlar dahilinde, Hitler kliğinin dünkü müttefikleri ve ortakları Bulgaristan'ı terke başladıkları bir sırada, Bulgaristan'ın şaşırmış idarecileri, Bulgaristan halkını iflâs etmiş olan Hitlercilerden yana

savaşa faal surette katılmaya zorlamağa cesaret etmektedirler. Gerçekten de şu halk sözü doğru çıkmaktadır: Allah birini mahvetmek istediği zaman ilk önce aklını alır!

Bugün Bulgaristan iki yol karşısında bulunmaktadır: Ya Almanya'mn sularında yüzmeğe devam edecek, yahut da Almanya ile müasebetlerini keserek, bağımsız bir millî siyaset yürütecek.

Bu yollardan birincisi, Bulgar ordusunu «Balkanları müdafaa» maksadiyle baştanbaşa ve tam manasiyle Alman kumandanlığınm eline teslim etmek demektir. Bu, yüz binlerce Bulgarı bedenen ortadan kaldırmak, memleketi askerî harekât sahasına çevirmek, şiddetli bombardımanlara ve tahribata maruz bırakmak ve nihayet, tam bir askerî hezimet ve 1918 felâketiyle karşılaştırılmayacak derecede daha dehşetli yeni bir millî felâketten başka bir şey ifade etmez.

Diğer yol, Bulgaristan'm Alman himayesinden kurtarılması, onun hürriyet ve bağımsızlığını temin etmek üzere insan kuvvetlerinin ve maddî kaynaklarmın korunması demektir. Ancak bu yolda yürümekle Bulgaristan, Alman Koburg hanedanlığının ve Hitlerci ajanların kendisini soktukları çıkmaz sokaktan kurtulmayı başarabilecektir.

Bulgaristan'm, Bulgar halkmın kurtuluş yolu olan bu yoldan yürümesi mümkün müdür? Bütün iç ve milletlerarası durum, halk ve ordunun elele vererek, idare başındaki Hitlerci ajanlara karşı kesin direnme göstermeleri ve gerçek bir Bulgar millî hükümeti kurmaları taktirinde bunu yapabileceğini doğrulamaktadır. Bu görev gerçekten kolay değildir, lâkin memleket ve ordudaki vatansever faaliyetçiler vatanı kurtarmak için var olan halk hareketinin ba-

şma cesaretle geçerlerse tamamiyle gerçekleştirilebilir.

Almanya'mn ajanları olan Filovcular, Jekofcular, Tsankofcular, Bulgarlar Hitlerci istilâcılara yardım etmeyi ve bağımsız bir millî siyaset yürütmeyi reddettikleri takdirde Almanların Bulgaristan'ı tamamen işgal edeceklerine dair tehditler savurmaktadırlar.

Fakat bu doğru değildir .

Hitlerci Almanya'mn ana kuvvetleri Doğu cephesinde bağlanmış bir durumdadırlar. Müttefiklerin Avrupa'ya çıkarma yapmaları ihtimalinin gösterdiği yakın tehlike, Hitlercilerin azalmış olan insan ihtiyatlarını dağıtmalarına imkân vermemektedir. İtalya'nın savaş dışı edilmesinden sonra İtalyan tümenleri evlerine döneceklerdir. Bulgar ordusu, halkla birlikte Almanlara karşı ayaklandığı takdirde, Balkanları işgal etmek için olduğu gibi, taze kuvvetlere sahip Bulgar ordusunu ezmek için de tümenler bulmak, Hitler için fevkalâde güç bir iş olacaktır. Hiç şüphe yok ki, bu takdirde halk ve ordu, Yugoslav halk kurtuluş ordusundan ve Yunan âsilerinden tam silâhlı yardımlar görecektir. Fakat Hitler'in, Bulgar ordusuna karşı askerî harekâta girişmeğe karar verebileceğini farzedersek bile, halkın ve ordunun vereceği insan kaybının, Bulgar idarecilerinin şimdi takip ettikleri Hitler taraftarı siyasetin kendilerini mahkûm ettiği kayıptan bir hayli daha az olacağı muhakkaktır.

Her halde, özellikle İtalya'nın teslim olmasından ve Hitlercilerin blokunda başlıyan dağılıştan sonra, Bulgaristan'ın Alman istilâcılarını kovarak, millî esaret altına girmekten korunması tamamen imkân dahilindedir. Bu bakımdan gecikmek, sadece

Bulgaristan halkının üzerine çökmüş olan tehlikeyi daha da derinleştirmek demektir.

Bulgaristan'da durmadan devam eden düşmanca faaliyete rağmen Sovyet kamuoyu, bu Alman taraftarı siyasetin Bulgaristan halkına tamamen yabancı olduğuna inandığından, şimdiye kadar büyük bir sabır göstermiştir. Geçmişte kardeş Bulgar halkının hürriyeti ve bağımsızlığı uğrunda kanını akıtmış olan ve şimdi İslâvların tarihî düşmanları olan Alman istilâcılarma karşı yürütülen mücadelenin esas yükünü taşımakta olan Rus halkı, her sabrın sonu vardır diyerek Bulgaristan'a ihtarda bulunmak hakkına sahiptir.

Bulgaristan, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'yle savaş durumunda kalmakta devam etmekle, S.S.C. Birliği'ne karşı yürüttüğü savaşta faşist Almanya'ya yardım etmekle, Almanlar tarafmdan esaret altına alman Balkan halklarınm nefretini hakkiyle kazanmakla neye güvenebilir?

Kardeş Bulgaristan halkmın geleceği Sovyetler Birliği halklarma daima yakın olmuştur. Bunun içindir ki, Sovyet kamuoyu, Bulgaristan halkının, memleketini faşistler cephesinden kurtarmak, yeni bir felâketten korumak ve millî şeref, hürriyet ve bağımsızlığını temin etmek yolunda sarfettiği gayretleri memnuniyetle karşılamaktadır.

«Pravda» sayı 230.
16 eylül 1943.

BULGARİSTAN'DAKİ BUHRAN

Bulgaristan derin bir buhran geçirmektedir. Bulgaristan'da devlet ve toplum hayatının hemen hemen her sahası ve memleketin her köşesi bu buhranlı halin etkisi altında bulunmaktadır. Bu buhran, Bulgar parlâmentosunda naib prens Kiril'in söylediği saltanat nutkuna cevaben yapılan hararetli müzakereler esnasında, özellikle parlak bir şekilde kendini gösterdi. Şimdiki buhramn köklerini, Bulgar idare çevrelerinin halkın iradesi hilâfına, memleketin hayatî menfaatlerine karşı yürüttükleri Alman taraftarı siyasette aramak lâzımdır. Son zamanlarda bu buhran, başlıca Alman ordularının Sovyet - Alman cephesinde zaferden zafere ulaşan Kızılordunun darbeleri altında uğradıkları büyük hezimetlerden dolayı bilhassa şiddetlenmektedir. Bu buhran, haydut faşistler blokunun dağılması ve müttefikler arasındaki ihtilâfların giderilmiyeceği hususunda beslenen bütün ümitlerin kırılması, Moskova Konferansından ve bilhassa Tahran Konferansmdan sonra özellikle açık bir şekilde kendini göstermiş olan sükut sonunda keskinleşmektedir. Öte yandan buhran, Bulgaristan halkının gittikçe büyüyen hareketinin neticesinde şiddetlenmektedir; bu hareket memlekette menfur ve felâket getiren Alman taraftarı siyasete karşı yürütülen geniş bir partizan mücadelesi halinde gelişip yayılmış bulunmaktadır. Bulgaristan'da yürütülen halk partizan mücadelesi halinde gelişip yayılmış bulunmaktadır. Bulgaristanda yürütülen halk partizan mücadelesi-

nin genişliği hakkında, 20 binden fazla asker ve subayın iştirakiyle, topçu ve hava kuvvetleri kullanmak suretiyle partizanlara karşı bu yılın mart ayı sonunda girişilmiş, bütün yaz ve sonbahara kadar devam etmiş olan kanlı seferin hükümetçe beklenen sonuçları vermemesi üzerine şimdi hükümetin bizzat kendisinin bu mücadeleden söz etmesi niteliğinden fikir edinmek mümkündür. Silâhlı mücadele için ayaklanmış olan Bulgar vatanseverleri merkezî ve güney Bulgaristan dağlarında faaliyet gösteren birçok partizan müfrezeleri meydana getirdiler. Bir kaç bin kişiyi bulmuş olan bu müfrezelerin safları, Bulgar idare çevrelerinin ve gestapocuların aldıkları bütün tedhişçi tedbirlere rağmen artmaktadır.

Bulgar idare çevrelerinin safında endişe ve şaşkınlık hüküm sürmektedir. Bu çevreler, halkın Almanlar aleyhindeki hareketini bastırmak maksadiyle keskinleşmekte olan buhranı, özellikle savaşan vatanseverler üzerinde kitlevî baskılar yapmakla, polisin ve gestaponun zorba cihazını seferber etmek suretiyle yenmeğe çalışmaktadırlar. Fakat kudurmuşcasma yapılan zorba hareketleri, halkın isyan ateşine yağ dökmekten ve memleketteki buhramn bir kat daha keskinleşmesine yol açmaktan başka bir işe yaramamaktadır. Hitlerci Almanya ile ittifak siyasetinin iflâs ve yıkım getirici içeriği, her geçen günle daha açık bir şekilde anlaşılmakta, gestapocuların zorbalığı ise gittikçe daha tahammül edilmez bir hal almaktadır.

Aynı zamanda Bulgar idare çevreleri, siyasî maskeleme usulleriyle halkı aldatmağa ve artmakta olan buhram, bir çaresini bulup da hafifletmeğe teşebbüs etmek suretiyle de manevra yapmağa uğ-

raşmaktadırlar. Bu maksatla onlar propaganda cihazlarını baştan başa seferber etmiş bulunuyorlar. Bakan, milletvekili, polis ajanı, satılmış gazeteci denilen her şey ayağa kaldırılmış bulunmaktadır. Memleketin her tarafında isteriye tutulmuş kimseler gibi mekik dokuyan hükümet ajitatörleri, Alman taraftarları siyasetlerini güya bir millî siyasetmiş gibi göstermeğe çalışmaktadırlar. Onlar şöyle diyorlar: «Bulgaristan'ın hiç kimseye fenalık yaptığı yok, yabancılardan bir şey istediği yok, onun biricik gayesi millî ideallerini gerçekleştirmektir». Fakat bu manevra, buhramn giderilmesine yardım etmez ve edemez. Çünkü ileri sürülen bu delillerin, saçmalığını ve asılsızlığını meydana çıkaran gerçekler gayet açık bir şekilde meydandadır.

Şimdiki Bulgar idarecileri, kendilerini, Bulgarları «birleştiren», «Birleşmiş Bulgaristan»ı kuran kimseler gibi göstermek istemektedir. Ama Makedonya ve Trakya'yı «ele geçiren» Bulgaristan'ın, Alman istilâcılarının çizmesi altında millî bağımsızlığını bizzat kaybettiği bir gerçek değil midir? Hem, Almanya'nın kaçımlmaz bozguna uğratılmasından sonra bu mahut «birleşmiş» Bulgaristan'da taş üzerinde taş kalmıyacağı aklı olan herkes için açık değil midir? Hitler'in Bulgar uyduları, kendilerini, «hiç kimseye fenalık yapmıyan» kimseler rolünde göstermeğe gayret ettikçe, Bulgaristan'ın, Almanlar tarafından hürriyetsever halklara ve en başta Sovyetler Birliği'ne karşı yürütülen haydutluk savaşında bir Alman savaş alanı ve üssü kalmakta devam edeceği bir gerçek değil midir? Bulgaristan'da Almanların, Bulgar idare çevrelerinin yardımiyle yerlerini sağlamlaştırmağa ve Bulgaristan halkı ile onun hürriyet ve bağımsızlığının zararına olarak efendilikle-

rini sürmeğe devam ettikleri bir gerçek değil midir? Varna Bulgar makamları, bu şehri askerî deniz üssü ile birlikte tamamen Almanların emrine vermek ve bu arada oraya, Kırım'dan çekilen on binlerce yaralı Alman asker ve subayını yerleştirmek maksadiyle halkı iyilikle göç ettirmektedirler. Almanların Bulgar ordusuna, gerçekte Hitler'in komiserleri olan şahısları «mütehassıs» maskesi altında kontrolcü olarak soktukları bir gerçek değil midir? Yugoslavya'da kocaman bir Bulgar işgal kolordusunun bulunduğu ve bu kolorduya mensup bazı kıtalarm Alman çapulculariyle birlikte, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Amerika tarafından bir müttefik ordu olarak tanınan Yugoslavya halk kurtuluş ordusuna karşı yapılan askerî harekâta katıldığı bir gerçek değil midir?

Nihayet, resmî Bulgaristan'ın İngiltere ve Amerika'ya savaş açması, Bulgar millî menfaatlerince dikte edilen bir hareket sayılabilir mi? Şimdi Bulgar idarecileri bizzat takip ettikleri cinayetkâr siyaset yüzünden Sofya'nın müttefik hava kuvvetleri tarafından bombardıman edilmesi neticesinde verilen kurbanlar münasebetiyle sahte gözyaşları dökmektedirler. Bizzat Bulgar idarecilerinin 12 aralık 1941 de, sırf Hitler'in isteği üzerine İngiltere ve Amerika gibi kudretli devletlere gürültülü ve tantanalı bir şekilde savaş açtıklarım kim bilmiyor? Şimdi onlar, «işte bakın Sovyetler Birliği Bulgarları bombardımandan korumak istemiyor» diyerek ağlaşıyorlar. Hem de onlar bunu, bir zamanlar Bulgaristanı kurtarmış olan büyük Rus halkına karşı yürütülen savaşta Hitler'e her surette yardımda bulunduktan sonra söylemek küstahlığını gösteriyorlar!

Bütün bu şerefsiz hareket tarzları, Bulgaristan

idare çevrelerinin halkı aldatabilmesi, kendi tarafına çekebilmesi ve memlekette takip ettikleri Alman taraftarı, millet aleyhtarı siyasetinin sebep olduğu buhram giderebilmesi için gayet kaba gelmektedir.

Gerçek bir millî Bulgar siyaseti, her şeyden önce Bulgaristan'ın Almanya'nın vasalı olmaktan ve Hitlercilerin haydutluk savaşında onun suç ortağı olmaktan çıkmasını ve aynı zamanda Almanların bütün Bulgar askerî üslerinden, ulaşımından ve her türlü yardımdan mahrum edilmelerini gerektirmektedir. Bu siyaset İngiltere ve Amerika ile savaş durumunun derhal kaldırılmasını istemektedir. Bu siyaset, Yugoslavya'da Bulgar ordularının yürüttüğü askerî hareketlere derhal son verilmesini ve bu kuvvetlerin geri çekilmesini, yani Hitler lehinde Yugoslav milli kurtuluş ordusuna karşı savaş yapılmasını değil, Alman istilâcılarına karşı yeni, demokratik ve Federatif Yugoslavya ile kardeşçe anlaşma ve ortaklaşa mücadele siyaseti yürütülmesini ve bu esas dahilinde Bulgaristan'la Yugoslavya arasında var olan millî ve arazi meselelerinin dostça hallini icap ettirmektedir. Bulgaristan'ın menfaatleri ve geleceği bakımından millî siyaset, bu memleketin komşulariyle ve büyük demokratik devletlerle dürüstçe işbirliği yapmasını, Bulgarları beş yüzyıl süren yabancı esaretten kurtarmış olan Rus halkı ile samimi dostluk yürütmesini gerektirmektedir. Sovyetler Birliği ile samimi dostluğun, Bulgaristan'm millî bağımsızlığı ve gelişip ilerlemesi için, güneş ve havanın her canlı varlık için lüzumlu olduğu kadar zorunlu olduğuna kanaat getirmiyecek kişi, vatansever, tek bir Bulgar yoktur ve olamaz.

Bulgaristan halkı, kendisine zorla kabul ettirilen ve felâket getiren Almanya ile ittifakını bozma-

dan millî menfaatlerini tatmin edemez. Bulgaristan halkının millî menfaatlerinin tatmini, yani Bulgarların gerçekten bir millet olarak birleşmesini temin eden hür, bağımsız, kuvvetli ve demokratik bir Bulgaristan'ın meydana getirilmesi, ancak Balkan halklariyle ve en başta Yugoslavya halkı ile dostça anlaşmak ve birleşmiş hürriyetsever milletlerin desteğine dayanmak suretiyle mümkündür.

Memleketin iç durumu görüş noktasından millî siyaset, Almanya ile yapılan meşum ittifaka düşman olanlar üzerinde yapılan polis ve gestapo baskılarına son verilmesini, Alman taraftarı siyasete karşı mücadele ettiklerinden dolayı hapishanelerde ve temerküz kamplarında çürüyen binlerce sivil ve askerî vatanseverin serbest bırakılmasını, ordudan atılmış olan vatansever subayların iadesini, Bulgaristan'dan Almanya'ya yapılan gıda ve ham madde ihracatının durdurulmasını, bu gıda ve ham maddelerin bizzat halka ve orduya verilmesini, halkm kuvvetini büsbütün ve tamamiyle vatanın müdafaasına harcayabilmesi maksadiyle kendisine demokratik hürriyetler sağlanmasını gerektirmektedir.

Bulgaristan'ın gerçek iç ve dış millî siyasetinin ifade ettiği mana işte bundan ibaret olabilir. Fakat bu siyaset Bulgar idare çevrelerinin siyasetinden yerden göğe kadar farklıdır. Bunlar birbirlerine taban tabana zıt, su ve ateş gibi birbiriyle uzlaşmıyan iki siyasettir.

Halkm artan memnuniyetsizlik havasını, keza taraftarlarının safında başgösteren endişeyi ve karışıklığı yatıştırmağa gayret eden Bulgar idare çevreleri, başka çeşit manevralara da başvurmaktadırlar. Onlar gizlice şöyle konuşuyorlar: «İşte görüyorsunuz ya, Almanya'ya sımsıkı bağlanmış bulunuyo-

ruz. Artık hiç bir şey yapamayız. Başka siyaset takip etmek imkânsızdır. Eğer şimdi Almanya'ya karşı yürüyecek olursak, çok daha fena olur. Almanya ile münasebetlerimizi kesmek hususunda en küçük bir teşebbüse girişirsek, İtalya'mn akıbeti bizim başımıza da gelecek, Bulgaristan askerî harekât ve tahribat sahası haline gelecek. Savaşm sonununu bekleyelim de o zaman bir çaresine bakarız.»

İtalya örneğine gelince, İtalya'mn askerî harekât sahası haline dönmesine sebep, Almanya ile münasebetlerini kesmiş olması değil, ancak çok geç kesmiş olmasıdır. İtalya bir askerî harekât sahası haline getirildi. Çünkü Mussolli'nin siyaseti orduyu tamamiyle bozdu, Alman kumandanlığının İtalyan silâhlı kuvvetlerini parçalamasına, kısım kısım kuzey Afrika'ya, Balkanlara ve Sovyet - Alman cephesine dağıtmasına yardım etti. Bu suretle, İtalya Hitlerist çatışmadan çıktığı anda Almanlar merkezi ve Kuzey İtalya'yı nispeten küçük kuvvetlerle ele geçirmeğe ve memleketi askerî harekât sahasına çevirmeye muvaffak oldular. Bu itibarla herkes için bellidir ki, Almanlar Türk hududuna, Trakya'ya, Yunanistan'a ve Yugoslavya'ya yeni Bulgar askerî kuvvetleri gönderilmesini istemekle Bulgar ordusuna karşı da böyle bir siyaset takip etmeğe çalışmaktadırlar. Bu sebeple Almanların bu isteklerine razı olanlar vatan hainleridir ve Bulgaristan için tam bir felâket hazırlamaktadır.

Güya Almanya ile münasebetleri kesmek imkânsızmış, güya Bulgaristan'ın başka bir siyaset takip etmesi mümkün değilmiş iddiası kesinlikle doğru değildir. Bilindiği gibi, Bulgaristan halkının büyük çoğunluğu Almanların aleyhindedir. Memleket, iyi bir orduya sahiptir; bu ordu kendi başına, halkın

desteğiyle Bulgaristan'daki Alman silâhlı kuvvetlerinin hakkından gelecek durumdadır. Bundan başka batıda, yeni Yugoslavya'nın halk kurtuluş ordusunun en etkin dayamşma ve desteğine güvenebilecektir. Güneyde ise Yunanlılar da Alman işgalcilerine ve istilâcılarına karşı savaşmaktadır.

Ayın zamanda şu hususu da gözönünde bulundurmak lâzımdır: Alman ordusunun esas kuvvetleri Sovyet-Alman cephesinde sımsıkı bağlanmış oldukları ve hezimetten hezimete uğradıkları oranda, müttefikler tam somut olarak, Avrupa'ya çıkarma hareketi, kara, deniz ve havadan olmak üzere doğudan, batıdan ve güneyden kuvvetli darbeler hazırladıkları oranda, Hitler Almanyası Balkanlara yeni önemli silâhlı kuvvetler geçiremiyecektir.

Bütün bunların, Bulgaristan'ın Almanya ile olan ittifakını bozması, Hitlercilerin cephesinden çıkması ve böylece halen memlekette hüküm süren ve kesinleşmekte olan buhranı, Bulgaristan halkının, onun hürriyet ve bağımsızlığının menfaatine olarak yok etmesi yolunda tamamiyle reel imkânlar yarattığı, olayları gerçek aydınlığında görmeğe muktedir herkes için bellidir.

Sırf ümitsiz, cahil kimseler veya vicdanlarını yabancı istilâcılara satmış insanlar tamamen reel olan bu imkânı inkâr edebilirler.

Bulgaristan'ın, en son dakikada, yani Almanya hezimete uğratıldığında, dış siyasetinin dümenini müttefikleri yönüne çevirdiği takdirde, onların desteğini temin edebileceğini düşünmek safdillik olur. Hayır, o zaman artık geç olacaktır, hiç bir şeyin faydası olmıyacaktır. Bulgaristan Almanya'nın yürüttüğü haydutluk savaşma ve işlediği ağır suçlara katılmış olmasının bütün sonuçlarını yüklenecektir. Bul-

garistan ancak daha şimdi, Almanya tamamen hezimete uğratılmamışken, Almanya ile münasebetlerini kestiği ve gücünün yettiği kadar bu hezimetin gerçekleşmesine yardım ettiği takdirde kendisini tehdit eden millî felâketten kurtarabilecek ve savaş sonrası devresinde hürriyetsever milletlerin safında lâyık olan yeri alabilecektir.

Takip olunan Alman taraftarı siyaset, Bulgaristan'ı ağır bir buhrana ve uçurumun eşiğine götürdü. Bu siyasetin tam iflâsı meydandadır. Ne kadar acayip de olsa, bütün bunlara rağmen mahut Bulgar devlet adamlarının, memlekete bundan böyle de şimdiki dış siyaset hattını şiddetle, Almanların yardımiyle dayatmağa her surette çalışmaları bir gerçektir. Elbette, bu devlet adamlarının özel bir siyasî basirete sahip olmadıklarında zerre kadar şüphe olmamasına rağmen, takip ettikleri Alman taraftarı siyasetin tamamen iflâs ettiğini anlamıyacak kadar aptal oldukları telâkki edilemez. O halde onlar neden, kör deyneğine tutunur gibi bu siyasete tutunmaktadırlar? Bunun sebebi onların şahsen ve maddî bakımdan Almanya'ya bağlı bulunmaları ve şahsî menfaatlerini Bulgaristan'la Bulgaristan halkının menfaatlerinden üstün tutmaları değil midir? Bu efendilerin, Bulgaristan bozguna uğrayınca, 1918 yılında o zamanın çarı Ferdinand'la o zamanki başbakan Radoslavof'un yaptıkları gibi, sâkin bir barınağa sığınmak ümidiyle, savaş sırasında yığdıkları kapitalleri İsviçre ve diğer yabancı bankalara yatırmakta acele etmeleri de bununla açıklanamaz mı?

Fakat Bulgaristan halkının kaçacak yeri yoktur. O, vatanında bulunmaktadır ve vatanında kalacaktır. Onun millet olarak ve bedenen kendini ölüme mahkûm etmeğe niyeti yoktur. Almanya ile haydut-

luk ittifakının devam ettirilmesi ise, özellikle böyle bir ölümün ifadesidir.

Vatan Cephesinde birleşmiş bulunan Bulgar vatanseverleri doğru yoldadırlar. Onların kanaatince, Bulgaristan, ancak şimdi takip olunan Alman taraftarı siyaset, bütün belirtileriyle birlikte kesin olarak tasfiye edildiği takdirde, şimdiki buhrandan kurtulmasına bir çare bulabilecektir. Onlar memleketin kurtuluşunu, sebatlı bir Bulgar millî siyasetinin, yani komşulariyle işbirliği, İslâv halklarının ve bütün hürriyetsever milletlerin en azılı düşmanı olan Hitler'in emperyalizmine karşı yürütülen mücadelede büyük demokratik devletlerle işbirliği ve Sovyetler Birliği ile dostluk siyasetinin takibinde görmektedirler.

Ya ölüm, ya dirim! Tarih şimdi Bulgaristan halkının ve onun idarecilerinin önüne meseleyi işte böyle koymaktadır. Zaman beklemez. Eğer Bulgaristan'ın, hürriyetsever milletler topluluğunda bağımsız bir millî devlet olarak yaşaması ve gelişmesi gerekiyorsa, bu meselelerin halli sürüncemede bırakılmamalıdır.

«Pravda», sayı 318
27 aralık 1943.

BAGRÂNOF HÜKÜMETİNE DAİR

Bagrânof hükümeti Alman taraftarı bir hükümettir. Başlıca bakanlıklardan Savunma Bakanlığı, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları, Demiryolları ve Bayındırlık Bakanlıkları, Sanayi ile Ticaret Bakanlıkları Bagrânof, General Rusef, Profesör Stanişef, Slaveyko Vasilef gibi açık Alman taraftarlarının elinde bulunmaktadır. Almanlar ve Naiplik Kurulu, yeni hükümetin yardımiyle Bojilof'unkinden daha çevik, daha elâstikî bir Alman taraftarı siyaset yürütebileceklerini ümit etmektedirler.

Bagrânof hükümetinin bileşimi ve karakteri, zaman kazanmak ve mümkünse gelişmekte olan ayaklanma hareketini ve Almanlara karşı ordu saflarında artan memnuniyetsizliği felce uğratmak maksadiyle belli bir süre için halkı, mümkünse müttefikleri de, aldatmak hususunda girişilen bir teşebbüse şüphe götürmez bir tarzda aracılık etmektedir. Bagrânof hükümeti halledilmez bir görevi halle davet edilmiştir, yani «ne şiş yansın, ne de kebap». Ama bundan dolayı bu hükümetin varlığı devamlı olamaz. O da, Bulgaristan'ın geçirmekte olduğu buhranın yeniden keskinleşmesine sebep olacaktır.

Bagrânof hükümeti Almanların ve bizim faşistlerin, Bulgaristan'ın Sovyetler Birliği'ne karşı tarafsızlık maskesinin korunması, onunla diplomatik münasebetlerin bundan böyle de devam ettirilmesi suretiyle Alman taraftarı siyasetin yürütülmesine devam edilmesi hususundaki isteklerine aracılık etmektedir. Şüphesiz Almanlar takipettikleri siyaseti,

Macaristan deneyini tekrarlamaktansa, Bulgar idarecileri vasıtasiyle yürütmeyi daha uygun bulmaktadırlar. Çünkü iç durum ve memleketimizde halkın ve ordunun ruh haleti, Almanların Bulgaristan'ı doğrudan doğruya işgale baş vurmaları halinde kendilerine iyi bir şey vadetmemektedir.

Bizde faşist cephenin ve efendilerinin hesapları bunlardır. Fakat hiç şüphe yok ki, bu hesapları çarşıya uymamaktadır. Bagrânof hükümetinin, Bulgaristan'm geçirmekte olduğu derin buhranı halledecek durumda olmak şöyle dursun, fakat bu buhranı en önemsiz derecede bile hafifletmek iktidarında olmadığında da hiç şüphe edilemez. Bu buhranın sebepleri şundan ibarettir: Bizim idareciler Bulgaristan halkının iradesi dışında halk aleyhtarı, Alman taraftarı bir siyaset takip etmektedir, memleketi, menfaatleri ve geleceğini düşünmeden Almanlara teslim ettiler ve böylece onlar Bulgaristan'ı yeni, korkunç bir felâkete sürüklemektedirler. Bu buhran, ancak Hitlerci Almanya ile münasebetleri kesmek ve Sovyetler Birliği'yle ve onun müttefikleriyle sebatlı bir Bulgar millî işbirliği siyaseti takip etmek suretiyle halledilebilir. Ancak Bulgaristan halkının iradesini ifade eden ve Almanları Bulgaristan'dan kovmak maksadiyle yürütülen mücadelede halka ve orduya dayanan gerçek bir Bulgar millî hükümeti, buhramn bu tarzda halline yardım edebilir.

Asıl şimdi, Bagrânofların memleket içinde ve dışında çeşitli aldatıcı ve demagojik manevralar çevirmekle zaman kazanmağa ve Almanlara karşı ayaklanma hareketinin gelişmesini kösteklemeğe uğraştıkları bir sırada, Vatan Cephesi bu hükümet

hakkında beslenen her çeşit hayalin içyüzünü meydana çıkarmakta ve yeni bir kuvvetle Almanya aleyhtarı halk kurtuluş mücadelesinin geniş ölçüde kuvvetlendirilmesine çağırmaktadır.

«Hristo Botef» radyo istasyonu
2 haziran 1944.

BULGARİSTAN'IN KURTULUŞ YOLU

(Aynı başlığı taşıyan broşürün önsözü)

Bu broşürde yer alan Bulgaristan'a dair makaleler* geçen yılın sonunda basılmış olmasına rağmen, bugüne kadar dahi aktüelliklerini korumuşlardır. O zamandan bu yana olan olaylar, bu makalelerin içerdiği bütün esas hükümleri ve sonuçları doğrulamıştır, denilebilir.

Alman sürülerinin Sovyet-Alman cephesinde Kızılordu tarafından bozguna uğratılması, İngiliz-Amerikan askeri kuvvetlerinin Kuzey Fransa'ya başariyle akın etmesi, savaşın Almanya için açıkça felâket getirici bir seyir alması; Bulgaristan'm geçirmekte olduğu devamlı ve derin buhranı son hadde kadar keskinleştirdi. Hitler'in Bulgar uydularının safında tam bir telâş, karışıklık ve panik hüküm sürmektedir. Memlekette Hitlerci Almanya ile sonuna kadar yürümeğe hazır insanların çevresi gittikçe daha da daralmaktadır. Bojilof'un iflâs etmiş hükümetinin yerini alan demagog Bagrânof hükümeti, başlangıçta, bazı Bulgar tabakalarında sözde bizzat kendisinin savaştan çıkacak yollar aradığı hususunda hayaller uyandırdıysa da, şimdi yürüttüğü ikiyüzlü, aslında Alman taraftarı siyasetle foyasını meydana çıkarmaktadır. Vatanseverlere ve ayaklanma hareketine karşı gayet ümitsiz bir demagoji ve şiddetli

---

* Söz konusu olan makaleler «Bulgaristan nereye gidiyor» ve «Bulgaristan'daki buhran» adlı makalelerdir.

bir tedhiş yürütmesine rağmen bu hükümet, buhranın şiddetlenmesinin sürdürülmesini önleyecek durumda olmadığı anlaşıldı. Çünkü bu buhranın kökü gerek önceki, gerekse şimdiki Bulgar hükümeti tarafından takip edilen, halkın nefret ettiği ve yıkım getiren Alman taraftarı siyasette gizlenmektedir. Ve bu buhranın önlenmesi ancak Bulgaristan'm Hitlerci Almanya ile münasebetlerini kesmesi, Alman istilâcılarının memleket sınırlarından dışarıya kovulması, Bulgar siyasetinin kesin olarak Sovyetler Birliği'yle dostluk ve müttefikleriyle işbirliği tesisine doğru yön alması suretiyle mümkündür.

1943 yılımn eylül ve aralık aylarında, Bulgaristan'ın Hitlerci Almanya ile imzaladığı rezil ve gayri tabii ittifakı bozmak ve bu suretle yıkımdan ve dehşetli bir millî felâketten kurtulmak hususunda bütün imkânlara sahip bulunduğu yolunda ileri sürdüğümüz iddia doğru çıktıysa, şimdi bu iddia bugünkü bütün durumlar içinde bir kat daha esaslı delillerle doğrulanmaktadır.

Kızılordu Çekoslovakya ve Macaristan hudutlarına vardı: Kızılordu düşmanı takiple Romanya topraklarına ayak bastı ve Tuna nehrinden uzak değildir; şimdi bu ordu, kuzeyde Finlandiya'dan, güneyde Karpat dağlarının eteklerine kadar uzanan gayet geniş bir cephe üzerinden muazzam ve muzaffer ileri yürüyüşüne devam etmekte, Sovyet topraklarının istilâcılardan temizlenmesini tamamlamakta, Alman sürülerini Polonya topraklarında amansızca bozguna uğratmakta ve faşist canavarı yatağında öldürmek için Berlin yolunu zaferden zafere koşarak temizlemektedir. Müttefik orduları Almanları İtalya'dan kovalamakta, Fransa'da takip etmektedir. Bulgaristan'a komşu topraklarda, Yugoslav

halk kurtuluş ordusu, vatanını işgalcilerden başariyle kurtarmakta, Balkanların güney kısmında, Yunanistan'da ise Almanlara karşı gerçek bir halk savaşı kızışmaktadır. İşgal altında bulunan bütün memleketlerde, bilhassa Fransa'da Alman haydutlarını kovmak hedefini güden kuvvetli bir halk hareketi gelişmektedir. Son olayların baskısı altında tarafsız devletler Almanya'dan uzaklaşmaktadır, Bulgaristan'la doğrudan doğruya komşu olan Türkiye ise Almanya ile diplomatik ve iktisadî münasebetlerini kesmiş bulunmaktadır.

Hitlerci Almanya son kuvvetlerini yıpratmakta ve kaçınılmaz bir felâketin karşısında bulunmaktadır. Askerî hezimetler Hitler rejiminin durumunu bizzat Almanya'nın içerisinde de sarsmaktadır. General ve subayların isyanı ve Hitler'in genel karargâhında, geçenlerde, kendisine karşı yapılmış olan suikast bunun açık delilidir. Alman ordusunun üst zümresinde derin bir gedik açılmış bulunmaktadır. Faşistler cephesindeki iç mücadele kızışmaktadır. Hitler'in ve gestaposunun âsilere karşı kudurmuşçasına giriştiği tethiş hareketlerinin ancak belirli ve görünür bir başarısı olabilir. Fakat gerçekte bu tedhiş, Almanya'da iç çelişkilerin şiddetlenmeğe devam etmesine ve Alman faşist ordusunun saflarındaki çürümenin kuvvetlenmesine sebep olacaktır. Herhalde Hitler rejimi kökünden sarsılmış bulunmaktadır ve bu niteliğin, Hitler'in uydu memleketlerinde, bilhassa Bulgaristan'da etkisini göstermemesi imkânsızdır.

Apaçık olan bütün bu olaylar karşısında, Alman general ve subaylarının bile iflâs etmiş maceracı Hitler'den nefret ettikleri ve Almanya'nın artık kaybetmiş olduğu savaşın devam ettirilmesine karşı

açıkça isyan ettikleri şu sırada Bulgar idarecileri ve Bulgar ordusu kumandanlığı Alman taraftarı siyasetlerini, Hitler'e kölece hizmet etmelerini şimdi halkın önünde ne ile haklı çıkarabilirler?

Her Bulgarın kendi kendine şunu sormaması mümkün değildir: Bizzat Almanya'da kaçınılmaz bir şekilde vahimleşen felâketin bir ölüm endişesi yarattığı bir zamanda, Bulgaristan Alman ajanları tarafından kendisine zorla kabul ettirilen Hitlerci Almanya ile imzalanan ittifak yüzünden kendisini, ordusunu, halkm kanını, halk servetini, millî istikbalini neden feda etmeli? Acaba Almanya ile beraber yürümekte devam eden Bulgar idarecilerinin şimdiki şartlar içinde yaptıklarından daha büyük bir aptallık ve kendi halkına karşı daha alçakça bir ihanet düşünmek mümkün müdür?

1941 yılında Çar Boris'in, Alman ordularının Bulgaristan'a girmelerine imkân verdiği ve aym yılın haziranında Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne kahpece saldırdığı zamandan bu yana durum kökünden değişti. O zaman Bulgar faşist istilâcıları, Bulgaristan'ı Hitler'in haydutluk koalisyonuna dahil etmekle, Hitler'e, Yugoslavya ve Yunanistan'ı bozguna uğratmasına yardım etmekle, Makedonya ve Batı Trakya'yı ele geçirmeğe ve Balkanların efendisi olmayı başaracaklarına kuvvetle kanaat getirmişlerdi. Onlar, Çekoslovakya ve Polonya'yı çiğneyip geçmeğe, Danimarka ve Norveç'e el koymağa, Belçika, Hollanda ve Fransa'yı bozguna uğratmağa ve Sovyetler Birliği'ne kahpece saldırmağa muvaffak olmuş olan Hitlerci sürülerin zaferinin yakın olduğuna inanmıştılar. Onlar Balkanlarda ele geçirdikleri toprakların zenginliklerine nasıl sahip olacaklarına ve buradaki halkı nasıl soyup yağma edeceklerine dair ilgi çekici

plânlar hazırlıyorlardı. Fakat Kızılordu, maceracı Hitler'in bütün haydutluk hesaplarını ve bu arada onun kısa görüşlü ve aç gözlü uydularının hesaplarını da altüst etti. Bu suretle kolayca ganimet elde etmeğe çalışan, «Büyük Bulgaristan» ve Balkan yarımadasında bölümsüz bir hegemonya kurmak hülyası peşinde koşan Hitler'in Bulgar yaltakları, halklarının menfaatlerini ve geleceğini teslim edenler, Bulgaristan'ın Almanlar tarafından yıkıma uğramamasına meydan verdiler, memleketi emperyalist Almanya'nın bir âleti haline getirdiler ve uçurumun eşiğine dayadılar.

Her ciddî devlet adamı, şimdiki savaşın seyrinde olan esaslı değişikliği gözönüne alarak memleketine dair gereken sonuçları çıkarırdı. Fakat bütün deneyler Almanya'ya bağlı bulunan memleketler idarecilerinin, görünüşe göre, buna muktedir olmadıklarını göstermektedir. Gaspçı naipler, Prens Kiril ile Filof ve onların iktidara getirdikleri Bagrânof hükümeti, her çareye başvurarak, yalan ve zorbalıkla, Alman taraftarı siyaseti devam ettirmeğe çalışmaktadırlar. Onlar önemli sarsıntılara ve insan kaybına uğramadan Almanya'ya yüz çevirmek için en elverişli fırsatı kolladıkları, güya Bulgaristan'la Sovyetler Birliği arasında dostluk bağları kurulup bunların takviyesine çalıştıkları hususunda gizlice ve ikiyüzlülükle teminat vermekte, oysa gerçekte Sovyetler Birliği'ne ve müttefiklerine karşı yürüttüğü savaşta Hitlerci Almanya'ya yardıma devam etmekte ve Bulgar ordusunu Yugoslav halk kurtuluş ordusuna karşı kardeş savaşı yürütmek zorunda bırakmaktadırlar.

Apaçık değil midir ki, Bulgar idarecileri Bulgaristan'ın kurtuluşunu gerçekten düşünselerdi, her

şeyden önce, Vatan Cephesi taraftarları üzerinde, ordudaki vatanseverler ve Alman işgalcilerini memleketten kovmak için yapılan mücadelede iç halk kuvvetlerinin en ümitlisi olan ayaklanma hareketi üzerinde yaptıkları baskıları şiddetlendirmezlerdi, bilâkis bu baskıya son vermiş olurlardı; hapishane ve temerküz kamplarındaki tutuklu sayısını arttırmazlardı, aksine oralarda acı çeken onbinlerce halk savaşçısını serbest bırakmış olurlardı. Eğer Bulgar idarecileri memleketin kurtuluşunu düşünselerdi, Yugoslav halk kurtuluş ordusuna karşı askerî kuvvetler göndermezler, Yugoslavya'dan Bulgar işgal kolordusunu çekmiş ve yeni, demokratik federatif Yugoslavya ile dostluk münasebetleri kurmuş olurlardı. Onlar Bulgaristan'ın kurtuluşunu düşünselerdi, Sovyetler Birliği'ne, İngiliz —Sovyet—Amerikan demokratik koalisyonuna karşı yürüttükleri haydutluk savaşında Hitlerci Almanya'ya her türlü maddî ve manevî yardımda bulunmaktan çekinmiş olurlardı.

Fakat iktidardaki Alman taraftarı faşist klik, Almanya ile münascbetlerini keserek, Bulgaristan'ı kurtarmak yolunda hiç bir şey yapmamaktadır. Bu klik, sıkışınca sorumluluktan sıyrılabilmek ve takip ettiği ihanet ve macera siyaseti sonucunda düştüğü kapandan herhangi bir uzlaşma yolunu beklemekle kurtulmak ümidini beslemeyerek, halk üzerinde gasp yolu ile kurduğu egemenliği çeşitli manevralar çevirmek ve hatta belirli dönüşler yapmak suretiyle korumak için sırf kendi kurtuluşunu düşünmektedir.

Halen Bulgar idarecilerinin en büyük kaygısı, Alman taraftarı siyasetlerini önüne geçilmez bir demagoji ile mümkün olan en iyi bir tarzda maskele-

mektir. Onlar köylülere, toprak vereceklerini ve köy iktisadiyatı mahsullerinin fiyatlarını yükselteceklerini, devlet memurlarına ve emeklilere ise ücret ve emekli maaşlarmı arttıracaklarını vadetmektedir. Onlar «kanunsuz zenginleşenlere» karşı savaş açacaklarını gürültülü bir şekilde ilân etmekte ve memlekette «yeni bir adalet devri» gerçekleştirildiğini belirtmektedirler. Onlar, bütün bu asılsız vaadlerle halkın gözünü tozla boyamaktadır ve bundan maksatları Alman istilâcılarına karşı yürütülen mücadelenin gelişmesini bir çaresini bulup da durdurmaktır.

Hayır, Bulgar faşistlerinin, büyük Bulgar şövenistlerinin gönül rızasiyle, kendi teşebbüsleriyle Almanya ile münasebetlerini kesmek üzere tedbirler almaları beklenemez. Canmı kurtarmak için titreyen, halkın yakın intikamı karşısında korku hisseden Hitler'in ve onun işlediği suç ve cinayetlerin suç ortakları, bu yönde en son imkânlardan mahrum edilmedikçe, Bulgaristan'ı halka felâket getiren Alman taraftarı siyaset yoluna sevketmek için ellerinden gelen şeyi yapacaklardır.

Stalin 1941 yılında Bir Mayıs emrinde şöyle dedi:

«Faşist devletler bloku Kızılordunun darbeleri altında çatırdamakta ve dağılmaktadır. Halen Hitler'in Rumen, Macar ve Bulgar «müttefikleri» safında korku ve telâş hüküm sürmektedir. Şimdi, memleketleri Almanlar tarafından işgal edilmiş ve edilmekte olan bu Hitler hizmetkârları Almanya'nın savaşı kaybettiğini görmemezlik edemezler. Romanya, Macaristan, Finlandiya ve Bulgaristan için felâketten kurtulmalarına sadece bir imkân vardır, o da Almanlarla münasebetleri keserek, savaştan çıkmalarıdır. Fakat bu memleketlerin şimdiki hükümetlerinin Almanlarla münasebetlerini kesmeğe muktedir olduklarına güç güve-

nilebilir. Bu memleket halklarının Alman boyunduruğundan kurtulmak davasını bizzat kendileri ele almak zorunda kalacakları telâkki edilebilir. Bu itibarla, bu memleketlerin halkları, Hitlercilerin kendilerini çıkmaz sokağa soktuklarını ne kadar çabuk anlarlarsa, Alman esaretçilerine ve memleketlerinde onların yaltaklarına yaptıkları her yardımı ne kadar çabuk keserlerse, bu memleketler savaştan o derece daha az insan kaybı ve tahribat görecekler, demokratik memleketlerin anlayışına o derece daha fazla güvenebileceklerdir.»

Evet, şimdi söz Bulgaristan halkınındır ve elde silâhla Alman istilâcılarını memleketten kovmak hususunda harekete geçmesinin ve bu işe hazır olmasının zamanı gelmiştir. Yürüttükleri ihanet siyaseti uğrunda şimdilik ellerinde bulunan devlet egemenliğinden faydalanan ve Alman süngülerine güvenen birer vatan haini ve Hitlerci yaltakları olan Bulgar idarecileri her ne harekete girişirlerse girişsinler, Bulgaristan halkı kurtuluş davasını kendi eline alınca, Bulgaristan'ın Hitlerci Almanya ile münasebetlerini kesmesini önleyemezler ve hattâ uzun bir süre için geriye bırakamazlar.

Şu anda Bulgaristan halkı bakımından meselenin aslı, Almanya ile münasebetlerini daha çabuk kesmekten, Hitlerci ordunun, Hitlerci devletin ve Hitlerci barbar «yeni nizam»ının yıkılıp yokedilmesine kuvvetleri oranında katılmaktan, bu suretle memleketini yıkım ve millî felâketten kurtarmaktan ve hürriyete kavuşarak, Bulgarları beş yüz yıllık yabancı esaretten kurtarmış olan Rus halkının mühim rol oynadığını hürriyetsever milletler ailesinde lâyık olduğu yeri almak hakkını kazanmaktan ibarettir.

Hitlerci Almanya'nın yaklaşmakta olan son hezimetinin şartları içinde, halen Balkanlarda meyda-

na gelen şartlarda Bulgaristan halkı, onun ayaklanma hareketi ve vatansever askerleri yeni Yugoslavya'nın halk kurtuluş ordusu ile, Makedonyalı ve Yunan âsileriyle işbirliği ederek, Hitlerci Almanya ile imzaladığı haydutluk ittifakı derhal bozacak ve Almanları memleket hudutlarından dışarıya kovacak durumdadır. O, Bulgaristan topraklarında bulunan Alman askerî kuvvetlerinin büyük bir kısmım silâhsızlandıracak ve zararsız bir hale sokacak durumdadır. Bu da, Bulgaristan halkmın yüzbinlerce evlâdımn hayatını korumak, Bulgaristan'ı yıkımdan ve kendisini tehdit eden felâketten kurtarmak demek olurdu ve aynı zamanda Bulgaristan halkının savaş vadelerini kısaltmak ve kurbanlarım azaltmak yolunda kıymetli bir yardımı teşkil ederdi.

Görüş ve parti farkı gözetilmeksizin Vatan Cephesinin, halkını Alman boyunduruğundan kurtarmak ve Bulgaristan'ın Rus halkına ve Sovyetler Birliği'ne karşı dostluk hisleri besleyen, hür, bağımsız, demokratik ve kuvvetli bir devlet olarak yeni bir hayata kavuşması maksadiyle yürüttüğü mücadelede birleşmiş bulunan Bulgaristan vatanseverleri, bugün Kızılordunun kazandığı parlak zaferler ve Hitlerci Almanya'ya karşı doğudan, batıdan ve güneyden elbirliğiyle girişilmiş olan taarruz neticesinde, Bulgaristan halkmın kurtuluş dâvasının başarısı hususunda daha büyük bir inanca sahip olacaklardır. Orduda Hitler aleyhindeki muhalefet artmaktadır. Memleketin her tarafında Alman haydutlarına karşı yönetilen ayaklanma hareketi genişlemektedir. Bütün faşist devlet cihazı Bulgaristan ayaklanma hareketine karşı kullanılmış olmakla beraber bu hareketi bastırmayı başaramadı. Bu hareketin daha birçok noksanlıkları, yani daha iyi bir teşkilâttan, teç-

hızat ve askerî kumanda kadrosundan mahrum olmasına rağmen, bu hareketin durmadan gelişmesi, kuvvetlerinin büyümesi, halk kitleleri tarafından ayaklananların müfrezelerine yapılan yardımın sürekli artması ve ayaklananlarla ordudaki vatanseverler arasındaki savaş dostluğunun sağlamlaşması şüphe götürmez bir gerçektir.

Çok defa, bütün ayaklanma bölgelerini abluka altına alan ve vahşilikleriyle işi bütün köyleri mahvedecek derecede azıtan faşist inzibat kuvvetlerinin gaddarca hareketlerine direnen ayaklanma hareketi, Vatan Cephesinin en ümitvar silâhlı kuvveti olarak gittikçe büyümektedir; bu silâhlı kuvvet olmazsa Bulgaristan halkının Alman boyunduruğundan ve faşistlerin zorbalığından kesin olarak kurtulması mümkün değildir. Bilhassa ayaklanma hareketinin önemi dolayısiyle Vatan Cephesinin gerek merkezdeki, gerekse mahallerdeki idareci ve faaliyetçilerine düşen görev, Vatan Cephesinin saflarını takviye etmek ve bazı antifaşist çevrelerde ayaklananların silâhlı mücadelesine gereken değeri vermemek gibi henüz var olan eğilimleri ve bu mücadelenin orduya mensup vatansever unsurların katılmasıyla genişlemesinden duyulan korkuyu mümkün olan en kısa bir zamanda yok etmektir. Ancak böylelikle Bulgar vatanseverleri, önlerinde duran ve Bulgaristan için hayati önemde olan görevleri, yani Alman istilâcılarını memleketten kovarak, Alman taraftarı faşist idareciler tarafından çıkmaz sokağa sokulan Bulgaristan'ı bu çıkmazdan kesin olarak çıkarmağa muktedir gerçekten millî halk demokrasili bir egemenlik kurmak görevlerini başariyle halledebileceklerdir.

Elbette, yenilecek daha birçok güçlükler var-

dır, fevkalâde büyük gayretler sarfedilmesi ve şiddetli savaşlar yapılması, daha bir hayli kurban verilmesi gerekecektir. Fakat hiç şüphe yok ki, ilerisi yirmi yıldanberi faşizme karşı kahramanca savaşmakta olan Bulgaristan halkı kendisine düşen görevi, vatanına karşı, İslâv kardeşlerine karşı ve bütün ileri insanlığa karşı olan görevini yerine getirebilir ve yerine getirecektir.

6 ağustos 1944.

VATAN CEPHESİNİ İKTİDARDAN DÜŞÜRECEK KUVVET YOKTUR

Pernik'te hamleci madenciler önünde söylenen nutuk
2 Haziran 1946

Madenciler, İşçi Partisi adına ve şahsım adına sizi ve Bulgaristan işçi sınıfının iftiharı, halkımızın iftiharı olan emek kahramanı bütün hamleci madencilerimizi en büyük bir samimiyetle selâmlamama izin veriniz. Hamleci olarak daha büyük bir enerji, gayret ve vatammıza sadakat hissi ile çalışmanızı ve yeni, daha yüksek üretim biçimleri yaratan ve harekete getiren, işçi sımfı için, halkımız için saadet temin eden yeni hamlecilerin sayısım mükemmel örneğinizle arttırmamzı dilerim. Yaşasın şanlı hamlecilerimiz!

Pernik madenlerinde sizin aranızda yeniden bulunmak fırsatını elde ettiğimden özel bir his duyuyorum. Maalesef bu fırsatı çok geç elde edebildim. Fakat ben şu anda, bundan 40 yıl önce burada, bu yerde neler olduğunu hatırlıyorum ve bunu eski meslek arkadaşlarınıza ve daha genç olan sizlere hatırlatmak isterdim. Pernik'e ilk defa olarak 1905 yılının ekim ayında Partimiz adına, Umumi İşçi Meslek Birliği adına, Maden İşçileri Meslek Teşkilâtının temellerini atmağa teşebbüs etmek için maden işçileriyle temasa geçmek üzere gelmiştim. O zaman bu fikir taraftarı ancak birkaç kişi buldum. Pernik üzerine koyu, zifiri bir karanlık çökmüştü. Pernik küçük ve karanlık bir esaret ve deh-

şetli sefalet krallığına benziyordu. Madenciler, Madenler Müdüriyeti, mürteci mühendisler ve bizzat mürteci devlet idaresi tarafından tam bir adaletsizliğe, sonu gelmeyen keyfî hareket ve zorbalıklara tâbi tutuluyorlardı. Ama bu birkaç madenci, bu durumun değiştirilmesi, madencilerin hayat, menfaat ve haklarını savunacak durumda olan teşkilâtlı bir kuvvetin meydana getirilmesi üzerinde ciddi suretle düşünmeğe başladılar. Az bir zaman sonra bu havari madenciler, İncilde anlatılan efsanedeki gibi on iki kişi oldular. Teşkilâtlanmış madencilerin sayısı, büyük gayret sarfıyle, sayısız engel, soruşturma ve acıyı yenerek, gittikçe yükseliyordu.

Şimdiki kudretli Madenciler Birliği işte bu küçük kurucular grubunun eserinden doğdu.

Bundan birkaç ay sonra, **1906 yılında, haziran ayında, Pernik maden işçilerinin genel grevi ilân edildi.** 35 gün devam eden grev, kaba bir devlet idaresine karşı (çünkü o zaman da madenler devletin elindeydi), Pernik madencilerinin ne menfaatlerini, ne haklarını, ne insanlık haysiyetini tanımıyan bir hükümete karşı yürütülüyordu. Henüz teşkilâtlanmış olan Pernik madencileri, çevre köylerden gelen ve bir cephenin gerisini andıran arkadaşlarının yardımıyle, memleketin her tarafmdan, grevcilere destek olmak üzere gıda maddeleri, ekmek ve benzerlerini gönderen işçi ve köylülerîn yardımiyle, namuslu halk aydınlarımn ve özellikle 35 gün süreyle burada madenciler arasında birer havari-ajitatör sıfatiyle kalarak, hainlerin, grev bozucularının çıkmamasını gözetleyen üniversite öğrencilerinin yardımiyle 35 gün kahramanca mücadele ettiler. Yalnız madenciler hareketinin tarihinde değil, bütün işçi hareketimizin tarihinde de hâtırası anılacak olan bu

grev, **Madenciler Birliğinin şahsında Bulgaristan'da işçi meslek teşkilâtının tanınması — devlet tarafından ilk defa olarak tanınması** — ile sonuçlandı. O zaman Pernik madencileri Madenler Müdüriyeti ile ve Ticaret Bakanlığı ile ihtilâflı meseleleri teşkilâtları ile, kulüpleri ile ve komisyonlariyle şeref ve haysiyetle halletmek hakkını kazandılar. Bu büyük bir başarı idi! Bu, her şeyden önce madencilerin öz bilincinin yükselmesi manasında bir başarı idi. Onlar birleşmiş, teşkilâtlanmış oldukları ve işçi sınıfı ile köylü emekçi kitlelerinin yardımma dayandıkları zaman hak, hürriyet ve menfaatleri uğrunda başariyle mücadele edebileceklerini ve önceden olduğu gibi tahkir ve nefrete tabi tutulmıyacaklarmı hissettiler. Arkadaşlar, o zamandan bu yana tam 40 yıl geçti. **Bu 40 yıl zarfında madencilerimiz birçok başarı ve başarısızlıklar geçirdiler.** Onlar birçok kurbanlar verdiler. Madenciler Birliğinin ve işçi sınıfımızın verdikleri en değerli, en büyük kurban, faşistler tarafından alçakça ve canavarca öldürülen Temelko Nenkof oldu. Onun parlak ve şerefli hatırasını bir dakika ayakta sükût etmek suretiyle analım!..

Yurttaşlar, Pernik madencileri, faşist rejimi zamanında da boyun eğmediler. Yer altında dişlerini, yumruklarını sıkarak kömür kazarken Bulgaristan halkı ile birlikte faşist diktatörlüğünün mezarmı kazıyorlardı. Tarihî Dokuz Eylül dâvasında Pernik madencileri en etkin biçimde katıldılar. **Dokuz Eylül bizzat Pernik madencileri için bir zafer, büyük bir zaferdir.**

Dokuz Eylülden sonra ise Pernik madencileri bir buçuk yıldanberi halk ekonomimizi kalkındırmak için gayretle çalışmakta, burada söylenmiş ol-

duğu, gibi, sanayide makineleri hareket ettiren, trenleri, taşıt araçlarını hareket ettiren, memleketimizi ısıtan ve aydınlatan kuvveti yaratmaktadırlar.

İşçi sınıfı nasıl ki, köylülerle birlikte Vatan Cephesinin ve 9 Eylülden sonra meydana getirilen halk idaresinin temeli, granit temelidir, **madenciler de nakliyat işçileriyle birlikte işçi sınıfının ön müfrezesi** ve Vatan Cephesi ile halk idaresinin temelinin özüdürler. Bir buçuk yıl içinde halk idaremiz bütün sahalarda: Memlekette demokratik esaslar dahilinde yeni baştan kurulması işinde de, halk ekonomisi sahasında da, emeğin korunması ve işçi sınıfı ile genel olarak Bulgaristan emekçilerinin maddî ve kültürel seviyesinin yükseltilmesi sahasında da bir hayli işler bitirdi. Fakat yapılmış olanlar henüz yeterli olmaktan çok uzaktır. İşçi sınıfının ve özellikle madencilerin bütün halkımızın yapması gereken esas ve en önemli iş henüz yapılmış değildir. **Önümüzde bir halk cumhuriyeti meydana getirmek, kurmak görevi durmaktadır.** Karanlık maziye dönülmesine karşı bütün maddi, siyasî, kültürel ve mânevî garantileri verebilecek bir halk cumhuriyeti; açgözlü, muhtekir, tufeyli kapitale yer verilmiyeceği; başıboşlara, muhtekirlere, halkı soyanlara ve baskı altında bulunduranlara yer olmıyacağı bir halk cumhuriyeti; bizde emek kesin ve ulu bir âmildir hükmünü kesin olarak takviye edecek bir halk cumhuriyeti; ve, çalışmağa muktedir olup da çalışmak istemiyen, cemiyete faydası olan emek sarfetmiyen dişlememelidir, prensibinin gerçekleştirileceği bir halk cumhuriyeti; memleketimizin demokrasi yolunda ileri ve daima ileri gelişmesini sağlayacak bir halk cumhuriyeti! Maddî, kültürel ve mânevi bütün nimetler, yalnız çalışanlara, halk-

kımızın rehahı uğruna yaratanlara veya yaratmış olanlara!

En yakın bir zamanda, Bulgaristan milletinin ekonomik yükselişini sağlamak için bütün kuvvetlerimizi, bütün enerjimizi sarfetmemiz, memleketin var olan bütün kaynaklarımdan faydalanmamız gerekmektedir. Çünkü sağlam bir ekonomik kudret olmadıkça, halkımız devamlı hürriyet ve millî bağımsızlığa sahip olamaz. Önümüzde, dostlarımız, Sovyet halklarımn yardımiyle, diğer İslâv kardeşlerimizin, Batı Avrupa ve Amerika'da birçok demokratik dostlarımızın yardımiyle bir halk olarak mücadele etmek, **Bulgaristan için şerefli ve elverişli bir barış sağlamak uğrunda mücadele etmek** gibi büyük bir görev durmaktadır.

Büyük görevler, tarihî önemde ödevler! Bütün güçlükler yenilmelidir. Lâkin bunun için halkımız birleşmiş olmalıdır. Vatammızın gelecekteki saadetinin teminatı olan Vatan Cephesi, bilhassa şu anda, irtica ile birlikte, halkımızın bu kudretli kuvvetini içerden parçalamak isteyen bir sıra yanlış vatan cephecisinin de baş kaldırdığı anda her bakımdan sağlamlaştırılmalıdır.

Büyük Rus masalcısı Krilof bir masalında, sizin de bildiğiniz gibi, şöyle anlatıyor: Kartal, yengeç ve turnabalığı bir araya gelerek, araba çekmek istemişler. Fakat kartal yukarıya, yengeç geriye, turnabalığı ise aşağıya doğru çekiyormuş. Nihayet araba bataklığa düşmüş. Halkımız, biz sosyalistler ve Vatan Cephesine mensup iyi müttefiklerimiz, devlet arabamızın bu gibi kartal, yengeç ve turnabalıklarının eline düşmesine müsaade etmiyeceğiz. **İdarede birlik, Vatan Cephesinin sarsılmaz birliği hayatî mahiyette zaruridir.** Lâfta değil, iş'te birlik lâzımdır.

Biz, hepimiz güzel beyanata kâfi derecede tokuz; halk çalışma, halka faydası dokunan, gerçekten vatancepheci çalışma istiyor!

Sovyet orduları Bulgaristan'ı terkedince, o zaman bayrağı da kaldıracaklarını ve Vatan Cephesinin sonunun geleceğini tasavvur ve ümit edenler çok saf olsa gerek. Orduda da buna benzer unsurlar vardır. Onlar aptal olduklarından Vatan Cephesinin, bugünkü halk idaresinin kuvvetinin Sovyet ordularının burada bulunmasında olmadığını anlamıyorlar. Halk idaremizin kuvvet kaynağı, bizzat halkta, işçi sınıfında, köylülerde, halk aydınlarmdadır... Sovyet orduları gidebilirler, onların görevi bizde daimî olarak kalmak değildir, ama halk kalıyor. Vatan Cephesi kalıyor, onun derin kökleri kalıyor ve bu kökleri hiç bir kuvvet sökemez.

Fakat Sovyet orduları Bulgaristan'dan çekilince Vatan Cephesinin sonunun geleceğine dair halk düşmanlarının yaydığı söylenti manidardır. Bunlar bizim ve sizin için, bütün halkımız için bir işarettir. Bu ne demektir? Bu, lejyonerler, Makedonyalı tethişçiler, mürteci subaylar, çeşitli muhtekirler ve memleketimizde bulunan diğer zararlı unsurların meydana getirdiği mürteci kuvvetler toplanmaktadır demektir. Bunlar fesatçılık yapmakta, halk aleyhinde belirli hareketlere hazırlanmaktadırlar.

Trifon Kunef adında veya alay ederek Trifonson diye adlandırılan bedbaht bir yazar var. O «Zeleno zname» de yayınladığı «Kırmtılar»dan bir broşür çıkarmıştır. Broşürün ön sözünde yazar, bu eserinin bugünkü Bulgaristan'da «direnme eylemi»nin zaferine hizmet etmesi gerektiğini yazmaktadır. O, kara ruhunda gizleneni istemiyerek açıkça söylemiştir. Bu direnme eylemi nedir, kime karşıdır? Bu, lü-

zumsuz ve zararlı olduklarından tarihin arşivine atılmaları gereken kimseler tarafından hazırlanan bir direnme eylemidir. Bizde aklı yerinde olan her insan iyi bilir ki, **Vatan Cephesini iktidardan düşürecek kuvvet yoktur, çünkü o, halkın büyük çoğunluğunun, en iyi ve en kuvvetli kısmını temsil etmektedir.** Fakat tethişçilik hareketlerinde bulunabilecek, pusu kurarak cinayet işleyebilecek koyu unsurlar, şu veya bu yerde halkın yaratıcılığına belli bir süre için engel olabilecek canavarlar, halkın yeni Bulgaristan'ı kurmak gayretlerini üretim sahasında, sosyal hayatta ve devlet cihazında bozabilecek ve baltalayabilecek yabancı ajanlar vardır. Bu koyu ve alçak çevreler uyumuyor, onlar gruplaşıyor ve hazırlanıyorlar. Bundan dolayı halkımızın tetikte bulunması, her an seferberlik halinde hazır olması lâzımdır.

Yabancıların yardımiyle iktidara gelmek ümidiyle vatandaş savaşı çıkarmak isteyen maceracılar var. Bunu istiyorlar ve teşebbüs edebilirler. Buna teşebbüs ederlerse, halktan öyle bir ders alacaklardır ki, onu, halkın dediği gibi, öbür dünyaya gidince de unutmıyacaklardır. Fakat işin oraya varmasına meydan vermemek, halkımızın, normal demokratik gelişmemizin ve ekonomik kalkınmamızın menfaati icabıdır. En iyi tıp, hastalıkları yalnız tedavi etmeyip onların zamanında önüne geçen tıbdır. Şimdiki vaziyette siyasî dilde bunun ifade ettiği mâna şudur: Mesele tahrikçileri ve maceracıları halk idaresine karşı el kaldırdıkları sırada zararsız hale sokmak değildir, bilâkis, daha şimdi şehir ve köylerde, dairelerde, orduda, velhasıl her yerde uyanıklık öyle bir seviyede bulunmalı ki, memleketimizde huzur ve düzeni herhangi bir şekilde bozacak

her teşebbüs, en küçük bir teşebbüs dahi zamanında önlenmelidir. **Bir millet olarak ruhumuzun canlı, uyanık, seferberlik halinde bulunması gerektir.** Siz madenci olarak, yer altında kömür çıkarırken, zorunlu olan ve sizin için bir şeref olacak 10 bin ton kömürü gayretle çalışarak her gün sağlarken, gerektiği takdirde, halk düşmanlarının kabahati yüzünden aletlerinizi birkaç saat için bırakıp alelâcele Sofya'ya gelmeniz gerekebileceğini unutmayınız ve buna hazır olunuz!

Orduda meydana çıkarılmış olan «Çar Krum» adlı askerî teşkilât gibi bütün tedhişçi grup ve teşkilâtların, onlarla gizli işbirliği edenlerin, gizli yardımcı ve koruyucularmm, akıllarını başlarına toplayıp bu tehlikeli ateşle oynamamaları hususunda bu kürsüden ihtar edilmeleri gerekir, zira biz Bulgar evini yangından koruyabiliriz, lâkin onlar kayıtsız şartsız yanıp mahvolacaklardır. **Kendi Bulgar evimizde barış, düzen ve sükûnet olmasını istiyoruz!** Halk yeni, demokratik Bulgaristan'ı rahat ve imanla yaratmak, kurmak istiyor. Bu itibarla onun yaratıcı yoluna çıkanlar, silinip süprüleceklerdir.

Yurttaşlar, toplantınız, büyük millî kahraman, devrimci ve şairimiz Hristo Botef'in hâtırasının anılması gününe tesadüf etmektedir. Bulgaristan'ın hürriyet ve bağımsızlığı için taşıdığı önem bakımından Botef bugüne kadar hiçbir Bulgar tarafından aşılmamıştır. Sözüme şu çağrı ile son vermek isterdim: Halkımıza, vatanımıza yüce Hristo Botef'in şeref, sadakat ve fedakârlıkla hizmet etmiş olduğu gibi hizmet edelim; halk düşmanlariyle devrimci Hristo Botef'in korkusuzca mücadele etmiş olduğu gibi mücadele edelim.

Üretimde ekonomimizin kalkındırılmasında,

ekonomik kudretimizin kurulmasında ön safta yürüyen kahraman işçi sımfımız varolsun!

Yaşasın işçiler, köylüler ve sadık halk aydınları arasındaki dostluk! Çünkü bu dostluk Vatan Cephesinin, halkımızın faşist aleyhtarı demokratik tabaka ve kuvvetlerinin birleşmesinin belkemiğidir!

Yaşasın şanlı madencilerimiz; yaşasın hamleci çıkan madencilerimiz! Yaşasın bilhassa numaralarının tevkifine meydan vermiyen, emek veriminin artması için ellerinden gelen her şeyi yapan madenciler!

Ne mutlu ki, camm ve kanımla bağlı bulunduğum Madenciler Birliği varolsun!

«Rabôtniçesko delo»
s. 121, 4 Haziran 1946.

GERÇEK BİR HALK CUMHURİYETİ İÇİN

Halk Meclisinde Bulgaristan İşçi Partisinin parlâmento grubu adına yapılan konuşma 25 temmuz 1946

Bay ve bayan halk vekilleri!

Bulgaristan İşçi Partisi, kendi anane ve esas prensiplerine ve halkımızın iradesine sadık kalarak, monarşinin ortadan kaldırılması ve halk cumhuriyetinin ilânı ve Büyük Halk Meclisinin çağrılması ile ilgili kanunun hazırlanmasına etkin olarak katıldı. Onun parlâmento grubu, monarşinin sonuncu tasfiyesini ve halk cumhuriyetinin yakında kurulacağını bildiren bu tarihî kanun lehinde ittifakla rey verecektir.

Bu kanunun Halk Meclisimiz tarafından kabulü ile bizde çoktan olgunlaşmış olan bir meselenin halline fiilen girişilmiş bulunulmaktadır. Tarihî 9 Eylülün esas şiarlarından biri ve Vatan Cephesi programının temel hükümlerinden biri gerçekleşecektir. Halkın monarşiye ve Koburg hanedanlığına, memleketimize ve millete bunca fenalıklar getirmiş olan bu hanedanlığa karşı yürüttüğü uzun yıllık mücadeleler nihayete erecektir.

8 eylülde Bulgaristan halkı, bir yüksek hâkim olarak, monarşi teşekkülü ve câni, yabancı ve halk aleyhtarı Koburg hanedanlığı hakkında kesin hükmünü verecektir.

Halk Cumhuriyeti lehinde halka yapılacak da-

nışma, 9 Eylül 1944'ten sonra Bulgaristan halk demokrasimiz için büyük bir galebe olacaktır.

Büyük Halk Meclisi Bulgaristan'ın yeni anayasasını hazırlamak görevini yüklenecektir. Ama bu anayasa, çeşitli şekillerde büyük kapitalistlerin ve maliye kodamanlarının, Bulgar ve yabancı kartel ve tröstlerin halk üzerinde egemenliğini tesis edecek mürteci, muhafazakâr, burjuva-cumhuriyetçi bir anayasa olamaz.

Kanun tasarısının 12. maddesinde yeni anayasanın esas hükümleri de kısaca olmakla beraber tamamiyle açık bir şekilde formüle edilmiştir. Söz konusu olan, sadece Bulgaristan'da cumhuriyeti ilân etmek değil, fakat aynı zamanda bu cumhuriyetin halkçı ve demokratik içeriğini de teminat altına almaktır. Biz her türlü cumhuriyet taraftarı değiliz. Halkımız genellikle cumhuriyet değil, gerçek halk cumhuriyeti, kara ve rezil maziye dönülmemesi için lâzım gelen maddî, siyasî, kültürel ve mânevî teminatlar verecek bir halk cumhuriyeti; memleketimizin ileriye doğru ve daima ileriye doğru demokratik yolda gelişmesini sağlıyacak bir halk cumhuriyeti; doymak bilmez, muhtekir ve tufeyli kapital için yer olmıyacağı, tufeyliler, muhtekirler, halkı soyanlar ve ezenler için yer bulunmıyacağı bir halk cumhuriyeti istemektedir. Bulgaristan halkı, bizde emeğin kesin bir sosyo-ekonomik âmil olacağı, toprağın onu işleyenlere ait olacağı, bütün yeraltı ve yerüstü tabiat servetlerinin bütün halkın malı olacağı, kadının, erkeğin malik olduğu aynı haklara sahip olacağı, gençliğin ise gelişmesi ve sosyal çalışmalarını yürütmesi için geniş bir sahaya sahip bulunacağı durumunu kesin olarak sağlamlaştıracak bir halk cumhuriyeti istemektedir. Emekçi halkımız

çalışmağa muktedir olup da çahşmak istemiyen, topluma faydalı emek vermeyi istemiyen yememelidir, halkın maddî, kültürel ve mânevî nimetlerinden faydalanmamalıdır diyen prensibin gerçekleştirileceği bir halk cumhuriyeti istemektedir.

Büyük Halk Meclisi, memleketin esas kanununa, yeni anayasaya, Bulgaristan halkının yabancıların zulmüne, monarşizme, faşizme ve irticaa karşı uzun yıllar yaptığı mücadelede elde ettiği bütün siyasî, ekonomik, kültürel ve sosyal başarıları kaydedince ve sağlayınca, aynı zamanda her türlü geriye dönüş, memleketimizin her ne şekilde olursa olsun geriye dönmesi imkânlarını da ortadan kaldıracak ve toplumun gelişmeğe devam etmesini ve bütün halkın refahım mümkün kılacaktır.

Bizde, esas olarak eski Tırnova anayasasının alınmasını ve onda sadece bazı değişiklikler yapılmasını teklif eden burjuva anayasacıları vardır. Görülüyor ki, iddiacı efendiler eskilerden hiç bir şeyi unutmamışlar ve yeni hiç bir şey öğrenmemişlerdir. Onlar bizde yapılmış olan derin demokratik değişiklikleri gözönünde bulundurmamaktadırlar. Onlar, **halk cumhuriyeti ilânından sonra eski anayasanın değiştirilmesi meselesinin değil, yepyeni bir anayasanın meydana getirilmesi meselesinin ortaya konulduğunu** gözden kaçırmaktadırlar.

Bununla beraber en saf Bulgarın da, eski, yıpranmış tulumlara yeni şarap doldurmanın tamamen bir akılsızlık olacağını bilir. Yeni Bulgaristan'ın yamalı, eski ve çürümüş değil, yeni ve sağlam devlet elbisesine ihtiyacı vardır. Devlet kuruluşumuzun yeni temele, yeni şekillere ihtiyacı vardır. Bütün genç, demokratik halklarla birlikte, tarihçe reddedilmiş, eski, formel ve yalancı demokrasi yolundan değil,

yeni gerçek halk demokrasisi yolundan yürümek azmindeyiz, çünkü vatanımızın hürriyeti ve bağımsızlığı, milletimizin yükselmesi ve mesut geleceği ancak bu yoldan gerçekleştirilebilir.

Büyük Halk Meclisi seçimleri esnasında halkımızın en lâyık, en sadık evlât ve kızlarının, halkımızın bütün tabakalarının temsilcilerinin seçilmesi gerektiği görüşünü kesinlikle savunuyoruz. Aynı zamanda Büyük Halk Meclisi seçimleri esnasında yalnız Vatan Cephesi partilerinin değil, kanunen var olan diğer bütün muhalif siyasî grupların da seçimlere serbestçe katılmaları hususunda tam bir imkân temin edileceğini de kesin olarak beyan ediyoruz.

Bilindiği üzere, bu muhalefet gruplarma, XXVI. alelâde halk meclisi için yapılmış olan seçimlere katılmak imkâm verilmişti, ama onlar aptallıkları ve korkaklıkları yüzünden seçimleri boykot etmeyi tercih ettiler. Onlar bu başarısız boykottan edindikleri acı deneyden sonra, şimdi, geçen yıl işledikleri siyasî hatayı tekrarlamağa meyilli olmayacaklarını tahmin etmek tabiidir.

Her halde halkın Büyük Halk Meclisine vereceği oyla, bizde irticaın halk arasmda ciddî kökleri olduğu fikrine kesin olarak son vermek, memleketimizin menfaatı gereğidir. 27 ekimde dünya, Bulgaristan halkmın gerçekten demokratik ve ilerlemiş bir halk, ağır geçmişinden gereken bütün dersleri sonuna kadar almış olan, kuvvetlerinin, topraklarının ve maddî kaynaklarınm halk aleyhtarı ve demokrasi aleyhtarı maksatlarda, askerî maceralar ve tecavüzkâr, yağmacılık savaşları için kullamlmasına artık hiç bir zaman izin vermeyecek bir halk olduğuna apaçık inanmak imkânma sahip olacaktır. Halkımız, Sovyetler Birliği, Federatif Yugoslav-

ya Halk Cumhuriyeti, diğer İslâv kardeşleri ve bütün demokratik halklarla birlikte, demokrasi, barış ve halklar arasında kardeşçe işbirliğinde ebediyen sağlam bir unsur olmaya sabırla ve yılmadan azmetmiş bulunmaktadır.

Menfur monarşiye ve lânetli faşizme ölüm!
Yaşasın yenilmez Vatan Cephesi!
Yaşasın Bulgaristan Halk Cumhuriyeti!

«Rabotniçesko delo»
s. 168, 26 temmuz 1946.

ÜÇ BÜYÜK ULUSAL GÖREV

Memleketimizin önünde üç büyük ulusal görev durmaktadır. Şu anda halkın, Vatan Cephesi ile hükümetinin, Vatan Cephesi siyasî partilerinin ve sosyal teşkilâtlarının, keza Bulgaristan'ın bütün kadın ve erkek vatanseverlerinin dikkat ve kuvvetleri bu görevlerin halli üzerinde toplanmalıdır.

Birinci büyük ulusal görev **âdil ve şerefli bir barış elde etmektir.** Şimdiye kadar bu yönde yapılanın yamsıra, Paris barış konferansı esnasında Bulgaristan'ın Hitlerci Almanya'nın uydusu olarak değil ona karşı savaşmış olan bir memleket olarak davranış görmeğe lâyık olduğunu oldukça inandırıcı bir şekilde göstermek lâzımdır. Yalnız konferanstaki dostlarımızın değil, fakat aynı zamanda yeni Bulgaristan'a karşı körükörüne edinilen belirli kanı ve inançlarla hareket edenlerin de, Balkanlarda ve Avrupa'da sağlam bir barış kurulması lehine olarak büyük Yunanistan hülyası peşinde koşan şövenistlerin Yunan-Bulgar hududuna ve savaş tazminatı ödemelerine dair hayalî emperyalist emellerinin kesin olarak reddi gerektiğine kanaat getirmeleri lâzımdır. Bulgaristan ordusu bizzat Yunanistan'ın Hitlerci çapulculardan kurtuluşu uğruna ve bu çapulcuların Avusturya Alplerine kadar takip edilerek bozguna uğratılması için o kadar değerli madde ve insan kaybı verdikten sonra bize şerefsiz ve dayanılmaz şartlar kabul ettirilmesi, görülmemiş bir haksızlık olacaktır. Genel barışın ve halklar arasında, özellikle Balkan halkları arasında kardeşçe iş-

birliği kurulmasının lehine olarak, yeni, demokratik Bulgaristan'ın, Batı Trakya meselesini olumlu olarak halletmek suretiyle Ege denizi kıyılarında yer elde etmesi hususunda sahip olduğu yasal hakkın tanınması lâzım geldiği bütün yetkili çevrelerce açık olarak anlaşılması lâzımdır.

Barış anlaşmasının imzalanmasına gelince, hiç şüphesiz ki, bu, **ancak Bulgaristan'ın tek temsilcisi olan ve Bulgaristan milleti adına konuşmak ve memleketimizi ilgilendiren herhangi bir şart ve taahhüdü üzerine almak hakkına sahip bulunan tek hükümet olan Vatan Cephesi hükümeti ile yapılabilir.**

İkinci büyük ulusal görev, **monarşinin tasfiyesi ve halk cumhuriyetinin kurulması bahsinde halka danışılmasıdır.** Bu tarihî olaya bütün halkımız bilinçli ve etkin olarak katılmalıdır. Vatanını sevip de halk damşmasına «Halk cumhuriyeti için» yazısını taşıyan üç renkli pusulayla katılmadık tek bir kadın veya erkek seçmen kalmamalıdır. 8 Eylül plebisiti, bütün halkın lânetli monarşinin bütün kalıntıları ve onların faşist, mürteci destekleyicileri üzerinde, bütün halk aleyhtarı koyu kuvvetler üzerinde, memleketimizde bulunan eskiyi canlandırmak istiyen bütün unsurlar üzerinde bir zafer olmalıdır. Halka danışma kampanyası ve siyasî aydınlatma çalışmaları yarının Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin kurulması yolunu kesin olarak açmalıdırlar.

Üçüncü büyük ulusal görev, **Büyük Halk Meclisi seçimlerinin yapılmasıdır.** Meclisimizin yeni anayasayı, halk cumhuriyetinin anayasasını hazırlayıp kabul etmesi ve aynı zamanda bir yıl süreyle kanun çıkarması gerekecektir.

Büyük Halk Meclisi seçimleri kampanyasının görevi, halkımızın en sadık ve lâyık oğul ve kızlarının, bütün halk tabakalarını temsil edecek halk vekilleri olarak seçilmesi ve aynı zamanda bizzat halkın, gerçek, halkçı, demokratik bir anayasa olacak olan gelecekteki anayasanın esas hükümleri hakkında fikir yürütmesi olacaktır. Bu suretle memleketimizin geleceği bakımından büyük önemi olan anayasa meselesini kesin olarak halletmek işinde bizzat Büyük Halk Meclisine kolaylık yapılmış olacaktır.

Bu üç büyük ulusal görevin milletimizin ve memleketimiz geleceğinin lehine olarak başarıyle halledilebilmesi için bir sıra peşin şartlara ihtiyaç vardır. Bunların birincisi ve başlıcası, şüphesiz, halkımızın Vatan Cephesi tarafından canlandırılan sağlam, faşist aleyhtarı, demokratik birliğidir. Bu birlik her şeyden önce alt tabakalar arasında, bizzat halk tabakaları arasında, şehir ve köylerde azamî derecede sağlamlaştırılmalıdır. Bunun yanısıra, Vatan Cephesinin başında bulunan ve memleketin idaresini temsil eden beş faşist aleyhtarı, demokratik parti arasında var olan karşılıklı anlayış ve dürüstçe işbirliğinin tam mânasiyle temin edilmesi lâzımdır. Belirli bir süre için var olan ve başlıca olarak Vatan Cephesi saflarında sahte Vatancepheci ve eskiyi canlandırmak isteyen unsurların bulunmasından doğan anlaşmazlıklar, Vatan Cephesi partileri saflarını bu gibi istenmeyen ve zararlı misafirlerden, iki sandalyeye oturan, iki yüzlü bir siyaset yürüten ve hareketleriyle partiler arası münasebetleri bozan kimselerden azimle, bizzat kendileri temizlemek suretiyle bir an önce tasfiye edilmelidir.

Bununla beraber, devlet cihazının, demokratik,

ekonomik, iç ve dış bir memleket siyasetinin tatbikine engel olan ve halk idaresine karşı memnuniyetsizlik uyanması için bilinçli olarak sebepler yaratan faşist taraftarlarından, sabotajcılardan ve zararcılardan temizlenmesi hususunda acil ve kesin tedbirler alınmalıdır.

Bilindiği gibi, Halk Meclisinin bir kararı üzerine hükümet bütün parlâmento gruplarının temsilcilerinden meydana gelen özel bir komisyon aracılığiyle, orduyu, gerçekten halkçı ve savaş yeteneği tam, hürriyet ve demokrasiyi, yüksek millî menfaatlerimizi sadakatle ve yılmadan savunan bir ordu olabilmesi için, faşist, eskiyi canlandırmak isteyen ve demokrasi aleyhtarı unsurlardan temizlemeye girişti. Zengin meyvalarını bundan sonra verecek olan bu tedavi planı, elbette, genel olarak subaylara karşı yöneltilmiş değildir. Bilâkis bu plânla, subaylar uygun olmıyan unsurlardan kurtarılmakla, subayların lehine hareket edilmiş oluyor. Bu unsurlardan temizlenen subay mevcudu, fevkalâde önemli ve sorumlu olan hizmetinin ifasına kendisini tamamen rahat ve bütün varlığı ile verebilmesi için, gereken durulmayı sağlayabilecektir. Faşist olmayıp da azledilmiş subaylara gelince, bunların iyi niyetle hareket ettikleri takdirde, vatandaşlık durumlarını memlekete tamamen faydalı vatandaşlar olacak şekilde tanzim etmeleri hususunda kendilerine gereken maddî ve diğer kolaylıklar gösterilecektir.

Fakat aynı zamanda diğer dairelerin de, özellikle iktisadî bakanlık ve müdürlüklerin, keza dışişleri ve eğitim bakanlıklarının da temizlenmesi gerekmektedir. Bu hususta ordunun idaresi ve kontrolüne dair kanunun 4. maddesi yönetici görevini aynen görebilir.

Vatan Cephesi, programını uygulama yolunda duran bütün engelleri kesin olarak yok etmelidir. O, geçmişin kötü mirasını, yani bütün yolsuzluk ve münasebetsizlikleri ve özellikle halkın iaşesi, gıda maddelerinin, ve diğerlerinin dağıtım sahalarındaki her türlü rüşvetçiliği, bizde, maalesef, az olmıyan bu yolsuzluk ve münasebetsizlikleri demir süpürge ile temizlemelidir. **Hem bu iş, muhtemelen zarar görecek şahısların sosyal durumu, mevkii ve partideki durumu gözönüne alınmadan, yapılmalıdır.**

İçinde bulunduğumuz zaman; Vatan Cephesinin, onun partilerinin, hükümetinin ve Halk Meclisinin, halkın karşısına sağlam, birleşmiş olarak, açık alınla, yüksek toplum ve devlet sorumluluğu hissi ile ve vatammız uğrundaki olumlu, yaratıcı eserleriyle çıkmalarını ısrarla istemektedir.

Şunu unutmıyalım ki, işçi sınıfına ve emekçi köylülere, memleketin sosyo-politik hayatında işgal ettiği özel yeri yüzünden kendi partimize, adı geçen üç büyük ulusal görevin doğru olarak halledilmesinde oldukça büyük bir sorumluluk düşmektedir.

BULGARİSTAN İŞÇİ PARTİSİ, HALK CUMHURİYETİ VE BÜYÜK HALK MECLİSİ UĞRUNDAKİ MÜCADELE EN BAŞTA GELMELİDİR

Bulgaristan İşçi Partisinin X. Genel Kurulu önünde söylenen nutuk.
9 Ağustos 1946

Yurttaşlar!

Toplantımız fevkalâde büyük önemi olan bazı kararlar, hem de bunları ciddî ve çapraşık bir milletlerarası ve dahili durum içinde almağa çağrılmıştır.

Milletlerarası durumla ilgili **esas mesele**, sizin de bildiğiniz ve hissettiğiniz gibi, savaş sonrası yeni barışın kurulması yolundaki mücadeledir. İkinci Dünya Savaşının bitmesinden sonra hemen hemen bir buçuk yıl geçmiştir, ama şimdiye kadar hâlâ barış kurulmamış, gereken barış anlaşmaları henüz imzalanmamıştır. Genellikle dünyada, ne Avrupa'da ve ne de Balkanlar'da şimdiye kadar normal durum, halklar arasında normal işbirliği tesis edilmemiştir. Halklar barışa can atmaktadır. Dünya mümkün olan en kısa bir zamanda âdil ve devamlı bir barışın kurulmasına muhtaçtır, ama henüz barış yok. Büyük devletlerin dışişleri bakanları arasında bir çok toplantılar ve konferanslar yapıldı, şimdi 21 devletin barış konferansı Paris'te oturum halindedir, fakat yeni bir barış tesisinde karşılaşılan güçlükler henüz yok edilmekten uzaktır. **Bu barışın tesisine engel olan nedir**

ve İkinci Dünya Savaşı sonuçlarmın hızla tasfiye edilmesine ve bütün halklar arasında barışçı, dostane ve devamlı bir işbirliği perspektiflerinin açılmasına engel olan kimdir? **Sorusu doğaldır.**

Engel olanın ne ve kim olduğunu doğru olarak anlamak, tam bilmek istersek, İkinci Dünya Savaşımn verdiği, bugünkü milletlerarası durumu etkileyen ve dünya barışının kurulması yolunda karşılanan güçlüklerle ilgisi olan esas, büyük sonuçları mutlaka dikkate almamız lâzımdır.

Bu esas, büyük sonuçlar nelerdir?

İlk netice, şüphesiz, Sovyetler Birliği'nin milletlerarası rol ve milletlerarası itibarının fevkalâde artmış olmasıdır. Sovyetlerin milletlerarası rol ve itibarı, bildiğiniz gibi, yeryüzünde faşizmin bozguna uğratılmasmda Sovyetler Birliği'nin oynadığı etkin idareci rol sonunda arttı. Sovyetler Birliğinin, savaştan sonra yeryüzünde barışın ve demokratik değişikliklerin savunması uğrunda yürüttüğü sabırlı mücadelelerle fiilen **demokrasi dünyasının başına,** savaştan önceki devredeki gibi eski usul yaşamak istemeyen, bilâkis ileri yürümeğe, kendi geleceklerinin efendisi olmağa gayret eden bütün hürriyetsever halkların başına geçmiş olması ile de Sovyetlerin milletlerarası rolü büyüdü.

Dünya savaşımn doğurduğu **ikinci sonuç,** dünyada ve özellikle Alman faşist boyunduruğundan sosyalistlerin yardımı ile, kanı ve kurbanları ile kurtulmuş olan memleketlerde olan büyük, derin demokratik değişikliklerdir. Bu memleketlerde halklar tekelci, muhtekir büyük kapitalden, soyguncu, tufeyli, burjuva-kapitalist kliğin egemenliğinden kurtulmağa çalışmaktadır. Bu halklar, memleketlerinde, savaş sonrası büyük güçlükleri yenmek hu-

susunda kendilerine yardım edecek ve ilerleme ile halk refahı yolunda gelişmeğe devam etmelerini sağlıyacak gerçek bir halk demokrasisi kurmağa gayret etmektedir. Ve bu gayretlerin halklar sosyalistler tarafından en büyük, içten ve dostça desteği görmektedirler.

Üçüncü büyük ve önemli sonuç, Hitlerci Almanya'ya karşı yapılan kurtuluş savaşı sırasında İslâv halklarının, hürriyet, bağımsızlık ve mutlulukları uğrunda yürütülen ortak mücadele, birlikte kan akıtılarak yapılan savaşlarda birbirlerine yakınlaşmış olmalarıdır. İslâv halklarının bütün düşmanlarına karşı, muhtemel her yeni tecavüze karşı İslâv Birliği kuruldu. Ve bu birlik gittikçe daha fazla sağlamlaşmakta, bugün de büyük, fevkalâde önemli bir milletlerarası etken olan, yakın bir gelecekte ise milletlerarası hayata ait bütün problemlerin hallinde Sovyetler Birliği'nin önderliğinde büyük bir rolü olacak İslâv Birliği takviye edilmektedir.

Görüyorsunuz ki, **İkinci Dünya Savaşının doğurduğu bu üç büyük tarihî sonuç, dünya emperyalist irticaını oldukça büyük bir kuvvetle dövmekte ve bilhassa Güneydoğu Avrupa'da emperyalizmin temel mevzilerini sarsacak mahiyettedir.**

Büyük batı devletlerinde emperyalist, mürteci çevreler arasında mevcut olan korku, telâş duygusu bundan ileri gelmektedir. Daha şimdi, yeni barış kurulurken, onların elindeki bütün araç ve kuvvetlerden, bütün imkânlardan faydalanmak suretiyle bu üç büyük ve insanlıkla milletlerarası barışa faydası dokunan sonucun sağlamlaşmasına ve bundan böyle gelişmesine meydan vermemek hususunda gösterdikleri gayretler de bundan ileri gelmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri ile Büyük Britan-

ya'nın bugünkü idarcilerinden bazılarının, Paris barış konferansında gelecekteki barışın şartlarını kendilerinin dikte etmek isteği başlıca olarak bununla açıklanmaktadır. Paris barış konferansının 10 günden beri yapılan toplantılarında, konferansın usul meseleleri hakkında devam eden büyük münakaşalar da bundan ileri gelmektedir. Usul meseleleri hakkında, 24 saatte halledilebilecek basit teknik meseleler üzerinde münakaşa edilmiyor. Gerçekte büyük siyasî meseleler etrafında tartışılıyor. Anglosakson temsilcilerinin, Barış konferansında meselelerin üçte iki oyla değil, mutlaka âdi çoğunlukla, hem de, karşılıklı anlaşma esasına, büyük devetler arasında eşit hak esasına dayanmaksızın halletmek istemeleri boşuna değildir. Onlar bu meseleleleri bir-iki oy çoğunlukla kendi lehlerine ve Sovyetler Birliği ile halk cumhuriyetlerinin aleyhine halletmek istemektedirler.

Dünkü nutkunda Molotof, sağlam ve devamlı bir barışın kurulmasına yeni engeller yaratan bu demokrasi aleyhtarı görüşün, kendisinin ifade ettiği gibi, bu «oy oyunu»nun içyüzünü tamamen meydana çıkardı.

Sovyetler Birliği'nin, karşılıklı anlaşma olmadan, karşılıklı uzlaşma olmadan, ortak barış dâvası lehine karşılıklı ricatler yapılmadan dünyada hiç bir âdil ve devamlı bir barış olamaz diye ileri sürdüğü teze karşı emperyalistler, Birinci Dünya Savaşından sonra olduğu gibi, barışın dikte yolu ile kurulabileceği tezini ortaya atmaktadırlar.

Fakat onlar Birinci Dünya Savaşından sonraki durumla, İkinci Dünya Savaşından sonraki durum, yani şimdiki durum arasında derin bir fark olduğunu unutmuşlardır ve unutmaktadırlar. Halklar, Al-

man emperyalizminin dünyaya egemen olmak gayretlerine karşı yapılan mücadelede dört yıl süreyle, şimdi diğer emperyalist bir devletin dünyaya egemen olmasına imkân vermek için, bol bol kanlarını akıtmadılar. Bununla beraber aklı yerinde her insan, **herhangi bir emperyalist diktasına boyun eğecek olan, Sovyetler Birliği'nin olmadığını** anlamaktadır.

Birinci Dünya Savaşından sonra barış meselesi halledilirken bu işe Rusya katılmamıştı. O zaman genç Sovyet Cumhuriyeti barış şartları üzerinde bir etki yapabilecek durumda değildi. O sıralarda yalnız emperyalist devletlerin temsilcileri halklar arasındaki barış şartlarını gizli kabinelerinde tesbit edip hallediyorlardı.

Bugün Sovyetler Birliği Paris konferansına güçlü bir halde çıkmaktadır. Avrupa'da çok, pek çok halkın ve genellikle dünya demokrasisinin bir kuvveti olarak çıkmaktadır. Birleşmiş milletlerin sabık düşmanlarıyle imzalanacak barış anlaşmalarının şartları bugün gizli kabinelerde müzakere edilmiyor. Geleceğin dünya barışının şartları gizli kabinelerde değil, açık olarak bütün dünya kamuoyunun gözü önünde müzakere edilmektedir. Bugün örneğin, Mr. Burns, Molotof'la ve diğer devlet adamlariyle yalnız bazı yerlerde konuşmuyor. Bugün o, bu konferansa katılan 21 devletin temsilcilerine ve onlar vasıtasiyle dünyanın milyarlık halkına hitaben açık olarak konuşmaktadır. **Bugün dünya demokrasisi, gelecekteki barışla ilgili olarak alınacak kararları etkilemek imkânına sahiptir.**

Bu, fevkalâde büyük önemi olan bir vakıadır.

Mürteciler, kurtuluş savaşında en çok madde ve insan kaybı vermiş, en çok kan akıtmış ve en

büyük ıstırap ve mahrumiyetlere katlanmış olan Sovyetler Birliği'nin bazı emperyalistlerin diktasını kabule hazır olacak kadar yıpranmış olduğunu zannederek, Sovyetler Birliği ile demokratik halkları bir emperyalist barışı kabule mecbur edeceklerini düşünmekle hesaplarını çok yanlış yapıyorlar.

Bunu, özellikle biz Bulgaristan'dakiler gözününde bulundurmalıyız, zira memleketimizde, İngiltere ve Amerika'nın muazzam kuvvetlerini öven, Sovyetler Birliği'nin kuvvetlerini kasden küçümseyen ve yakın gelecekte bir İngiliz-Sovyet savaşı çıkacağını müjdeleyen çeşitli gazetecilerin yazdıklarına inanan, kıymet veren kısa görüşlü politikacılar, mahdut düşünüşlü sosyal faaliyetçiler ve cahil insanlar elân bulunmaktadır.

Mübalâğa etmeğe, şeyleri süslemeğe ihtiyacımız yoktur. Yeni barışı kurma işinde Sovyetler Birliği ile bütün demokrat halkların karşılaştıkları güçlükleri hepimiz biliyoruz. Daha şimdiden, yeni bir savaşı kundaklamak isteyenlerin bütün cereyanına önderlik eden Çörçilcilerin henüz bulunduğu şu sırada dünyayı ne gibi tehlikelerin tehdit ettiğini biliyoruz.

Ama biz, gerçek barış ve demokrasi cephesinin sahip olduğu güçleri ve yeni savaş kundakçılarının karşısındaki üstünlükleri, keza gerçek durumu bilmeliyiz.

(...)

Bildiğiniz gibi, kızışmış Amerikan gazetecileri atom bombası ile çok öğünmektedirler. Artık «atom siyaseti»nden, «atom diplomasisi»nden söz edilmektedir. Bu kavram itibarî bir mahiyet almağa başlamıştır. Onların şöyle diyesi geliyor: Kudretli bir sosyalist devleti olarak Sovyetler Birliği'nin gerçek-

ten birçok üstünlükleri var, ama biz onların sahip olmadığı bir şeye, atom bombasına, en dehşetli bir silâha sahibiz. Fakat bir cesaretle diyebiliriz: Atom bombası için de Allah büyüktür! Bu fevkalâde mühim keşif yalnız Amerikalıların tekelinde kalamaz ve kalmıyacaktır.

Paris barış konferansında yapılan mücadeleler, bugün içinde bulunduğumuz böyle bir milletlerarası durum ve şu iki eğilimde, yani Sovyetler Birliği'yle yeni demokrasilerin, büyük devletler arasında halk eşitliği, işbirliği esasları dahilinde, hem Stalin'in dediği gibi, eşit memleketler arasında işbirliği esası içinde sağlam ve âdil bir barış kurulması yolunda gösterdikleri eğilim ve öte yandan şu veya bu büyük devletin egemenlik kurmak eğilimi, emperyalist barış şartları dikte edilmek, yeni demokrasi yolunda yürüyen, faşizmi sonuna kadar mahveden, demokratik düzenleri tanzim eden, emperyalist canavarların pençesinden sıyrılmakta olan memleketlere mümkün olduğu kadar daha elverişsiz hayat şartları yükletmek eğilimi içinde, işte bu iki eğilim, bu şartlar içinde cereyan etmektedir. Bulgaristan birincisinden yanadır.

Bulgaristan halkı lâyık olduğu tabii yeri bulmuştur.

Heyetimizin Paris barış konferansında karşılaşacağı güçlükler ve sıkıntılar karşısında gözümüzü kapamıyacağız. Yeni, Vatan Cephesi Bulgaristanı aleyhinde konuşarak, halkımız aleyhinde bir hava yaratmağa gayret edecek bir hayli nüfuzlu kimseler bulunacaktır.

Fakat her ne olursa olsun, Paris barış konferansında her ne konuşulursa konuşulsun, memleketimize karşı her ne güçlük ve sıkıntı çıkarılırsa çı-

karılsın, hiç şüphe yok ki, eninde sonunda halklar için, bu arada Bulgaristan halkı için de demokratik ve sağlam bir barış yüklenecektir, çünkü halklar ve ordular yeni bir savaş değil, barış istiyorlar!

Şimdi Paris'te yapılan barış konferansında özel olarak biz Bulgarlar, Birinci Dünya Savaşından sonra yapılan barış konferansındakine göre çok daha elverişli bir durumda bulunuyoruz. O zaman Bulgaristan diz çökerek, kuvvetten düşürülmüş bir halde ve hiç kimse tarafından desteklenmeden Paris'e gitmişti. O zaman onu dinlemek bile istemediler. Bilindiği gibi, Birinci Dünya Savaşından sonra Paris'te yapılan barış konferansında Stamboliyski ile diğer Bulgar delegeleri bazı diplomatlar tarafından kabul edilmek ve dinlenmek üzere kapı çalmış, dolaşmışlardır. En sonunda Bulgaristana tahkir edici ve ağır bir barış anlaşması kabul ettirildi. Şimdi içinde bulunduğumuz durum tamamiyle başkadır.

Evvelâ, Bulgaristan halkı daha savaş esnasında faşizme ve Alman işgalcilerine öyle bir direniş göstermeyi, onlara karşı öyle bir kahramanlık mücadelesi yürütmeyi başarmıştı ki, bu, dünya kamuoyu karşısında ve Paris barış konferansı huzurunda şimdi kendisi için büyük mânevi ve siyasî bir sermaye teşkil etmektedir.

İkinci olarak, Bulgaristan halkı Kızılordunun yardımiyle faşist diktatörlüğünü devirdikten ve dış siyasette resmi, Hitlerci hareket hattını reddederek, kendi teşebbüsü ile, dışardan talimat almadan Birleşmiş Milletlerin tarafma geçtikten sonra, derhal ordusu Hitlerci Almanya'ya karşı savaş açtı ve asker ve subaylariyle Alman asker sürülerinin Yunanistan, Makedonya ve Sırbistan'dan kovulmasında kahramanlık destanları yarattı...

Üçüncü olarak, halkımız, kendisini idare eden Vatan Cephesi sayesinde geçmişte, Büyük Bulgaristan hülyası peşinde koşan şövinistlerin faşist, tecavüzkâr siyasetiyle ilgisini kesti ve Bulgaristan'ı Balkanlarda demokratik bir memleket, sağlam bir unsur, emin bir barış ve demokrasi unsuru haline getirdi. Yeni Bulgaristan fiilen Birleşmiş Milletler safında savaşmış bir devlet muamelesi görmek hakkını kazandı.

Bununla beraber biz, şimdiki Paris barış konferansında, Birinci Dünya Savaşmdan sonra olduğu gibi, hiç de yalnız değiliz, tecrit edilmiş değiliz. Şimdi Sovyetler Birliği'nin şahsında, Paris konferansında bulunan Sovyet heyetinin ve özel olarak bu heyetin başkanı Molotof'un şahsında büyük bir himaye görüyoruz. Aynı zamanda Çekoslovakya, Polonya ve diğer heyetlerin desteğine de güvenebiliriz. Bunlar barış anlaşmasının bütün maddelerini değilse bile bu barış anlaşmasında yer alan ve bizim için önemli olan birçok maddeleri genel dünya barışı lehinde kabul ederek bizi destekleyeceklerdir.

Bulgaristan'la barış anlaşması imzalanması hususunda perspektif karanlık değildir. Ciddî bir endişeye hiç bir sebep yoktur. **Yalnız bertaraf edilmesi gereken güçlükler vardır.** Bizim ve dostlarımızın sağlamca defetmeleri gereken bir düşman kampanyası vardır. Tuzla buz edilmesi gereken iftira ve entrikalar vardır, bildiğiniz gibi, bilinçle, teşkilâtlı olarak kindar muhalefet ve onun yabancı hâmileri tarafmdan aşılanan kör inançlar ve önceden tetkik edilmeden edinilen kanaatler vardır. Yalnız Paris barış konferansına katılanların değil, bu konferansın duvarları ötesinde dünyanın bütün kısımlarında bulunan gerçek demokrat ve ilerlemiş insanların

da haklı millî dâvamızı anlayabilmeleri ve onu korumak için söz söyleyebilmeleri için bertaraf edilmesi gereken kör inançlar ve kanaatler vardır.

Memleketimizin milletlerarası durumu ile, elbette, iç durumumuz da ilgilidir.

Bundan pek etraflı şekilde sözetmeden şunu belirtmeliyim ki, iç durumumuz başlıca olarak Vatan Cephesi ile partimiz tarafmdan faşizm ve irticaın kalıntılarına karşı girişilen kati siyasî taaruzla birlikte gelişmektedir. Plebisit kampanyası da bu şartlar içinde yapılacaktır. Büyük Halk Meclisi seçimleri de bu şartlar dahilinde yapılacaktır.

Böyle kesin bir siyasî hücuma girişmemiz lâzım mıydı?

Fikrimce, partimizde bu hücumun zorunlu olduğuna şüphe edecek yoldaşlar olmıyacaktır. Hattâ bu hücumun belli derecede gecikmiş olduğu da iddia edilebilir. Bazı mühim meseleleri başağrısız halletmek üzere Vatan Cephesi partileri ile onun Millî Komitesi arasında bir anlaşmaya varılması için çok beklendi. Fakat biz, hepimiz eninde sonunda şuna kani olduk: Bu suretle olumlu sonuçlara varılamıyacaktır, hem iktisadî sahada, hem ahalinin iaşesi sahasında, hem gıda maddeleri temini sahasında, hem halk ekonomisinin yükselmesini sağlıyacak bazı mühim tedbirlerle ilgili olarak Vatan Cephesi programının gerçekleştirilmesi yolunda çıkan engeller ortadan kaldırılamıyacaktır. Muhtekirlerle karaborsacılara karşı, orduda da, devlet cihazında da, bizzat Vatan Cephesinde de bulunan sabotajcılara ve zararcılara karşı da tedbirler alınması lâzımdı. Bu hususta kati ve kahramancı hareketlere girişmek gerekti.

Ordudaki temizlikle bu temizliğin sonuçları

hakkında ve keza temizlikten sonra açılmakta olan perspektifler hakkında Georgi Damyanof size özel, kısa bir haber bildirecektir. Dışişleri Bakanlığında olduğu gibi Eğitim Bakanlığında ve yüksek tahsil kurumlarında girişilmiş olan temizliğe dair aydınlanmak imkânını bulacaksınız.

Bu temizlik yukardan aşağıya bütün sosyal, devlet, kooperatif ve diğer teşkilât ve dairelerde yapılmalıdır. Bizde meşru nizamın ve sosyal güvenliğin kati olarak tesis edilebilmesi için demokratik gelişmemiz ve ekonomik kalkınmamız yolunda çıkan bütün engelleri temizlemek lâzımdır.

Bu hücuma geçilmesi üzerine müttefiklerimizin, hele «Zveno» saflarında ve yalnız «Zveno»da değil, diğer bazı çevrelerde de endişe uyandı. Bunun gûya Vatan Cephesinin dağılması, hükümet buhranı, bazı partilerin Vatan Cephesinden çıkması demek olduğu hakkmda sesler yükseldi. Şu anda, Paris barış konferansının arifesinde bunlar, bilhassa zararlı şeylerdir.

Bizde telâş yaratan, korkak ve kısa görüşlü siyasetçiler vardır. Hattâ şunu söylemek lâzımdır ki, partimizde de biraz telâşa düşen bazı yoldaşlar çıktı. Biraz ötede belirteceğim gibi, diğer bazıları aksi yönde o derece aşırılık gösterdiler ki, irticaa karşı girişilen bu hücumda kaş yapacak yerde göz çıkarmağa başladılar.

Bizde irticaa karşı girişilen hücumun, irticaın ajanlığım yapan muhalefete karşı da yürütülen bu hücumun, Vatan Cephesinde buhran yaratabileceği ve hattâ onun yıkılmasına sebep olabileceği doğru mudur? Kesinlikle doğru değildir. Bundan daha yanlış bir şey yoktur. Realitemizi tanıyan ve Vatan Cephesinin hareket ettirici kuvvetlerini ve

şimdiki siyasî gelişmemizin kuvvetlerini bilen için, halkın kendi düşmanlarına ve eskiyi canlandırmak istiyen çevrelere karşı giriştiği bu hücum iyileştirici bir fikir, faşist aleyhtarı, demokratik ve ilerlemiş çevrelerin bir birliği olan Vatan Cephesini zayıflatmak şöyle dursun, bilâkis onu mutlaka daha da kuvvetlendirecek bir fikirdir. Eğer Vatan Cephesini, geçmişte olduğu gibi, sadece alelâde, muvakkat bir partiler koalisyonu sayarsak, o vakit belirli bir telâş haklı gösterilebilir, lâkin Vatan Cephesi, bilindiği gibi, yalmz beş faşist aleyhtarı partinin bir idare bloku değil, fakat aynı zamanda halk kuvvetlerinin, halkın demokratik ve ilerlemiş kuvvetlerinin faşist aleyhtarı ve demokratik bir birleşmesidir ve öyle olmalıdır. Onun böyle bir birleşme olduğuna ve gittikçe böyle bir mahiyet taşıyacağına göre, Vatan Cephesinin herhangi bir şekilde sarsılacağı hususunda kesinlikle hiç bir endişe olmamalı ve herhangi bir şekilde yıkılacağına dair ise daha da az telâş edilmelidir.

Şimdi aklı başında kim Vatan Cephesinden gönül rızasiyle çıkabilir veya çıkmağa karar verecek siyasî grup hangi grup olabilir? Acaba «Zveno» mu, yoksa sosyal-demokratlar mı veya radikaller mi? Çiftçilerden söz etmeyelim! Vatan Cephesinden çıkılsa da, Vatan Cephesinin yine yaşamakta devam edeceği bilindiğine göre onlardan kim Vatan Cephesinden çıkmağa karar verebilir? Vatan Cephesi yaşamağa devam etmek şöyle dursun, bilâkis daha birleşmiş bir hale gelecektir, çünkü örneğin bugünkü «Zveno»nun bir kısmı çıkacak olursa, Vatan Cephesinin içinde muhakkak başka, daha sağlam bir «Zveno» kalacaktır. Nihayet, Vatan Cephesi beş parti halinde mevcuttur, ama dört parti ile de mev-

cut olabilir ve olacaktır da! Üç parti de kalabilir! Halkın iradesine bağlı! Eğer halk isterse, bu da olacaktır. Biz, elbette, beş parti taraftarıyız. Biz Vatan Cephesinin birliği lehindeyiz, fakat her ne pahasına olursa olsun kurulacak bir birlik lehinde değil, Vatan Cephesinin programım fiilen gerçekleşmesini sağlıyacak bir birlik lehindeyiz.

Biz genellikle bir Vatan Cephesi taraftarı değiliz. Biz sadece irticaa perde ve halkı soyacak bir araç olan bir Vatan Cephesinin aleyhindeyiz. Biz Vatan Cephesine taraftarız, çünkü o bütün halkın eseridir, halkın lehindedir, çünkü milletimiz, memleketimiz için kurtarıcı mahiyettedir. Ve böyle olabilmesi için, yanlış vatancephecilerden, Vatan Cephesini baltalayanlardan ve ona zarar getirenlerden, onun partilerine ve Vatan Cephesi devletine zarar verenlerden temizlenmelidir.

Bu siyasî hücum, yeter ki isabetle ve sonuna kadar yürütülsün, Vatan Cephesinin birliğini kuvvetlendirecek, halk arasında saldığı derin kökleri sağlamlaştıracak ve Vatan Cephesinin, Halk Cumhuriyeti ve Büyük Halk Meclisi kampanyasına, Bulgaristan'ın düşmanlarına yıkıcı bir darbe indirmek ve onu tam bir hezimete uğratmak üzere irticaa karşı birleşmiş ve tekvücut bir ordu olarak, demir gibi sağlam bir falanj olarak katılmasına imkân verecektir.

Bununla ilgili olarak, saflarımızda düşmanlarının tahriklerine kapılarak, bu hücumu doğru, esası itibariyle anlamamış olan yoldaşların bulunduğunu kaydetmek lâzımdır. Bazıları şöyle düşündü: Parti irticaa karşı hücuma girişmiştir ve şimdi adetâ ikinci bir Dokuz Eylül başlamaktadır. Oysa siz 9 Eylül'ü takip eden ilk günlerde durumun ne ol-

duğunu, monarşist-faşist diktatörlüğüne karşı haklı olarak isyan eden halkın nasıl ayaklandığını, o zaman yegâne yasal hareketin, elbette, yalnız ayaklanan halkın ayrı ayrı yerlerde bizzat kendisinin yaptığı hareketler olduğunu biliyorsunuz.

Şimdi ikinci 9 Eylülden sözetmek, faşizm ve irticam kalıntılarına karşı girişilen siyasî hücumu yalnız yanlış anlamak demek değil, fakat aynı zamanda çok zararlı anlamak da demektir. Elbette, bu hücum hiç bir ikinci 9 Eylüle yol açmamaktadır, çünkü 9 Eylül, tarihî bakımdan genellikle tekrarlanamaz. Şimdi şartlar tamamen başkadır. Şimdi halk idaresini korumak için yeterli yasal araçlar vardır.

Şimdi memleketimizde yaşayan insanların en sonuncusuna dahi ulaşacak siyasî aydınlatmalar, siyasî ajitasyon ve propaganda, Vatan Cephesinin dâvası, onun programı lehine propaganda lâzımdır, irticaa karşı, kindar muhaliflere karşı, rüşvetçiliğe ve yolsuzluklara karşı, devlet cihazındaki sabotajcılara karşı, bizzat Vatan Cephesinin saflarındaki sabotajcılara karşı mücadele lâzımdır.

Örneğin, Parlâmentonun kararı üzerine orduda yoklama yapılması işinin özel bir komisyona havale edildiği, ordunun savaşmaya muktedir, fiilen bir halk ordusu olabilmesi için saflarından 2.000 kadar subayın atılması gerektiği bu komisyon tarafından tesbit edildiği, hükümetin ve özellikle partinin — çünkü memleketimizde yapılan bütün bu işler için, biz en büyük sorumluluğu taşıyoruz — bu 2.000 subayın dışarı çıkınca iki alay mürteci, Vatan Cephesinin ve halkın askerî bakımdan hazırlıklı düşmanları haline gelmemeleri hususunda tedbir almaları gerektiği, hükümet ve partimizin, or-

dudan atılan subayların teessürünün nasıl, ne şekilde yok edilebileceğini düşündükleri, bunlardan bazılarını etkilemeye çareler aramağa çalıştıkları — çünkü bunlardan çoğu delâlete düşerek, bilinçsiz olarak halk aleyhtarı ve demokrasi aleyhtarı bir maceraya sürüklenmişlerdir — bütün bu işlerin parti tarafından teşkilâtlı bir şekilde yapılması lâzım geldiği şu sırada mahallerde bazı parti sekreter ve idarecilerinin tam aksi yönünde hareket etmelerine ne diyeceksiniz?

Şöyle bir olay oluyor: Pleven askerî şubesini idare eden — bilmem o burada mıdır, değilse, gelmesinin temini lâzımdı — Merkez Komitesinden malûmat, direktif almak üzere Sofya'ya geliyor. Sonra Pleven'e döner ve vilâyet Parti Komitesini toplıyarak azledilen bütün subayların derhal tevkif edilmesi ve sıkı bir gözetleme altına alınması hususunda gûya Merkez Komitesinden, Polit-bürodan kendisine talimat verildiği hakkında açıklamada bulunur. Tabii, böyle bir talimat **mevcut değildir ve mevcut olamaz.** Partimize ve Vatan Cephesinin dâvasına zarar getirecek buna benzer asılsızlık ve ahmaklıklara meydan verebilecek bir parti Politbürosu yoktur ve olamaz. Bu, gerçek görevinin ne olduğunu bilmeyen, görevinin, İşçi Partisi ile Vatan Cephesine yeni siyasî düşmanlar kazandırmaktan başka bir şey olmadığını zanneden bir parti faaliyetçisidir.

Veya başka bir olayı örnek göstereyim: Çerven Breg Vatan Cephesi başkam bir adamı tevkif ederek, ona dayak atar, hem de öldürürcesine dayak atar! Belki o bir tahrikçidir, çünkü bu işleri parti adına yapan tahrikçiler vardır. Bu gibi tahrikçileri meydana çıkarmak ve kesinlikle kovmak

lâzımdır. Eğer o bir tahrikçi değilse, bellidir ki, irticaa karşı girişilen siyasî hücumu tamamiyle yanlış yürütmektedir.

İşte üçüncü, göze çarpar bir olay daha: Kendisini tanıyan, herkesin âşık olduğu çok cesur bir partizan, partizan hareketinde ve Anayurt savaşında büyük hizmetleri dokunan bir yoldaş olan halk vekilimiz, Vilâyet komitesinin diğer âzaları ile beraber Stara Zagora hapishanesine giderek, gizli faaliyette bulundukları şüphesi ile orada tevkif edilmiş olan bazı yedek subayları dövmeğe başlarlar, çünkü bu sabık subaylar 9 Eylülden önce onlara bilinen zorbalıklar yapmışlardır. Eğer subaylar şüphe altında iseler, onları mahkeme edecek kanunlar vardır. Biliyorsunuz ki, şimdi bu gibi suikastçılar da mahkeme ediliyor. Bu partili yoldaşlar partinin itibarını gözbebekleri gibi koruyacakları yerde, kişisel ruh hallerine kapılarak, bir sosyaliste yakışmıyan en ayıp usulleri tatbik etmektedirler. Buna benzer daha başka olaylar da vardır.

Demek ki, adamlarımızdan bazıları en zayıf direnme yolundan yürümekte ve ajitasyon yapacakları yerde, propaganda yapacakları yerde, siyasî mücadele yürütecekleri yerde, ki bunlar, elbette, insanın, aklını fazla yormasını gerektirmektedir, kendi başına hareket etmekte ve yasal olmıyan hareketlere başvurmaktadırlar.

Bu gibi hareketler parti aleyhinde, Vatan Cephesi kanunları aleyhindedir. Bunlara bir an önce son verilmelidir ve suçlular en ağır cezalara çarptırılmalıdırlar. Böylelikle bu gibi hareketlerin önüne geçilmiş, ilerde, partimizin ve halk idaresinin itibarını düşüren bu gibi yasa dışı olayların olmasına engel olunmuş bulunacaktır. Tek bir suçlu da-

hi cezasız bırakılmamalıdır. Sert tedbirler, hattâ partiden çıkarma ve adlî makamlara teslim de dahil olmak üzere sıkı sert tedbirler alınmalıdır.

Kanaatimce, parti moralini, parti disiplinini ve Vatan Cephesi kanunlarını ihlâl edenler, Merkez Komitesinin kararlarını ihlâl edenler, sosyal durumları, parti özellikleri ve geçmiş hizmetleri dikkate alınmadan en sıkı surette cezalandırılmalıdırlar!

Bolşevik Partisinde de böyle, amansızca hareket edilmektedir! Ama kardeşmiş, yakınmış, dostmuş, sevgili bir kimseymiş, buna hiç bakılmaz. Partinin menfaatleri herşeyin üstündedir, çünkü bizim için partinin menfaatleri, halkın menfaatleri, memleketimizin menfaatleriidr. Bu gibi hareketlerin en küçüğüne dahi başvuran her kimse, bununla partiye zarar verir ve bundan dolayı da lâyık olduğu cezayı bulur. Cezalanmaktan başka, onun suçunu bütün şehir, bütün köy halkı bilmelidir. Bu sert tedbir, dost düşman herkese malûm olmak ve herkese ibret dersi olmak üzere basında yayınlanmalıdır.

Bütün yurttaşlarımızın şunu idrak etmelerini istiyorum: Bu toplantımızdan sonra bütün memlekette bu hususta bir değişiklik hissedilmelidir; tabii, bu değişiklik, irticaa karşı girişilen siyasî hücum durmadan, yeni, demokratik Bulgaristan'ın sabotajcıları, zararcıları, suikastçıları, düşmanları karşısında halk uyamklığını zerre kadar azaltmadan hissedilmelidir. Bilâkis, hücum her tarafta şiddetlendirilmelidir, fakat bu hücum teşkilâtlanmış bir siyasî hücum olmalıdır. Açıklama ve delillerle ispat yolundan, fikrî ve siyasî mücadele araçları ile ve mutlaka Vatan Cephesi kanunlarına dayanarak ve bu kanunlar dahilinde hareket edilmelidir. Müttefiklerle olan münasebetlerimize gelince, şu husu-

su anlamak ve ona sıkı uymak lâzımdır: Biz Vatan Cephesi saflarında bir bütün olarak «Zveno»ya ve diğer partilere hücum etmiyoruz, fakat ancak bu partilerin içinde Vatan Cephesine aleyhtar olan unsurlarm içyüzünü somut olarak ve inandırıcı bir şekilde meydana çıkarıyoruz.

Müttefiklerimizle birlikte gerçekten Vatan Cepheci bir Büyük Halk Meclisinin seçilmesini sağlayabilmemiz için, önümüzdeki kampanyalarla ilgili bulunan bütün meseleleri ciddî surette konuşmanızı, bu maksatla, kollektif parti aklı ile, partimizin fiilen başta gelen ve idareci bir kuvvet olmasına imkân verecek kararlar almağa gayret etmenizi temenni ederim.

«Rabotniçesko delo»
s. 183, 15 Ağustos 1946.

BULGARİSTAN, HALK CUMHURİYETİ OLACAKTIR

Bulgaristan halkına radyo hitabesi
7 eylül 1946

Erkek ve kadın vatandaşlar!

Kardeş ve kızkardeşler!

Halka danışma kampanyası sona ermiş bulunuyor. Yarın erkek ve kadın Bulgar seçmenleri sandık başına gelerek, oy kullanacaklardır. Onlar memleketimiz için çok mühim bir mesele, devlet idaremizin şekil ve karakteri meselesi hakkında gerçek iradelerini göstereceklerdir.

Bazı kimseler, halkımızın muazzam çoğunluğunun monarşi aleyhinde ve cumhuriyet fikri lehinde olduğu herkesçe bilindiğine ve şüphesiz olduğuna göre böyle geniş bir kampanyanın neye lâzım olduğunu ve halka danışmanın niçin yapılması gerektiğini soruyorlar.

Evet, cumhuriyet fikrinin bizde bütün Bulgar erkek ve kadın vatanseverlerinin kalbine derin olarak yerleşmiş olduğu doğrudur. Monarşinin ortadan kaldırılmasının ve Bulgaristan'ın Halk Cumhuriyeti ilân edilmesinin tamamen olgunlaştığı da şüphesizdir. Fakat söz konusu olan, sadece cumhuriyet fikri değildir. Mesele bu fikrin fiilen gerçekleştirilmesindedir. Halk kitlelerini bu fikri gerçekleştirmeğe hazırlamak söz konusudur, zira bizzat halk

kitleleri bilinçli ve etkin bir şekilde katılmazsa, Halk Cumhuriyetinin kurulması imkânsızdır.

Danışma kampanyası, halkımıza, tam elli yılda geçilen yolun eleştirel özetini yapmak, monarşizmin ve onu destekleyenlerin suçlarının açıkça hesabını vermek ve geçmişteki acı tecrübelerinden fevkalâde kıymetli dersler çıkarmak imkânını verdi.

Özellikle kampanya sonucunda halkımız, Bulgaristan'ın barış konferansına, savaş sonrası barış konferansına galip Birleşmiş Milletlerle eşit olarak katılacağı yerde, Almanya'nın sabık uydusu olduğundan niçin şimdi ulusal varlığının hak kazanması uğrunda ve yasal en basit menfaat ve isteklerini savunma yolunda mücadele etmek zorunluğunda olduğunu tamamen açık bir şeklide anlamak imkânına sahiptir. O, bunda, monarşizmin ve Bulgaristan burjuvazisinin monarşist ve yağmacı kısmının yürüttüğü hain, halk aleyhtarı siyasetin kabahatli olduğunu şimdi her zamandan daha açık görmektedir.

Aynı zamanda kampanya, monarşizmi açıkça savunmaya cesareti olmadığından, halka danışmayı entrika ve iftiranın bütün vasıtalariyle gözden düşürmeğe çalışan memleketimiz irticaının alçakça ikiyüzlülüğünü halkın önünde tamamiyle meydana çıkardı. Bu sırada eski, tecrübeli saray adamları cumhuriyet elbisesi giymekte acele ettiler.

Fakat kampanyanın taşıdığı özel önem şundan ibarettir: Kampanya geniş halk kitleleri, özellikle yüzbinlerce kadın ve genç için büyük bir siyasî okul haline geldi. Bu da, şüphesiz, vatammızın anayasasını hazırlıyacak olan Büyük Halk Meclisi seçimleri için de iyi bir hazırlıktır.

Oy kullanmaya gelince o, diğer şeyler dışında,

halka kendi muhitinde menfur ve cinayetkâr monarşiyi destekleyenlerin oranının ne kadar olduğunu görmek imkânını verecektir; bu da, elbette, onun için çok faydalı olacaktır.

Lâkin demokratik halkımızın hangi cumhuriyet lehine oyunu vereceğini bir defa daha söylemek lâzımsa, açık ve kesin bir şekilde ve kısaca şöyle cevap vermek isterim:

Halkımız, plutokratik cumhuriyete değil, parlâmento rejimli **halk cumhuriyetine** taraftardır. O, **burjuva cumhuriyet idaresine** değil, **halk cumhuriyeti idaresine** taraftardır.

Bunun anlamı nedir? Şudur:

Birinci olarak, Bulgaristan bir Sovyet Cumhuriyeti olmayıp bir Halk Cumhuriyeti olacaktır ve bu cumhuriyette sevk ve idarede halkın muazzam çoğunluğu, yani işçiler, köylüler, zanaatçılar ve halk aydınları rol oymyacaktır. Halk cumhuriyetinde büyük muhtekir kapitali ve siyasî, ahlâkî bakımdan çürümüş ve iflâs etmiş burjuva yüksek sosyetesinin teşkil ettiği bir azınlık değil, halkın emekçi çoğunluğu, topluma fayda getiren emeğin insanları esas, en mühim âmili teşkil edeceklerdir.

İkinci olarak, Bulgaristan, Halk Cumhuriyeti olacaktır ve bu cumhuriyette emek ve tasarruf yolu ile elde edilen özel mülkiyet, devlet idaresi tarafından yağmacılara ve muhtekirlere karşı gerçek olarak korunulacaktır, ama büyük kapitalist ihtikârcı özel mülkiyete emekçi halkı, yani işçi, köylü, zanaatçı, memur ve halk aydınlarını açlığa ve sefâlete mahkûm etmek imkânı verilmiyecektir.

Üçüncü olarak, Bulgaristan, Halk Cumhuriyeti olacaktır; bu cumhuriyet rezil monarşizm, faşizm ve büyük Bulgar şövenizmi mazisine dönülmesine

hiç açık kapı bırakmıyacak ve memleketimizin gelişmesi ve milletimizin, insanın insan tarafından her türlü istismarına son verilinceye kadar emin olarak yükselmesi için lâzım gelen bütün yasamalı, siyasî, ekonomik, maddî ve kültürel teminatlar sağlıyacaktır.

Dördüncü olarak, Bulgaristan, Halk Cumhuriyeti, millî ve devlet hükümranlığına sahip hür ve bağımsız bir devlet olacaktır. O, küçük halkları siyasî ve ekonomik bakımdan esaret altına almak isteyen çeşitli kapitalist konsern ve tröstlerin düdüğüne uyup oynamıyacaktır.

Beşinci olarak, Bulgaristan, her çeşit tecavüze karşı İslâv birliği ve kardeşliğinin âmili olan bir Halk Cumhuriyeti olacaktır. O, halklar arasında düşmanlıklara yol açan İslâv aleyhtarı ve Sovyet aleyhtarı siyasetin arabasına koşulmıyacaktır.

Altıncı olarak, Bulgaristan, savaş maceralarına ve tecavüzkâr savaşlara bir alet değil, diğer demokratik, hürriyetsever halklarla birlikte Balkanlarda ve Avrupa'da barış ve demokrasinin sağlam bir unsurunu teşkil edecek bir Halk Cumhuriyeti olacaktır.

Yarın oy vereceğimiz halk cumhuriyetinin karakterini kısaca bu şekilde anlıyoruz.

Halkımızın çoğunluğunun reyinî böyle bir halk cumhuriyetine vereceğinde şüphe olabilir mi?

Hayır. Böyle bir şüpheye hiç bir esas yoktur.

Yarın halka danışmaya mümkün olan azamî iştirakin sağlanmasının, büyük bir iç ve milletlerarası önemde olduğunu herkes kolayca anlıyacaktır.

Oyları olmadan da halk cumhuriyeti îlânının sağlandığını addederek, oy vermeye gelmeyen erkek

ve kadın seçmenler bununla affedilemez bir hata işlemiş olurlar.

Hayır, verilecek her oy mühimdir. Bizdeki irtica ve hariçte iyiliğimizi istemiyenler, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin kurulması, öz memleketimizin refahının ve halklar arasında sağlam barış sağlanması hususunda halkımızın gerçek iradesini ve çetin, sarsılmaz azmini 8 Eylül oyları aracılığıyle açık bir şekilde hissetmelidirler.

İşçi partisi adına, Vatan Cephesi adına ve şahsım adına erkek, kadın ve genç bütün vatanseverleri vatanımız için kurtarıcı mahiyette olan **«halk cumhuriyeti için»** bülteni ile oy vermeğe hararetle davet ederim.

Monarşiye ve faşizme ölüm!

Yaşasın Bulgaristan Halk Cumhuriyeti!

Var olsun Bulgaristan halkını birleştiren ve Bulgaristan'ın geleceğini sevk ve idare eden Vatan Cephesi!

Yaşasın savaşçı, hürriyetsever ve çalışkan Bulgaristan halkı!

«Rabontniçesko delo»
s. 204, 8 eylül 1946.

KURTARICI VE YENİLMEZ VATAN CEPHESİ DÂVASININ GALEBESİ UĞRUNDA, İRTİCA VE FAŞİZME KARŞI İLERİ

Partinin parlâmento grubu, Merkez Komitesi âzaları ve Sofya şehir aktifi önünde söylenen nutuk
28 eylül 1946.

Erkek ve kadın vatandaşlar!

Bizzat kendiniz de anladığınız gibi, Büyük Halk Meclisi seçimlerinin memleketimiz için muazzam bir iç ve milletlerarası önemi vardır. Büyük Halk Meclisinin görevi genç cumhuriyetimizin anayasasını hazırlamak ve kabul etmek olacaktır. Bu anayasa, Halk Cumhuriyetinin kurulması için sağlam temeller atacak içeriğe sahip olmalıdır. Büyük Halk Meclisi yeni anayasayı kabul ettikten sonra da bir yıl süreyle Halk Meclisinde kabul edilmiş olan kanun gereğince çalışacaktır. Bu Büyük Halk Meclisini büyük yaratıcı yasamalı faaliyet beklemektedir. Onun, bugüne kadar faaliyet yürütmüş olan alelâde halk meclisinden daha iyi çalışması lâzım gelecektir. Bu alelâde halk meclisi şimdiye kadar halkımız ve memleketimiz için, denilebilir ki, fena çalışmadı.

Seçimlerin milletlerarası önemine gelince, bu önem herşeyden önce şundan ibarettir: Yabancı dünyanın önünde halkımızın vatanseverlik birliği daha açık bir şekilde gösterilebilecek ve Büyük Halk Meclisi terkibi ve faaliyeti itibariyle, bilhassa yeni anayasanın hazırlanmasiyle yabancı memleket-

lerde yeni Bulgaristan, onun halk demokrasisi ve haklı millî davası hakkında mevcut son kör inançların ve dalâletlerin de suya düşmesine yardım edecektir ve bu suretle büyük görevimizin, yani lâyık bir barış antlaşmasının imzalanması görevinin halli bir hayli kolaylaşacaktır.

Büyük Halk Meclisi seçimlerinin haiz olduğu ve geçen yıl yapılmış olan alelâde halk meclisi seçimlerinin önemini kesin olarak aşan bu özel önem gözönünde bulundurularak, Büyük Halk Meclisinîn sadece milletvekili sayısı bakımından değil, karakteri, kalitesi bakımından da Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin gerçek Büyük Halk Meclisi olabilmesi için Partimizin ve Vatan Cephesinin bütün güçlerini harcamaları lâzımdır.

Vatan Cephesi önümüzdeki Büyük Halk Meclisi seçim kampanyasında genel bir plâtformla çıkacaktır. Vatan Cephesinin millî komitesi ile partileri tarafından oy birliğiyle kabul edilen Halk Cumhuriyeti anayasa tasarısı, Vatan Cephesinin bu plâtformunun esaslı bir kısmını teşkil edecektir.

Vatan Cephesi, Halk Cumhuriyetinin kurulması gayesiyle irticaa karşı, faşizm kalıntılarına karşı, Bulgaristan'da eskiyi geriye getirmek isteyen ve bildiğiniz gibi, ajanları, çeşitli muhalefet grupları olan bütün çevrelere karşı bir bütün olarak, halkımızın bütün faşist aleyhtarı, demokratik, gelişmiş kuvvetlerinin birliği olarak çıkmaktadır.

Genel bir plâtformla çıkan Vatan Cephesi, bu cepheyi teşkil eden ayrı ayrı partilerin, ayrı parti renkleri olan bültenlere sahip olmaları hususunda bir karar aldı. Bunun anlamı şudur ki, her seçmen Vatan Cephesinin plâtformu lehinde oy verirken, aynı zamanda istediği adaylar lehinde oyunu kul-

lanmak hak ve imkânma da sahiptir. Memleketimizde Büyük Halk Meclisi seçimleri esnasında ayrı ayrı parti renkleriyle oy kullanmanın Vatan Cephesinin dağılışı demek olduğu kehanetinde bulunan safdiller, kısa görüşlü politikacılar ve aynı zamanda kindar düşmanlarımız vardır. Örneğin «Zeleno Zemedelsko Zname» gazetesi «Vatan Cephesinin sonu geldi» diye yazmaktadır.

Erkek ve kadın vatandaşlar, eğer Vatan Cephemiz, Vatan Cephesi partilerinin seçimlere ayrı ayrı parti renkleriyle katılmaları yüzünden bozulabilirse ve mahvolabilirse, böyle bir Vatan Cephesi için üzülmiyebilir. Ama gerçek bambaşkadır. Vatan Cephesi memleketimizdeki sağlam bir halk birliğidir. Onun halkımızın içinde derin kökleri vardır. O, 9 Eylüle kadar başarılar elde etmiştir, herşeyden önce 9 Eylül tarihî dâvası onun eseridir. Vatan Cephesi, fevkalâde büyük iç ve milletlerarası güçlüklere rağmen, 9 Eylülden bu yana da başarılar elde etmiş ve halka faydası olan birçok eserler yaratmıştır. O, öz idaresine karşı aklıselim ve tenkidî surette davranmakta ve halkın en iyi oğul ve kızlarının yardımiyle, memleketimizin bütün halkın refahı yolunda ileri ve daima ileri yürümesi için mevcut aksaklıkları ve işlenen hataları düzeltmek gayesiyle her gün çalışmaktadır. **Gökyüzümüz altında, böyle bir yıkılmaz Vatan Cephesinin temellerini sarsacak durumda olan fırtına yoktur.**

Çekoslovakya'dan alınacak ibret verici bir örneğe de sahibiz. Son seçimler esnasında orada Halk Cephesine mensup partiler ayrı ayrı parti renkleri ile çıkmakla kalmayıp aynı zamanda tamamen ayrı olarak da seçimlere katıldılar. Sonuç ne oldu? Çekoslovakya'da Halk Cephesi dağıldı mı, yoksa se-

çimlere kadar olan devredekinden daha kuvvetli mi çıktı? Memleketi başarıdan başarıya sevkeden Halk Cephesi ile hükümetinin seçimlerden, öncekine göre çok daha kuvvetli çıktıkları bir gerçektir.

Bizde halkımıza iftira etmeyi çok seven insanlar vardır. Onlar bizde böyle bir şeyin mümkün olmadığını gayretkeşlikle iddia etmektedirler. Onlar şöyle diyor: «Halkımız Balkan halkıdır, biliyoruz biz onu. Onun âdet ve ananeleri dehşetlidir, muhakkak kendiliğinden gelen ihtiraslar alevlenecektir.» İftira! Bu, önceden, geçmişte oluyordu, hem monarşizmin kabahati, faşizmin ve çürük burjuva parti ve güruhlarının kabahati yüzünden oluyordu. O zamandan bu yana çok su aktı. Çok şey değişti. Memleketimizde, bu arada emekçi halkımızın kafasında, ruhunda ve kalbinde de derin değişiklikler oldu. Hayır. Ayrı ayrı Vatan Cephesi partileri arasındaki işbirliğin, irticaa, faşizme, yerli ve yabancı irticaın aletleri olan kindar muhalefete karşı yürüttükleri ortak mücadelenin ve yaptıkları kardeşçe işbirliğinin hudutlarını aşmıyacağı bir seçim kampanyasının yapılması için biz bütün tehlikeleri önlemek yolunda şimdi yeter teminata sahibiz. Ayrı ayrı parti pusulalariyle oy verme sisteminin, elbette, olumlu ve olumsuz tarafları vardır.

Biz olumsuz taraflar karşısında gözümüzü kapamıyoruz, hayır. Fakat biz bir hayli olan belli başlı olumlu tarafları da biliyoruz. Bunları bütün halkımız da bilmelidir.

Vatan Cephesinin genel plâtformu tatbik edildiğinde, ayrı ayrı parti pusulalariyle oy vermenin olumlu tarafları nelerdir?

Bu olumlu taraflar özellikle nelerdir?

Olumlu tarafların ilki, geçen yılın 18 Kasımın-

da yapılan seçimlerden farklı olarak, önümüzdeki seçimlerde Vatan Cephesinin her beş partisinin de bütün kuvvetlerini harcamaları sayesinde şüphesiz ve kesin olarak geçen seçimlere göre çok daha fazla seçmenin elde edileceğidir. Aym şekilde Vatan Cephesi lehinde, onun aday listeleri lehinde, şüphesiz ve kesin olarak daha büyük sayıda oy elde edilecektir; eğer partiler, geçen yıl olduğu gibi seçimlerde tek liste ve tek renkle çıksaydı, bunun aksi olacaktı. Bu, olumlu tarafların büyük önemi olan birincisidir.

Olumlu tarafların ikincisi, Vatan Cephesine dahil her partinin halk arasındaki gerçek mânevi-siyasî ağırlığım yoklamak imkânım elde edeceğidir; böylelikle bu partilerden herbiri gelecekte, bu hususta zararlı hayallerden ve kendisi için tehlikeli takdirlerden korunacaktır. Bu, olumlu tarafların çok faydalı olan ikincisidir.

Olumlu tarafların üçüncüsü, bu şekilde oy verildiğinde ve böyle bir seçim kampanyası yapıldığında ayrı ayrı her partinin Vatan Cephesine olan bağlılığının ve siyasî olgunluğunun fiilen yoklanması imkânı elde edileceğidir; bu da az değildir, bizim için ve halkımız için gayet mühimdir. Biz müttefikiz, 9 Eylüle kadar birlikte savaştık, 9 Eylülden sonra da beraberce savaştık ve çalıştık. Şimdi biz hepimiz, ayrı ayrı partiler olarak dürüstlüğü, karşılıklı tahammülü ve karşılıklı hürmeti ne dereceye kadar öğrendiğimiz ve Vatan Cephesinin programına, tarihî 9 Eylül dâvasına, genç Halk Cumhuriyetimize fiilen ne dereceye kadar bağlı olduğumuz hususunda bir sınava tabi olacağız. Bunlar, olumlu taraflardır.

Fakat milletlerarası önemde **büyük bir olumlu taraf** daha vardır. Bu olumlu taraf nedir?

Bildiğiniz gibi, hariçte iyiliğimizi düşünmiyenlerin en ciddî kozlarından ve en yaygın delillerinden biri, Vatan Cephesi idaresinin temsilî bir idare olmadığını, onun hükümetinin temsilî mahiyette olmayışının, ancak seçimleri, birkaç partinin idare heyetinden meydana gelmiş olan tek bir liste ile yapmış olduğumuz niteliğinden ibaret olduğunu iddia etmeleridir. Tabir caizse, milletvekillerini tâyin etmişiz, geçen yılın 18 kasımında seçmenlerin karşısına çıkıp, bizim bizzat yapmış olduklarımızı onaylayınız, demişiz. Milletvekillerini zorla kabul ettirmişiz. Onlarm söylediklerine bakılırsa, seçmenlere istedikleri milletvekillerini seçmek imkânını vermemişiz. Pekâlâ! Şimdi uyguladığımız oy verme biçimi bu kozu kesin olarak tasfiye etmekte, düşmanlarımızın bu delilini tuzla buz etmektedir. Şimdi genel plâtformla, ama partilerimizin renkleriyle çıkıyoruz; erkek ve kadın seçmenler, isterlerse bir komünist lehinde, isterlerse bir çiftçi lehinde, isterlerse bir zvenocu lehinde, isterlerse bir sosyal-demokrat lehinde, isterlerse bir radikal lehinde oy vermek imkânına tamamen sahiptirler. Bundan daha büyük bir seçim hürriyeti olabilir mi? Gelecekteki Büyük Halk Meclisinde ve Vatan Cephesi hükümetinde bundan, onun halk vekillerini bu tarzda seçmekten daha büyük bir temsiliyet olabilir mi?

Fakat bu seçimin olumsuz tarafları da vardır. Aslında bunlar ciddî olan biricik olumsuz taraftan ibarettir ki, biz onun hesabını veriyoruz ve onu bütün seçim kampanyası zarfında gözönünde bulundurmalıyız. Bu olumsuz taraf şundan ibarettir: Vatan Cephesini teşkil eden partiler, ayrı parti bülte-

niyle çıkınca, herbiri kendisi için mümkün mertebe daha fazla oyu kazanmağa çalışacaktır. Fazla oy kazanmağa çalışmca da, müttefikleri aleyhinde ajitasyon yapmak zorunluğunda kalabilirler. Birbirleri aleyhinde ajitasyon yapınca ise, yaptıkları işbirliğinin sarsılmaması, yıkılmaması mümkün değildir. Demek ki, böylelikle Vatan Cephesinin birliği sarsılmış olur; bu da istenmez ve zararlıdır ve gelecekte memleketimiz için ağır sonuçlar doğurabilir. Böyle bir tehlikenin gerçekten var olduğunu inkâr etmek, yanlış olur. Bu, gerçekten ciddî bir tehlikedir.

Fakat biz bu tehlikeyi yenebilir miyiz? Bu tehlikeyi tamamiyle veya en az yüzde 95, yüzde 99 demiyelim, yenmek için Vatan Cephesinde kuvvet ve araçlara sahip miyiz? Şüphesiz, sahibiz. Bu tehlikeyi fiilen nasıl yenebiliriz?

Birincisi: Sosyalistler için, komünistler için, çiftçiler için, zvenocular için, bütün vatan cepheciler için bir kanun olan genel siyasî plâtform aracılığıyle yenebiliriz. Bu plâtform, seçim kampanyamızın temeli, sağlam bir temelidir; bu temel Vatan Cephesinin bütün partilerini siyasî ve mânevi bakımdan birbirine bağlamaktadır.

İkincisi: Dün Millî Komitede bütün partilerin idare heyetleri tarafından kabul edilen karşılıklı sözleşmemiz aracılığıyle yenebiliriz; bu sözleşmeye göre seçim kampanyasını, seçim ajitasyonunu, Vatan Cephesinin şu veya bu partisine karşı olmıyacak şekilde yürüteceğiz. Seçim kampanyası ve ajitasyonu irticaa karşı, Bulgaristan'ın demokratik gelişmesine engel olan, iktisaden kalkınmasına, ve milletlerarası durumun düzenlenmesine, şerefli ve âdil bir barış anlaşması imzalanmasına engel

olan, milletimizin millî ve devlet egemenliğini ihlâl eden kuvvetlere karşı yönelmiş olacaktır. Genel fikrî-siyasî ateş, yani piyade, topçu, süvari, hava kuvvetleri ve bunlara mensup bütün silâhlar o hedefe yöneltilecektir. Fikrî-siyasî bakımdan piyade, topçu, süvari ve hava kuvvetlerînin. irticaın Halk Cumhuriyetimizin bundan böyle ilerlemesine engel olmak hususunda beslediği her arzusunu kırmaları lâzım gelecektir.

Üçüncüsü: Vatan Cephesi, onun Millî Komitesi yanında ve mahallerde seçim komiteleri, özel organlar bulunacaktır; bunların görevi seçim kampanyasının yürütülmesinde bizzat partilere karşılıklı yardımda bulunmak, seçim kampanyası devresinde, dostça ve müttefik olarak geçinen Vatan Cephesi partileri arasında çıkacak bütün ihtilâfları, kavgaları ve olayları çabuk ve dostça halletmek olacaktır. Bütün bunlardan başka gerçekten var olan bu tehlikenin yenilmesi için bu hususta daha başka birçok somut tedbirler alınabilir; bunun için iyi niyet vardır ve var olmalıdır, çünkü bu iyi niyet Vatan Cephesinin sarsılmasını değil onun birliğinin sağlamlaşmasını isteyen bizzat halkın iradesidir.

Muhalefet gruplarının Büyük Halk Meclisi seçimlerine katılmalariyle şu iki esas sebepten dolayı alâkadarız:

Bu sebeplerin birincisi şudur: Halkın, muhalefetle onun ayrı gruplarının ne kadar çürük olduklarını açık olarak görebilmesi için bu muhalefet gruplarının, seçmenleri karşısına, halkın karşısına açıkça çıkarak, yüzlerini tamamiyle göstermelerinin, «plâtformları» ile «teklifleri» ile, «delilleri» ile çıkmağa mecbur edilmelerinin çoktan zamanı gelmiştir. Bu, halkımız halk kitlelerinin siyasî terbiyesi

için büyük başarı olacaktır, zira, biz bildiğiniz gibi, her şeyi halkımızın fikrî-siyasî yükselişine dayanarak kurmaktayız.

Muhalefet gruplarının Büyük Halk Meclisi seçimlerine katılmalariyle diğer, ikinci bir sebepten dolayı da alâkadarız.

Geçen seçimlerden bugüne kadar, hariçte bizim iyiliğimizi istemiyenler, örneğin Balkanlarda monarşist, mürteci Yunanistan'ın kuvvetli olmasını, demokratik ve gelişmiş Bulgaristan'ın ise aciz olmasını, hattâ yokedilmesini isteyen kimseler, basın yolu ile, açık beyanat vasıtasiyle her yerde bizim muhalefeti her surette desteklemekte, onu muazzam bir kuvvet olarak, hattâ sözde halkımızın çoğunluğunu kendi tarafına kazanmış olan bir kuvvet olarak göstermektedirler. Durum, elbette, bunun aksini göstermektedir. Memleketimizi ziyaret eden her tarafsız muhabir ve yabancı bunun doğru olmadığına kanaat getirmiştir. İyiliğimizi istemiyen bu kimseler, vakıaların kuvvet ve mantığına rağmen, bu masalı anlatmakta hâlâ devam etmektedirler. Bunu, büyük bir milletlerarası itibara sahip olduklarını, dünyanın geleceğini hallettiklerini iddia eden resmî temsilciler bile yapmaktadır. Memleketimize zarar getiren bu masala en nihayet son verilmesi ile biz alâkadarız, bizim halkımız ilgilidir. Bu masal, muhalefet gruplarının Büyük Halk Meclisi seçimlerine adaylariyle katılmasiyle ortadan kaldırılacaktır. Bütün yabancı müşahitler ve milletlerarası irticam bütün ajanları, bizim muhalefetin, o kadar çok dolara ve İngiliz lirasına mal olan böyle bir kampanyaya değil, beş paralık milletlerarası itibara lâyık olmıyan siyasî bir sıfır olduğunu göreceklerdir.

Bundan dolayı muhalefete, memleketimizin kanunları gereğince, kendi adaylarını ileri sürmek ve kaydetmek hususunda bütün imkânlar sağlanacaktır. Ona, toplantı ve miting yapmak, beyannameler basmak ve kendi lehine gazeteler çıkarmak imkânı verilecektir. Ona, radyo aracılığıyle, bizim devlet, Vatan Cephesi radyomuz aracılığiyle halka ve seçmenlere, «program»ını, «plâtform»unu bildirmek imkânı verilecektir.

Tabiî, bütün bu elverişli şartlara rağmen, muhalefet gruplarının seçimlere katılacakları hiç de belli değildir. Niçin? İki sebepten dolayı:

Birincisi ve başlıcası, bizde muhalefetin bağımsız olmamasındadır. O, yabancıların telkiniyle hareket etmekte, siyasî oyununu yabancıların düdüğüne uyarak oynamaktadır. Oysa, bildiğiniz gibi, dışarda, ona, listelerini kaydettikten sonra bile seçimleri boykot etmesini telkin edebilecek ilgili çevreler vardır. Onlar bununla, bundan sonra da şu şekilde yaygara koparmak imkânını elde etmek hedefini gütmektedirler: Büyük Halk Meclisi de temsili bir meclis değildir, bakın, muhalefet seçimlere katılmamıştır. Yalnız Vatan Cephesi adayları ile, plâtformu ile halkın karşısına çıkmıştır, muhalefet ise seçimleri boykot etmiştir. Muhalefet grupları için geçen yılın 18 kasımında yapmış oldukları aptallığı tekrarlamak, siyasi bakımdan her ne kadar uygun değilse de, bu aptallığı tekrarlamaları ihtimal dışında değildir, çünkü, belirttiğim gibi, onlar bağımsız değildir, çünkü, onların liderleri Bulgaristan vatanseverlik siyasetinin değil, yabancı siyasetin adamlarıdır. Onların daha şimdiden boykot vesileleri, görünüşte «haklı», fakat gerçekte tamamiyle haksız ve uydurulmuş vesileler aramaları niteliği, bunun böy-

le olduğunu göstermektedir. Büyük Halk Meclisi seçimlerinin muhtemel boykotunu psikolojik ve siyasî bakımdan hazırlamaktadırlar. Fakat biz bu vesile ile rahatça: «Zorla güzellik olmaz» diyebiliriz. İsterlerse katılsınlar, isterlerse katılmasınlar. Fakat biz onların katılmalarıyla alâkadarız. Biz onlara, Büyük Halk Meclisi seçimlerini boykot etmek hususunda dayanabilecek tek bir fırsat dahi vermemeğe çalışacağız. Tek bir fırsat bile!

Muhalefet liderlerinin seçimleri şimdi de boykot etmek hususunda dayanabilecekleri ikinci sebep, şüphesiz, onların siyasî bakımdan kendilerini fena hissetmelerinde, kuvvetsizliklerini anlamalarında, halkın muhakemesi huzuruna çıkmaktan korkmalarındadır.

Büyük Halk Meclisi seçimlerinde özellikle mühim ve bence kesin iki şey vardır. Biz bir parti ve Vatan Cephesi olarak dikkatimizi başlıca bu iki şeyin üzerine teksif etmeliyiz. Bu şeyler şunlardır:

Birincisi: Büyük Halk Meclisi seçimlerini öyle yapalım ki, büyük bir halk hareketi, Halk Cumhuriyetimizin en büyük bir âmili ve dayanağı olan Vatan Cephesinde hiç bir zayıflama meydana gelmesin. Bilâkis, Vatan Cephesi, seçim kampanyası devresinde geçirilmesi muhtemel bütün imtihanlara ve belki de kişisel üzüntülere rağmen, Büyük Halk Meclisi huzuruna şimdiye kadar olandan daha kuvvetli, daha sağlamlaşmış, savaşmağa daha kabiliyetli bir halde, çok daha sağlam yaratıcı halk kuvvetleriyle çıkmalı ve büyük görevlerini halledebilmek için Büyük Halk Meclisinde muazzam, sağlam bir çoğunluk elde etmelidir.

İkincisi: Seçim kampanyasını, 27 Ekim seçimlerini, tamamiyle serbest, muntazam ve meşru ola-

cak bir şekilde, hiç bir ciddî olaya ve ihtilâfa meydan vermeden yapalım. Zira düşmanlarımız, Büyük Halk Meclisi seçimlerinin sonuçlarını herhangi bir şekilde lekelemek maksadiyle olay ve ihtilâf çıkarmağa her surette çalışacaklardır.

Biz, her şeyden önce partimiz, bu iki şeyi, bu iki görevi halletmeğe muktedir olmalıyız.

Seçimler münasebetiyle idare ve halk milisi hakkında açık, içten ve kesin olarak birkaç söz söylememe müsaade ediniz. Burjuva kodamanlariyle faşist kliklerinin, çoğunluklarını Halk Meclisine, sözde Halk Meclisine idare ve polis teşkilâtları vasıtasiyle getirdikleri zamanlar geçti. Biz öyle bir devrede yaşıyoruz, memleketimiz öyle bir durumda bulunuyor ki, seçimleri idare ve milis teşkilâtlarının yapmasına meydan vermemize kesinlikle hiçbir ihtiyaç yoktu. Bu, onların görevi değildir.

İdarenin ve halk milisinin görevi, Büyük Halk Meclisi için yapılan bu seçimlerde halk iradesinin serbestçe belirmesini yüzde yüz sağlamaktır. İdare ve halk milisi bu görevi ne kadar daha iyi yerine getirirlerse, onların halkımıza, halk cumhuriyetimize, tabir caizse, Bulgaristan halkının tarihine hizmeti o oranda daha büyük olacaktır.

İdare ve halk milisinde çalışan memurların sonuncusunun bile bu kurala sıkı surette uymadığı ve memleketimizde mevcut kanunların icrasından uzaklaştığı takdirde partimize, Vatan Cephesine ve bütün halk dâvamıza kötü hizmet yapmış olacağını anlamalıdır. Bu kanunlar herkesi, her tahrikçiyi, her halk düşmanını yerine koymıya kâfidir ve idare ile milis teşkilâtlarının yasal olmıyan hareketlere, kanun çerçevesini aşan hareketlere başvurmalarına kesinlikle hiçbir ihtiyaç yoktur.

İdare ve milis teşkilâtları şüphesiz tahrik edileceklerdir. Düşmanlarımız onları, daha kolayca olay çıkaracak, kaygan yollara sürüklemeğe çalışacaklar, bu olayları derhal şişirecekler ve Sofya'da bizim iyiliğimizi istemiyen yabancılar kanaliyle harice mahsus olmak üzere binlerce defa çoğaltacaklardır. Bundan dolayı seçim kampanyası esnasında ve bizzat seçim gününde halk milisinin ve idarenin disiplinli, nefsine hâkim, metin ve basiretli olmaları lâzımdır. Hepimiz asabımızı sağlam tutmalıyız. İdare ve halk milisi memurları bilhassa bu şekilde hareket etmelidir. Onlar herhangi bir tahrike kapılmamalı, haklı da olsa kişisel nefretlerini tutmalı, kanunların çerçevesi dışına çıkmamalı, seçim kampanyası esnasında ve seçim gününde bütün memlekette düzenin ve huzurun korunması için hareket etmelidirler. Milis ve idarenin yasal olmıyan herhangi bir harekete başvurmalarına, şanlı İşçi Partisinin en az ihtiyacı vardır.

Bizim büyük halkın itimadına güvenimiz vardır, biz halk kitlelerine dayanmaktayız.

Kuvvetimiz özellikle halkın itimadındadır. Bu itimadı sağlamlaştırmamız, genişletmemiz, sözle ve bilhassa fiiliyatla derinleştirmemiz lâzımdır, çünkü partimizin kuvvet ve geleceği oradadır.

Şüphe yok ki, seçim kampanyasmm ve 27 Ekimde yapılacak oyvermenin gelişeceği şartlar güç olacaktır. Durum geçen seçimlere göre belirli derecede güçleşmiş olacaktır.

Burada şunu belirtmek lâzımdır: Büyük Halk Meclisi seçimlerinde kazanacağımız başarı, yalmz öz partimizin başarısı değil, Vatan Cephesinin, bütün halkımızın da başarısı olacaktır. Fakat bizzat muhitimiz içinde var olan bir sıra iç zayıflıklar ve

kusurlar yok edilmedikçe, bu başarı devamlı olamıyacaktır. Seçim kampanyamız yüksek bir fikrî-siyasî düzeyde bulunmalıdır. Biz ucuz demagojiye muhtaç değiliz. O bize ancak zarar getirebilir. Hummalı açıklayıcı çalışmalar, inandırıcı deliller ve belgeler lâzımdır.

Partimizin fiiliyatı bizim lehimize en iyi ajitasyon yapacaktır. Bu fiiliyat geçmişte, 9 Eylülde ve o zamandan bu yana büyük bir mânevi ve siyasî sermayedir. Partimizin, işçi sınfı, köylü kitleleri, bütün halkımız lehinde oynadığı rol, halkımızın monarşizme ve faşizme karşı, halkı soyanlara ve kanını emenlere karşı yapmış olduğu kurtuluş mücadelesinin bayrağını daima yüksek tutan partimizin bu rolü seçmenlere açıklanmalıdır.

Partimiz, Bulgaristan'ın hürriyet ve bağımsızlığının savunmasında âmillerin en esaslısıdır, onun temsilcileri ve faaliyetçileri, Bulgaristan millî dâvasının azimli ve sebatlı koruyucularıdır. Hariçte 9 Eylülden sonra o kadar uzun bir zamana kadar memleketimizi saran buzları ilk delen bilhassa onlardır, milletimizin, vatanımızın genel refahı uğuruna her şahsî varlığını feda eden ve fedaya hazır olan yine onlardır.

Seçimlerle ilgili olarak özellikle önemli olan bir taraf, halkımızın önünde duran büyük vazifelerin ön plâna çıkarılmasıdır; bu görevler şunlardır: Halk Cumhuriyeti anayasasımn meydana getirilmesi, barış antlaşmasının imzalanması, halk ekonomisinin kalkındırılması, memleketimizin sanayileştirilmesi ve elektrikleştirilmesi, tarımın geliştirilmesi ve makineleştirilmesi, emekçilerin sosyal ve kültürel durumunun iyileştirilmesi. Sosyalistlerin ekonomik hayatta özel mülkiyetin ve özel teşebbüsün yokedilme-

sine taraftar olduklarına dair, seçimlerde büyük başarı kazandıkları takdirde memleketimizde Sovyet idaresini ve komünizmi tatbik etmek hedefini güttüklerine dair; sosyalistlerin gûya Bulgaristan'ı Sovyetler Birliği'ne dahil etmeğe çalıştıklarına; batı demokrasileri denilen memleketlerle gûya düşmanca münasebetler idame ettirmeğe taraftar olduklarına; gûya İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'yle ticarî münasebetlerde bulunulması aleyhinde olduklarına; Bulgaristan'ın dış ve iç siyasetinde gûya Moskova'nın emirleri yerine getirildiğine v.d. dair ileri sürülen iftiracı iddialar karşısında somut ve kanaat getirici aydınlatmalarda bulunmak lâzımdır. Aynı zamanda Vatan Cephesinin ve özel olarak partimizin, Bulgaristan'la Sovyetler Birliği arasında en yakın kardeş münasebetleri kurmalariyle, Bulgaristan halkının millet ve devlet egemenliğinin korunması suretiyle Bulgaristan büyük batı devletleri arasında karşılıklı olarak gayet normal ve dostane münasebetler kurulmasını imkân dışında bırakmamak şöyle dursun, bilâkis bu uğurda çalıştıklarını seçmenlere duyurması lâzımdır.

Şu noktanın kaydedilmesini ve unutulmamasını rica ederim: Müttefiklerimiz aleyhinde ajitasyon yapmaksızın, partinin fiiliyatına, onun faaliyetçilerinin fiiliyatına dayanarak partimiz lehinde ajitasyon yürüteceğiz. Onlar da, sosyalistler aleyhinde ajitasyon yapmadan, kendileri lehinde ajitasyon yürütecekler ve kendi partileri lehinde ajitasyon yürütmeğe zorunludurlar.

Bütün seçim kampanyası esnasında yürüttüğümüz seçim ajitasyonun ve propagandasının içeriği çok mühimdir. Merkez Komitesinin genel kurulu seçim ajitasyonunun içeriği hakkında yeteri kadar

açık direktifler verdi. Ben özellikle şu husus üzerine dikkati çekmek isterim. Bazı ajitatörlerimizin, propagandacılarımızın ve buna benzer diğer faaliyetçilerimizin safında ciddî bir hastalık mevcuttur: Hazırlanmayı sevmezler. Ama, bizimkilerden çok daha tecrübeli hâtip ve ajitatörler her nutuklarını ciddiyetle hazırlamaktadır. Oysa ajitatörlerimizden birçoğu söyleyeceklerini tam ve belirli olarak tesbit etmeden mühim toplantılara, konferanslara, binlerce dinleyicinin karşısına çıkmaktadırlar. İrticalen konuşmakta, bazan yalnız hiç bir ciddî mânası olmamakla kalmayıp âdeta zararlı da olan şeyler anlatmaktadırlar.

Bu seçim kampanyasında partimiz her nutkun, en küçüğünün bile hazırlanmasını şart koşmalıdır, zira bunsuz başarı elde edilemez; bütün nutkun önceden yazılmış olması, elbette, zorunlu değildir, ama esas anlar, ana fikirler önceden müzakere ve tesbit edilmelidir. «İlham alınarak» konuşulmamalıdır. Yalnız tembel şairler havadan gelen, fevkalâde bir ilham kaynağına güvenirler: Geceleyin uyurken, aklına bir şey gelir, kalkar, bir şiir yazar. Gerçek yaratıcılar çok ciddî çalışırlar.

Burada bir anda rasgele akla gelen bir şey değil, ciddi bir siyasî ajitasyon ve propaganda söz konusudur. Söz konusu olan şey sadece seçimler değil, halkın terbiyesidir, büyük bir kısmı memleketimizin siyasî hayatına hiç bir zaman katılmamış olan gençliğin ve kadınların terbiyesidir. Onları da biraz düşünün. Kafalarına çeşitli boş ifadeler, zararlı ve düşünülmemiş beyanlar doldurmayınız. Parti Merkez Komitesi broşür v.d. gibi yeteri kadar basılmış materyal sağlamağa çalışacaktır. Şimdiye kadar sağlanmış olan materyaller de az değildir; bun-

ları öğrenmek ve bunlardan faydalanmak lâzımdır. Zorunlu olan bu işi, maalesef, bütün ajitatörlerimiz yapmıyor. Düşmanlarımızla, halkımızın iyiliğini istemiyenlerle mücadele edilmesini sağlıyan ideolojik güç birliğimizden birçok yerde faydalanılmamış, ölü, gömülü bir hazine olarak bırakılmış. Eğer gerçek ve sağlam bir başarıya kavuşmak ve Büyük Halk Meclisi seçimlerinde mümkün olan başarının hudutlarına ulaşmak istiyorsak, bu seçim kampanyasında bu hususta esaslı bir değişiklik yapmamız lâzımdır.

Mahallerdeki idare adamlarımızdan bazılarının, parti âzalarına ve «alelâde adam» denilen kimselere karşı takındıkları münasebetler bahsinde de birçok hususları düzeltmek lâzımdır. Dinleyici kitlesi hayli geniştir, ama ben size şunu samimice söylemekten korkmuyorum: İdare adamlarımızdan, yani vilâyet, kaza, şehir komite sekreter ve âzalarından, mahallî teşkilât sekreterlerinden belli bir kısmının küçük «valicik»lere dönmeleri tehlikesi vardır, çünkü onlar alelâde parti üyelerine yukardan, alelâde erkek ve kadın vatandaşlara, işçi veya köylülere daha da yukardan bakmaktadırlar. Bazılarının tesadüfen bile, belki de lâyık olmadan yükseldikleri, yerden inmek onlara zor geliyor. Onların biraz aşağıya, bu alelâde adamcağızların yanına inmeleri lâzımdır, çünkü bunlar olmazsa partimiz ve Vatan Cephesi hiçbir ciddî, devamlı başarı kazanamazlar. Halk dâvasının başarısını temin eden yalnız biz parti idare heyeti mensupları değiliz.

Görevimiz doğru sevk ve idare etmektir. Eğer doğru sevk ve idare edersek, bizi övebilirler, lâzım geldiği gibi sevk ve idare etmezsek, bizi tenkit etmek gerekecektir. Eninde sonunda işteki başarının

dörtte üçü, özellikle kurum, daire, köy, mahalle ve sair yerlerdeki bu alelâde «basit adamlar»a bağlıdır. Başlıca olarak onlara bağlıdır. Bazı kimseler, partizan müfrezelerinde bulunduklarından, her şeylerini feda ettiklerinden, nişanlar aldıklarından, parti onları methettiğinden ve daima hatırladığından, buna dayanarak, kibirli davranabileceklerini, kumanda edebileceklerini, «basit milet» denilen kimselere yukardan bakabileceklerini düşünüyorlar ve bu suretle Parti ve Vatan Cephesi uğrunda, yüksek dâvamız uğrunda çalışmaları gereken kıymetli insanları cesaretsizlendiriyor ve uzaklaştırıyorlar!

Büyük olsun, küçük olsun Partimizin her işçisi ve faaliyetçisi namuslu unsurları birleştirmeğe muktedir olmalı; yanımızda olanları kösteklemek şöyle dursun, bilâkis partide ve onun etrafında bulunnanların sayısını arttırmalıdır. Tekrar ediyorum, bu sahada da esaslı bir dönüm yapılmalıdır. Eğer sesini sonuncu kulübeye kadar olmak üzere memleketin her tarafına duyuracak bir boru, kudretli bir boru olsaydı, belki de istemeden partiye zarar verenlerin, büyük halk dâvasına zarar getirenlerin kendine gelebilmeleri için, özellikle bunun duyurulması gerekirdi.

Bu seçim kampanyasında demagoglar her nerede ortaya çıkarsa, onların yaptığı demagojiyi ve yaydıkları delâletleri her parti üyesinin, bilhassa sorumlu idareci yoldaşların kişisel örneğiyle defetmek lâzımdır; bu iş öyle yapılmalı ki, seçmenin partimizden ve Vatan Cephesinden uzaklaşmasına imkân olmamalı, bilâkis bunun tersi elde edilmeli, yani ruhen ve kalben lehimizde, dâvamız lehinde bulunan ve yarın az veya çok bu dâva uğurunda

mücadele eden faal savaşçılar olacak yeni seçmenler kazamlmalıdır.

Bu hususta kadınlara özel dikkat göstermek lâzımdır. Onlardan bazıları, sanki kadınların biricik savunucusu benmişim yolunda konuşmağa başladılar. Bu hususta tek kişinin ben olmasını istemezdim, bütün Partimizin olmasını isterdim. Şunu anlamak lâzımdır ki, en yalın, biraz okur-yazar, hattâ cahil bir köylü kadın bile Vatan Cephesine çok faydalı iş yapabilir, yeter ki, özellikle şimdiki kampanyada, beyannameler, bültenler dağıtıldığı ve dolayısiyle kişisel sözlü ajitasyon yürütüleceği şu sırada ona yardım edecek, onu destekleyecek, teşvik edecek, gereken yere koyacak bir kimse olsun.

Seçim kampanyamızın merkezi, ev ev, insan insan dolaşarak yapılan kişisel sözlü ajitasyondur. Kadmların muazzam kitlesi seferber edilmelidir: Yalnız partimize dahil olanlar, kitlevî sosyal teşkilâtlara dahil olanlar değil, fakat aynı zamanda teşkilâtlanmamış olanlar, ilk bakışta henüz siyasetle, memleketimizde olup bitenlerle ilgisiz görünenler de seferber edilmelidir. Kafalarmı harekete geçirmek biraz tazelemek lâzımdır, siyasî düzeylerini yükseltmek, iradelerini takviye etmek; evlerinde, mahallelerinde, müesseselerinde, dairelerinde ve genellikle görünebilecekleri her yerde kuvvet ve kabiliyetlerinin izin verdiği oranda bir şeyler yapmak hususunda içlerinde arzu ve zevk yaratmak gerekir.

Bizim namuslu, şerefli ve çalışkan olan herkesi kucaklamamız, aydınlatmamız, adaletimizi Bulgaristan'ın en son kulübesine ulaştırmamız kesin olarak zorunludur. Bu hususta kadınlar ve kızlar mühim bir rol oynayabilirler. Kadınlar hatip doğar derler. Onların tabiatı itibariyle hissettiklerini ge-

nellikle erkeklerden daha kolayca ve kuvvetle ifade edebilmeleri doğru ve doğaldır. Kural olarak, onlarda her şey kalblerinin derinliğinden çıkar. Eğer bu kalb iyi hislerle doldurulur, eğer akılları, uğurunda mücadele ettiğimiz ve edeceğimiz yüce fikirlerle aydınlanırsa, kadınlar muazzam bir güç olurlar.

Kitlevî sosyal teşkilâtlar olan meslek birlikleri, çiftçiler birliği, kadınlar birliği, gençlik ve spor teşkilâtları, kooperatifler ve diğer çeşitli sosyal ve kültürel cemiyet ve teşkilâtlara katılışımız ve onlardaki çalışmalarımız hakkında birkaç söz söyliyeyim. Bunlar Vatan Cephesinin temeli üzerine kurulmuştur ve bunlara bizimkiler etkin olarak katılmaktadırlar. Bu teşkilâtların içinde seçim kampanyası şu veya bu parti ve elbette bizim parti lehinde değil, Vatan Cephesi lehinde, Vatan Cephesinin plâtformu lehinde yürütülmelidir. Vatan Cephesinin şu veya bu partisine oy veren, halkımızın genel dâvasına oy verir; muhalefete oy veren ise, iç ve milletlerarası irticaa oy verir, halkın ve Halk Cumhuriyetinin düşmanlarına oy verir, hareket hattı tatbik edilmelidir. Şahsî ajitasyon bahsine gelince, bu teşkilât âzalarının yaşadıkları ve çalıştıkları yerlerde, bu ajitasyon diğer müttefik partiler aleyhine yöneltilmemek şartiyle partimizin özel nitelikleri, özel karakteri, özel hizmetleri özel bir şekilde belirtilebilir. Bu kitlevî teşkilâtların içinde sırf parti ajitasyonu ve propagandası yürütülmemesine sıkı sıkı uyulmalıdır. Meselâ İşçi Meslek Birliğimizin başkanı veya birliğin sekreteri çıkıp: Yurttaşlar, İşçi Partisine oy veriniz! Şiarını ortaya atamaz. Hayır. Genel İşçi Meslek Birliği ile buna benzer diğer teşkilâtların idare heyetleri şu veya bu parti lehinde

veya partimiz lehinde resmen ve açık olarak bir beyanname, manifest ile çıkamaz veya bu yolda karar ve karar suretleri alamaz. Bununla, kaybetmekten başka birşey yapmayız. Ama makul hareket edersek, bu işten sadece kazanırız.

Nihayet, bu seçim kampanyası esnasında bizde yalnız partimizin değil, Vatan Cephesine dahil diğer partilerin de bir muhakeme, halk mahkemesi huzuruna çıktığını belirtmek isterim. Bu mahkeme sert ve sıkıdır. Bazı yerlerde bu mahkeme düşmanların etkisiyle partimize karşı kâfi derecede âdil bile olmıyabilir. Bundan dolayı biz kollarımızı sıvamalı, birçok zayıflık ve eksiklikleri düzeltmeli, öyle bir dürüst, kendi kendini tenkit edici, aydınlatıcı bir kampanya geliştirmeliyiz ki, partinin halk lehindeki büyük işlerini açık olarak gösterelim ve bu halk mahkemesi huzuruna açık alınla, partimizin ve genel olarak Vatan Cephesinin önümüzdeki Büyük Halk Meclisi seçimlerinde başarı kazanacaklarına dair tam bir inançla çıkalım.

Bu seçim kampanyası esnasında sarfedeceğimiz emek, yalnız Büyük Halk Meclisi seçimlerinden alınacak iyi sonuç ile telâfi edilmiyecektir. Biz Partimizin ve Vatan Cephesinin bundan sonra da gelişmesi ve çalışmasıyla da mükâfatlandırılacağız. Halk Cumhuriyetinin ilânından sonra «9 Eylül» meydanının kaldırımı gibi düz olmıyan, dikenli ve taşla döşeli bir yol geçmemiz gerekiyor, ama bu yol bizi memleketimizin, halkımızın gerçek refahına kavuşturacaktır. Ve bu, partimizin dâvasını süsleyen bir çelenk olacaktır.

Var kuvvetimizle çalışalım ve daima çalışalım, bütün kabiliyet ve enerjimizi, bütün aklımızı, bü-

tün kalbimizi bu dâvaya hasredelim. Yüce halk davasının, yani kurtarıcı ve yenilmez Vatan Cephesi dâvasının galebesi uğrunda, irtica ve faşizme karşı, halk düşmanlarına karşı ileri!

«Rabotniçesko delo»
s. 224, 1 ekim 1946.

BÜYÜK HALK MECLİSİ SEÇİMLERİNDEN SONRA

Vatan Cephesinin Büyük Halk Meclisi seçimlerinde elde ettiği parlak zafer, bütün gerçek vatanseverlerin kalblerini büyük bir sevinç ve ümitle doldurmaktadır. Seçimlerin, muhalefet lehine dışardan olan büyük bir baskının havası içinde yapıldığı gözönünde bulundurulursa, bu zaferin bir kat daha büyük önemi vardır. Bilindiği gibi, eğer Bulgaristan seçmenleri Vatan Cephesine çoğunluk kazandırırsa, Bulgaristan'a ağır barış şartları, dayanılmaz tazminat yüklet[illegible]leceğine, Bulgaristan topraklarının bir kısmının koparılacağına dair açık tehditler savuruldu. Fakat halkımızın büyük çoğunluğu siyasî olgunluk, çetinlik ve erkeklik gösterdi. O, bu dış baskıya kapılmadı ve Vatan Cephesinin adaylarına üç milyon oy vermek suretiyle ona karşı olan sarsılmaz itimadını bütün dünyaya muzafferane bir şekilde gösterdi.

Şimdi, seçimlerden sonra Vatan Cephesi, daha büyük azim ve imanla, lâyık, âdil ve sağlam barış uğrundaki mücadeleyi devam ettirebilecek ve bu mücadeleyi elverişli bir sonuca ulaştırabilecektir.

Diğer taraftan muhalefet seçimlerde ağır bir mânevî ve siyasî hezimete uğradı. Bütün seçim kampanyası esnasında muhalefet, halkın muazzam çoğunluğunun kendisiyle olduğunu ve Bulgaristan'ın küçük bir komünist azınlığı tarafından idare edildiğini bizde ve dışarıda alçakça iddia ediyordu. Fakat seçimler, bizde irticaın kendisine gösterdiği

desteğe, kendisine yapılan yardıma, ekonomik güçlüklerinin alabildiğine istismar edilmesine rağmen ve memleket içinde dışardan yaratılan korkulu havaya rağmen, muhalefetin seçmen oylarının **ancak dörtte birini** elde ettiğini açık ve şüphesiz olarak gösterdi. Sinirleri zayıf olan bu seçmenlerin büyük bir kısmı, muhtemel olarak, barış anlaşmasının imzalanması ile ilgili olarak yeni Bulgaristan üzerinde sistemli bir şekilde ve teklifsizce yapılan, özellikle bu dış baskının kuvvetli etkisi altında kalmıştır. Memleketimiz için zararlı olan bir masal çatır çatır yıkıldı. Büyük Halk Meclisi seçimleri sonucunda güya muazzam bir çoğunluk elde edeceğini ve iktidara geleceğini yaygara koparark beyan eden muhalefetin aslında siyasî bakımdan fiilen kaç para ettiğini şimdi herkes açık olarak görebilir. Muhalefet liderleri kurulacak yeni hükümette bakanlıkları bile taksim etmişlerdi. Onların saflarında başgösteren acı hayal sükûtu ve tabii olarak Vatan Cephesine karşı kinlerinin artması, bugün anlaşılır bir şeydir.

Seçim sonuçları memleketimizdeki sosyal güçlerin dengesinde gereken aydınlığı getirdi, halkın muazzam çoğunluğunun kiminle olduğunu şüphe götürmez bir şekilde gösterdi. Bu vakıa bizdeki demokratik gelişmenin bundan sonraki seyri için, şüphesiz, faydalı olacaktır. Bununla beraber Vatan Cephesi, muhalefetin etkisi altında kalmış ve dış baskı karşısında zayıflık göstermiş olan temiz ruhlu Bulgar erkek ve kadın seçmenlerinin halk dâvasına katılması gayesiyle daha da büyük gayretler sarfetmesi, geniş aydınlatıcı çalışmalar yürütmesi gerekeceği gerçeği karşısında gözlerini kapamıyacaktır.

Beklendiği gibi de, Vatan Cephesinin parlak zafer kazanmasında en büyük pay Bulgaristan İşçi Partisine düşmektedir. Onun kazandığı **2.270.000 oy,** içinde yaşadığımız şartlarda Vatan Cephesi için muazzam bir kuvvettir. Aynı zamanda bu oylar gerçek bir Demoklcs kılıcı gibi irtica ve halk düşmanlarının başı üzerinde sarkacaktır. Seçimlerin bu sonuçlarından sonra halkımız, Vatan Cephesi tarafmdan çizilmiş olan kurtarıcı yoldan daha da emin olarak ileri yürüyebilecektir. İç ve dış düşmanların eski düzeninin yenilenmesi, Bulgaristan'ı menfur geçmişe döndürmek üzerine olan ümitleri yıkıcı bir darbe yemektedir.

Partimiz, halkımızın oylarının hemen hemen % 60'ın orta vermesiyle kendisine yüklediği büyük sorumluluğu anlamaktadır. Partimiz, bu yüksek ve fevkalâde değerli itimadı tamamiyle hak etmek için gereken bütün gücünü sarfedecektir.

Vatan Cephesindeki müttefiklerimizin seçimlerde beklenen oyları elde etmedikleri vakıası belirtilmeye değer. Bu, «Zveno» Halk Birliği için özellikle karakteristiktir. Bütün memleket ölçüsünde ve ayrı ayrı seçim daireleri bakımından, seçimlerin verdiği sonuçları namusluca tahlil edecek olan herkes, bu belirli seçim başarısızhğının başlıca sebebinin, önce olduğu gibi seçim kampanyası esnasında da alâkalı partilerin muhalefetten açık ve kesin olarak farklı olmadıkları, muhaliflerin herhangi bir «komünist tehlikesi» veya «komünist diktatörlüğü» var olduğuna dair yaptıkları çirkin demagojiye karşı kâfi derecede mücadele etmedikleri niteliğinde olduğu sonucuna varmaması imkânsızdır. Bu suretle onlar birçok seçmenlerinin nazarında muhale-

fetle bir sayılıyorlardı ve bundan dolayı bu seçmenler kolayca muhalefet demagojisinin etkisine kapılarak, muhalefet adaylarına oy vermeyi tercih ettiler.

Ama şüphe yok ki, müttefiklerimiz aldıkları dersten faydalanacaklar ve işledikleri hataları çabuk düzeltmek, Vatan Cephesi saflarında yerlerini sağlamlaştırmak ve sosyalistler partisiyle elele vererek, Halk Cumhuriyetimizin kurulmasında kendilerine düşen yapıcı rolü lâyıkiyle yerine getirmek için lâzım olan herşeyi yapacaklardır.

Büyük Halk Meclisi seçimleri, Vatan Cephesine halkın lehine yürüttüğü faaliyette yeni imkânlar sağlamaktadır. Bu imkânlar halkımızın demokratik ve gelişmiş güçlerinin bundan böyle de bir kat daha geniş ölçüde birleşmesine yardım edecektir. Halk dâvasını baltalayan bir grupun Büyük Halk Meclisinde var olması, gerçekten Vatan Cephesine birtakım ek güçlükler yaratacaktır. Fakat bu hal öte yandan, şüphe yok ki, halkımızın ve onun Büyük Halk Meclisindeki ve dışındaki sadık ve vefakâr temsilcilerinin uyamklığını arttıracak, milletimizin yükselişi ve halk refahının temini yolunda bütün engelleri yok etmek hususundaki enerji ve azimlerini yüz misline çıkaracaktır.

Vatan Cephesi Bulgaristan'ı idare etmeğe devam edecektir. Bu hususta parlâmentoda gereken temeli bir kere daha elde etti. Bizzat seçimler, memleketimizde Vatan Cephesi idaresinden başka bir idare kurmanın mümkün olmadığını açık olarak gösterdi.

Büyük Halk Meclisi seçimlerinden sonra her za-

mankinden daha büyük bir hakla denilebilir ki, Vatan Cephesinin, Halk Cumhuriyetimizin haklı kurtuluş dâvası, herşeye rağmen galip gelecektir.

«Rabotniçesko delo»
s. 251, 29 ekim 1946

BULGARİSTAN İŞÇİ PARTİSİNİN BEŞİNCİ KONGRESİNDE OKUNAN PARTİ MERKEZ KOMİTESİNİN SİYASÎ RAPORU

19 Aralık 1948

Bulgaristan İşçi Partisinin başlangıcı, derin geçmişlere kadar uzanır. Bu partinin temelleri, Sosyal-demokrat Partisi adı altında, 1891 konferansında, Buzluca'da atılmıştır. Fakat parti, ancak 1903 yılında, geniş sosyalistlerden ayrılmasından, yani partinin sosyal reformistlerden, «obştodeltsi» kanadından temizlenmesinden sonra, Dimitır Blagoef ile onun yakın arkadaşları Georgi Kirkof ve Gavril Georgief'in önderliği altında işçi sınıfının Marksist partisi şeklini aldı.

Bizim partimiz, yabancı küçük burjuvaziye ve burjuvazinin nüfuz ve etkilerine karşı, henüz genç olan işçi sınıfının kendisi için bir sınıf olarak kendi ideolojisi ve teşkilâtı ile bağımsız sosyal bir güç olarak yaşayabilmesi için hiç durmadan mücadele ederek büyümüştür. İşçilerin sınıf bilincinin gelişmesi, teşkilâtlandırılması ve hayatî çıkarlarının savunulması maksadiyle kurulmuş küçük ve büyüyen bir grup olan; geçen yüzyılda ve bu yüzyılın başlarında olduğu gibi sosyalizmin ajitasyon ve propaganda teşkilâtı halinde bulunan Parti, yavaş yavaş büyümüş, 1914 - 1918 Birinci Dünya Savaşında ve özellikle savaştan sonra, artık bizde işçi sınıfının kitlevî siyasî bir partisi haline gelmiştir.

Partimizin ve emekçilerin anlatılmaz bir sevinç ve hayranlıkla karşıladıkları ve büyük ideallerini kabul ettikleri Büyük Ekim Sosyalist Devriminin etkisi altında, Parti, 1919'da B.K.P. adını aldı ve Bolşevik Partisinin önderliği altında Komünist Enternasyonalinin kurulmasına iştirak etti; partimiz, bu enternasyonalin, 1943'te kendi kendini dağıtmasına kadar, etkin bir üye oldu.

Partimiz, otuz yıl boyunca ve özellikle 1923 Eylül ayaklanmasından sonra, bolşeviklikten uzak olan dar sosyalistliğin eskimiş anlayışlarını yenerek, kendi çevresinde ve işçi hareketi arasında çeşitli - sağcı ve solcu - eğilimlere ve gruplara karşı savaşarak, Bolşevik Partisinden ders alarak ve kendi tecrübelerini gittikçe arttırarak gelişti, baştanbaşa değişti ve ideolojik bakımdan Marksizm - Leninizm ruhunda silâhlandı. O, işçi sınıfını teşkilâtlandırmağa ve kesin savaşa götürmeğe, işçi sınıfı ile diğer köy ve kasaba emekçi tabakalarının savaş birliğini teşkilâtlandırmağa ve yönetmeğe, azgın faşist diktatörlüğünü yıkmağa ve memleketimizi sosyalizmin zaferi ile parlak başarılarına ulaştırmağa azmetmiş olarak, memleketin geleceğini ellerine almağa muktedir bir Marksist-Leninist partisi, işçi sınıfının teşkilâtlı ön müfrezesi ve yeni tipten bir parti olarak sağlamlaştı.

Partimiz, gelişmesi boyunca, kahramanlık ve işçi sınıfı ile emekçi halka karşı sarsılmaz sadakatle dolu olan, güç, dikenli ve dolambaçlı bir yol geçti. Uzun zaman illegal bir durumda bulunmuş, ağır hezimetlere uğramış ve büyük sayıda değerli kurbanlar vermiş olan Partimiz, bir an için bile varlığını ve savaş kabiliyetini kaybetmemiştir.

Parti, işçi sınıfının kurtuluş dâvasına daima sa-

dık kalmıştır. Hatalara ve tereddütlere rağmen bütün varlığı esnasında, daima halk kitlelerinin arasında kalmağa, onlarla ileri yürümeğe, onlara proleter enternasyonalizmi mâneviyatı ile amansız sınıf mücadelesi ruhu aşılamağa, çıkarlarını namusluca ve fedakârca korumağa, onları amansız düşmanlarına karşı cesaretle savaşa götürmeğe uğraşmıştır. Monarşist-faşist diktatörlüğünün ve Alman işgalinin en ağır yıllarında, Parti, faşizme ve yabancı istilâcılara karşı yürütülen savaşın ön saflarına cesaretle geçerek, partizan harekâtını teşkilâtlandırdı ve idare etti, Vatan Cephesini kurdu, fedakâr ve dürüst idaresiyle memleketi 9 Eylüle ulaştırdı ve geniş halk kitlelerinin sempati ve itimadını kazanmağa muvaffak oldu.

Vatan Cephesine katılan Sosyal-demokrat Partisinin de son zamanlarda Partimizle birleşmesi suretiyle — ki bu birleşme Marksizm-Leninizm esasları gereğince yapılmış, Partimizin tüzük ve disiplininin kabulü hususuna dayanmıştır — işçi sınfının arasında kalan son bozguncu elemanlar da yok edilmiştir ve bu sınıfın şimdi artık bir tek siyasî devrimci partisi vardır.

Partimizin bugün devlet idaresinde ve memleketimizin bütün sosyal, siyasî, ekonomik, kültürel hayatında idareci bir kuvvet olarak tanınmış olması hali, gayet doğal-yasal bir belirtidir.

Partimizin şüphe götürmez hizmetleri, kongrenin genel bir ilgi ile karşılanması ve halkın bu kongre kararlarına bağladığı ümitler, sosyalist toplumunun, insanın insan tarafından istismar edilmesine set çekecek olan toplumun temellerini kurarken memleketimizin kalkınmasını sağlamakta Partiye düşen tarihî görevin parlak şahadetine işaret eder.

Hiç şüphe götürmez ki, işçi sınıfının ön saflarında bulunan, emekçi halkın itimat ve desteğine dayanan ve daima muzaffer Marks-Lenin bilgisine sadık kalan Bulgaristan sosyalistlerinin partisi, tarihî görevini başaracaktır. Şimdiki kongremizin kararları, bunun teminatı olacaktır.

1. PARTİNİN GELİŞMESİNDE BAŞLICA DEVRELER

Partimizin bugünkü durumunu ve onun önünde bulunan ödevleri gözden geçirmeden önce, kuruluşundan bugüne kadar Partinin geçirdiği gelişme safhalarını genel ve kısa bir tenkit ile gözden geçirmemiz doğru olur. Bunun, Parti için olduğu gibi, halkımız ve memleketimiz için de sadece tarihî değil, aktüel siyasî önemi vardır. Partimizin geçmişine ait bir yığın meseleler üzerinde tam bir aydınlatma yapmak lâzımdır.

Partimizin tarihi, şu birkaç esaslı devreye ayrılabilir:

İlk devre, Partinin 1891'de kuruluşundan 1903 yılında geniş sosyalistlerden ayrılmasına kadar sürer.

İkinci devre, 1903'de Partinin işçi sınıfının Marksist partisi şeklini almasından, Büyük Ekim Sosyalist Devrimine ve Partinin 1919'da K. P. haline gelmiş olmasına ve Komünist Enternasyonalinin kuruluşuna katılmasına kadar sürer.

Üçüncü devre, 1919'dan 1923 Eylül ayaklanmasına kadar sürer.

Dördüncü devre, 1923 Eylül ayaklanmasmdan başlıyarak 1939 yılına, İkinci Dünya Savaşma kadar sürer.

Beşinci devre, İkinci Dünya Savaşından 1944'e 9 Eylül halk ayaklanmasının zaferine kadar sürer.

Altıncı devre, 9 Eylül 1944'ten başlıyarak bugüne kadar devam eder.

Partinin gelişmesinde, bütün bu esaslı devrelerin muhtelif safhaları olduğu tabiidir.

Partinin gelişmesinde, bu devrelerin en karakteristik safhalarını kısaca gözden geçirelim.

1. Dar Sosyalistlik Safhası.

İlkin, dar sosyalistlik safhasını gözden geçirmezden önce, 1891'de Partinin kurulmasından 1903 yılına kadar geçen birinci safha, sosyalizm ideallerinin hızla ve inatla propaganda edilmesinden ve o zaman henüz gelişmemiş olan sosyal münasebetler içinde sosyalizm akımının imkânsızlığını iddia eden burjuvazi ve küçük burjuvazi kuramcıları ile durmadan mücadele yürütmekle karakterize edilir. Bulgaristan'da da, kapitalizmin gelişmesiyle sosyalizme zemin açıldığını, doğmakta olan işçi sınıfının sosyalizmi getirdiğini, geleceğin bu sınıfa ait olduğunu ve bu sınıfın bağımsız siyasî partisi olması lâzım geldiğini ispat etmek gerekiyordu. Bununla ilgili olarak, bir taraftan başında Dimitır Blagoef'in bulunduğu devrimci Marksist akım ile, diğer taraftan başında Yanko Sakızof'un bulunduğu reformist «obştodeltsi» akımı arasmda iç parti mücadeleleri gittikçe ateşleniyordu.

Bilindiği gibi, bu devamlı ideolojik-siyasi mücadelede, devrimci Marksizm akımı, ufak burjuvaziye, geniş sosyalist akımlarma galebe çaldı.

Dar sosyalistlik devresinde Partinin başlıca olumlu özellikleri, Marksizme, proleter sosyalizmine ve enternasyonalizmine olan derin sadakati, burjuvaziye ve onun reformist aletlerine karşı olan amansızlığı, işçi sınıfının kuvvet ve geleceğine olan sarsılmaz imanı ve bilinçli çelik gibi disiplininden ibaretti. Dar sosyalistler için başlıca yasa, parti üyesinin özel hayatının, özel çıkar ve özel iradesinin,

tamamiyle proleter sınıfınm çıkar ve iradesine bağımlı olması demekti. Partimizin bu başlıca özellikleri, Birinci Dünya Savaşından önceki devrede ve bu savaştan hemen sonra, Partinin büyük başarılarını sağlamıştı. Bu özellikler, Partinin, işçi mücadelelerine teşkilâtçı ve önder olmasında, «obştodeloculuğu» işçi harekâtına almış olduğu esaslı yerlerden söküp atmak imkânını elde etmesine; Birinci Dünya Savaşı esnasmda mertçe, enternasyonalist durum almasına, bolşeviklere yakınlaşmasına, Ekim Sosyalist Devriminden ve Komünist Enternasyonalinin kurulmasmdan sonra bolşevikleşme yolunu tutmasına da yardım etmiştir.

Partimiz, dar sosyalistlik devresinde, saflarını obştodeltsi taraftarlarından temizledi, işçi sınıfına, kendisi için bir sınıf olarak bağımsız bir gelişme sağladı, egemen olan burjuva sınıfma karşı amansız bir savaş yürüttü. Sınıfa karşı sınıf! Partinin bu devredeki düsturu, yönü işte bu idi. Sekiz saatlık işgünü, sosyal kanunlar yapılması, hayat ve çalışma şartlarının iyileşmesi için, burjuvazinin iç ve dış reaksiyoner siyasetine karşı işçilerin ve emekçilerin genişleyen mücadelelerinin başına geçti. Sınıfî sendika akımını teşkilâtlandırdı ve idare etti. 1906'da Pernik'te büyük madenciler grevini olduğu gibi, memleketimizde işçi sınıfının sonradan patlıyan grev ve savaşlarını da idare etti. Hiç bir işçi grevi yoktu ki, Partinin idare veya nüfuzu altında bulunmasm.

Parti, emekçileri, proleter enternasyonalizmi ruhunda terbiye ediyordu. Parti, Bulgaristan emekçilerinin diğer Balkan memleketleri ve bütün dünya emekçileriyle uyumunu sağlamlaştırmak için var gücüyle çalışarak, sosyalist partilerinin Balkan Fe-

derasyonunu kurmak teşebbüsünü ele aldı ve bu faydalı faaliyetin yürütülmesinde en aktif şekilde çalıştı.

Reformizme ve reformistlerin çeşitli şekillerine karşı dar sosyalist uzlaşmazlığı, işçi harekâtında bulunan burjuva ajanlariyle birlikte olmayı kabul etmemeleri, işçi sımfının hayatî çıkarlarını ve haklarını korumakta kahramanca mücadele etmeleri sayesinde, dar sosyalistler, milletlerarası işçi harekâtında İkinci Enternasyonalde ve bütün diğer sol sosyal-demokrat cereyanları arasında, bolşevizme en çok yaklaşan, kendine mahsus bir devrimci Marksist akım teşkil ediyorlardı.

Fakat, dar sosyalizmin, esas meselelerde, bolşevizm ile bellibaşlı ayrılıkları olmadığı kesinlikle iddia edilemez.

O zamanlar Partide var olan kanaate göre, dar sosyalistliğin, Bulgaristan'da bir bolşevizm demek olduğu ve onun sadece yeni milletlerarası duruma göre uydurulması icabettiği fikri, çok tehlikeliydi.

Ve şu nokta üzerine dikkatinizi çekmek istiyorum ki, Partinin ve özellikle başta Dimitır Blagoef'in bulunduğu parti idaresinin bu hatalı kanaati, Partiyi uzun süre eski Marksizmde alıkoydu, Lenin'in kapitalizmin en yüksek safhası olan emperyalizm devrinde meydana gelen yeni şartlara dayanarak Marksizmde yaptığı yeniliği zamanında benimsemesine engel oldu. Bu hal Partinin bolşevikleşmesinin gecikmesine ve aynı zamanda Vladaya olaylarında ve özellikle 9 Haziran askerî faşist darbesinde parti idaresinin yanlış durum almasına çok yardım etti.

Dar sosyalizm, özellikle sınıf uzlaşmazlığıyle, Bulgar menşevizmine karşı mücadelesiyle ve sert parti disipliniyle, gerçekten bolşevizme yakın bir

akımdı. Fakat dar'lık akımı, bir yığın prensip ve taktik meselelerde bolşevizmden, Leninizmden ayrılıyordu.

Dar'lık ile bolşevizm arasındaki başlıca ayrılık neden ibarettir?

Dar sosyalizm, proleter diktatörlüğünü, proleter devriminin esas meselesi olarak ortaya koymuyordu. Bu mesele partimizin programında yoktu. Kapitalizmin yeni safhasımn, onun son safhası, yani proleter devriminin arifesi olduğunu henüz kavrayamıyan Parti, idare ve burjuva sınıfını idareden atma hususunda bir araç olan silâhlı isyan meselelerini somut olarak ortaya atmıyordu.

Dar sosyalizm, devrimde ve idare mücadelesinde, işçi sınıfının savaş öncüsü olarak Partinin rolü bahsinde tamamiyle Lenin durumunda bulunmuyordu; oysa Partinin kuruluşunda, teşkilât ve disiplininde, Lenin'in Parti hakkındaki görüşlerine pek çok yaklaşıyordu. Parti, bütün emekçilerin teşkilâtlarını idarede, halk kitleleriyle en yakın bağlar kurmakta ve bu suretle başarılı devrimci hareketler sağlamakta, henüz kendisine Bulgaristan işçi sınıfının böyle yüksek bir teşkilât şekli gözüyle bakmıyordu.

Dar sosyalizm, işçi akımında kendiliğinden gelmenin önünde boyun eğme kanaatinden henüz kurtulamamıştı; objektif sosyal kanunların otomatik hareketlerine inanan sosyal-demokratların nüfuzu altmda bulunuyordu. Sosyal gelişmeye objektif bakımdan etki yapan kanunların izahı ve aydınlanması hususunda ajitasyon ve propaganda yapmak, işçileri ve emekçileri sosyalist ruhunda tenvir ve teşkilâtlandırmak, işçilerin sınıf bilincini yükseltmek, olgunlaşmakta olan objektif şartlar altında gelişe-

rek kaçınılması mümkün olmıyan sosyalist devrimi bakımından onların günlük mücadelelerini idare etmek!.. İşte, dar sosyalizm, kendi görevini bundan ibaret sayıyordu. Parti, kendisine, emekçileri sadece teşkilâtlandırmakla ve aydınlatmakla, onların günlük mücadelelerini yönetmekle, olayları sadece anlatmakla kalmıyarak, devrimci olayların yaratılmasında, onlara yön verilmesinde proleter devriminin hazırlanması, teşkilâtlanması ve geliştirilmesi işlerinde yönetici etken olan aktif bir kuvvet gözüyle bakmıyordu. Çetin sınıf çarpışmaları anlarında Partinin pasif kalması, savaşta ayaklanmış olan kitlelerden ayrılması, işte bundan ileri geliyordu.

Dar sosyalizm, birçok Marksist durumları dogma haline koyuyor, böylelikle Partinin emekçilerin geniş kitleleriyle mevcut bağlarını güçleştiriyordu. Örneğin bir sınıf olarak burjuvaziye karşı amansız mücadele hattını yürütürken, burjuva partileriyle hesapsız seçim koalisyonları yapılmasına ve burjuva parlâmentosunda «kurucu» teşriî işlere girişilmesine, doğru olarak muhalefet eden Parti, bağımsız harekâtı dogma aşamasına çıkararak, genellikle her durum ve şartlar içersinde diğer sosyal ve siyasî gruplarla her türlü anlaşmaları reddederek, fiilen kendi kendini ayırmış oluyordu. Partimiz devrimci uzlaşmalar hakkında Lenin'in kuramına yabancı kalmıştı; bunsuz hiç bir devrimci parti başarıyla savaşamaz ve ileri gidemezdi.

Köylülere karşı münasebet bakımından, işçi sınıfının kapitalizme karşı savaşında köylünün müttefik olarak oynayacağı rolü anlıyamıyan Parti, Lenin durumunda değil, Plehanof durumunda duruyordu. Parti, köylüleri, ancak proleter yerine geçtikleri derecede kendi bayrağı altına çekiyordu. Oysa

bilindiği gibi, Lenin, proleterlerin köylüye karşı olan münasebetinde Marks kuramını tamamlamış ve geliştirmişti. Lenin, Çarlık ve burjuvaziye karşı savaşta, işçilerle köylülerin savaş birliği gayesini yükseltti, geliştirdi ve böylece işçi sınıfı, henüz sosyalizmi kabule hazır olmadıkları ve küçük stok müstahsilleri halinde bulundukları bir zamanda, köylüleri savaş müttefiği olarak kendisine çekti ve kazandı. Lenin, burjuva demokratik devriminde olduğu gibi, sosyalist devriminde de geniş köylü kitleleri arasındaki var olan devrimci kabiliyetlerden yararlanmak imkânını esaslandırdı.

İşçi sınıfının partisini gevşek bir küçük burjuvazi partisi haline koymak, böylece onu burjuva sınıfının elinde alet yapmak ve işçi sınıfını bağımsızlıktan mahrum etmek istiyen reformistlere karşı, bizim Partimiz, dürüst olarak ve başarıyla mücadele ediyordu. Fakat Partimiz, monopolist ve büyük istismarcı kapitalin pençesi altında istismara ve mahva atılmış küçük stok müstahsili olan köylünün, kendisinde önemli derecede devrimci imkânlar sakladığım, köylünün, işçi sımfının kurtuluşu savaşında kendisinin doğal bir müttefiği olduğunu, köylü ile işçi arasındaki ittifak olmadan ve bu ittifakta işçi sımfının önderliğini gerçekleştirmeden, kapitalizm egemenliğini yıkmamn, proletaryanın zaferini sağlamanın asla mümkün olmadığını anlıyamıyordu.

Dar sosyalizm, stok müstahsili olan köylüyü, doktriner bakımdan sadece muhafazakâr eleman olarak kabul ediyordu. Monopol egemenliğinin, esas köylü kitlelerine gittikçe daha büyük zulüm ve yıkım getirdiğini, onları hoşnutsuzluğa sürüklediğini, ihtilâl duygularını ateşlendirdiğini hesap etmiyor-

du. Devrimde, işçi sınıfının müttefiği sıfatiyle köylünün devrimci imkânlarım anlamamak, dar sosyalistlerin Leninizmden ayrılmalarının en karakteristik belirtisini teşkil eder. Bu yüzden 1900 yılındaki köy isyanları sırasında, kapitalizme karşı savaşta, köylünün devrimci kabiliyetleri, bu kabiliyetlerin ancak işçi sınıfının ve onun savaş öncüsünün önderliği altmda yayılarak başarıyla gerçekleştirilebileceği Partimiz tarafından tesadüfî olarak ihmal edilmiş değildi. Bu zamanda, Partimizde bir devrimci toprak programının da var olmayışı da tesadüfî değildi. Açık olarak işaret etmek icabeder ki, emperyalizm devrinde Marksizmin tatbiki olarak Lenin'in tertip ettiği ve Marksizm hazinesine koyduğu herhangi bir bahiste, dar sosyalistler, Lenin durumunda bulunmuyorlardı. Onun için 1905 yılındaki Rus devriminden kendine gereken dersleri alamamış ve devrimin takdirinde olduğu gibi, ondan çıkardığı sonuçlarda da Kautski'den daha uzağa gidememişti. Dar sosyalizm, proleter devrimi hakkındaki Marksist kuramda — burjuva demokratik devriminin işçi sosyalist devrimine yükselmesinde ve silâhlı ayaklanmada işçi sınıfının önderlik rolü hakkında — Lenin'in daha «İki taktik» adlı eserinde esaslandırdığı yeni önemli anlara çok yabancı kalmıştı. Partimizin yorulmadan sosyalist devrim gayesini propaganda etmiş, bu devrimin emekçiler için biricik kurtuluş yolu olduğunu göstermiş olmasına rağmen, bu devrimin esaslı meseleleri üzerinde açık bir görüşü yoktu. O bizde, Bulgaristan'da, devrimin gerçekleştirileceği yollar, bu devrimin başlıca hareket kuvvetleri, karakteri, özellikleri, işçi sınıfının ve partinin rolü hakkındaki bahisleri hallet-

mek üzere gözönüne almıyordu. İşçi sınıfının müttefikleri meselesini ortaya koymuyordu.

Bu da gösteriyor ki, Partimiz, memleketimiz emekçilerine karşı büyük hizmetlerine rağmen, henüz bolşevik partisi, Marks-Lenin partisi, Stalin'in dediği gibi: «Proletaryayı, iktidara götürme mücadelesinde kâfi derecede cesaretli, devrim durumunun, karışık şartları altında yönünü çizebilmek üzere kâfi derecede tecrübe sahibi ve gayesine varmak yolu üzerinde her türlü sualtı kayalarını yok etmekte kâfi derecede kıvrak» yeni tip bir parti değildi.

Ön planda, işçi sınfının teşkilâtlanması ve sınıfını anlaması hedefinin durduğu Birinci Dünya Savaşı başlangıcından önceki devrede, dar sosyalizmin kusurları ve zayıflıkları henüz pratik olarak hissedilmiyordu. Fakat Birinci Dünya Savaşı patladığı ve bizde kapitalizmin yıkılması bahsi pratik ödev olarak ön sıraya konulduğu zaman, bu kusurlar bütün kuvvetiyle belirmiş ve tamamiyle açık olarak hissedilmişti.

Parti, Birinci Dünya Savaşı esnasında ve dolayısıyla Ekim Sosyalist Devriminden sonra, askerleri «Rus askerlerinin örneğini takip etmeğe sevketmek» yani, devrime hazırlamak maksadiyle, cephede ve cephe gerisinde bulunan askerler arasında geniş ölçüde aydınlatıcı ajitasyon faaliyeti yürüttü. Fakat kesin anda, cephedeki askerlerin savaşa sebep olanlara karşı süngülerini çevirdikleri, ayaklanıp Sofya'ya yürüdükleri, yani Rus askerlerinin örneğini takip ettikleri anda, Partinin, askerlerin isyanını teşkilâtlandırmak ve idare etmek, bu isyana işçileri ve köylüleri çekerek geniş ölçüde bütün memlekete yaymak ve onu, Alman emperyalizminin başlıca ajanlığı olan monarşizme ve savaşı, çapul-

culuk ile zenginleşmek gayelerine uyduran egemen kapitalist sınıfına karşı bir millî isyan haline koymak ödevini başaracak yetkide olmadığı görüldü. Parti o zaman, barış ve demokratik halk cumhuriyeti şiarını ileri sürmüş olsaydı, hiç şüphe yok ki, kasaba ve köy emekçi halkının muazzam kitlelerini bir araya toplıyacaktı. Partimiz ile Çiftçi Partisi arasında ortak hareket ise, isyanın başarısım sağlıyacaktı. 1918'de halk cumhuriyeti namına muzaffer olan bir isyan, halkımızın büyük bir çoğunluğunun çıkarına memleketimizin ve Balkanların gelişmesinde genel yönü değiştirebilirdi.

Partimizin, 1918 yılında isyan eden asker kitlelerinin ön safına geçmemesinin başlıca sebebi, onun doktrinerliğinde, dar sosyalizmin bolşevikçe olmıyan anlayışlarında, metotlarında ve zamanını yaşamış olan kanaatlerinde bulunuyordu.

Muhtelif memleketlerde devrimin gidişine ait özellikler, demokrasi uğrundaki mücadele ile sosyalizm uğrundaki mücadele arasında uyum ve organik bağlantılar hakkında Lenin anlayışlarına sahip olmıyan partimiz, gelmekte olan sosyal devrim devresinde, spesifik sosyalist şiarı olmıyan halk cumhuriyeti şiarının Marksist bir parti tarafından ileri sürülemiyeceğini hesap ediyordu.

Parti, işçilerle köylüler arasındaki savaş birliği hakkında Lenin anlayışına sahip olmadığından, mademki başlıca köylülerden meydana gelmiş olan asker kitleleri Sovyet idaresi için mücadele etmeğe hazır değildirler, o halde herhangi bir gerçek devrim mücadelesine atılmağa da muktedir değildirler, diye düşünüyordu. Ve işte Marksizmi doktrinerce anlayışları yüzünden, Partimiz, asker isyanımn idaresini ele almadı, bunu genel bir halk isyanı hali-

ne koymak için hiç bir şey yapmadı ve bu yüzden tecrit edilmiş duruma düşen isyan, ümitli idarecilerden mahrum kaldı ve bastırıldı.

Böylece, dar sosyalizm, devrimci Marksist bir akım olmakla beraber, Bulgaristan zemininde bolşevizm değildi. Parti bolşevikleşinceye, yeni tip parti oluncaya ve kendi kongresine kanunî iftihar duygusu ile çıktığı Marks-Lenin Partisi şeklini alıncaya kadar, uzun mücadeleye lüzum vardı.

2. Partimizin Komünist Enternasyonaline Girmesi ve Bolşevikleşmesinin Başlangıcı.

Bilindiği gibi Partimiz, Büyük Ekim Sosyalist Devrimini oybirliği ile, büyük bir heyecanla, hayranlıkla karşıladı ve şiarlarını benimsedi. Parti, genç Sovyet Sosyalist Cumhuriyetini savunmak maksadiyle, memleketimiz emekçilerini seferber etti.

Partimiz, Vatandaş Savaşı ve Volgaboyu bölgesinde çıkan zalim açlık ve emperyalist müdahalesi devresinde, kayda değer bir siyasî kampanya ve yardım faaliyeti yürüttü. Emekçi köylülerimizin olağanüstü bir heyecan ve feragatle Sovyetlere önemli miktarda erzak verdikleri, işçi sınıfının, başta Parti olduğu halde yürüttüğü mücadele sonucunda, Bulgaristan topraklarında bulunan 20 bin kişilik Vrangel ordusunu çürüttüğü ve Sovyet memleketine yöneltilen askerî müdahalede Çörçilcilerin onlardan istifade etmesine engel olduğu aylar, tarihimizde daima anılacaktır.

1919 yılı kongresinde Partimiz, K. P. olarak ilân edildi. Parti, bütün olarak, Komünist Enternas-

yonaline girdi; oysa birçok memleketlerde böyle olmadı. Dahası var: Partimiz Bolşevik Partisinin ve ölmez Lenin'in önderliği altında, Enternasyonalin kurulmasma katıldı. Yeni bir program beyannamesi kabul etti ve proleter devrimini, belirsiz geleceğe ait bir gaye olarak değil, objektif şartları olgunlaşmış bulunan, halledilmesi devrimin sübjektif faktörüne, yani bizzat Partinin devrimi teşkilâtlandırmak ve idare etmek hazırlığına ve kabiliyetine bağlı olan, yakın bir görev olarak kavradı. 1921 yılı kongresinde Parti, proleter diktatörlüğü prensiplerini proleter devriminin esas meselesi olarak Sovyet idaresi şeklinde kabul etti. Parti, köy meselesine dair kararında, devrimin zafere ulaşması için, işçi sımfımn önderliği altında, işçilerle köylüler arasında birliğin kesin şart olduğunu beyan etti. Parti, Lenin'in en önemli eserlerini Bulgarca yayınlamak suretiyle, halkımıza geniş ölçüde tamıttığı bu programın prensiplerini kabul ediyor ve Komünist Enternasyonalinin faaliyetine aktif surette katılıyordu.

Parti, illegal mücadele metodlarını, bunların, bütün legal savaş ve devrimci propaganda imkânlarından geniş ölçüde faydalanmayla uyumlaştırılmasını da prensip itibariyle kabul etti. Nitekim, bu gibi imkânlar parlâmentoda, belediye ve sancak savetlerinde bulunuyordu.

Parti, kendi askerî teşkilâtının temellerini attı, askerler arasında geniş ölçüde teşkilât ve propaganda faaliyetine girişti ve kitleleri silâhlandırmağa koyuldu. Parti, emekçilerin, felâket getiren savaştan sonra af lehinde, pahalılık aleyhinde, Sovyet Rusya'ya karşı yöneltilmiş müdahalede Bulgaristan'da üs olarak istifade edilmesi aleyhinde, Sov-

yet Rusya'nın tanınması lehinde giriştikleri heyecanlı savaşların başında bulunuyordu.

Aynı zamanda Parti, belediyelerin baskı, soygunculuk ve sömürü aleti olmaktan çıkarak, emekçi kitlelerin çıkarına hizmet eden organlar haline dönmeleri maksadiyle kitlevi bir savaş yürüttü. Birçok önemli kasaba savetleriyle bazı köy belediye savetleri, K. P.'nin idaresi altmda bulunuyordu. Meselâ 1920 yılında, 22 kasaba ve 65 köy savetimiz vardı. Bu savetlerin, işçi sınıfı ve diğer emekçi halk tabakaları çıkarları lehine olarak yürttükleri ekonomik ve kültürel siyaset, pek tabiî olarak burjuvazinin ve merkez idarenin şiddetli direnişiyle karşılaşıyordu. O zamanki «komüna»ların meydana getirilmesi ve kuvvetlendirilmesi uğrunda yürütülen devamlı ve çok çetin mücadele, memleketimiz tarihinde daima amlacaktır.

Şüphesiz ki, proletarya, başta Parti olduğu halde, siyasî devlet egemenliğini kendi ellerine almadıkça, bu «komüna»ların uzun zaman yaşamalarına imkân yoktu; nitekim bunlar, burjuvazi tarafmdan birbiri ardısıra dağıtılmışlardı.

Fakat belediyeleri ele geçirmek için, Partinin idaresi altmda emekçilerin giriştikleri mücadele, halk emeğinin meyvalarını yağma edenlere ve sömürücülere karşı güdülen mücadelede kitlelerin birleşmeleri bakımından çok yardım etti ve bu kitlelerin Partiye olan itimadını daha çok arttırdı.

Partimiz, emekçilerin geciktirilmez ihtiyaçlarını gidermek için yapılan mücadeleleri, genellikle devrimin zaferini sağlıyacak olan kesin savaşların hazırlanmasıyla bağlıyordu. Parti, emekçilerin önemli çıkarları angaje edildiği veya siyasî hak ve hürriyetleri ciddî tehlikeye maruz kaldığı zaman-

larda ise, meselâ 1919 - 1920 yıllarındaki ulaştırma işçileri grevinde olduğu gibi, genel siyasî grev tertip etmekte, kitleleri büyük harekete seferber etmekte, baş kaldıran reaksiyon ve faşizmle savaş için 1922 yılında Çiftçi Hükümeti ile işbirliği yapmakta tereddüt göstermedi. Böylece Parti kasaba ve köylerde büyük yeni halk kitlelerini birleştirdi.

Fakat Komünist Enternasyonaline katılarak, savaş sonrası devrim şartları altında doğrudan doğruya emekçilerin sınıf mücadelelerinin önderi sıfatiyle büyüme hususunda ciddî ve önemli başarılar kazanan Parti, dar sosyalizm ile bolşevizm arasındaki somut kök ayrılığını anlıyamadı, o zaman bunu parti idaresi de gösteremedi, Parti için gereken sonuçları çıkaramadı, dar sosyalizmin olumsuz ve zamanını yaşamış düşüncelerinden silkinme ve Partiyi Marksizm-Leninizm bilgisiyle teçhiz etme savaşlarının başına geçemedi.

Parti, gerçekten kendi devrim tecrübelerini yığıyordu: Ama onda legal propaganda yapma alışkanlıkları ve Marksizmin devrim harekâtını idare eden bir kuram olmaktan çok, bir doktrin olduğu anlayışı hâlâ daha üstün geliyordu.

9 Haziran 1923'te parti idaresinin, devrimin seyri hakkında dar sosyalizm doktriner fikirlerinin hâkim olduğu sıralarda aldığı durum, bu hususu gayet açık olarak göstermişti. Parti idaresi tarafından güdülen bedbaht «tarafsızlık», devrimci Marksizme ve gerçeğe yabancı olan ölü doktriner fikirlerle savunuluyordu. Parti idaresi, Çiftçi Hükümeti itibardan düşmüş olduğu için, halk kitleleri onu faşist darbesinden kurtarmak üzere gûya ayaklanmıyacaklarmış ve diğer taraftan, köylüler, bir işçi-köylü hükümeti için henüz savaşa hazır olmadıkla-

rından, K. P. nin faşizme karşı ayaklanma çağrısına koşmıyacaklarmış iddiasında bulunuyordu. K. P.'nin, yürüttüğü mücadele sayesinde elde ettiği ve kitleler arasında sahip olduğu büyük itibarı parti idaresinin tam mânasiyle takdir etmediği görülüyordu. O, kitlelerin faşizme ve askerî banker oligarşisine karşı beslediği, saray mensupları ile burjuva-monarşist zümrelerin tahrik ettikleri ve bizzat K. P.'nin körüklediği nefret duygularını küçümsüyordu. Eğer K. P., Kornilof'un hükümet darbesi teşebbüsü zamanında (Eylül 1917) Bolşevik Partisinin örneğini takip etmiş olsaydı ve Çiftçi Birliğinin sağlam kuvvetleriyle birleşerek faşist fesatçılarına kesin olarak karşı dursaydı, faşist darbesi şüphesiz ezilecekti.

Ancak parti idaresindeki bolşevikçe olmıyan dar sosyalist anlayışların üstün gelmesi sebebiyle, 1923 yılı 9 Haziranında ve sonraki günlerde, Parti, mânevî-siyasî hezimete uğradı. Daha taarruzlarının başında, monarşist-faşist kuvvetlerini tam bir hezimete uğratmak, kapitalizme karşı mücadele ve sosyalizmi kazanmak için ciddî yerler sağlamakta çok uygun olan durum elden kaçırılmıştı.

Özetle, dar sosyalizm, bizde işçi sınıfının ideolojik ve siyasi silâhı olarak, kapitalizmin savaş sonrası buhranındaki yeni şartlar içinde ve iktidar mevkii için doğrudan doğruya yapılan mücadelede, tarihin imtihanına dayanamadı. Bu silâhın bizde proleter zaferini temin için noksan ve uygunsuz olduğu belirdi.

Partimizin bunu anlaması, kendi devrim tecrübelerinin ışığı altında, dar sosyalizmin bolşevizmden farklı olduğunu görmesi ve partide katmerleşmiş olan geçmişe ait olumsuz sosyal-demokrat gö-

rüş, âdet ve usulleri kesin surette yok ederek, bütün siyaset ve teşkilât faaliyetini Marksizm-Leninizm ruhuna uygun olarak baştanbaşa değiştirmesi lâzımdı. Başka defa da söylediğim gibi, dar sosyalistliğin sağlam Marksist ananelerini, erdemlerini ve tecrübelerini, bolşevik kazanında kaynatıp eritmek gerekiyordu.

Partimiz artık bu yoldan yürümeğe başlamıştı; fakat geçmişin olumsuz ve zamanını yaşamış âdetlerinden temizlenmesi ve bolşevikleşmesi işinin, Eylül isyanının bastırılmasından sonra meydana gelen beyaz terör ve gizliliğin ağır şartları içinde, düşmanın sürekli ve müthiş ateşi altında cereyan etmesi lâzımdı.

•

3. 1923 Eylül Ayaklanması, Partinin Bolşevikleşmesinde Dönüm Anıdır.

Biz, B. K. P. tarafından teşkilâtlanan, sevk ve idare edilen 1923 Eylül antifaşist halk ayaklanmasını, Partinin dar sosyalizmden bolşevizme geçişindeki gelişmesinde, bir dönüm anı saymaktayız.

K. P. faşist darbesinin sebebiyet verdiği buhran esnasında elde edemediği şeyi, daha sonra, faşist hükümetinin memleketi yeni bir buhrana atmakla Eylül ayaklanmasına sebep olmasından faydalanarak gerçekleştirmek tecrübesinde bulundu. 1923 ağustosunda, sağlam Marksist grup, Komintern'in yardımiyle Parti idaresinde üstünlüğü muhafaza etti ve Partinin stratejisinde olduğu gibi taktiğinde de temelli bir değişiklik yaptı. Parti, köy ve kasabalarda bütün antifaşist kuvvetlerin bir emekçi bloku halinde birleşmesine doğru kesin olarak yöneldi; monarşist - faşist diktatörlüğüne karşı iş-

çi-köylü hükümeti kurmak uğrunda, silâhlı isyan da dahil olmak üzere, kitleleri her bakımdan savaşa hazırlamak yolunu tuttu.

Bu yeni hareket hattını yürüten Parti, Çiftçi Birliği ile ortak savaş anlaşması yaptı. Makedon teşkilâtı idaresiyle anlaşma tecrübesinde bulundu, önderleri tarafından Tsankof'un arabasına bağlanılan Sosyal-demokrat Partisine de ortak mücadele için el uzattı. Çiftçi Birliği ile beraber çalışarak, 1923 silâhlı Eylül halk ayaklanmasının başına geçti.

1923 silâhlı Eylül halk ayaklanmasının şartları, pek tabiî, hazirandakiler kadar uygun değildi. Teşebbüs düşman eline geçmişti. Fakat eylülde de, ayaklanmanın zafere ulaşması objektif bakımdan mümkündü. Herşey, K. P.'nin ve ayaklanan kitlelerin enerjisine, devamlı cesaretine ve oybirliğine bağlıydı. Fakat, 9 Haziran taktiğinin hatalı olduğunun, Partinin bütün halkalarında, yukarıdan aşağıya kadar kesin olarak kabul edilmemesi, başka defa da kaydettiğim gibi, Partinin henüz cidden bir bolşevik partisi olmaması, 1923 Eylül ayaklanmasının dürüst olarak teşkilâtı sevk ve idaresine ve başarı ile sonuçlandırılmasına engel oldu.

Bununla beraber Eylül olayları gösterdi ki, merkezde ve mahallerde, Parti önderlerinin küçük olmıyan bir kısmı, ya faşizme karşı amansız kesin savaş hattını asla kabul etmiyorlar, yahut da savaşı, kanaat getirmeden, yani savaş azimleri ve Partiyi böyle bir savaşa hazırlamak arzuları olmaksızın sadece sözle kabul ediyorlardı. Bu hal, birçok Parti teşkilâtlarının isyana hazırlıksız bulunmasına sebep oldu. İsyan esnasında birçok yerli Parti önderleri faşist idaresine karşı herhangi bir faaliyete

geçmeğe cesaret etmediler, veya geçmeğe muktedir bulunmadılar.

İsyanın hezimete uğramasının başlıca sebepleri işte bunlardan ibarettir.

Fakat hezimetler arasında öyleleri vardır ki, işçi sınfının kurtuluş dâvasının gelecekteki zaferleri için çok faydalı ve yardımcıdırlar. 1923 Eylül-ayaklanmasınm hezimeti de bunlardan biridir.

Partinin, ayaklanmanın başına geçmesi, 9 Haziran teslimiyetine son verilmesi ve faşist diktatörlüğüne karşı kesin bir mücadele için sağlam bir hareket hattı çizilmesi, Partinin ve bizdeki devrimci hareketin geleceği için kesin bir önem taşıyordu.

Eylül ayaklanması halk kitleleriyle faşist burjuvazi arasında öyle derin ve kanlı bir uçurum açmıştı ki, bu uçurum artık hiç bir şeyle doldurulamazdı. Bunu takip eden devre boyunca faşizm, hiçbir defa yerlerini takviyeye ve kendine geniş bir sosyal temel kurmağa muvaffak olamadı. Öte yandan bir tek antifaşist cephe kurmak niyetiyle K. P.' nin giriştiği fedakârca savaş, onun ardı arası kesilmeksizin ve yorulmaksızın çalışmaları, Partiyi halk kitlelerine sıkı sıkı yaklaştırdı, onlarla olan bağlarını sağlamlaştırdı, köy ve kasaba emekçilerinin demokrasi ve sosyalizm uğrunda yürüttükleri savaşta, Partinin gerçek önder olarak yükselmesi şartlarını yarattı.

Bunlar, Partimizin devrimci silâh deposuna sağlamca yerleşen büyük başarılardı.

Eylül ayaklanmasının Partiye verdiği kanlı ders, onun bolşevikleşme fikrini kesin olarak ileri sevketti. 9 Haziran hatasının Parti önderi Dimitır Blagoef tarafmdan açıkça itirafı ve Eylül ayaklanma-

sının kayıtsız olarak kendisi tarafından tasvip olunması da buna yardım etti.

Fakat aynı zamanda Parti ve halk kitlelerinin uğradıkları hezimet ve verdikleri ağır kurbanlar, Partide tasfiyeciliği, sağcı ve solcu eğilimleri besledi. Her iki akım da Eylül ayaklanmasına karşı olarak, Partinin Eylül idaresine karşı mücadele için prensipsiz bir blok halinde birleştiler. Bu blokun sonuncu gayesi, K. P.'ni fiilen tasfiye etmekti.

Başlarında Nikola Sakarof ve İvan Klinçarof'un bulunduğu sabık komünist faaliyetçilerinden müteşekkil bir grup, partiyi «feshedilmiş» ilân ederek, «Bağımsız Emek Partisi» adını verdikleri, vakitsiz doğmuş oportünist bir teşekkülün temellerini attılar. İşçiler, bu hain «partiyi» derin bir öfke ile karşıladılar. Merkez Komitesi de, tasfiyecileri Partiden attı. Bu olay, Eylül ayaklanması hezimetinden sonra beliren ve Partimizi tehdit eden tehlike hakkında bir işaretti ki, bu tehlikeye karşı mücadele etmek lâzımdı.

Eylül hezimetinden ve Partinin, faşist hükümeti tarafından kanun dışı ilân edilmesinden sonra, birçok sancakların delegeleriyle bir arada 1924 Nisan ayında yapılan gizli Vitoşa konferansı, Partinin gelişmesinde önemli anlardan biri olmuştu.

Vitoşa konferansı, Komünist Enternasyonali İcra Komitesinin, adı geçen devredeki olaylar ve Partinin taktiği hakkındaki takdirini oybirliği ile kabul etti. Partinin 9 Haziranda tek cephe taktiğinin tatbikatında ciddî hatalara düştüğünü ve 9 Haziranda geleceği tâyin edici bir hata işlediğini tanıdı.

Vitoşa konferansı, «Partinin ağustos başında silâhlı ayaklanma hareketinde takip ettiği yönü» doğ-

rulamakta, «fakat eylülden önce ve eylülden sonra Merkez Komitesi çoğunluğu ve Parti Şûrası tarafından ısrarla desteklenen 9 Haziran taktiğini yersiz bulmaktadır. Hatalı durumun, Merkez Komitesi tarafından haklı çıkarılması hususunun, Partinin, silâhlı ayaklanmaya doğru bilinçle gitmesine çok büyük engel teşkil ettiği» konferans tarafından kaydolunmuştur.

Konferans, Partinin halk tabakaları tarafından başlanan «silâhlı ayaklanmanın başına geçmesini», «ayaklanmanın önüne işçi-köylü hükümeti kurmak hedefini koymasını» ve «müthiş güç şartlar» içinde onu «teşkilâtlandırma, birleştirme ve genişletme» tecrübesinde bulunuşunu doğrulamaktadır. Bu suretle Parti, «devrim propagandasından devrim hareketine geçmeğe muktedir olduğunu», «gerçek bir parti olduğunu» ve işçi-köylü hükümeti kurmak suretiyle emekçileri yeni bir silâhlı isyana kaldırmak, sevk ve idare etmekle ödevlendirildiği takdirde, bu işi şerefle başarabileceğini ispat etti.

Vitoşa konferansının önemi, Parti hayatının en güç anlarından birinde, sağlam Parti kuvvetlerini Merkez Komitesinin Eylül grupu etrafında birleştirerek, bu kuvvetleri partinin Komintern tarafından tasvip ve tasdik olunan Eylül hareket hattına sokabilmiş olmasındadır. Fakat o, halk tabakalarını dürüst parti hattını yürütmek için seferber ederken ve sağcı eğilimleri vururken, partinin dikkatini solcu eğilimlerin gösterdiği tehlikeye yeter derecede çekemedi. Oysa bu eğilimlere karşı da kesin olarak mücadele etmek lâzımdı.

Eylül ayaklanması hezimetini takip eden durum, K. P.'nin ve sınıfî işçi teşkilâtların yasak edilmesi, aşağıdaki delillerle karakterize edilebilir:

Birinci olarak: Memleket, faşist hükümetini yıkmak ve bir işçi-köylü hükümeti kurmak üzere yeni savaşlara atılmak ihtimalleri karşısında bulunuyordu. 1923 Kasım aymdaki parlâmento seçimlerinden çıkan sonuçlar, Komintern'in takdirine uygun olan Parti idaresi takdirini doğruladı. Bu sonuçlar K. P. ile Çiftçi Birliği'nin, faşist hükümetine karşı olan muhalefetlerinin çok kuvvetli olduğunu da gösterdi. Bu hal, halk tabakalarının duyduğu öfkenin büyük olduğu ve faşist hükümetini yıkmak için mücadeleye razı oldukları sonucunu çıkarmağa imkân veriyordu.

İkinci olarak: Seçimlerde sosyalistlerle çiftçilerin ortak liste ile çıkmış olmaları, bu partilerin geçmişten ibret aldıklarını ve tek cephe taktiğini kabul etmiş olduklarını gösterdi. K. P. ile Çiftçi Birliğinin yürüttükleri ortak savaşın, seçimleri kazanmakta kesin önemi vardı.

Üçüncü olarak: Faşist diktatörlüğü, Partinin kanun yolundan, kitlevî mücadelesini çok güçleştiriyordu. Aynı zamanda yeni bir silâhlı savaş ihtimali, Partinin başlıca dikkatini kitleleri savaşa hazırlamasına çevirdi.

Faşist hükümetinin beyaz terörü tarafından beslenen bu zemin üzerinde, Partide ve herşeyden önce onun askerî teşkilâtında aşırı bir solcu tehlikesi başgösterdi ki, askerî teşkilât hükümetin terörüne karşılık olmak üzere çeteler ve ayrı ayrı terör olayları teşkilâtlandırmağa başladı.

Bu arada, 1924 yılı başlarında, durum artık değişmişti. Kapitalizmin Avrupa'da geçici olarak ve kısmen yerleşmesiyle ilgili olarak, faşizmin iç ve milletlerarası durumu da belli bir süre için biraz iyileşti. Artık yeni silâhlı ayaklanma belirtileri gö-

rülmüyordu. 1925 Martında, Partinin hudut dışı mümessilliği, memleketin iç ve milletlerarası durumunu yeniden gözden geçirerek, Partinin yöneldiği silâhlı isyan yolunun terkedilmesini teklif etti. Bu mümessilliğin tavsiye ettiği yeni hareket hattı ile, kitlevî teşkilâtlar kurmak ve zorunlu ihtiyaçlarımn giderilmesi için kitlevî işçi ve köylü mücadelelerini genişletmek suretiyle, Parti ve devrim hareketi için kaçınılmaz bir tehlike teşkil eden mahvedici aşırı solcu eğilimin önüne geçmek lâzımdı. Fakat memleketin o zamanki Parti idaresi, aşırı solcu eğilime zamanında ve kesin olarak karşı koyacak, silâhlı isyan hattını fiilen değiştirecek ve meydana gelen durum karşısında Partinin bütün faaliyetini yeni baştan ayarlıyacak halde değildi.

Faşist hükümeti terörcü siyasetine daha büyük bir gazapla devam ediyor ve Partinin askerî teşkilâtı tarafından güdülen ve Sofya Katedrali suikastinde zirvesini bulan ümitsizlik eseri hareketlerini bahane ederek etken sosyalistleri ve işçi-köylü önderlerini kitle halinde öldürmek yolunu tutmuş bulunuyordu.

16 Nisan 1925'te Sofya Katedralinde yapılan suikastle ilgili terör, bilindiği gibi, Partiye çok ağır bir darbe indirdi. Parti idaresi bozulmuştu. Eylül ayaklanmasından sonra sağ kalan parti kadrolarından büyük bir kısmı öldürüldü, hapishanelere atıldı veya göçetmek zorunda kaldı. Gizli çalışma şartları çok güçleşti. Oysa Partinin, bu şartlar içinde, emekçilerin mücadelelerini yönetmeyi sağlaması ve faşizme karşı mücadeleyi devam ettirmesi lâzımdı. Bununla birlikte 1923 - 1925 hezimetinden bütün ibretleri alması, başlıca sebepleri meydana çıkarması ve Parti kadroları ile bütün Parti üyelerini bol-

şevik temeller üzerinde birleştirmesi lâzımdı. Ağır kayıplara uğramış, oldukça kan dökmüş ve en iyi idare kadrolarından mahrum kalmış olan Parti, gelişmesinin en güç devresini yaşıyordu.

Partinin geçmişi ve Marksist-Leninist olması meselesi, Komünist Enternasyonali İcra Komitesinin muvafakati ile, Partinin hudut dışı mümessilliğinin teeşbbüsü üzerine 1925'te Moskova toplantısında ilk defa olarak ortaya kondu. Bu toplantıya Merkez Komitesinin kurtulmağa muvaffak olan üyeleri ve 1923 - 1925 olayları sırasında göç etmiş olan partililer katıldılar. Fakat toplantının, «Partinin, kapitalizmin bünyece gelişmesi devresinden yıkılma devresine girmesi merhalesini, ağrısız, ağır iç buhranlar geçirmeden tedrici surette geçebildiği, inkılâp devresinin özelliklerini benimsediği ve bunlara uyabildiği» hakkında verdiği takdir mübalâğalı idi ve gerçeğe tamamen uygun değildi. Partinin «kapitalizmin bünyece gelişmesi devresinden, yıkılma devresine» geçişinin, zor, müteredditve ve — 1918 Vladaya askerî isyanı, 9 haziran 1923'deki hata, 16 nisan 1925'de askerî teşkilât idaresinin aşırı solcu hatası gibi — ağır haatlarla dolu olduğunu tecrübeler gösterdi.

İnkılâp devresinin karakteristik belirtilerini benimsemek, genellikle ciddî ve zor bir mesele idi; Partimizin çalışmakla mükellef olduğu Balkanların, inkılâp devresindeki özelliklerini anlamak ise, çok daha zordu. Toplantı, bu maksatla Marksizm-Leninizmin bir faaliyet idaresi olarak benimsenmesi, Rus devriminin ve kendi devrim tecrübelerinin öğrenilmesi lüzumunu, doğru olarak tesbit ve işaret etti. Sağlam bir tenkit ve kendini tenkit ile, Partinin öylesine terbiye edilmesi lâzımdı ki, tarihin göster-

diği bütün durumlarda yönünü çizmek ve somut şartları hesaba katarak halk tabakalarını milletlerarası devrim yolundaki mücadelelerinde dürüst idare etmek kabiliyetinde bulunsun.

1926 yılında Merkez Komitesinin Viyana oturumu, Partinin gelişmesi konusunda, Moskova toplantısından daha ileri gidememişti. Gerçektir ki, bu oturum, «Parti kitlelerinin Leninizm esaslarına dayanarak, Partinin ve Komünist Enternasyonalinin bayrağı altmda ideolojik birleşmesi» görevini, özel olarak belirtti. Şurası da tamamen doğrudur ki, Moskova toplantısı ve Merkez Komitesinin Viyana oturumu, parti tecrübelerini Leninizm ışığı altında öğrenmenin, Partinin gelişmesi bakımından taşıdığı çok büyük önemi belirtmişti. Fakat, Merkez Komitesi oturumunun, ve Moskova toplantısının, bu durumunu, dar sosyalist devresinden kalma ananeleri yenmek için bir mücadele değil de, «organik bir gelişme meselesi» telâkki etmesi doğru değildi.

Komünist Partisini Eylül ayaklanması hareket hattı üzerinde birleştiren Vitoşa konferansından sonra, 1927 yılı aralık ayı sonu ve 1928'in ocak ayı başında Berlin'de toplanan İkinci Parti Konferansı, Partinin 1923'den sonraki faaliyetini, taktiğini, başarılarını, yaptığı hataları ve uğradığı hezimetleri etraflıca gözden geçirdi. İkinci konferansta, sağcı ve solcu eğilimlere karşı şiddetle mücadele yürütülmesi lâzımdı.

Parti tarafından işlenen hataların takdiri ile ilgili olarak, daha Moskova toplantısında, esaslı ihtilâflar meydana çıktı. 9 haziran teslimiyetini savunanlar ve nisan olaylarında beliren aşırı solcu eğilim taraftarları, Partinin Eylül idaresine karşı birleşmişlerdi. Eylül hattı mümessilleri, iki cephede

mücadele etmek zorunda kaldılar. Bütün meseleler geniş ölçüde tartışıldıktan sonra, gerek sağcılar ve gerek solcular bayraklarını dürmüşler ve Parti idaresinin karar suretine resmen katılmışlardı.

Fakat toplantıdan sonra ihtilâf yeni bir şiddetle patladı. Sağcı oportünistler ve solcu sektanlar, Partinin Eylül idaresine karşı mücadeleye geçmek üzere, prensipsiz bir blok halinde birleştiler. Bu hal İkinci Parti Konferansında belirmişti.

Partinin teşkilât bakımından ağır durumu, konferansta, parti teşkilâtları temsilciliği sayısını çok azalttı ve onlara büyük ölçüde tesadüfî bir mahiyet verdi. Bundan başka Partide, aşırı solcu gizli bir grup kurma faaliyeti çok ileri gitmişti ve birkaç küçük burjuva aydınından meydana gelen bu grup, gizli ajitasyon yolu ile sunî bir kalabalık kurmağa çalışarak sektan görüşlerini kabul ettirmek ve parti idaresini ele geçirmek teşebbüsünde bulundu.

Sürekli ve şiddetli müzakereler sonunda, 9 hazirancılar ve sağ tasfiyeciler tamamen ve kesin olarak açığa vurulmuş ve zararsız bir hale getirilmişlerdi. Fakat diğer bazı komünist partilerinin Troçkist ve solcu elemanları tarafından teşvik gören aşırı solcu sektan grup, Eylül idaresi tarafından teklif edilen karar suretlerine katılmakla beraber silâhlarını bırakmadı ve konferansın hemen arkasından faaliyetini hızlandırdı.

Konferans, Partinin geçmişini bir tahlilden geçirmek ve ona genel bir değer vermek maksadiyle ciddî bir deney yaptı. Dar sosyalizmi bolşevizme yaklaştıran ve Partinin gelişmesini kolaylaştıran yolu gösterdi. Aynı zamanda, dar sosyalizmi bolşevizmden ayıran, Partinin gelişmesine engel olan muhtelif meselelere de işaret etti. Fakat ileri atıl-

mış önemli adıma rağmen, İkinci Parti Konferansı da sonuna kadar gitmedi; inkılâbın ana konularında dar'lığı Leninizmden ayıran esas farkı açık olarak tesbit etmedi. İkinci konferans da, Partinin zamanını yaşamış sosyal-demokrat unsurlarını yenmek ve Partiyi Marks-Leninci silâhla teçhiz etmek hedefini güden kesin bir mücadele olarak değil, devrimci dar sosyalizmin yeni şartlara uyması şeklinde telâkki etmekte devam etti. Savaş sonrası, devresinde, Partinin, «Bulgaristan proletaryasının devrimci partisi olarak genellikle gelişip hareket ettiğini» belirten İkinci Parti Konferansı, onun yavaş yavaş «savaş öncesi ajitasyon ve propaganda metodları ile iktisadî mücadele metodlarını terk ettiğini ve inkılâp devresinin şart ve ihtiyaçlarına uyarak kitlevî inkılâp hareketleri metodunu benimsediğini» beyan ediyordu. Konferans, gerçekten, bu gelişmenin «doğru yoldan gitmiyerek, müteredditve zikzaklı yürüyüşler yaptığına» ve Partimizin Marks-Leninci olmasının «onu ileriye iten eğilimleriyle, geriye çeken sosyal-demokrat artıkları arasında mücadele yolu ile» hayata geçirildiğine işaret ediyor ve aynı zamanda «devrimci dar sosyalizm ile Eylülcülüğün, Bulgaristan proletaryasının partisi halinde, Partinin sarsılmaz iki esaslı kökü halinde birleştiklerini» tek taraflı olarak tâyin ediyordu.

İkinci Parti Konferansı, Eylül isyanını, «9 Haziran taktiğinin tamamiyle reddedilmesi», bu taktiğin gelişmesinde «Sosyal demokratik ve 9 Haziranculık» ile kesin olarak ilginin kesilmesi temelini atan derin bir dönüm ve Partinin Marksizm-Leninizm yolunda en azimli bir adım olarak karakterize etti:

İkinci Parti Konferansı dar sosyalizm devresinin takdirinde, dar'lık ile Marksizm-Leninizm'in ay-

nı şeyler olduğunu iddia etmemekle beraber, herşeyden önce yine dar'lığı Marksizm-Leninizm ile yakınlaştıran hususları belirtiyor, onu Marksizm-Leninizmden uzaklaştran hususları ise tamamiyle göstermiyordu.

Bu devreyi gözden geçirirken, çok defalar belirttiğim gibi, bu kürsüden de şunu söylemeliyim ki, D. Blagoef'in ölümünden sonra biz, onu en yakın iş arkadaşları, devrim hareketinin büyük, olumlu sermayesinden esaslı surette faydalanarak, dar sosyalist devresinden kalma döküntülerin daha çabuk ve kesin olarak yokedilmesini sağlamak üzere, Partinin ve Bulgaristan proletaryasına ait devrimci geçmişin kıymetini Marks-Leninci gözü ile zamanında ve tam olarak maalesef takdir edemedik.

Bu hal, Partinin ağır ve kanun dışı durumu ile birlikte, muhtelif aşırı solcu ve tesadüfî elemanların partimiz idaresine sokulmalarına ve hattâ bu idarede bir süre için hâkim olmalarına da yardım etmişti.

4. Partide Solcu Sektanlığa karşı Mücadele ve Onun Mağlûp Edilmesi

Komünist Enternasyonalinin otoritesini kötüye kullanan, onun kararlarını memlekette en iyi yorumlıyanlar olduklarını iddia eden ve — söylediğim gibi — Partinin gizlilikteki ağır durumundan faydalanarak, keza Komünist Enternasyonali İcra Komitesi cihazında ve diğer komünist partileri saflarında bulunan gizli düşman elemanlar tarafından yardım gören solcu sektanlar (İskrof, Georgi Lambref, İlya Vasilef «Boyko»), 1929'da grup suretiyle Merkez Komitesi genel kurulunu teşkil etmeğe ve bil-

fiil Parti idaresine yerleşmeğe muvaffak olmuşlardı. Solcu sektanlar, Partinin bolşevikleşmesi maskesi altında, gerçekte karşı bir yol tuttular. Onlar «darlığı kökünden söküp atmak» fikrini ileri sürerek, Partiye sadık olan eski kadrolara karşı, Partinin devrimci geçmişine karşı hainee savaş yürüttüler ve Partiyi, kendisi için ölüm tehlikesi teşkil eden yola doğru ittiler. Bu zamanda parti çalışmalarından çekilmiş ve memleket içinde bulunan otorite sahibi eski parti üyelerinin pasif kalmaları da, bu hale az yardım etmiş değildir.

Solcu sektan grup, Partinin Marksist - Leninist olmasına karşı en büyük bir engel haline gelmişti. Faşist diktatörlüğü, Partimize karşı yürütülen terörcü faaliyetlerle birlikte, partimizi içeriden de çürütmeğe, başsız bırakmağa ve idaresini bozmağa çalıştığı anlarda, en iyi müttefiklerini solcu sektan grubunun önderlerinde buldu.

Fakat Parti, onların elde ettiği geçici üstünlüğe rağmen, birçok yerlerde, işçi harekâtında başlıyan kalkmma devresinde, emekçilerin mücadelelerini idare etme yeteneğinde olan yeter derecede sağlam kuvvetlere sahipti. 1923 - 1925 yıllarındaki fecî hezimetten sonra, işçi sınıfını ve emekçi halkı kaplıyan durgunluk, yavaş yavaş yaşamyordu. 1927'de, işçi sımfmın kanunî teşkilâtı olarak İşçi Partisi kurulmuştu. İşçi profesyonel teşkilâtları yenilenmişti. K. P.'nin idaresi altında çalışan İşçi Partisi, kısa bir zamanda halk arasında büyük itibar kazandı. Halk tabakalarımn yeni devrimci hamlelerine ait belirtiler meydanda idi. Bu devrede ciddî grev mücadeleleri gelişmiş, seçimlerde büyük başarılar kaydedilmiş ve kanunî imkânlardan geniş ölçüde yararlamlmıştı. Parti büyüyor ve cesaretle ilerlemekte de-

vam ediyordu. Fakat hiç şüphe götürmez ki, solcu sektan grubunun etkileri olmasaydı, Parti çok daha büyük başarılar kazanacaktı. Şöyle ki: «Solcu» sektanlar, ikinci genel kurulda halk kitlelerinin yeni savaş hamlelerinin başına Partinin geçmesine önem verecekleri yerde, iskolâstik sektan ukalâlığı ile, Partinin geçmişi üzerinde hiçbir işçinin sonuna kadar okuyamıyacağı kilometrelerle uzun kararnameler tertip etmek yolunu tuttular. Yine solcu grubun kabahati yüzünden, Partimiz 1931 yazında ve 19 mayıs 1934 darbesinde, faşist diktatörlüğü cephesinde açılan ciddî gediği genişletmeği ve tamamlamağı başaramadı.

Gerçekte Troçkist bir hat olan solcu sektan hattı, Kominternin yönü ile kesinlikle bağlı değildi ve ona düşmandı.

Birinci olarak: Faaliyette olan kuvvetlerin durumunun olduğu gibi somut bir Marksist esasa göre takdire tabi tutulacağı yerde, Lenin-Stalin strateji ve taktiğinin genel şekilleri tekrar ediliyor ve bizde somut şartlar gözönünde tutulmadan diğer komünist partilerindeki prensipler mekanik olarak kabul olunuyordu. Solcu sektanlar, Partinin solcu sektan idaresine rağmen, kaydettiği başarıları benimsiyerek, onun Bulgaristan'da doğrudan doğruya proletarya diktatörlüğü kurmak görevi önünde bulunduğunu ilân ettiler.

İkinci olaark: Parti şiarlarını işçi ve köylüler arasında yaymak, savaş hazırlığı yapmak, kitleleri seferber etmek hususunda girişilen ciddî ve sebatlı çalışma «devrimci» cümleler ve «devrimci» hareketler adına gürültülü çağrılarla değiştirilmişti. Solcu sektanların hattı, kendileri tarafından ileri sürülen ve tipik birer nümune olan «her tarafta açık,

genel hücum», «sokakları işgal», «toprağı zapt» şiarları ve benzerleri gibi bir takım «devrimci» söz kalabalığından ibaretti. Siyasî grev şiârı, solcu sektanlar tarafından o derece itibardan düşürülmüştü ki, Profintern*, bu şiarın Bulgaristan'da ileri sürülmesine karşı gelmek zorunda kaldı.

Üçüncü olarak: Parti ve kitlevî teşkilâtlar üyeleri tarafından, Parti karar ve direktiflerînin bilinçli olarak kabulüne dayanılarak kurulmuş olan fiilî idare, mekanik ve kaba bir kumanda ile değiştirilmişti. Solcu sektan grupunun, Partimiz tarafından kurulan legal İşçi Partisine karşı aldığı durum, dürüst değildi ve aynı zamanda çok zararlıydı. İşçi Partisinde, çok sayıda, geniş tecrübe sahibi işçi kadrolarının birleşmiş olmasına ve K.P.'nin İşçi Partisi aracılığıyle halk tabakalarını etkilemesine rağmen, onun kadroları ikinci derecede sayılıyordu. 19 Mayıs 1934 darbesinde, İşçi Partisinin ve diğer kitlevî teşkilâtların yasak edilmesinden sonra, solcu sektan idaresi hiçbir direnmede bulunmamış ve İşçi Partisinin «kendini feshettiğini» ilân etmekte acele etmiştir.

Dördüncü olarak: Partinin dar sosyalistlik devresi, sahte «bolşevikleşme» örtüsü altına gizlenerek, «menşeviklik» ve «bolşevik aleyhtarlığı» devresi diye ilân edilmişti. Eylül ayaklanmasını müdafaa maskesi takımlarak, gerçekte halk arasına, Eylül isyanının Troçkistçe bir «tenkidi» yapılıyor ve Partinin Eylül kadrolarına savaş açılıyordu. Solcu sektan idare, Leipzig mahkemesi ile ilgili milletlerarası antifaşist kampanyaya karşı sabotaj bile yaptı.

* Profintern — Milletlerarası İşçi Meslek Birlikleri Teşkilâtı.

Beşinci olarak: Solcu sektanlar, kardeşleri olan Troçkistlerin dışarıdan verdikleri yardımla Partinin iç idaresini muvakkaten elde etmeğe ve Parti ile birleşmeğe muvaffak olunca Partide gizli bir Troçkist topluluk haline geldiler. Bunlar, Leninizm maskesi takınarak ve Kominternin otoritesini ikiyüzlüce kullanarak, Partinin temellerini yıktılar ve devrim hareketini itibardan düşürdüler.

Teşekkürle kaydetmek lâzımdır ki, Partinin solcu sektanlığı yenmek savaşı ve bilhassa — zararlı kararları Komünist Enternasyonali İcra Komitesi tarafından reddedilen — Merkez Komitesi ikinci genel kurulu ile ilgili mücadelesi, Komünist Enternasyonali ve onun rehberi Bolşevik Partisi tarafından ciddiyetle desteklenmiştir.

Komünist Enternasyonali İcra Komitesi Siyasî Sekreterliğinin ağustos 1930 kararı, Partimiz için çok önemliydi. Bu karar, Bulgaristan'da sosyalist hareketiyle ilgili olan başlıca meselelere temas ediyordu. Bu karar, Partinin çetin kadrolarını gerçek Marks-Lenin temelleri üzerinde birleştirmekte sağlam bir esas teşkil etti.

Bu karar sureti, o zaman Parti tarafından vazgeçilmemesi ve «bilinçli olarak taşınması, derinleştirilmesi» gereken dar sosyalistlik devresinin, devrimci Marksist yönünü açıkça gösterdi.

Fakat Siyasî Sekreterliğin kararı, aynı zamanda dar sosyalizmi proletarya devriminin ana meselelerinde Leninizmden ayıran farkı tamamiyle açıklıyordu. Bu karar sureti, Eylül ayaklanmasım Partinin bolşevikleşmesinde kesin bir dönüm, eski ve yeni Parti kadroları muhitinde bolşevikliğin billûrlaşması başlangıcı olarak gösteriyordu ki, Parti idaresi tarafından bolşevik olmıyan ananelere ve ço-

cuk hastalığına — solculuğa — karşı güdülen mücadelenin noksanlığı bu billûrlaşmayı köstekliyordu.

Karar sureti, Partiyi, dar sosyalistlik devresinden kalan ve partinin, devrim ajitatörü ve propagandacısı rolünden, iktidar mücadelelerinde kitlelerin teşkilâtçısı ve önderi durumuna geçişine engel olan bazı döküntüleri kesin olarak yenmeğe, gerek başlıca tehlike olan oportünizmin, kuyrukçuluğun ve pasifliğin bütün şekillerine, gerekse solcu sektanlığa karşı mücadelede, genel programla birleşmeğe çağırdı.

Komünist Enternasyonali İcra Komitesi Siyasî Sekreterliği, Partiyi, grupçuluğa ve Partinin çürümesi tehlikesine karşı, kesin bir mücadeleye çağırdı.

Komintern tarafından tertip edilen platform üzerinde Partinin birleşmesi fikri, karar suretini yalnız sözde kabul eden, gerçekte bu karar suretiyle aynı fikirde olmadıklarını Partiden ve Kominternden saklıyan ve solcu sektan ruhu ile onu teftiş etmek yoluna giden solcu sektanlar tarafından kösteklendi.

Parti, varlığı ve gelişmesi yolunda yeniden, ciddi tehlike ile karşılaşmıştı. Onun kurtarılması için, bütün kuvvetleri gererek solcu sektan hareket hattını tasfiye etmek, Parti idaresini solcu sektanların elinden almak ve kesin olarak devrimci boşboğazlıktan gerçek kitlevî çalışma ve mücadeleye geçmek icabediyordu. Ancak, Parti faaliyetinin bütün sahalarında sektan yıkımını çabucak yenmektir ki, Partinin halk tabakalarıyle bağlarını yeniden tesis etmesine yardım edebilir ve onu askerî faşist diktatörlüğünü yıkarak tek halkçı antifaşist cepheyi kurmağa muktedir bir hale koyabilirdi.

Partimiz gizlilik şartlarının ve faşist terörünün doğurduğu zorluklara rağmen, Komünist Enternasyonalinin yardımiyle bu önemli ödevi başarıyle yerine getirdi.

5. Partinin Yeni, Marksist - Leninist Hattı

Komünist Enternasyonalinin VII. Kongresi, işçi sınıfı, emekçiler, barış ve halkların özgürlüğü için en büyük tehlike olan faşizme karşı mücadeleyi, yakın devrenin esas ödevi olarak ortaya atmakla, komünist partilerinin hareket hattında dönüm yaptı. Faşist taarruzunu durdurmak ve faşizmi hezimete uğratmak için işçi sınıfını toplamak ve bu esas üzerine kudretli bir antifaşist halk cephesi kurmak lâzımdır. Tek cephenin gerçekleşmesi, sosyalistlerden, kendi saflarında var olan ve kendini beğenmiş derin köklü bir kusur halini alan sektanlığı yenmelerini istiyordu. Kominterndeki sektancılık, kitlelerin devrimcileşme derecesini yükselterek ve emekçilerin doğrudan doğruya çıkar ve haklarını savunmak için yaptıkları mücadeleyi alçaltarak, taarruz halinde bulunan faşizmin karşısında pasif kalmak fikrini besliyordu. Sektan hareket tarzı, kitlevi siyaseti, tecrit edilmiş siyasi doktrincilikle değiştirerek, şiarları ve taktiği, bütün memleketler için basmakalıp haline getirerek ve her memleketteki özel somut şartları hesap etmiyerek, partilerin büyümesini köstekliyor, gerçek bir kitlevî mücadelenin genişlemesini güçleştiriyor ve geniş emekçi tabakaların partiler tarafından kazanılmasına engel oluyordu. Fakat bununla birlikte, partiler, tek cephenin geniş ölçüde tatbiki esnasında kuvvetlenecek ve kendiliğinden geliş, otomatik hareket, Partinin

rolünü düşürmek ve kesin hareket anlarında Partiyi tereddütte bırakmak şekilleri altında belirecek olan sağ tehlikeye karşı uyanık bulunmalıdırlar.

Komünist Enternasyonali VII. Kongresinin ana direktifleri işte bunlardı.

Kominternin VII. Kongresinin kararları, Partimizde de bir dönüm yapılması ve onun değişmesi hususunda kesin bir etki yaptı. Kominternin henüz 19 mayıs 1934 olaylariyle ilgili olarak solcu sektan idaresi aleyhindeki karar sureti, yabancı solcu sektan idarenin, yani Partide dönüm yapmağa muktedir olmıyan idarenin değiştirilmesini kesin olarak ortaya attı. Bu değişiklik 1935 yılının başında tamamiyle uygulandı.

Yeni Parti idaresi, 1 ekim 1935 tarihli açık mektubu ile Kominternin 1934 kararına dayanarak, son birkaç yıl içinde «küçük burjuva kuramcısı olan doktriner, sektan ve fraksiyonerlerin, Parti idaresinde geçici bir üstünlük elde ettikleri zaman zorla kabul ettirdikleri solcu oportünist sektan hattının» içyüzünü toplu olarak ve kısaca açıkladı. Kominternin VII. Kongresi kararlarına dayanan bu açık mektup, Partiye şu ana ödevleri gösterdi: Tek halkçı antifaşist cephesini kurmak ve Partinin her bakımdan takviyesiyle işçi sınıfını teşkilâtlandırmak.

Şubat 1936'da toplanan VI. Parti Genel Kurulunun kararları, Kominternin VII. Kongresi kararlarının aydınlığı altında dürüst ve devamlı olarak işlenen yeni, Marksist-Leninist parti hattını teşkil eder. Bu hat, şundan ibaretti:

Birinci: Merkez Komitesinin Genel Kurulu o anda yapılacak ana ödev olarak, aşağıdaki esaslı siyasî istekler namına mücadele için, faşist olmıyan bütün teşkilâtların gireceği geniş halkçı antifaşist

cephenin kurulmasını ileri sürdü: Tırnova Anayasasını o anda, yeniden ihya etmek, eski seçim kanunu hükümlerine göre Halk Meclisi seçimleri yapmak, Anayasaya aykırı olan bütün emirleri feshetmek ve bütün faşist teşkilâtlarını, kapatmak. Bütün sağlam halk kuvvetlerinin bu cephede ve bu istekler adına birleşmesi bekleniyordu.

Bununla birlikte Parti, emekçilerin en hayatî ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle, emekçilerin bütün teşkilâtları ile ortak mücadele yürütmeyi teklif etti. Parti, halk tabakalarının durumunu esaslı olarak ıslahın, halkın özgürlüğünün, barışın ve memleket bağımsızlığının temelinden iyileşmesinin, ancak Bulgaristan'da bir yeni hükümet kurulmasına bağlı olduğunu hesap etmekle beraber, gösterilen programın yürürlüğe girebilmesi için bir antifaşist halk hükümetini desteklemeye hazır olduğunu beyan ediyordu.

İkinci: Genel Kurul, solcu sektan idarenin değişmesini, Parti idaresinin yeni Marksist-Leninist hattına inanmış ve yoklamadan geçmiş olan emin ellere verilmesini, bütünüyle onayladı. Bununla birlikte Genel Kurul, Parti üyeleri tarafından Lenin aleyhtarı Troçkist karakterini açıklamak üzere, solcu sektan hattı hakkındaki tenkitlerin derinleştirilmesi, yeni Parti hareket hattının yalnız sözle değil, bilinçli olarak kabul edilmesi için derin, sistemli, açıklayıcı bir faaliyet gösterilmesi lüzumuna işaret etti.

Üçüncü: Genel Kurul Partiye sadık ihtiyar ve genç bütün kadroların birleştirilmesi ve pratik olarak işe koşulması, Partinin Marksizm-Leninizm temelleri üzerinde gerçekten ve bilinçle Merkez Komi-

tesi etrafında sıkıca toplanması için, geniş, bir direktif hazırladı.

Bu yeni Marksist-Leninist hat sayesinde Partinin halk tabakalariyle olan bağlantıları süratle tazeleniyor ve memleketin siyasî hayatı üzerindeki rolü kuvvetleniyordu.

Güç olmakla beraber, faşist olmıyan diğer partilerin sağcı önderlerinin direnme ve sabotajlarına rağmen, halkçı antifaşist cephe kuruluyordu. Parlâmento ve belediye seçimlerinde halkçı antifaşist cephe ve herşeyden önce Parti, büyük bir siyasî kuvvet olarak belirmişlerdi.

Antifaşist halk cephesinin memleekt içinde mücadele etmekte olduğu baş düşmanlar, memleketimize faşizmi getiren Çar Boris hükümeti ve sosyal hareket adı verilen Tsankof hareketi idi. Barışı ve Bulgaristan'ın millî bağımsızlığım tehdit eden başlıca dış düşmanlar ise, faşist Hitler Almanyası ve faşist İtalya hükümetleri idi. Halkçı antifaşist cephe, bu çifte tehlikeye karşı, savaş kundakçılarına ve onların Bulgar ajanlarına karşı savaşmak, Bulgaristan'ın millî bağımsızlığım korumak, bütün komşularla dostane ilgiler kurmak, barış ve demokrasi uğrunda, savaş ve faşizm aleyhinde siyaset güden büyük ve küçük demokrat memleketlerle birlikte genel emniyeti ve ortak savunmayı sağlamak maksadiyle mücadele için kitleleri seferber ediyordu.

Hitler Almanyasının yeni dünya savaşı için hummalı hazırlıkları, Avusturya ve Çekoslovakya'da Hitler istilâsı ve Alman emperyalistlerinin Bulgar monarşist faşistlerinin desteği ile Bulgaristan'a boyun eğdirerek onu kendi «hayat sahasına» sokma gayretleri, sonra Almanların Polonya'ya tecavüzü ile başlıyan Dünya Savaşı Balkanların ve Bulgaristan'-

ın, doğrudan doğruya savaşa girmeleri tehlikesini doğurdu. Parti, Balkanlarda barışı ve Balkan halklarının bağımsızlığım korumakta yegâne kudretli dayanağın, Sovyetler Birliği olduğu kanaatinde haklıydı.

Parti, bu noktadan hareket ederek, Sovyetler Birliği ile dostluk ve karşılıklı yardım paktı imzalanmasını Bulgaristan'ın dış siyaseti için kesin bir görev olarak ortaya koydu. Fakat eğer Bulgaristan savaşa sürüklenmek maksadiyle taarruza uğrıyarak veya savaşan iki taraftan herhangi birinin taarruzuna maruz kalacak olursa, Bulgaristan halkı Sovyetler Birliği'nden yardım aramak suretiyle özgürlük ve bağımsızlığım müdafaa için bütün kuvvetleriyle savaşacaktı.

Bu şartlar altmda Parti bütün gayretlerini, barışı ve memleketin bağımsızlığını, kitlelerin özgürlüğünü ve hayatî ihtiyaçlarını korumak, savaşa, irticaa ve kapitalistlerin yağmacılığına karşı mücadele etmek üzere bütün demokratik kuvvetleri bir araya toplamağa yöneltti.

Sovyetler Birliği'nin, 1940'da elçisi Sobolef aracılığıyle Bulgaristan hükümetine yaptığı dostluk ve karşılıklı yardım paktı imzası teklifi, Partinin, Bulgaristan'ın Sovyetler Birliği'ne yaklaşması gerektiği fikrinin dürüstlüğünü doğrulamış ve onun halkımız arasındaki durumunu kuvvetlendirmişti. Parti, böylece Sovyetler Birliği ile dostluk ittifakı imzalanması hususunda genel bir halk akımının merkezi oldu. Yalnız, Alman ve İngiliz taraftarları olan açık kapitalist ve gerici elemanlar bu akımın dışında kalmışlardı, ki bunlar Sovyetler Birliği'ne ve bolşevizme karşı besledikleri kin duygusu etrafında birleşen iki cephe idiler.

Ocak 1941'de Partinin VII. Genel Kurulu, Bulgaristan'ın savaşa girmesine karşı yapılan mücadelenin işareti altında geçti. Parti, Çar Boris faşist hükümetinin Sovyet teklifini reddetmekle Bulgaristan'ı kesin olarak Hitler Almanya'smın arabasına bağladığını ve bunun, Bulgaristan'ı savaşa sürüklemek tehlikesini kuvvetlendirecek bir âmil olduğunu hesap ediyordu. Bunun üzerine Parti, Sovyetler Birliği ile pakt imzalanması lehinde ve Bulgaristan'ın savaşa girmesi aleyhinde daha enerjik bir propagandaya girişti.

Bunun sonucu olarak, birçok yerlerde, sınırdaki seferber edilmiş Bulgar askerleri arasında, kaynaşmalar ve subayların emirlerine itaatsizlikler görüldü. Erlerin evlerine dönmeleri için ve Bulgaristan'ın Hitler Almanya'sından yana savaşa girmesi aleyhinde şiarlar yükseldi. Bulgaristan'ın, hiç de sağlam bir cephe gerisi olmadığını, onların câniyane siyasetinin Bulgaristan halkının desteğine güvenemiyeceğini, Hitler istilâcıları ve onların Bulgar ajanları açıkça görmüşlerdi.

Hitler Almanya'sının 22 haziran 1941'de Sovyetler Birliği'ne kahpece saldırması, milletlerarası durumu kökünden değiştirdi. Emperyalist cepheleri arasında başlıyan İkinci Dünya Savaşı, başta Sovyetler Birliği olduğu halde hürriyetsever milletlerin Hitler istilâsına karşı giriştikleri bir savaş oldu. Partimiz daha başlangıçta, Alman faşist blokuna ve onun Bulgar ajanlarına karşı kesin bir durum almıştı.

22 haziran 1941'de Parti Merkez Komitesi, Bulgaristan halkına yayınladığı bir hitap ile kendi durumlarını açıkça tâyin etmişti. Hitapta şöyle deniyordu:

«Faşizmin S.S.C. Birliği'ne karşı giriştiği bu savaştan daha haydut, daha emperyalist ve daha karşı-devrimci bir savaş, tarih boyunca görülmemiştir. Ve aksine olarak, Sovyet halklarının faşist istilâsına karşı giriştikleri ve bütün dünya halklarının geleceğini sonucuyla tâyin edecek olan bu savaştan daha âdil bir savaş olamaz. Böyle âdil bir savaş elbette bütün dünyada namuslu olan herkesin sempati ve desteğini kazanacaktır... Büyük çoğunluğu ile Sovyet halklarına sevgi besliyen ve daha iyi bir gelecek ile bütün umudunu Sovyet halklarına bağlıyan Bulgaristan halkının önünde... Alman faşizminin bizim topraklarımızdan ve ordumuzdan yararlanarak, yağmacı maksatlarına varmasına meydan vermemek gibi büyük bir ödev durmaktadır...

Uyanık olunuz ve bizi savaşa sokmak veya memleketimizi faşist haydutlarının emirlerine vermek maksadiyle hükümetin alacağı tedbirlere bütün vasıtalarla ve şiddetle karşı koyunuz! Alman faşistlerine ve soyguncularına ne bir tek tane ürün ve ne de bir dilim Bulgar ekmeği vermeyiniz! Hiçbir Bulgaristan'lı, onların hizmetine girmemelidir!»

Merkez Komitesi, daha bu beyannamesiyle, Hitlercilerin S.S.C. Birliği'ne taarruzunu «çılgınca bir macera» olarak karakterize etmiş ve bu macerada «Hitler mutlaka kafasını kıracak» demişti.

Partinin Politbürosu 24 haziran 1941'de, Hitler istilâcılarına ve onların Bulgar ajanlarına karşı, Bulgaristan halkını silâhlı mücadeleye hazırlamak yolunu tuttu. Bu hazırlıkları yürütmek maksadiyle özel bir askerî komisyon kuruldu. Alman haberleşme ve ulaştırmasını felce uğratmak, Hitlercilere hizmet eden müessese ve depoları imha etmek maksadiyle şaşırtacak ve sabotaj yapacak olan savaşçı

silâhlı gruplar teşkilâtlanması yoluna gidildi. İşçiler tarafından, üretimin sabotajı teşkilâtlandırıldı; bunun sonucu olarak bir sıra önemli müessesenin üretimi yüzde 40 - 50 oranında azalmıştı; köylüler tarafından köy mahsulleri gizleniyordu. Alman kıtalarına ve üslerine hücumlar yapmak, genellikle memlekette Almanlara ve onların Bulgar ajanlarına karşı tam bir emniyetsizlik havası yaratmak, askerî gayretlerini bozmak ve felce uğratmak hususunda şiarlar yayıldı. Bununla birlikte Parti, ordu arasındaki faaliyetini arttırmak maksadına yönelerek şunu ileri sürdü: «Doğu cephesine tek bir asker göndermiyelim!». Yugoslavya'daki işgal kolordusu erleri arasında, Yugoslav partizanları ile kardeşlik kurmaları ve onların tarafına geçmeleri şiarı yayılmıştı. Daha 1941 yılında, Razlog, Batak, Karlovo, Doğu Ortadağ, Sevlievo, Gabrovo v.d. yerlerde, ilk partizan çeteleri meydana geldi.

Bütün bu kahramanca mücadele, birçok kurban ve pek çok ıstıraplara bağlı idi: Yüzlerce savaşçı asılmış veya kurşuna dizilmiş, kasaba ve köylerde partizanların kesilmiş başları dolaştırılmış, hapishaneler ve temerküz kampları ağzına kadar dolmuştu. Fakat, vahşî teröre rağmen, mücadele durmadan büyüyordu. Ve Sovyet Ordusunun doğu cephesindeki zaferlerinin sonucu olarak, Almanların hezimetleri arttıkça, Hitler Almanyasımn kaçınılmaz hezimeti gittikçe daha açık göründükçe, halkın bütün sağlam vatansever kuvvetlerinin bir Vatan Cephesinde kaynaşması için gittikçe daha fazla şartlar yaratılıyordu, ki bu Vatan Cephesinin temelleri, Partimizin teşebbüsü ile 1942'de yayınlanan program ile atılmıştı.

Vatan Cephesi programında, dünya egemenliği-

ni kurmak isteyen Hitler plammn sonucu olarak, Hitler Almanya'sının kaçınılmaz bir hezimete uğrıyacağı, Bulgaristan'ı Hitler'e tabi kılan Çar Boris hükümeti siyasetinin memleketi felâkete götüren halk aleyhtarı bir siyaset olduğu, bu sebeple Bulgaristan halkına ve ordu ile vatansever aydınlarına düşen en yüksek ödevin Bulgaristan'ın kurtuluşu için kuvvetli bir Vatan Cephesinde birleşmekten ibaret bulunduğu, açık ve kesin olarak beyan ediliyordu.

Program, Bulgaristan'ın Hitler Almanya'sı ile haydutça ittifakına derhal son verilmesini, Alman istilâcılarının Bulgaristan topraklarından kovulmalarını; halk zenginliklerinin ve halk emeğinin yabancı ellerden korunmasını; faşist teşkilâtların dağıtılmasını ve zarar vermeyecek bir hale konulmasını; geniş kitlelerin siyasî haklarmm iade edilmesini ve genişletilmesini; faşist monarşist kliğin elinden ordunun kurtarılmasını; halkımızın maddî ve mânevî gayretlerini, Alman emperyalistlerinin kesin hezimete uğratılması için bütün halkların gayretlerine katarak, bu ordunun halk ordusu haline konulmasını istiyordu. Program bütün antifaşist kuvvetlerin Vatan Cephesinde birleşmesini, memleketimizin bağımsız ve hür bir memleket olarak herşeyden önce bütün hürriyetsever halklarla işbirliği halinde iktisadî ve siyasî alanda gelişmesi için Vatan Cephesi hükümetinin kurulmasmı istiyordu.

Parti bizde faşizmin mahvedilmesi uğrundaki mücadelede, emekçilerin ve bütün halkın hayatına ve geleceğine ait en yakın meselelerin bir kördüğüm halinde bağlandığını, faşist rejimi yokedilmedikçe memleketin Hitler cephesinden koparılmıyacağını, felâketten ve mahvolmaktan kurtarılamıyarak yıl-

larca geriye döneceğini takdir ediyordu. Hitler Almanya'sının kaçınılmaz ve rezilâne âkıbeti ne kadar daha açık oluyorsa, Hitler'in esaret siyasetine ölüm kalım şartiyle bağlı olan bizdeki faşist rejimi, geniş halk tabakalarının şuurunda öylesine açık ve bir an önce bertaraf edilmesi gereken başlıca tehlike olarak beliriyordu. Memleketin faşist zincirlerinden kurtuluşu, o zamanki iç ve milletlerarası durumda işçi sınfının, kasaba ve köy emekçilerinin, halkımızın bütün gerçek demokrat ve vatansever kuvvetlerinin başaracakları merkezî bir ödev halini almıştı.

Memleketimizi faşizmden ve Alman istilâsından kurtarmak için Partimizin savaş esnasındaki pratik ve genel halkçı demokratik programı, işte bundan ibaretti. Bu program geniş yankılar uyandırdı; Vatan Cephesi bayrağı altında halkın büyük çoğunluğunu birleştirdi ve genel halk davası oldu.

Parti, bu programı, memleketimizin ilerideki derin siyasî, iktisadî, sosyal değişikliklerle kaçımlmaz ve kesin bir safha sayıyordu.

Parti, bu savaş programı ile gerçek Vatan Cephesini, genel halk hareketi olarak süratle kurmak ve direnme hareketini geniş ölçüde geliştirmek, onu genel halk hareketi haline getirmek için bütün kuvvetlerini topladı.

1942 yılının ikinci yarısında artık halk tabakalarının, Hitlerci istilâcılara ve onların Bulgar maşalarına karşı mücadelesi epeyce artmıştı. Birçok yerlerde sayıları az olan partizan müfrezeleri, halkın geniş desteğini kazanan teşkilâtlı kıtalar haline gelmişlerdi. Sredna Gora'daki partizan müfrezelerinin 1942 - 43 yılında yaptıkları kahramanca savaşlar, unutulmıyacaktır; bunlara karşı gönderilen 20.000

kişilik bir ordu ve jandarma kuvveti başarısızlığa uğramıştı. Memleket, Merkez Komitesinin mart-nisan 1943'deki kararıyle, genel bir askerî idare altında 12 isyan harekâtı bölgesine ayrılmıştı. Kasaba ve köylerdeki Almanlara ve faşist idaresi organlarına karşı partizan müfrezelerinin taarruzları, halk arasında genellikle geniş siyasî çalışmalarla birlikte yürüyordu. Hitler ordularının doğu cephesinde, özellikle Stalingrad hezimetinden sonra yedikleri dayak ne kadar artıyorsa, partizanların faaliyeti de o oranda artıyor ve partizan harekâtı memleketin her köşesinde daha geniş halk tabakalarını sürüklüyordu.

1943 yılının sonunda ve 1944 yılının başlangıcında, faşistlerin kumandası altındaki yüzbin kişilik bir ordu ve jandarma kuvveti, partizan harekâtına karşı mücadeleye katılıyordu. Eğer Hitler ile Çar Boris, doğu cephesine tek Bulgar askeri bile gönderemediyse, bunun başlıca sebebi, Bulgar ordusuna mensup ana kuvvetlerin bizde ve Yugoslavya'da partizanlara karşı giriştiği mücadele ile meşgul olmasıydı.

Bu, cidden kahramanca geçmiş bir devre idi ki, Partimizi ve Bulgaristan halkını sınava soktu. Cesaretle denilebilir ki, İşçi Gençlik Birliği (RMS) tarafından en aktif şekilde desteklenen Parti, sayısız kurbanlara, şiddetli teröre, oportünist tereddütlere ve bazı parti üyelerinin çekinmelerine rağmen, bu sınavı şerefle verdi. Partinin Alman istilâcılarına ve Bulgar faşistlerine karşı silâhlı mücadele için teşkilâtlandırdığı ve ayaklandırmağa muvaffak olduğu onbinlerce kahraman erkek ve kadın partizanla hakkiyle iftihar eden Partimizin ve halkımızın tarihin-

de, direnme harekâtı devresi altın yazılarla yazılı kalacaktır.

Sovyet ordusunun ilerleyişi ve bu ilerleyişi durdurmakta faşistlerin başarısızlığa uğraması yüzünden kolaylık bularak gitgide geniş hamleler yapan partizan harekâtı, halkın mâneviyatını yükseltti, nihaî zafere olan inancını takviye etti ve Vatan Cephesinden olan çevresini cesaretlendirip aktif hale getirdi.

Vatan Cephesinin yapısı, emekçilerin hayatî ihtiyaçlarını sağlamak uğrunda ve aynı zamanda Bulgaristan'ın Alman faşist emperyalistleri tarafından yağma edilmesine karşı yürütülen mücadelenin seyri içinde kuruluyordu. Onun motörü bizim Partimizdi. Onun faaliyetine, faşist olmıyan diğer parti ve teşkilâtlar da katılıyordu.

1944'te bütün cephelerde Alman sürülerinin uğradıkları ağır ve telâfi edilmez hezimetler, Sovyet ordularının Almanya'ya doğru yıldırım süratiyle taarruzu, faşist İtalya'nın teslimi, Üçüncü Ukrayna Cephesinin Bulgaristan sınırlarına yaklaşması, Hitler Almanya'sının hezimetine hız verdi. Bizdeki Alman ajanlığı ve hâkim olan monarşist-faşist zümresi arasındaki tam bir şaşkınlık ve çöküntü belirdi. Onun, partizan hareketini kanla boğmak ve Vatan Cephesini parçalamak teşebbüsü suya düştü. Olgunluk çağına girmekte olan isyanın önüne geçmek için, önce Bagrânof ve sonradan Muravief-Giçef hükümetleri, Anglo-Amerikan karargâhına dönerek kayıtsız şartsız teslim olmayı teklif ettiler, böylece Anglo-Amerikan işgali altına girmekle, işledikleri cinayetlerin cezasız kalacağını ve Bulgaristan'da monarşist-kapitalist rejimin sarsılan temellerini koruyacaklarını umut ediyorlardı.

Fakat bu plân, Sovyet ordularının yıldırım süratiyle taarruzları ve Partimizin uyanıklığı sayesinde suya düştü.

Parti Merkez Komitesi 26 ağustos 1944'te 4 numaralı tarihî tamim ile Partinin bütün teşkilât, idare ve üyelerine hitabetti ve faşist naipliğini, Bagrânof hükümetini silâhlı ayaklanma yoliyle derhal devirerek Vatan Cephesi hükümetini kurmak ödevini ileri sürdü. Tamimde kısaca şöyle deniyordu:

«Bulgaristan için saat 12'yi vurmuştur!

Bulgaristan'ın geleceği bugün sadece halkın ve vatansever erlerin elindedir. Zorla getirilmiş naipliğin ve Alman taraftarı Bagrânof hükümetinin, hattâ bir gün bile iktidarda kalması ve Almanlarla yapılan ittifakın her türlü devamı, yurdumuz için bozgunluk ve ölüm demektir.

Parti önüne, Vatan Cephesi önüne, bütün Bulgaristan halkı ve ordusu önüne, bütün kuvvetlerle, cesaret ve kesinlikle silâhlı savaşa girişmek ödevi konmuştur.

Cesaret ve kesin hareketlerle memleketi kurtaracak olan ve derhal kurtarması gereken yegâne siyasî kuvvet, Vatan Cephesidir.»

Aynı gün, halk isyan ordusu karargâhı, şu emri yayınladı:

«Her yerde genel hücum hareketlerine ve yer yer Vatan Cephesi idaresinin kurulmasına geçilsin; başlıca darbeler merkezlere, özellikle ayrı ayrı askerî kıtaların desteklerine güvenebilecek yerlere yöneltilsin.»

Başta proletarya olduğu halde, tarihî ödevi hakkında tamamiyle bilinçli olan Parti, geçmişteki bütün savaş tecrübelerinden, bütün zafer ve hezimetlerinden aldığı derslerden yararlanarak olanca gücünü topladı, büyük otoritesini kullanarak, bizde en tehlikeli ve kapitalizm ile irticaın en zararlı des-

tekçisi olan monarşist-faşist diktatörlüğünü yıkmak üzere, Vatan Cephesinde birleşmiş olan Bulgaristan halkını cesaretle silâhlı savaşa kaldırdı.

Yedi eylülde Sovyet Orduları Bulgaristan topraklarına girdiği zaman, silâhlı isyan artık kızışmıştı. Pernik madencilerinin genel grevi, Sofya tramvaycılarının grevi ve Sofya emekçi halkının gösterileri, Plovdif ve Gabrovo genel grevi, Pleven, Varna ve Sliven hapishaneleri kapılarının kırılması hareketleri, partizan müfrezeleri tarafından birçok kasaba ve köylerin zaptedilmesiyle beraber yürüyordu. Sovyet Ordularının tazyiki altında, Alman sürüleri süratle memleketi terkettiler. Bulgar askerleri gerici subayların emirlerine itaat etmiyor ve partizanlar tarafına geçiyorlardı.

İsyanın zaferi temin edilmişti. İsyancı müfrezelerin ve devrimci er ve komutanların yardımiyle 9 Eylülde birleşen halk kitlelerinin kudretli darbesi altında, menfur monarşist-faşist diktatörlüğü yıkıldı ve Bulgaristan'ın ilk halkçı hükümeti, yani Vatan Cephesi Hükümeti kuruldu.

II. DOKUZ EYLÜL HALK AYAKLANMASI SAYESİNDE MEMLEKETİMİZDE SOSYALİZMİN KURULUŞU YOLU AÇILDI

1. Dokuz Eylül 1944'ten Büyük Halk Meclisi Seçimlerine Kadar

9 Eylül silâhlı halk ayaklanması, memleketimizin gelişmesinde tarihî bir dönüm teşkil eder.

9 Eylül 1944'te, bizde, siyasî idare, kapitalist burjuvazinin istismarcı monarşist-faşist azınlığının elinden alınarak halkın büyük çoğunluğunun, işçi sınıfının ve onun öncüsünün aktif önderlik rolü altında, kasaba ve köy emekçilerinin eline geçti. 9 Eylül ayaklanması, memleketimizde sosyalizmin kuruluşu yolunu açtı.

9 Eylül 1944 halk ayaklanmasının, Sovyet Ordusunun Balkanlara doğru yürüyüşü ile birleşmesi, ayaklanmanın sadece zaferini temin etmekle kalmadı, ona büyük kuvvet ve genişlik verdi. 20 yıl içinde faşizme karşı biriken nefret ve emekçi tabakaların faşizmle ödeşmek azmi, önüne geçilmez bir şiddetle kükredi ve bir hamlede faşist rejimini silip süpürdü. Emekçiler üzerinde baskı yapan burjuva faşist polis makinesi, daha 9 Eylül günlerinde parçalanmıştı. Faşist unsurların direnişini ezmek ve halk ayaklanmasının kazançlarını savunmak maksadiyle silâhlı bir kuvvet olarak halk milisi teşkilâtının kurulmasına başlandı. Monarşi etrafında toplanmış ve Alman emperyalizmi ile sıkı sıkıya bağ-

lanmış olan büyük kapitalist zümre, iktidardan atıldı. Devlet iktidarı, Partimizin önderliği altında Vatan Cephesinde birleşmiş olan işçi, köylü, zanaatçı ve halk aydınlarının eline geçti. Devlet iktidarının karakterinde temelden değişiklikler oldu: Kapitalistlerin çıkarına halk tabakalarını ezen makine tahrip ediliyor, kapitalizmi imha edecek ve emekçileri her türlü istismardan kurtaracak olan bir cihaz şeklinde halk idaresi kuruluyordu.

Eski burjuva devlet makinesi 9 Eylülde henüz tamamiyle parçalanmış değildi. Kurulan hükümette, sosyalistler, hâlâ azınlığı teşkil ediyorlardı. Devlette birçok önemli kumanda mevkileri, sonradan anlaşıldığı gibi, itimada lâyık bulunmıyan veya halk idaresine karşı düşmanlık besliyen kimselerin elinde bulunuyordu. Fakat bölgelerde, idare bilfiil Vatan Cephesi komitelerinin elinde idi. İçişleri Bakanlığı olduğu gibi, orduda yeni kurulan yardımcı-komutan enstitüsü de Partimizin elinde bulunuyordu. Bu hal halkın çıkarına uygundu; çünkü yalnız Partimiz, yıkılan monarşist-faşist zümresinin ezilmesini teşkilâtlandıracak, iç düzeni ve yeni baştan teşkilâtlanmakta olan ordunun vatan savaşma başarı ile katılışını sağlıyacak durumda bulunuyordu. Halk arasında Partimizin üstün etkisi ve Vatan Cephesi komitelerindeki durumları, kendisine bilfiil hem hükümette idareci rolü oynamak, hem de faşist-mürteci eskiyi canlandırmak isteyen elemanlara karşı olduğu gibi, onların Vatan Cephesi saflarına sokulmuş olan yardımcılarına karşı da mücadele etmek imkânını sağlıyordu.

Başka defalar da kaydettiğimiz gibi, idare başına yeni insanlar, işçi sınıfı arasından, halk arasından insanlar geçti. Faşist diktatörlüğünün çizmesi

altına alınmış muazzam halk tabakaları, aktif bir siyasî hayata uyandılar ve Partinin idaresi altında memleketin siyasi, sosyal, iktisadî ve kültürel idare organlarına girdiler. Gittikçe gelişecek olan ve halk demokrasili karakter taşıyan yeni bir devlet idaresi kuruluyordu.

9 Eylül halk ayaklanması, doğrudan doğruya demokratik ödevlerin hallini ortaya koymakla beraber, bizde kapitalist sistemini temelinden sarsmadan ve burjuva demokrasisinin çerçevelerinden dışarı çıkmadan olamazdı.

Bizim 9 Eylül ayaklanmamızın başlıca özelliği işte bundan ibarettir.

Bu özellik, kapitalizmin egemenliğine el koymadan, faşizmi mahvetmenin, emekçilerin demokratik haklarını sağlamanın, takviye etmenin ve geliştirmenin mümkün olamıyacağı durumundan ileri geliyordu. Çünkü faşizm, büyük kapitalin gaddar terörcü diktatörlüğünden başka birşey değildir. Büyük kapitalin egemenliğine el konulmadıkça, faşizm radikal ve artıksız olarak bertaraf edilemez; büyük kapitalin siyasî ve ekonomik kudreti korundukça, emekçilerin demokratik hakları teminat altına alınamaz. Bundan dolayı, 9 Eylül halk ayaklanması, karakteri itibariyle demokratik ödevleri, ve keza Hitlerizmi nihaî hezimete uğratmak için halkımızın savaşa katılması gibi yüce bir millî ödevi ön plana koymakla beraber, daha sonra keskin ucunu mutlaka büyük kapitalin egemenliği aleyhine yöneltmeden, ona yeni yeni ciddî darbeler indirmeden ve genellikle kapitalist sisteminin yokedilmesi ve sosyalizme geçilmesi imkânlarını yaratmadan geçemezdi.

Fakat bu imkânları bir gerçek haline sokmak

için, Partimizin ciddî ve çetin mücadeleler yapması lâzımdı.

Herşeyden önce 9 Eylül zaferini müdafaa ve takviye etmek gerekiyordu. Ayaklanmanın hangi şartlar altında yapıldığım, bu şartların hayata geçirilmesinin gerektirdiği başlıca zorunlu tedbirleri, derhal tahakkuk ettirilmesi mümkün olan ödevlerin hacmi üzerine olan durumu, Partinin açıktan hesaba katması lâzımdı.

9 Eylül ayaklanması, henüz Hitler Almanya'sına karşı olan savaşın devamlı şartları altmda yapılmıştı. Bu savaşın zaferle sonuçlanmasındaki çıkarlar hiç şüphesiz herşeyin üstünde duruyor ve bu çıkarlara zarar getirecek her türlü hareketlerden sakınmak gerekiyordu. Bu devre içinde — 9 Eylülden sonra memleketimizin gelişmesinde, savaşın sonuna ve barış antlaşmasının imzasına kadar — Partimizin faaliyetini değerlendirirken, bu önemli durumu ve memleketimizin Hitlerci Almanya'nın eski uydusu sıfatiyle özel müttefik kontrol komisyonunun kontrolü altmda bulunduğunu, bu komisyonda halk idaresine karşı düşmanca durum takınmış İngiliz-Amerikan mümessillerinin bulunmakta olduğunu da kesinlikle gözönündeı uzak tutmamak lâzımdır. Diğer taraftan Bulgaristan'ın, millî varlığı ve bağımsızlığı namına, Sovyetler Birliği tarafında bulunması ve aktif olarak Hitler Almanya'sına karşı savaşması gerekiyordu.

Böylece, gerçek durum, yeni milletlerarası ve iç durum hakkında berrak bir görüş lâzımdı. En olgun ödevlerin halline geçmek, işçi sınfının, kasaba ve köy emekçilerinin kapitalizme karşı giriştikleri mücadelede ayrı gelişme safhalarını atlamamak gerekiyordu. Bu hususta Partimiz, işçi sınfı ve bütün

emekçiler önündeki tarihî sorumluluğunu tamamiyle idrak ediyordu.

9 Eylülde ve hemen sonra Partimiz, monarşist-faşist zümresinin kesinlikle ve merhametsizce ezilmesi, halkın bütün maddî ve mânevi kuvvetlerinin seferber edilmesi ve bu kuvvetlerin hürriyetsever milletlerin mücadelelerine katılması maksadiyle, bütün halkın demokratik ve vatansever kuvvetlerinin teşkilâtlı olarak bir araya toplanması şiarım yükseltti. 9 Eylülden hemen sonra, Partimizin ortaya koyduğu merkezî görev işte bu idi ve bilindiği gibi, bu görev başarıldı. Bulgaristan, Balkanların Hitler istilâcılarından kurtulması ve onların kesin olarak mağlup edilmesi için, imkânlarına göre kendine düşen ödevi yaptı. Partinin, Vatan Cephesinin ve devletin bu sıralarda ana şiarı: «Herşey cepheye, herşey Vatan savaşının zaferi için!» idi. Bütün diğer meseleler hep bu şiara tabi kılınmıştı. Parti bu şiardan her türlü ayrılışa karşı mücadele ediyordu. Parti, belirli grupların sola kaçmalarına, doğrudan doğruya sosyalist yenilikler tarafına gidilmesi gereğini ileri süren bazı arkadaşların sabırsızlıklarına karşı kesin olarak muhalefet etti.

Halkın bütün antifaşist, demokratik ve vatansever kuvvetlerinin ve bu cümleden olarak burjuva muhitinden bazı Alman aleyhtarı unsurların mümkün olan en büyük birliği hattı, faşist zümrenin tam hezimeti, antihitlerist savaşa zaferle iştirak, yurdun millî bağımsızlığım, toprak bütünlüğünü ve devlet egemenliğini koruma ve sağlama namına takip edilecek biricik dürüst hat, işte bu idi. Bunun gerçekleşmesi, 9 Eylül halk ayaklanmasının verdiği tarihî kazançların korunması ve ileride de gelişmesi için peşin şart ve garanti idi. Bu siyaset, Partinin en ge-

niş tabakalarla temasa girmesine, durumunu takviye etmesine, ayaklanmaya ve halk idaresine düşman olanların tecridine imkân veriyordu. Parti Merkez Komitesi bu hattı çetinlikle ve sonuna kadar sebatla yürüttü.

Bu devrede apaçık faşist elemanlar ezici darbeler yediler. Alman emperyalistleri ile haydutluk ittifakı imzalamaktan ve memleketi üçüncü defa millî felâket önüne getirmekten suçlu olan faşizmin ve Alman ajanlığının başlıca temsilcileri, şiddetle cezalandırıldı. Faşist teşkilâtları yokedildi. Emekçilerin, siyasî, iktisadî ve kültürel teşkilâtları görülmemiş ölçüde gelişti, onlarm sosyo-politik emek çalışmaları çok yükseldi. Birçok ciddî demokratik ıslahat gerçekleştirildi. Kadınlara eşit haklar sağlanarak devletin sosyal, iktisadî ve kültürel hayatına aktif olarak katılmaları imkânı temin edildi. Gençliğin gelişmesi için en geniş sahalar açıldı. Millî azınlıklara eşit haklar verildi ve devlet, onların okul masraflarım üzerine aldı. Toprak Mülkiyeti Kanunu yapıldı ve 200 dekardan fazla araziye el kondu. (Bir istisna olmak üzere Dobruca'da özel emlâk mülkiyeti 300 dekar olarak tesbit edildi.) Kanuna aykırı olarak elde edilmiş servetin geri alınması için kanun çıkarıldı. Ordunun halkçı karakterini sağlamak üzerine ciddî tedbirler alındı. Orduda, halkm denenmiş oğullarmdan — faşizme karşı savaşanlardan — meydana gelmiş yardımcı-komutan enstitüsü kuruldu.

Devlet makinesinin diğer alanlarmda da yeni düzenin halkçı esaslar üzerine kurulmasına başlandı. Geniş halk tabakalarının demokratik hak ve özgürlükleri takviye olundu. Bunlar ve daha başka değişiklikler, monarşinin yokedilmesinde ve Halk

Cumhuriyetinin ilânında ifadesini buldular ve tasdik olundular.

Bu devrede, iktisadi cephedeki başlıca gayretler, savaş yüzünden bozulmuş, Almanlar tarafından gaddarca soyulmuş ve iki kurak yıl içinde ilâveten zarar görmüş olan millî ekonomimizin kalkınmasına yöneltilmişti. Bu devrede, ciddî iktisadî değişiklikler ortaya konmamıştı ve konamazdı. Sona ermemiş olan savaş ve memleketimizin henüz yoluna girmemiş olan milletlerarası durumu, memleketimizde duran müttefik kontrol komisyonu, kapitalist irticaının ekonomik temeline radikal tedbirlerle el koymağa meydan vermiyorlardı. Büyük fabrikalar banka ve ticarî müesseseler, hâlâ kapitalistlerin şahsî mülkiyetinde bulunuyordu.

Kapitalistler, kendi müessese ve sermayelerine gerçekten eskisi gibi mutlak surette hâkim değildiler. Onların çalışmalarına devlet ve halk kontrolü konmuştu. İşçi Meslek Birliklerinin sosyal rolü hızla büyümüştü. Fakat kapitalistlerin iktidarı her ne kadar tahdide tabi tutulduysa da, onlar müesseselerine sahip kalmışlardı, üretime ve hükümetin tedbirlerine şu veya bu şekil ve ölçüde engel olmak için, bu durumdan yararlamyorlardı. Ekonomik temellere sahip olan bu kapitalistler, halk idaresine karşı belli bir tazyik yapmak imkânına maliktiler. Siyasî ve iktisadî yerlerinden bunları tamamiyle itmek için, ciddî bir mücadeleye ihtiyaç vardı.

9 Eylülde, faşist zümresinin şahsında halk düşmanlarına indirilen darbe o derece kuvvetli ve eziciydi ki, kapitalist burjuvazi belli bir zaman için tamamiyle sinmişti. Fakat bu, onların, memleketi geriye çevirmek emelinden vazgeçmiş olduklarını göstermezdi.

Hâlâ koruduğu ekonomik temellerine dayanan kapitalist burjuvazi, mürteci Amerikan ve İngiliz çevrelerinin destekleri sayesinde, bu niyet ve ümitlerini gerçekleştirmek teşebbüsüne girişmekte gecikmedi. Bazı Vatan Cephesi partilerine girerek gizlenen sağcı mürteci elemanların şahsında, kapitalist burjuvazinin Vatan Cephesinde kendi ajanları vardı. Halk idaresine karşı açık mücadeleye girmekten çekinen kapitalist burjuvazi, 9 Eylülden hemen sonra Partinin idareci rolünü inkâr ederek, ona karşı şiddetli mücadeleye geçen, ekonomiyi bozmak, hükümet tedbirlerinin yürürlüğe girmesini aksatmak, Partıyı itibardan düşürmek, Vatan Cephesini zayıf düşürmek ve eski durumu iade etmek üzere şartlar yaratmak maksadiyle bütün gayretlerini sarfeden sağcı gerici elemanlardan yararlandı.

İç ve milletlerarası irticaın, 9 Eylül dâvası ve kazançları aleyhine yöneltilen ortak ve gittikçe artan gayretlerine karşı, Partimizin, emekçi tabakaların mücadelesini teşkilâtlandırması lâzımdı. Bu karışık ve sorumlu mücadeleden muzaffer çıkması için, Partinin, büyük bir uyanıklık, büyük bir manevra kabiliyeti ve cesaret göstermesi lâzım geliyordu. Partimiz, Merkez Komitesinin idaresi altında, bu ödevini şerefle başardı. Bu devrede Parti, Vatan Cephesinin, emekçilerin, bütün halkın önderliği mevkiinin yüksekliğine lâyık olduğunu gösterdi.

Partimizin, Damyan Velçefler'in malûm olan 4. kararnamesine karşı, emekçileri nasıl bir enerji ve cesaretle sokaklara davet ettiği hatırlardadır. Vatan Cephesindeki irtica elemanları, bu kararname ile, orduda gizlenmiş olan halk cellâtlarını halkın cezasından kurtarmak ve onları, hükümeti devirmek plânlarından kadro olarak kullanmak istiyorlardı.

Partimiz aynı zamanda, gerici Anglo-Amerikan çevrelerinin, bizdeki halk idaresine karşı mücadelede kendisine büyük umutlar bağladıkları yabancı ajanı ve yalancı «çiftçi lideri» Geme'nin maskesini indirdi. Geme, Vatan Cephesinde bütün sağcı elemanlarla bir blok kurarak, açıkça Partimize karşı koymağa çahştı. Bu gerici elemanlar, Vatan Cephesi komitelerinin zamanını yaşamış olduklarını iddia ederek, onların ortadan kaldırılması, Vatan Cephesinin alelâde partilerarası bir koalisyon haline getirilmesi uğrunda ve Bulgaristan'ın Sovyetler Birliği ile beraber Hitler Almanya'sına karşı savaşa girmesi aleyhinde mücadele açmışlardı. Onlar halk milisi, halk mahkemeleri aleyhinde kahpece propagandaya başladılar, memlekette ve cephede bozgunculuk yaptılar.

Partimiz, Geme'yi ve Geme'cileri, halk tabakaları önünde düşman ajanları olarak açığa vurmağa, tecrit etmeğe, parçalamağa ve Vatan Cephesinin sağlam kuvvetleriyle, özel surette Çiftçi Birliği ile daha sıkı bağlar kurmağa ve işbirliği sağlamayı başardı. Meşhur Dr. G. M. Dimitrof, az zamanda ordusuz bir general halinde kaldı, suratına tükürülmüş ve rezil olmuş bir halde Sofya'daki Amerikan sefarethanesine sığındı ve Amerika'ya kaçtı.

Bizde, Amerikan ve İngiliz emperyalistlerinin baş ajam sıfatiyle Geme'nin ilk sonuçsuz oyunu ve başarısızlığı, Amerikan ve İngiliz emperyalistlerini, kendileri için başka aletler aramağa mecbur etti. Savaşın sona ermesiyle, Amerikan ve İngiliz reaksiyoner çevrelerinin memleketimiz üzerindeki tazyikleri arttı. Doğrudan doğruya onların diktesi ile Nikolapetkof'çular ve Grigorçeşmecief'çilerle Vatan Cephesinden ayrıldılar ve artık Amerikan emperya-

lizminin gizlenmiyen ajanları sıfatiyle garezkâr ve halk düşmanı bir muhalefet halinde teşkilâtlandılar.

Memleketin henüz düzenlenmemiş bulunan milletlerarası durumu, memleketin içişlerine Amerikan emperyalistlerinin açıktan açığa karışması (26 ağustos 1945'te yapılması lâzım gelen seçimlerin geri bırakılması), Alman çapulculuğu ile savaşın doğurduğu büyük ekonomik zorluklar, iaşe v.d. zorlukları, muhalefet karargâhları için, Vatan Cephesine, halk idaresine ve Partimize karşı yıkıcı ve çürütücü faaliyete girişmeğe elverişli bir durum yaratmıştı.

Bütün bunlara rağmen, halk düşmam muhalefet, ağır ve mahvedici bir hezimete uğradı. XXVI. Millet Meclisi seçimlerine karşı yaptıkları boykot, acınacak bir şekilde suya düştü. Daha sonra Büyük Millet Meclisi seçimlerinde, muhalefetin en iğrenç şantajlarına, dış müdahale tehditlerine, sosyalistler hakkındaki demagojilerine, yalanlarına, iftiralarına ve Vatan Cephesi programını tahrif etmelerine rağmen, verilen oyların yüzde yetmişini Vatan Cephesi kazanarak, parlak bir zafer elde etti. Partimiz yalnız başına oyların yüzde ellisinden fazlasını aldı ve Büyük Millet Meclisinde çoğunluğu elde etti.

Büyük Millet Meclisinden alman sonuçlar, emekçi tabakaların Partimize kayıtsız şartsız itimat ettiklerini, memleketin idaresinde ve onun çehresini sosyalistçe değiştirmek işinde önder bir güç olarak ona umut bağladıklarını ispat etti. Genel, vasıtasız ve eşit seçim hakkı esaslarına göre yapılan serbest ve düzenli seçimlerde, gizli oy verme usulünün tatbikinde, parlâmenter yol ile de Vatan Cephesinde ve hayatımızın her alanında Partimizin oynadığı önderlik rolü, kesin olarak doğrulanmış oldu. Parti, ar-

tık, 9 Eylül halk ayaklanmasının açtığı yolda, daha çetin ve daha emin olarak ileri yürüyebilirdi.

Muhalefetin aktif olarak karşı koymasma rağmen, barış antlaşması imzalandı. İngiltere ve Amerika ile diplomatik münasebetler kuruldu. Muhalefet tarafından geçici olarak delâlete sevkedilen köylüler ve kasabalılar arasında, Parti ve Vatan Cephesi tarafından yürütülen geniş aydınlatıcı faaliyet, bu halk aleyhtarı muhalefetin emekçi halk tarafından tecrid edilmesiyle sonuçlandı. Halktan kopmuş ve onun nefretini kazanmış olan muhalefet önderleri, dışarıdan gelen müdahale yardımiyle suikastlere yönelerek, halk idaresini zorla devirmek yolunu tuttular. Bu, sahte Nikola Petkof Çiftçi Birliği'nin tam hezimetiyle sonuçlandı.

Partimizin idaresi altmda, irticaya ait birçok suikast meydana çıkarıldı ve sertçe tasfiye edildi. Damânvelçef'çilerin suikastı açıklandı ve tasfiye edildi. Ordu reaksiyoner subaylardan temizlendi.

Partimiz, Vatan Cephesi bayrağı altında bütün sağlam demokratik ve vatansever kuvvetleri mümkün olan en büyük topluluk halinde birleştirmeğe gayret ederek, gerilik taraftarı muhalefete karşı savaşı sonuna kadar yürüttü; yabancı ajanlar sıfatiyle, muhalefet önderlerinin vatana karşı işledikleri hıyaneti, tamamiyle ortaya koydu. Bu, çetin bir sınıf mücadelesiydi. İşçi sınıfının düşmanları halkın da düşmanları idiler. Parti, aynı zamanda işçi sınıfının durumunu takviye etmek, işçi ve köylü arasındaki birliği kuvvetlendirmek, Vatan Cephesi saflarını sıklaştırmak için herşeyi yapıyordu. Parti, ilerde de memleketin demokratik gelişmesi uğruna bütün muhtelif grup ve elemanların kuvvet ve imkânlarından akıllıca faydalanarak, Vatan Cephesi de-

mokratik siyasî ordusunun büyüyen kuvvetlerine önderlik etmek lüzumuna dayamyordu. Parti, müte-reddit ve sebatsız grup ve elemanlar olan bazı Vatan Cephesi mensuplarımn, halledilmek üzere konulan ödevlerin karakterine bağlı olarak, bu ordudan dökülecekleri-ni idrak ediyordu. Bu ordu içindeki faşist ve kapitalist ajanlarına karşı, mücadele etmek lüzumunu açıkça anlıyordu. Fakat Parti, müşterek çalışma ve mücadelede, bu orduya mensup ayrı ayrı müfrezelerin gittikçe daha fazla tamşacağını ve yakınlaşacağmı, içbirliğin daha fazla sağlamlaşacağını, Partimizin otoritesi ile önderlik rolünün gittikçe yükseleceğini de biliyordu.

Partimizin, Vatan Cephesinin bayrağı altında bütün demokratik ve vatansever kuvvetleri azamî bir birlik halinde toplama siyaseti sonucunda işçi sımfınm durumunun takviye edildiği, irtica üzerinde halkın zafer kazandığı ve Vatan Cephesi programının gerçekleştirildiği de kimsenin şüphe edemiyeceği bir durumdur.

İşçi sımfmın önderlik rolü, Büyük Millet Meclisi seçimlerinden sonra teşekkül etmiş olan yeni Vatan Cephesi Hükümetinin bileşiminde de açık olarak ifade edilmişti. Devlette önemli kumanda mevkileri, bilfiil imtihandan geçmiş Vatan Cepheciler tarafından işgal edilmişti.

Vatan Cephesi de bir kat daha sağlamlaştı. Bu cepheden sağcı elemanlar (Damyanvelçef'çiler, Yurukofçu'lar ve diğer benzerleri) bertaraf edildiler. Bizim en önemli müttefiğimiz olan Çiftçi Birliği, Vatan Cephesi önderlerinin idaresi altında müte-reddit ve ikiyüzlü elemanları attı ve işçi sınıfının önderliğinde, köylü ile işçi arasında savaş ittifakı yapılması, sosyalizmin kurulması, Emek Ziraat Kooperatif

İşletmeleri temelleri üzerinde köy ekonomisi cephesinin sosyalistçe değişmesi, köyde kulak ve istismarcı unsurların adım adım tahdit edilmesi ve ortadan kaldırılması taraftarı olduğunu açıkça belirtti. Vatan Cephesi partileri arasında karşılıklı itimat, tamşma ve yakınlaşma hızlandı.

İç milletlerarası reaksiyonun hücumu böylece püskürtüldü. Savaş, işçi sımfının, halkın zaferiyle sonuçlanmıştı. 9 Eylül halk ayaklanmasının tarihî kazançlarını korumak uğrunda, Partimiz ile Vatan Cephesinin birlikte yürüttükleri çetin ve amansız savaşın çok önemli bir safhası kapandı. Bu zincir içinde şunu da kaydetmek lâzımdır ki, bu devrede iç ve miletlerarası reaksiyonun bizdeki taarruzu, açık silâhlı hareket şeklini almadıysa, bunun izahını yalnız halk idaresinin aldığı kesin tedbirlerde, Partimizin uyanıklık ve enerjisinde değil, dostlarımızın yardımında da aramak lâzım gelir.

2. Bizde Sosyalizm Temellerinin Atılmasına Doğru

Partimizin idaresi altında, kapitalist irticaın geçmişi geri getirmek maksadiyle giriştiği teşebbüse karşı halkın kazandığı zafer, memleketin siyasî ve iktisadî bakımdan hızla gelişmesi, halk idaresinin yeni baştan kurucu ve yapıcı esaslı ödevlerini yerine getirmesi imkân ve şartlarını yarattı.

Büyük Millet Meclisi seçimlerinden ve Partimizin doğrudan doğruya önderliği altmda hükümetin kurulmasmdan sonra, kapitalist sınıfın ekonomik üslerine radikal şekilde el konmadan, üretim güçlerinin gelişmesi, memleketin iktisadi kuvvetinin ve emekçilerin refahımn yükselmesi düşünülemezdi.

Bulgaristan'da yapılan tecrübe de, Lenin'in görüşünü doğrulamıştır. Bu görüş gereğince, çökme halinde bulunan kapitalizmde, faşizmi yaratan burjuva demokrasisi ümitsiz bir organik buhran geçirmekte olduğu için, herhangi bir ciddî ve devamlı demokratik değişiklik yapmanın imkânı yoktur; kapitalizmin esaslarına dokunulmadan, sosyalizme doğru adım atılmadan, ileri gidilemezdi. Büyük bir sosyalist devletin yardımının varlığı, bunu memleketimiz için o oranda daha mümkün kılıyordu.

Halk idaresinin yapıcı görevlerini ve halk ekonomisinde devrimci değişiklikleri tamamiyle yürütme, bizde kapitalizmden sosyalizme geçiş için kapitalist irticaının ekonomik üslerini ortadan kaldırma uğrundaki yol, artık temizlenmiş bulunuyordu; bu geçiş, memlekette kapitalist zümreye karşı amansız bir sınıf mücadelesi yürütmeden tahakkuk ettirilemezdi.

Parti kadrolarını, Vatan Cephesini, emekçileri, açık görüşlerle teçhiz edebilmek için, Partinin, bu durum içerisinde, yeni görevlere zamanında şekil vermesi gerekiyordu. Fakat bu hususta, belli gecikmelere meydan verildiğini söylememiz lâzımdır. Parti, geçen safhada başlıca ödevler esas itibariyle halledildikten sonra da önemli derecede eski şiarlar altında çalışmakta devam etti. Biz, gerici muhalefetin yıkılmasında belli gecikmelere meydan verdik. Büyük kapitalin egemenliğini yok etmek için kesin tedbirler almak hususunda durumun elverişli olduğu ve memleketimizde kesinlikle sosyalizm temellerini kurmak hususunda gerekli imkân ve kuvvetlerin var olduğu bir zamanda, biz fabrikatörlerin ve tüccarların çıkarlarıyla genel devlet çıkarlarının bir-

birine uydurulması imkânlarından sözetmekte devam ediyorduk.

Biz, sosyalizm yolundaki gelişmemizin genel perspektifini hiçbir zaman gözden kaçırmış değiliz. Biz, faşizmin yokedilmesinin, Vatan Cephesi programiyle, 17 temmuz 1942'de ilân edilen bir sıra ıslahatı yerine getirmenin, son hedefimiz olan sosyalizmle ayrılmaz şekilde bağlı olduğuna daima inanmış bulunuyoruz. Çoğu defa belirttiğimiz gibi, işçi sınıfının öncüsü sıfatiyle Partimizin görüşüne göre, Vatan Cephesi programının sonuna kadar yerine getirilmesi, halkımıza sosyalizme geçme imkânlarını verecek olan şartların yaratılması demektir. Bir taraftan Vatan Cephesi siyasetimiz, bütün demokratik ileri kuvvetleri Vatan Cephesinde toplamak ve Vatan Cephesi programını gerçekleştirmek hususundaki mücadelemiz ile, diğer taraftan sosyalizm mücadelesi arasında herhangi bir ihtilâfın var olmadığını, biz çoğu defalar kaydetmiş bulunuyoruz. Fakat şurasını da belirtmeliyiz ki, biz o zamanlar sosyalizme geçişi, nisbeten daha uzak geleceğin ortaya atacağı bir mesele olarak düşünüyor, iç ve dış durumun, bu gibi radikal tedbirler alınmasına henüz elverişli olmadığını hesap ediyorduk.

Bu arada, bilindiği gibi, 1946 yılının sonuna doğru, Vatan Cephesi programı, 1942'de ilân edilen ve 9 Eylülden sonra da ilk Vatan Cephesi hükümeti beyannamesinde somut hale getirilen başlıca hatlariyle, artık gerçekleştirilmiş bulunuyordu. Dahası var, Halk Cumhuriyetinin ilân edilmesi ve iki yıllık iktisat planının hazırlanmış olmasiyle, biz artık fiilen ilk Vatan Cephesi programından daha ileri gitmiş bulunuyorduk. 9 Eylülde başlamış olan devrimci değişiklik seyrinin gelişmesi işi, büyük

kapitalist özel mülkiyetin tasfiye edilmesi, köyde kapitalist elemanları tahdit etmek üzere sistemli bir siyaset yürütmeğe başlanması, devlet cihazının kökünden değiştirilmesi ve buna uygun olarak sosyalizme doğru hareket perspektifleri açıkça çizilmiş olan yeni Vatan Cephesi programının hazırlanması ve bu ana görev gözönünde bulundurularak Vatan Cephesinin yeniden kurulması, Parti önderlik rolünün bundan sonra da var kuvvetlerle takviye edilmesi için kesin tedbirler alınması lüzumu ile amansız olarak göğüs göğüse geliyordu.

Partimiz memleketin ekonomik ve sosyo-politik gelişmesinin süratinde meydana verdiği gecikme ile, az bir zaman için de olsa, işçi sınıfının ve emekçilerin kuvvetlerini, kendi kuvvetlerini, âdeta azımsamış ve irtica kuvvetlerini büyümsemişti. Bu husus, Merkez Komitesinin XVI. Genel Kurulu tarafından kaydedildiği gibi, partimizi de «sosyalizme doğru yürüyüşümüzde perspektif ve sürat bakımından yeter derecede aydınlık olmadığını» göstermektedir. 9 Eylül dönümünü ve onun yarattığı imkânları sonuna kadar sağlam Marksist-Leninist tahlilden geçirerek kendisini teçhiz etmiyen Parti, bu dönümün gelişmesindeki çeşitli merhaleleri zamanında kavrıyamadı. Bereket versin ki, Parti, belli gecikmelerle ve kesin olarak genişletilmemiş kuramsal delillerle de olsa, durumun gerektirdiği yeni ödevleri ortaya koymayı ve halletmeyi başardı.

Bu durumda da Marks-Lenin bilgisi prensiplerini kavramanın, bu prensipleri sosyal gelişmenin her safhasında bir faaliyet rehberi olarak dürüst ve zamanında uygulama ustalığından daha kolay olduğu gerçeği, yine doğrulanmış oluyor. Partinin geride kalmaması, zorunlu olan faaliyetinde gecikmemesi

ve ileriye gitmekte de acele etmemesi için büyük ve küçük Parti önderlerinin yorulmadan çalışmaları, canla başla okumaları ve öğrenmeleri gerekir.

Halk demokrasisinin öncü kuvveti sıfatiyle Partimizin siyasetiyle ilgili meseleler hakkındaki B. P.'nin açıklamaları yapılan hataların süratle düzeltilmesinde faydalı olmuştur.

Son bir-birbuçuk yıl içinde, Partimizin önderliği altında, halk demokrasisinin kesin olarak yerleşmesinde ve bizde sosyalizmin ekonomik temellerinin kurulmasında gereken şartların yaratılması için, kesin önem taşıyan ana tedbirler alınmıştır.

9 Eylül halk ayaklanmasının tarihî kazançlarını, memlekette halk demokrasisi idare şeklini kanunen kuvvetlendiren ve onun ilerde gelişmesi imkânı yollarını açan yeni Cumhuriyet Anayasası kabul edildi.

Partimizin teşebbüsü ve önderliği altında, endüstrinin, özel bankaların, dış ticaretin, bütün iç ticaretin, şehirlerde gayrimenkul mülkiyetin ve ormanların millileştirilmesi halledildi. Büyük tarım araçları satın alındı. Böylece üretim ve değişim araçlarının en önemli kısmı halkın malı oldu.

Sosyalizm yolunda memleketimizin planlı gelişmesini kesin olarak pekiştiren en önemli devrimci iktisadi tedbir, endüstrinin millileştirilmesidir. Endüstri, kredi ve ulaştırma alanında sosyal sektör, hemen hemen monopol durumuna girdi. Dış ticaret ve bütün iç ticaret sosyal bölge tarafından hemen hemen monopol haline getirilmiştir. Perakende iç ticarette sosyal bölge, özel bölge üzerinde artık kesin bir üstünlük elde etmiştir. Köy işletmeleri ve zanaatçılar alanında da sosyal bölge sağlam temellere oturdu ve bu temel, 70'den fazla Makine Trak-

tör İstasyonu, 3 milyon dekara yakın işlenir toprağı olan Emek Ziraat Kooperatif İşletmeleri, 1 milyon dekara yakın toprağı olan Devlet Ziraat İşletmeleri, yeni Zanaatçı Emek İstihsal Kooperatifleri kurulması, kasaba ve köylerde kooperatif hareketinin geniş ölçüde gelişmesiyle, gittikçe daha fazla sağlamlaşmış oldu.

Bu büyük ıslahat tedbirleriyle birlikte ve halkçı Anayasamıza uygun olarak, bütün devlet cihazı sisteminde, merkezde olduğu gibi yer yer de, köklü değişiklikler yapılmıştır ki, bu cihaz henüz bir çok kusurlarına rağmen, halkçı demokratik devlet cihazı sıfatiyle ıslah edilmekte ve geliştirilmekte devam ediyor.

Partimiz teşebbüsü ele aldı ve onun önderliği altında bildiğiniz gibi, Vatan Cephesi yenilenmiş genel bir program ve tüzük ile bir tek sosyo-politik teşkilât halinde yeni baştan kuruldu ki, bunlar, memleketin sosyalizme gidişi bakımından onun değişmesi ile ilgili yeni ödevleri bir düstur haline getiriyordu. Böylelikle, Partinin çetin ve devamlı çalışması sonucu olarak, Vatan Cephesi, koalisyon elemanlarından temizlendi ve bu suretle, başta partimiz olduğu halde, umumun kabul ettiği işçi sınıfının önderlik rolü altında, kasaba ve köy emekçilerinin savaş ittifakı teşkilâtı haline döndü Sosyalizmin kurulması zorunluğu şimdi, Vatan Cephesini teşkil eden bütün partiler ve teşkilâtlar tarafından kabul edilmektedir.

Vatan Cephesinin İkinci kongresi, onun gelişmesinde çok önemli bir merhale kaydetti. Vatan Cephesine, onu içerden çürütmek ve zayıf düşürmek maksadiyle girmiş olan düşman, müterreddit ve itimada lâyık olmıyan elemanlar, üyelikten düştüler

veya kovuldular. Vatan Cephesi, böylelikle, sadece kazanmış oldu. Onların yerine, İkinci Kongreden sonra, emekçi halk arasından ve onun kitlevî teşkilâtlarından Vatan Cephesine yeni ve taze kuvvetler katıldı. Vatan Cephesi, işçi sınfının önderliği altında kasaba ve köy emekçilerinin savaş birliğinin kitlevî, sosyo-politik teşkilâtı sıfatiyle, şimdi daha kuvvetli, daha birleşik ve her zamankinden daha topludur. Vatan Cephesi partileri arasında daha sıkı işbirliği ve yakınlık için en elverişli şartlar meydandadır. Her parti, çoğunlukla çalıştığı muhitin özelliklerini gözönüne alarak, muhtelif ikna, ajitasyon ve propaganda metodları kullanmak suretiyle, halk demokrasisi yolunda, halkın mümkün olan en geniş tabakalarını sosyalizmin temellerini kurmak genel dâvasına iştirak ettirmek hususunda yardım ediyor.

Kapitalist elemanlara karşı mücadeleyi sona erdirmek ve sosyalizmin temellerini kurmakta ana şart ve kudretli bir faktör olan Vatan Cephesi, halen memleketimizde emekçilerin gittikçe büyüyen mânevi ve siyasî savaş birliğinin canlı bir timsalidir.

Vatan Cephesinin, esas itibariyle genel bir sosyalist program, zorunlu genel disiplin ve Partinin kamuoyu tarafından kabul edilen önderlik rolü ile tek sosyo-politik teşkilât haline çevrilmesinin büyük bir başarı olduğu şüphe götürmez. Bu sebeptendir ki biz, Vatan Cephesinin önem ve rolünün her türlü küçümsenmesini kesin olarak reddediyoruz. O, memleketimiz için hayatî bir zaruretti ve öyle olmakta devam ediyor. Tek sosyo-politik teşkilâta karşı takındıkları ihmalkâr münasebetleriyle, Vatan Cephesinin yıkılmasında çıkarı olan sınıf düşmanla-

rmın ekmeğine yağ süren komünistleri, itham etmeden geçemeyiz.

Vatan Cephesi çerçevesi içinde, şimdiki Vatan Cephesi partilerinden bazılarının birbirleriyle birleşmeyi veya bunu faydalı ve istenilene uygun buldukları takdirde bağımsız teşkilât hayatına son vermeyi tercih etmelerinin mümkün olduğu, kendiliğinden anlaşılır. Fakat bu, yalnız onların kendi imkânları, kendi takdirleri ve kendi hakları olarak kalmaktadır.

Bu saydığımız derin yenilikler, memlekette sınıfların ve siyasî kuvvetlerin oramndaki değişiklikler, bizde sosyalizmin temellerini kurmak cihetine gidilmesi meselesini ortaya koymayı mümkün kıldı ki, bu bizim için zorunlu ve hayatî bir uygulama meselesidir. Partimizin genel hareket hattı, şimdi budur. İşçi sınıfının ve onun kasaba ve köy emekçileriyle ittifakının başında bulunan Parti, bu dürüst genel hareket hattını, metanetle, sapmadan, iç ve özellikle dış zorluk ve engellerin hepsine rağmen, zafere olan kesin ve sarsılmaz bir itimadı ile takip etmekte devam edecektir.

III. HALK DEMOKRASİLİ DEVLETİN VE HALK DEMOKRASİSİNİN KARAKTERİ, ROLÜ VE PERSPEKTİFLERİ

Seçtiğimiz dürüst yoldan, sosyalizm yolundan, tamamiyle emniyetle yürüyebilmemiz için, halk demokrasisi ve halk demokrasili devletin karakter, rol ve perspektifleri meselelerine tam bir açıklık vermek lâzımdır. Bu hususta bizim şimdiye kadar mevcut bazı anlayışlarımızı tamamlamamız, şimdiye kadar elde ettiğimiz tecrübelerin hesabını vererek, memleketimiz için ve bilindiği gibi diğer halk demokrasili memleketler için de yeni olan bu bileşik mesele üzerinde en yeni delilleri gözönüne alarak bazı anlayışlarımızı da düzeltmemiz lâzım gelir.

Bu mesele kısaca neden ibarettir?

Birincisi: Halk demokrasisi ve halk demokrasili devlet, bilindiği gibi, Alman faşist kuvvetlerinin hezimeti neticesinde, İkinci Dünya Savaşında Sovyetler Birliği'nin zaferi ve işçi sınfının önderliği ile, millî kurtuluş, bağımsızlık uğrunda halk kitleleri tarafından yürütülen ve Doğu Avrupa ile Güneydoğu Avrupa memleketlerinden birçoğunun emperyalist sisteminden kopmasına götüren savaş sonucunda mümkün oldu.

Halk demokrasisinin ve halk demokrasili devletin karakteri en önemli dört özellik taşımaktadır:

a) Halk demokrasili devlet işçi sınıfının önderliği altında, emekçilerin, yani halkın büyük çoğunluğunun, bizzat egemenliği demektir. Bu, herşeyden önce, kapitalistler ve büyük çiftlikler egemenliğinin

yıkılmış ve işçi sınıfının önderliği altında kasaba ve köy emekçileri egemenliğinin kurulmuş olduğu; bugünkü toplumun en progresif sınıfı sıfatiyle, işçi sınıfının, devlet idaresinde ve sosyal hayatta önderlik rolü oynamakta olduğu; ikinci olarak da, sömürücü elemanlara karşı kapitalist rejimini ve burjuvazinin egemenliğini diriltmek gayesi güden bütün teşebbüs ve eğilimlere karşı, emekçilerin yürüttüğü savaşta devletin bir araç olarak hizmette bulunduğu demektir.

b) Halk demokrasili devlet, memleketin sosyalizm yolundaki gelişmesini sağlamak amacını güden geçici bir devrenin devletidir. Bu, kapitalistler ve büyük çiftlikçiler egemenliğinin yıkılmış ve bu sınıflara ait, emlâkin halk malına çevrilmiş olmasına rağmen, kapitalizmin ekonomik kökleri henüz tasfiye edilmemiştir, kapitalist elemanlar, kapitalist esaretini canlandırmak hevesinde hâlâ kalmıştır ve gelişmektedir demek oluyor. Bu sebeple, sosyalizme doğru ilerleyiş kapitalist elemanlara karşı ve onların tamamiyle ortadan kaldırılmasını kasteden amansız bir sınıf savaşı yürütülmesiyle mümkün olacaktır.

Halk demokrasili devlet, ancak sosyalizm yolundan ayrılmadan ileri gitmek sayesinde sağlamlaşabilir ve tarihî ödevini yapabilir. Eğer halk demokrasili devlet, sömürücü sınıflara karşı mücadeleden vazgeçseydi, kapitalist elemanları boğmaktan ve yerlerinden çıkarmaktan vazgeçseydi, bu takdirde onlar mutlaka üstünlük elde eder ve o zaman yalnız halk demokrasisinin temellerini sarsmakla kalmaz, onu mahva da sürükliyebilirlerdi.

c) Halk demokrasili devlet, sosyalizmi ilk uygulayan Sovyetler Birliği ile işbirliği ve dostluk ha-

vası içinde kurulmaktadır. Memleketimizin emperyalizm prangalarmdan kurtuluşu ve halk demokrasili devletin kuruluşu, nasıl faşist Almanya ve onun müttefiklerine karşı savaşta Sovyetler Birliği'yle olan dayanışmamızla mümkün olduysa, halk demokrasimizin ilerdeki gelişmesi de, memleketimiz ile Sovyet devleti arasında sıkı münasebet ve işbirliği, karşılıklı yardım ve dostluk sayesinde mümkün olabilir. Sovyetler Birliği ile işbirliğini zayıflatmak maksadı güden her eğilim, memleketimizde halk demokrasisinin varlığı temeline karşı yöneltilmiştir.

d) Halk demokrasili devlet, demokratik, anti-emperyalist cepheye bağlıdır. Yalnız, tek demokratik anti-emperyalist cepheye katılmak suretiyledir ki, her halk demokrasi memleket, emperyalist kuvvetlerin saldırganlığına karşı, egemenlik, bağımsızlık ve güvenliğini koruyabilir.

İkincisi: Saldırgan faşist devletlerinin askerî hezimeti durumu, kapitalizmde genel buhranın şiddetle keskinleşmesi, sosyalist ülkelerin gücünün artması şartları içinde ve Sovyetler Birliği ile halk demokrasili devletler arasında sıkı bir işbirliğinin varlığı sayesinde, memleketimiz için olduğu gibi, diğer halk demokrasili memleketler için de, Sovyet rejimi kurmadan, halk demokrasili rejim vasıtasiyle bu rejimin takviyesi, gelişmesi ve bütün halk demokrasili memleketlere dayanmak şartiyle kapitalizmden sosyalizme geçilmesi imkânlarına yol açılmış oldu.

Üçüncüsü: İşçi sınfının önderliği altmda emekçilerin egemenliğini temsil eden halk demokrasisi rejimi, tecrübelerin gösterdiği gibi, belli bir tarihî durum içinde, kapitalist elemanları tasfiye etmek ve sosyalist ekonomiyi kurmak için, başarıya ulaş-

malıdır. Halk demokrasisi rejimi, devrilen kapitalistlerin ve büyük çiftlikçilerin direnişini kırabilir ve kapitalin hâkimiyetini geri getirmek teşebbüslerini boğarak tasfiye edebilir. Endüstri kuruculuğunu halkın mülkiyeti ve plânlı ekonomi esasları üzerine kurabilir. Halk demokrasisi rejimi, kasaba ve küçük burjuvazinin ve orta halli köylülerin tereddüdünü altetmeğe, köydeki kapitalist elemanları yenmeğe ve sosyalizme geçişin kesin savaşında, emekçi tabakaları işçi sınıfı etrafına toplamayı başaracaktır.

Kapitalist elemanlarını halk ekonomisinden kovmak hedefini güden bu hattı yürütürken halk demokrasisi rejiminin değişikliğe uğrayacağı şüphesizdir. İşçi sınıfının yönetmenliklerinin, idarî ve sosyal hayatın bütün alanlarında daimî surette sağlamlaştırılması, kulaklarla ve onların yardakçılariyle mücadelenin çetinleştiği devrede, köyde elemanların da toplanması zorunludur. Sınıf düşmanlarının tahdit ve tasfiye edilmesi için bir araç olarak, halk demokrasisi rejiminin sağlamlaşması ve ıslahı gerekmektedir.

Dördüncüsü: Halk demokrasili memleketler ve bu arada bizim memleketimiz, iç ve özellikle dış düşman kuvvetlerine karşı savaştan geri durmıyarak, sosyalizm yolunu tutmuş bulunuyorlar. Halihazırda bu memleketlerde, sosyalizmin kurulması için gereken şartları yaratmak, memleketimizde geleceğin sosyalist toplumunun ekonomik ve kültürel temellerini kurmak için çalışılmaktadır.

İşte bugünkü merhalede, halk demokrasisinin ve dolayısiyle işçi sınıfının ve onun başında olan Partinin ana ödevi budur.

Bu ödev, bir sıra önemli ve ayrı ayrı görevleri

kucaklar ki, bunlar arasında bizde kesin önem taşıyanlar şunlardır:

a) Başta Parti olduğu halde, idarî, iktisadî, sosyal, siyasî ve kültürel hayatın bütün alanlarında, işçi sınıfının yönetmenlik mevzilerini daimî surette sağlamlaştırmak;

b) İşçi sınıfının önderliği altında, işçi sınıfı ile emekçi köylünün ittifakını sağlamlaştırmak;

c) Halk ekonomisinin sosyal alanında ve özellikle büyük endüstride gelişmeyi hızlandırmak;

d) Peyderpey tahdit edilmeleri, daha sonra sıradan çıkarılmaları ve tasfiye edilmeleri siyaseti yolunda, köydeki sömürücü kapitalist elemanların köy ekonomisinden sürülüp çıkarılmaları şartlarını hazırlamak;

e) Köylünün ana tabakaları arasında, üretim kooperatiflerini her bakımdan geliştirmek, Makine Traktör İstasyonları yolu ile köy ekonomisi makineleri hizmeti, kredi, ödünç tohum v.d. vermek şeklinde, küçük ve orta halli köylüye devlet yardımı yaparak onların işçi sınıfı ile ittifaka ilgisini arttırmak, kooperatiflerin köy işletmelerinde ortak çalışmamn üstünlüklerini açıkça göstermek suretiyle kendilerini ikna etmek ve onları kapitalist elemanlara karşı terbiye etmek.

Toprağın millileştirilmesine gelince, bu mesele bizim şartlarımız içinde Emek Ziraat Kooperatif İşletmelerinin gelişmesi için pratik bir önem taşımaz fikrindeyiz; yani toprağın millileştirilmesi, köy işletmelerimizin gelişmesi ve makineleştirilmesi için mutlak bir şart olarak belirmiyor.

Beşincisi: Bundan başka, halk demokrasisi ve halk demokrasili devlet, enternasyonalizm lehindedir. Milliyetçilik, halk demokrasisi ile bağdaşamaz;

çünkü milliyetçilik, kapitalizmin ve kapitalist irticaının aletidir. Partimiz, memleketimizin bağımsız varlığını, başarısı ve sosyalizme doğru ilerlemesi garantisini, enternasyonalizmde, milletlerarası işbirliğinde görmektedir.

Biz, emekçileri proleter enternasyonalizmi ve yurduna sadakat ruhu, yani gerçek vatanseverlik ruhu ile terbiye etmeğe mecburuz.

Proleter enternasyonalizmi ve yurduna sadakat ruhunda terbiye, herşeyden önce, halk demokrasilerinin milletlerarası irticaa ve emperyalizme ait saldırgan kuvvetlerin tecavüzüne karşı mücadelesinde sağlamca birleşmiş olan tek cephenin kesin önemi hakkındaki şuuru geliştirmek ve takviye etmek demektir. Halkımızın bütün geleceği, bir taraftan sosyalistlerin gücüne; diğer taraftan ise, bir kapitalist istilâsı ihtimali karşısında halkımızın ortak savaşta kendine düşen ödevi şan ve şerefle yerine getirme hazırlığı ve kabiliyetine bağlıdır.

Bununla beraber, proleter enternasyonalizmi ruhunda terbiye, sosyalist partilerin faaliyetlerinde tam işbirliğinin önemi hakkındaki şuurun da gelişmesi ve takviyesi demektir. Çünkü sosyalist partileri için, hareket ve faaliyet hususunda bir tek Marksizm-Leninizm kuramı vardır; siyasetlerinde bir tek maksada yönelmek gayesi vardır; milletlerarası işçi harekâtının öncü partisi olan Lenin'in partisi vardır.

Biz bütün başarılarımızın en önemli şartı olarak, Partinin, işçi sınıfının, emekçi köylünün, bütün emekçi aydınların, bütün emekçi halkın, işte bu ruh ile yorulmadan ve açıkça terbiye edilmelerinin gerekli olduğunu hesab ediyoruz.

IV. MİLLETLERARASI DURUM VE DIŞ SİYASETİMİZ

Öğleden önceki oturumda verdiğim beyanattan sonra, milletlerarası durum ve dış siyasetimize, ondan sonra bizim ekonomik ve kültürel alandaki perspektiflerimize ve nihayet Partimiz ile ilgili meselelere geçmek kalıyor.

Milletlerarası durum konusunda, insanlığın hayatındaki bugünkü devreyi, iki esaslı olayın karakterize ettiğine işaret etmeliyim: Bu olaylardan biri, kapitalist sistemindeki genel buhran ve çürüyüş, diğeri de sosyalist toplumların durmadan büyümesi ve yükselmesidir.

Kapitalizmin genel buhranı, onun bütün gelişmesinin seyri boyunca hazırlanmıştır. Kapitalizm, toplumun üretim kuvvetlerini, önceden görülmemiş derecede geliştirmek suretiyle, kendisi tarafından çözümlemiyecek çelişki ağlariyle ördü. 1914 - 1918 emperyalist savaşı, kapitalizmin genel ve derin bir buhran devresine girmesi demekti. Rusya'da, Ekim Sosyalist Devrimi, yeryüzünün altıda bir kısmını, dünya kapitalizm sisteminden ayırdı. Kapitalizm artık, dünya ekonomisinde tek ve her tarafı saran bir sistem olmaktan çıktı, eski dayanalıklığını kaybetti.

Milletlerarası irtica kuvvetleri tarafından hazırlanmış ve faşist saldırganları tarafından başlanmış olan İkinci Dünya Savaşı, kapitalizmin genel buhranını daha da derinleştirip keskinleştirdi. Birinci sa-

vaş gibi, bu da kapitalizmin daha ilerideki zayıflaması sonucunu doğurdu.

Faşizmin ve dünya irticaının esas ocakları olan Almanya, İtalya ve Japonya'nın bozguna uğraması, milletlerarası irticaı, Sovyetler Birliği'ne, demokrasiye ve sosyalizme, işçi ve millî kurtuluş harekâtına karşı mücadelesinde öncü karakollarından mahrum etti; kapitalizmi, faşist memleketlerinden mahrum bıraktı.

Kahramanca savaşı ile yalnız kendi hürriyet ve bağımsızlığım savunmakla kalmayıp, Avrupa halklarını da esaretten kurtaran sosyalistlerin, milletlerarası itibarı ve kudreti ölçülmez derecede büyüdü. Sosyalist devletler, saldırganlar üzerinde zaferi kazanmakta kesin rol oynadı ve insanlık uygarlığım faşist barbarlığından kurtardı. Sosyalizm ve demokrasi kuvvetlerinin yenilmez olduğunu dünyaya gösterdi, milletlerarası siyasette kesin bir âmil oldu. Sosyalistler, barışın ve halkların güvenliğinin, onların ilerilik ve gerçek demokrasi yolundaki gelişmelerinin dayanağıdır. Dünyada tek anti-emperyalist cephenin başında duran Sovyetler Birliği, şimdi halkları yeni bir dünya savaşma atmak istiyen milletlerarası irticaın meşum düşüncelerini gerçekleştirmesini önliyen aşılamaz bir engel teşkil etmektedir.

Birinci Dünya Savaşında, Rusya, dünya kapitalist sisteminden nasıl ayrıldıysa, İkinci Dünya Savaşı ve faşizmin hezimeti de öylece Doğu ve Güneydoğu Avrupa'daki birçok memleketlerin emperyalist sisteminden ayrılmaları neticesini doğurdu. Sovyet ordusunun yardımı ile kurtulan bu memleketler, bu sayede Sovyetler Birliği'nin her türlü menfaatten

uzak desteğine dayanarak, halklarının kendi geleceğini serbestçe tâyin etmeleri imkânını buldular.

İkinci Dünya Savaşı neticesinde, çetinleşen sömürge sistemi buhranı, sömürgelerde ve bağımlı memleketlerde millî kurtuluş harekâtına büyük bir hız verdi ve emperyalist sisteminin cephe gerisini tehdit altına aldı. Sömürgeler halkları artık eski yaşayış tarzını istemiyerek, kendi başlarına, hür ve bağımsız devletlerini kurmak için kesin bir savaşa ayaklandılar.

Savaş, bütün kapitalist dünyasında kitlelerin görülmedik bir şekilde fakirleşmesine, işsizliğin, sefaletin ve açlığın artmasına ve sınıf çelişkilerinin çetinleşmesine sebep oldu; çünkü burjuvazi, savaşın doğurduğu savaş sonrası zorluklarındaki başlıca ağırlığı, her yerde emekçi kitlelerin sırtına yüklemeğe çalışır. Aynı zamanda, savaşı, milletlerarası işçi harekâtında büyük bir kalkınma takip etti.

Faşist saldırganlarının bozguna uğratılmasından sonra, milletlerarası irticam merkezi, Birleşik Amerika'ya nakledildi. Dünyayı esir etme amacı güden ve son savaşta hezimete uğrayan Hitler plânı, Amerikan emperyalistlerinin «Marşal planı» ve «Truman doktrini» denilen dünya egemenliği planları ile değiştirildi. Avrupa'yı ve bütün dünyayı ekonomik, siyasî ve ideolojik bakımdan esaret altına almak istiyen bu sergüzeşt planları, büyük çoğunluğu teşkil eden memleketlerin ve halkların hayatî menfaatlerine karşı yöneltilmişlerdir. Bu plânlar, finans oligarşisinin doymaz emperyalist emellerinden, sosyalizmin ve halk demokrasisinin kuvvet bulması karşısında onun duyduğu korkudan ileri gelmektedir.

«Batı demokrasisi» dedikleri bayrağın altına sı-

ğınan Amerikan emperyalizmi, doların büyük kudretine ve bir avuç monopolistin egemenliğine dayanan kendi rejimlerini, Avrupa memleketlerine olduğu gibi, bizim memleketimize de zorla kabul ettirmek istemektedir. Amerikan emperyalizmi, Birleşmiş Milletler Teşkilâtını kendi genişlemek siyasetine alet etmeyi hedef tutarak, bu teşkilâta giren milletlerin egemenlik ve eşit haklar prensiplerini ihlâl etmektedir. Amerikan emperyalizmi, küçük ve geçici olarak zayıf düşmüş olan halkları esir etmek ve Sovyetler Birliği'ne, halk demokrasili memleketlere, emekçilerin devrimci hareketlerine ve kurtuluşları uğrunda mücadele eden dünya sömürge halklarına karşı bir emperyalist bloku kurmak istiyor. O, delice bir silâhlanma siyaseti gütmektedir. Anglo-Amerikan emperyalistleri, yabancı memleketlerin iç işlerine teklifsizce karışmaktadırlar; komşumuz Yunanistan'da halk tarafından reddedilmiş mürteci ve açık faşist elemanların her bakımdan desteklenmesi, bunun en parlak örneğidir.

Fakat İkinci Dünya Savaşından sonra kurulan ve İngiltere'nin ikinci derecede ortak rolü oynadığı Anglo-Amerikan blokunun, uzun süreceği şüphelidir. Bugünkü emperyalizmin başlıca iki devleti olan Amerika ve İngiltere ile diğer kapitalist devletler arasındaki çelişkiler, dünyanın muhtelif sahalarında pazarlık ve nüfuz bölgeleri edinmek mücadelesi de, kaçınılmaz olarak çetinleşecektir.

Bu milletlerarası durumda, halk demokrasilerine karşı münasebet, bugün dünya alanında, irtica ve savaş kundakçıları cephesi ile devamlı ve demokratik barış cephesi arasında kesin bir su ayırma hattıdır.

Sosyalist devletler emperyalistlerin, halkları

atom silâhı ile korkutmak tecrübelerine, kesin surette karşı koymaktadır. Sosyalist devletler, milletler arasında imtihandan geçmiş olan bir barış ve dostane işbirliği siyaseti güderek, daima büyümekte olan ekonomik ve siyasî kudretine ve barışın korunmasiyle candan ilgilenen bütün dünya emekçilerinin kayıtsız desteğine dayanmaktadır. **Saldırganların ve savaş kundakçılarının plânları, mutlaka suya düşecektir.**

Stalin, bundan bir süre önce yeni savaş kundakçılarını açığa vurarak, bunların maceraperest siyasetlerinin nasıl sona ereceği hakkında şu çok önemli sözleri söylemiştir:

«Bu sergüzeşt, ancak yeni savaş kundakçılarının rezilâne sükutu ile bitebilir. Savaşın baş kundakçısı Çörçil, artık kendi halkının ve bütün dünya demokratik kuvvetlerinin itimadını kaybetmeyi başardı. Bütün savaş kundakçılarını, hep aynı savaş bekler. **Son savaşın dehşeti, halkların hâtıralarında henüz yeter derecede canlıdır ve barış için savaşan sosyal kuvvetler, Çörçilin saldırganlık öğrencilerinin yenemiyecekleri ve yeni bir savaşa sürükliyemiyecekleri derecede kudretlidir.»**

Halklarm, iktidardaki kapitalist ve monarşist zümrelerin elinde kör ve âciz birer alet oldukları zaman geçmiştir. Dünyanm her iki yarım küresinde yaşıyan barışsever halklar, barışı, demokrasiyi ve dünya kültürünü savunmak için daha kesin olarak seferber edilmekte, dünyadaki anti-emperyalist cephe gitgide daha açık olarak belirmektedir. Şimdi, dünya önünde atom bombasını savurmaktan sıkılmıyan ve bu bombalarla milyonlarca barışçı halkı öldürerek dünya yüzünde koskoca memleketler ve bölgeler tahrip edeceklerini beyan ederek utanmadan övünen Amerikan emperyalistlerinin tehditleri

karşısında, **bütün halklar, sosyalist devletlerin şahsında, dünya barışının başlıca koruyucularını ve uygarlığın kapitalist barbarlara karşı savunucularını görmektedirler.** Barışsever halklar, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının az zaman önce kapanmış olan oturumunda savaş ve barış kuvvetleri arasında cereyan eden malûm karşılıklı çatışmadan, derin ders aldılar. Bu oturumda, atom silâhının yasak edilmesini ve büyük devletlerin silâhları üçte bir oranında azaltmalarını tavsiye eden Sovyetler Birliği heyetinin teklifini reddetmekle, **bütün dünya önünde Anglo-Amerikan emperyalistlerinin maskeleri indirilmiş ve onların milletlerarası işbirliğinin düşmanı oldukları açıklanmıştır.**

Çürümüş, ümitsiz emperyalist sistemini kurtarmak hevesiyle atom bombasına sahip olduklarını ve dünyada bunun sayesinde kasten kitlevî cinayetler işlemeğe hazır bulunduklarını teklifsizce ve arsızca övünerek ilân eden Amerikan emperyalistleri, ne alçak dereceye düştüklerini göstermektedirler.

Yalnız halk demokrasili memleketler halkları değil, kapitalist ve sömürge memleketler halklarının büyük bir çoğunluğu da barış cephesinde birleşmektedir. Amerika'da mürteci militarist cumhuriyet partisinin son seçimlerde uğradığı başarısızlık, Amerikan halkı çoğunluğunun savaş istemediklerini ve büyük kapitalist monopolcülerin, tröst ve kartellerin mürteci programını reddettiklerini gösterdi. Aklı başında olan her müşahit, üzerine çöken Hitlerizmin korkunç tehdidinden İngiltere'yi kurtaranın Sovyet ordusu olduğunu bilen İngiliz halkına, örneğin Sovyetler Birliği'ne karşı savaş açtırtacak İngiliz bakanın kim olacağını haklı olarak sormaktadır. Yeni savaş kundakçılarına karşı halk kitleleri-

nin mücadelesi, bilhassa Fransa ve İtalya'da parlak şekiller almaktadır. Burjuva demokrasili memleketler halklarım Sovyetler Birliği'ne karşı topun ağzına sürebileceklerine dair imanlarım hergün kaybeden emperyalistler, işgal ettikleri Batı Almanya'ya ve faşist İspanya'ya ümit bağlıyarak, onları Avrupa'daki istilâcı siyasetlerinde üs ve silâh olarak kullanmak istemektedirler. Fakat bunlar, Amerikan emperyalistlerinin, boşuna değilse bile son derece şüpheli ümitlerindendir.

Savaştan sonra anti-emperyalist cephe Uzak-Doğu'ya kadar uzanmıştır; bu cephede şimdi, Endonezya, Vietnam, Burma v.d. sömürge halkları, bağımsızlıkları uğrunda savaşmaktadırlar.

Kore halkı, Sovyetler Birliği'nin menfaat gözetmiyen desteğine dayanarak ve Bulgaristan Hükümetinin de tanıdığı, hararetle selâmladığı, kendi bağımsız cumhuriyetini ilân ederek, irtica ve emperyalizmin uşakları üzerinde parlak bir zafer elde etti.

Çin halkının, emperyalistlere ve onların Çin'deki satın alınmış mürteci ajanlarına karşı, bağımsızlığı uğrunda uzun yıllardan beri yürüttüğü çetin ve kahramanca savaş, iki dünya cephesi kuvvetleri arasındaki oran bakımından özel bir önem taşımaktadır. Şu anda milyonları bulan Çin Kurtuluş Ordusu, Partisinin mert ve basiretli idaresi altında, Amerikan emperyalistlerinin verdikleri araç ve silâh yardımına rağmen, Çin mürteci sürüleri üzerinde birçok imha edici zaferler kazandı; **bütün Mançurya'yı, hemen hemen bütün Kuzey Çin'i, bütün iç Mongolistan'ı kurtardı** ve şimdi süratle ilerliyerek **Çan-Kay-şi'nin başkenti olan Nankin kapıları önüne geldi.** Beşyüz milyonluk Çin halkındaki demokrasi kuv-

vetleri, artık irticaın kuvvetlerine üstün gelmiş ve onların kesin zaferi, genel sevincimiz olarak, açık bir surette tâyin edilmiştir.

Çin'deki olaylar, kendilerini unutmuş Amerikan emperyalistlerinin plânlarını bozmakta ve başaşağı getirmekte olan en büyük âmillerden birini teşkil etmektedir.

Böylelikle, anti-emperyalist cephe durmadan büyümekte ve kuvvetlenmektedir. O bugün, artık yenilmez bir kuvvettir. Bütün memleketlerde anti-emperyalist kuvvetleri teşkil eden halk kitleleri, ön saflarında ve bütün memleketlerin sosyalist partileri bulunmak üzere, saldırgan emperyalizmin savaşçı saldırganlık manevralarını felce uğratmayı başaracak ve böylelikle bütün dünyada devamlı demokratik bir barış sağlanmış olacaktır.

★

Dış siyasetimizin esas hatları, Partimizin ve Vatan Cephesinin siyaseti, daha 1942 yılındaki Vatan Cephesi programında işaret edilmişti: Sovyetler Birliği ile sıkı kardeşlik bağları ve komşu memleketlerle anlaşma sayesinde Bulgaristan halkının millî hürriyet ve bağımsızlığını sağlamak.

Bu esaslara sadık olan Vatan Cephesi Hükümeti, teşekkülünden hemen sonra bilfiil müttefikler tarafına geçerek Bulgaristan askerlerini Hitler sürülerine karşı yöneltti; işgal ettiği Yunan ve Yugoslav topraklarından askerlerini çekti ve Balkanların Hitlercilerin işgalinden daha çabuk kurtarılması için, Sovyet komutanlığı ile anlaştı.

Bulgaristan'ın kurtuluş savaşında Hitlerci Almanya'nın hezimete uğratılması savaşına katılışının

büyük siyasî ve ahlâkî önemini, bugün her zamankinden daha iyi bilecek ve takdir edecek durumdayız.

Biz, Sovyetler Birliği'nin desteğini, Molotof'un, Paris Barış Konferansında: **«Bulgaristan halkı, sınırları hakkında rahat ve topraklarından hiç bir kimsenin tek karış yer alannyacağından müsterih olmalıdır»** dediği zaman da hissetmiştir.

Bulgaristan'ın Almanya tarafına savaşa sürüklenmesinin önüne geçmek maksadiyle, Sovyet Hükümetinin o zamanki Bulgar Hükümetine, Sovyetler Birliği ile Bulgaristan arasında kardeşlik ve karşılıklı yardım paktı imzalanmasını teklif ettiği andan itibaren, Bulgaristan halkı Sovyetler Birliği'nin dost elinin daima omuzunda olduğunu görmüştür. Bulgaristan halkı, canî monarşist-faşist haydutlarının, Almanya ile ittifak aktetmeleri ve Hitler sürülerinin Bulgaristan'a girmelerine müsaade etmeleri üzerine, Sovyet Hükümetinin yaptığı ihtarı hatırlar. Bulgaristan halkı, Stalin'in savaşın en güç anlarında muhtelif vesilelerle kendisine gönderdiği teşvik edici öğütleri derin bir şükranla hatırlar. Stalin: Alman faşist diktatörlüğüne karşı savaşta sebat edilmeli, bu savaş mutlaka zaferle sona erecektir, diyordu. 5 Eylül 1944'de, Alman ajanlarının tahriki Sovyetlerin sabrını tüketince, bilindiği gibi, Bulgaristan'a savaş açıldı. **Bu hareketin Bulgaristan'ın geleceği üzerindeki kesin önemini, biz bugün tamamiyle açık olarak anlıyoruz.** Bu «savaşta», elbette bir tek Bulgar veya Sovyet askeri ölmedi; fakat buna karşılık Sovyet askerlerinin Bulgaristan'a girmesi, faşist diktatörlüğünün yıkılmasına yardım etti; Bulgaristan halkının geleceğini, devletimizin hürriyet ve bağımsızlığını sağladı. Henüz savaş bitmeden, Sovyet Hü-

kümeti, Bulgaristan ekonomisinin kalkınması için elzem olan yardımları vermeğe başladı, kurak yıllarda halkımızın beslenmesini sağlamağa yardım etti, bugün de bize gittikçe daha büyük ölçüde ekonomik, siyasî, mânevi ve teknik yardımlar göndermekte devam etmektedir. Bunları hiçbir zaman unutmıyacağız.

Rus devrimci harekâtı ile Ekim Sosyalist Devriminden önce sıkı sıkıya bağlı olan partimizin şu büyük tarihî hizmeti vardır ki, kurtarıcılarımıza karşı Bulgaristan halkının beslediği minnet duygularını daha fazla derinleştirdi ve Sovyetler Birliği ile **dostluğumuzu Halk Cumhuriyetimizin dış siyasetinde temel taşı yaptı.** Bugün dostluğumuz, dostluk, işbirliği ve karşılıklı yardım antlaşmasiyle resmen takviye edilmiş bulunuyor.

Bizim hür ve bağımsız Halk Cumhuriyetimiz, bütün devletler tarafından tanındı. Mevcut şartlar içinde en elverişli bir barış antlaşması imzaladı ve hemen hemen bütün memleketlerle savaştan önce devam ettirdiği muntazam diplomatik münasebetleri yeniden kurdu. Şimdi de Birleşmiş Milletler Teşkilâtına kabul edilmek için mücadele etmektedir ki, Hitler Almanya'sının eski peyki sıfatiyle mevcut kalan son milletlerarası sonuçlar da, böylece tasfiye edilecektir. Bu mücadele de muhakkak zaferle sona erecektir.

Cumhuriyetimiz ile diğer demokratik halk cumhuriyetleri arasındaki dostluk, dış siyasetimizde son derecede önemli olan başka bir cihettir. Tarih bakımından bu dostluk, halklarımızın hürriyet ve bağımsızlıklarını kazanmak ve perçinleştirmek için yaptıkları mücadelede doğdu. Paris Barış Konferansında ve Bulgaristan'ın töhmet altında kaldığı ve

haksız olarak hücuma uğradığı Birleşmiş Milletler Teşkilâtının oturumuna henüz son veren genel toplantısında, Polonya ve Çekoslovakya'nın yaptıkları yardıma büyük değer vermekteyiz. Bu iki halk ile ve Romanya, Macaristan, Arnavutluk Halk Cumhuriyetleri ile aktettiğimiz dostluk, işbirliği ve karşılıklı yardım antlaşmalariyle sağlamlaşan dostluk münasebetlerimiz, günden güne gelişmekte ve halklarımızın sıkı işbirliğini, demokrasi ve sosyalizm yolundaki geleceklerini sağlamakta geniş imkânlar açmaktadır.

Partimiz ile Yunanistan Komünist Partisi arasındaki dostluk, İkinci Dünya Savaşı esnasında geçirdiği imtihanı kazandı. Partimiz, Alman - Bulgar işgalinin en ağır zamanında, Yunan halk kurtuluş harekâtı tarafını tuttu ve kudreti oranında ona yardımda bulundu. Batı Trakya'nm gönül rızasiyle boşaltılması esnasında, Bulgar erleri bütün yedeklerini, fecî durumda bulunan yerli halka bıraktılar. Partimiz ve halkımız, Balkanlarda İtalyan - Alman saldırganları aleyhine ilkönce savaşa kalkan kahraman Yunan halkının, yabancı askerî kuvvetlerin yardımiyle bir monarşist irtica tarafından ıstıraba sürüklenmesi karşısında derin keder duymaktadır. Biz, yabancı istilâcılara ve onların Yunan ajanlarına karşı, Yunan halkının yürüttüğü destanî savaşı, sempati ile takip etmekteyiz. **Partimiz ve Bulgaristan halkı, Yunanistan Komünist Partisinin ve kardeş Yunanistan halkının sadık dostudur.** Yunanistan halkının hürriyet ve bağımsızlığını ve Yunanistan'ın, bizimle olduğu gibi, diğer Kuzey komşulariyle de samimî dostluk ve işbirliği yapması için zorunlu şartların Yunanistan tarafmdan yaratılmasını sağlıyacak biricik imkân olan halk demokrasisinin,

Yunanistan'da zaferle sonuçlanacağına tereddütsüz olarak inanmaktayız.

Emperyalistler ve yeni savaş kundakçıları, Halk Cumhuriyetimizin gelişmesine engel olmak heveslerinde her yola başvuruyorlar. Onlar, Bulgaristan'da, parçalanmış olan geri dönüş kuvvetlerini teşvik hususunda, çok gayret sarfettiler. «Amerika'nın sesi» radyosu, memleketimizi ve idarecilerimizi her gün kötülemekte ve halk idaresine karşı açıktan cinayetlere çağırmaktadır.

Bizzat Lulçef'in iflâs etmiş sosyal-demokrat partisi önderleri, bundan bir süre önce mahkeme önünde ve bütün dünya önünde, belli yabancı diplomatların perde arkasında yaptıkları entrikaları açıkladılar. Fakat komplocuların bu iflâsından sonra dahi, Cumhuriyetimiz hâlâ iftiralara ve hücumlara hedef olmakta devam ediyor. Halkımızın, önümüzde duran beş yıllık iktisat plânını yerine getirmek üzere bütün maddî kaynaklarını seferber ettiği, millî emeğini ayağa kaldırdığı ve bütün dikkatini ekonomik ve kültürel kuruculuğumuzun ödevleri üzerine çevirdiği şu anda, gerçek savaş kundakçıları, bir işaret verilmiş gibi, barışsever küçük cumhuriyetimizi komşularına karşı «militarist» ve «saldırgan» göstermekle suçlandırmak küstahlığında bulunuyorlar.

Fakat gerçek bunun tam aksidir ve bu şüphe götürmez gerçeği, bütün namuslu ve tarafsız insanlar görmektedirler. Cumhuriyetimizin, daha ileri memleketlere yetişebilmesi, iktisaden gelişmiş yüksek kültürlü, demokratik ve sosyalist bir devlet haline gelebilmesi için, devamlı barışa, diğer halklarla dostluğa, işbirliğine ihtiyacı vardır. **Cumhuriyetimizin dış siyaseti, işte bu istikamete yönelmiştir.** Partimiz, bunun, ancak devletimiz hür, bağımsız ve eşit

haklara sahip olduğu takdirde mümkün olacağını biliyor. İşte bunun için Vatan Cephesinin başında bulunan Parti, emperyalistlerin dış siyasetimize ne şekil altmda olursa olsun karışmalarına karşı mücadele etmekte, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin hürriyet ve bağımsızlığı üzerinde uyanık davranmakta, müttefiklerimizle, barışsever ve hürriyetsever halklarla daha sıkı işbirliği yapmak için çalışmaktadır.

Ve halkımız, bu istikamette gayretle çalışarak, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin toprak bütünlüğüne ve sınırlarına karşı yapılacak her türlü tahriki ve her tecavüzü, henüz başta ezmek için bir tek adam gibi ayaklanmağa hazır olacaktır.

V. EKONOMİK VE KÜLTÜREL ALANDAKİ PERSPEKTİF VE GÖREVLERİMİZ

Şimdi ekonomik ve kültürel alandaki perspektif ve görevlerimize geçmeme müsaade ediniz.

Bilindiği gibi, ekonomik alanda. halk idaresinin önünde duran en yakın görevler. yıkıntıları, tamir etmek, savaş ve Almanların vağmaları sonucunda halk ekonomisine yapılan zararları yerine koymak ve memleketin sosyalizm yolunda bundan böyle hızla gelişmesi zeminini hazırlamaktı.

Endüstride kalkınma ödevi, iki yıllık iktisat plânı ile başarıyla halledilmişti. 1948'de endüstri, savaşöncesi üretimi yüzde 75 oranında geçmişti. Endüstrinin yeni baştan sosyalistçe düzenlenmesi, endüstri müesseselerinin büyümesi ve üretimin merkezileştirilmesi, yani onun ayrı kollarının birleştirilmesi suretiyle en iyi üretim birliklerine toplanması imkânını yaratan millileştirme, endüstrinin gelişmesine özellikle güçlü bir hız verdi.

Köy ekonomisinde kalkınma işleri, başlıca sebep olarak, savaştan sonra üç yıl devam eden kuraklık yüzünden henüz tamamiyle sonuçlanamadı. Hayvan bakımı ve bitkiler yetiştirme işlerinde, bazı şubeler geri kalmaktadır. Fakat burada da köy ekonomisinin her şubesinde, savaş öncesi seviyeyi bulmak ve geçmek işi ile yanyana, büyük kooperatif ve Devlet Ziraat İşletmeleri meydana getirmek suretiyle köy ekonomisini yeni baştan sosyalistçe kurmak cihetine gidildi. Emek Ziraat Kooperatif İşletmeleri sağlam ve yeni bir şekildir. Makine Trak-

tör İstasyonlarının yardımiyle, çiftçiliğimizi makineleştirme ve modernleştirmeyi, köy halkmın hayatını ıslah etmeyi ve köy işletmelerini sosyalizme yöneltmeyi sağlıyacak durumda bulunan biricik şekil budur.

Orta halli köylü arasında, son zamanlarda, Emek Ziraat Kooperatif İşletmelerine karşı uygun bir değişiklik görülmektedir ve bu kooperatiflerin sayısı durmadan artmaktadır. Şimdiki ödev, kooperatiflere gönül rızası ile girmek prensipini sıkı sıkıya korumak suretiyle, bunları sağlamlaştırmak, takviye etmek, çoğaltmak ve ilerde kurulacak olan yeni TKZS'ler için örnek hale getirmekten ibarettir.

1948 yılı millî gelirimiz, savaşöncesi seviyesini yüzde 10 geçmiştir; bunun başlıca sebebi, endüstrinin millileştirilmesi olmuştur. Bununla beraber, endüstri müesseselerinin, bankaların ve büyük ticaretin burjuvazinin elinden alınması, büyük çiftliklerin ve şehirlerdeki örtülü gayrimenkul büyük emlâk mülkiyetinin tasfiye edilmesi sayesinde, büyük istismarcı gelirler yokedildi; böylece millî gelir bugün daha âdilâne şekilde taksim edilmiş oldu.

Fakat, halk ekonomisinde, halen var olanları yeni baştan kurmakla ödev sona ermiş değildir. Memleketimizin ekonomik geriliğini yok etmek ve kısa zamanda onu gelişmiş bir endüstri-ziraat memleketi haline koymak için, üretim kuvvetlerinin yeni ve daha hızlı gelişmesini sağlamak zorunluğu vardır. Başka defalar da söylediğim gibi, memleketin endüstrileştirilmesi ve elektrikleştirilmesi ve çiftçiliğin makineleştirilmesi yolu ile, diğer memleketlerin başka şartlar içinde 100 yılda yaptıklarını, biz 15-20 yılda yapmalıyız. Bu maksatla memleketin

su ve yakacak maddeler kaynaklarından istifade ederek, kudretli enerji merkezleri kurmak, madenciliği hızla geliştirmek, kendi metalürjimizi ve yeter derecede gelişmiş, makine yapımı endüstri ve ağır endüstrimizi kurmak, hafif endüstriyi geliştirmek, modernleştirmek ve büyütmek zorunluğu vardır. Emrine kudretli büyük ziraat makineleri ve herşeyden önce traktör vermek, daha iyi agroteknik, sulama, elektrikleştirme ve suni gübreleme suretiyle köy işletmelerini kuvvetlendirmek ve toprağm verimini arttırmak zorunluğu da bu cümledendir.

Endüstrimizin gelişmesi için takip edilmesi lâzım gelen ana yol, endüstri mamullerinin maliyet fiyatlarını sistemli şekilde indirmek, ucuzlatmak ve sanayi mallarının fabrika fiyatını indirmektir. Stalin'in dediği gibi, eğer endüstrinin gelişmesini, takviyesini, köy ekonomisini arkasından çekip götürmesini ve sosyalist ekonomimizin temelini kurma işini hızlandırmasını istiyorsak, endüstrimizin yürüyeceği geniş yol budur.

Millileştirilen endüstri, genişleyen sosyalist aşırı üretim kanunlarına göre gelişerek, yani her yıl üretimi arttırarak ve yeni müesseseler kurarak, gittikçe daha fazla erzak ve köy işletmesi ham maddelerine ihtiyaç duyacaktır. Şehir halkının ve ordunun, artmakta olan endüstri mamulleri ihtiyaçları, ayrı ayrı, ufak ve az üretimli köy işletmeleri tarafından tatmin edilemez. Bu hal ise, endüstrinin sosyalistçe yeniden kurulması ve geliştirilmesi ile yanyana, köy ekonomisinin de sosyalistçe yeniden kurulması meselesini açık olarak ortaya koymaktadır. Halk demokrasili idare ve sosyalist kuruculuk, iki ayrı temel olan büyük ve birleşmiş sosyalist endüsri ile, parçalanmış ufak köy işletmeleri temelleri üze-

rine uzun süre kurulamaz. Yavaş yavaş, fakat sistemli ve sebatlı olarak, köy işletmelerinin yeni teknik üsler, ayrı ayrı köy işletmelerinin kooperatifleştirilmesi ve makineleştirilmesi yolu ile büyük üretim üssü üzerinde kurulmaları lâzımdır. Bu itibarla, beş yıllık devlet iktisat planı, emek kooperatiflerinde birleşmiş köy işletmeleri sayısının, önümüzdeki 5 yıl içinde yüzde 60 oranına çıkmasını ödev olarak ortaya koymuştur. TKZS'lerin bugüne kadar kaydettikleri başarılar gözönüne alınacak olursa, bu ödevin tamamiyle gerçekleşmesinin mümkün olduğu anlaşılır.

Halkımız, sosyalizm yolunda, ekonomik gelişmemiz yolunda, herşeyden önce kendi kuvvetlerine ve memleketin kaynaklarına, kendi emeğine, tasarrufuna, kendi araç ve imkânlarının biriktirilmesi ve gerektiği gibi kulanılması usullerine güvenmektedir. Azamî biriktirme rejimi, halk cumhuriyetimizde her iktisat ve devlet önderinin, her işçinin ve köylünün ve herşeyden önce her sosyalistin, daimî günlük kaygılarmdan olmalıdır. Fakat halkımız, sosyalist dostlarının, cömert ve kardeşçe yardımına güvenmekle, kendisine birçok emek ve birçok gayretler biriktirecek ve gelişmesini hızlandıracak olan halk demokrasili memleketlerin sıkı plânlı işbirliğine güvenmekle mesuttur.

Her iyi ocak sahibi gibi, biz de, elde ettiğimizin hepsini yiyecek değiliz; halk ekonomimizin yeni gelişmeler hesabına, yeni fabrikalar ve zavotlar, yeni Makine Traktör İstasyonları kurulması, endüstri ve köy ekonomisindeki üretim kuvvetlerinin yeniden kalkınması hesabına, millî gelirimizin bir kısmını ayıracağız. Bu türlü hareket etmekle, yalnız emekçilerin hayat şartlarmın yavaş yavaş ve durmadan

iyileştirilmesi, kasaba ve köy halkının büyüyen ihtiyaçlarının daha geniş olarak tatmin edilmesi, maddî ve kültürel seviyesinin yükselmesi değil, fakat aynı zamanda memleketimizin ekonomik alanda hızla gelişmesi de temin edilecek, emekçi halkımızın ve çocuklarımızın yarınki refahı da sağlanmış olacaktır.

Memnunlukla diyebiliriz ki, ürünü toplamada karşılanan ve hâlâ tamamiyle yenilmemiş olan güçlüklere rağmen, halkımızın iaşesi, yeni ürüne kadar, fazlalaştırılmış olan tayınla da tamamiyle sağlanmıştır. Emekçi köylülerin büyük bir çoğunluğu devlete ve halka karşı borçlarını namus ile yerine getirdiler. Başlıca kulaklardan ve eski mürteci muhalefet çevresinden meydana gelen önemsiz bir tabaka — ki bunlardan bazıları Vatan Cephesinde gizlenmişlerdir — halkın emeği ile ihtikâr yapma ve baltalama teşebbüsünde bulundular. Fakat, bu mürteci tabakanın direnişi kesin olarak kırılacaktır.

Köy ekonomisi ürünleri üzerinden yapılacak zorunlu teslimat hakkında, hükümet tarafından kabul edilen ve şimdiye kadarki tecrübelere dayanılarak, teslimat haricinde elde kalan ürünlerin serbestçe satılmasına müsaade edilmek suretiyle geliştirilecek olan yeni sistem, köy müstahsillerinin taahhütlerini, topraklarının büyüklüğüne ve imkânlarına göre onların arasında daha âdil bir surette taksim etmekte, çiftçilerin toprağı daha iyi işlemek ve daha yüksek verim elde etmek hususundaki kaygılarını teşvik etmektedir. Ürünlerin bir kısmını norm fiyatiyle devlete satmakla, köy müstahsili, kendine gerekli olan endüstri mamulâtını da gittikçe daha büyük miktarda ve yeni norm fiyatiyle almaktadır ve almakta devam edecektir.

Devlet, bütün fiyat siyasetiyle, her ayrı müstahsilin kendi istihsaline karşılık, bugün, yarın ve öbür gün neler satın alabileceğini bilmesi için, muhtelif mallarm fiyatları arasında nispeten sabit ve âdil bir uygunluk kurmağa gayret etmektedir. Birinci Dünya Savaşından sonra hâsıl olan durumun tekrar etmesinc meydan verilmemelidir; o zaman, ziraî ürünlerin ilk yıllarda yüksek olan fiyatları, daha sonraki yıllarda, korkunç derecede düştü ve sonunda müstahsil köylü, kitleler halinde iflâs etti. Endüstride ve köy ekonomisinde emek veriminin sistemli olarak yükselmesi neticesinde, endüstri ve ziraî ürünlerin fiyatları yavaş yavaş düşecek, hayat genellikle ucuzlıyacak ve leva sağlamlaşacaktır.

Halkın en zorunlu gıda maddeleriyle tatmin edilmesinde son aylar zarfında yeni ve ileri bir adım atıldı. Fakat henüz bütün ihtiyaçları karşılamak durumunda değiliz. Büyüyen ihtiyaçları ve emekçilerin artan istihlâk kabiliyetlerini tatmin edebilmek ve kupon sistemini kaldırabilmek için, bizim arka arkaya iki üç iyi ürün yılına ihtiyacımız vardır. Onun için de ekim plânını yerine getirmek, toprağın verim kudretini azamî dereceye çıkarmak üzere bütün gayretlerin sarfedilmesi gerekmektedir. Kupon sisteminin kaldırılması imkân dahiline girinceye kadar, taksimat, herkese eşit hisse prensibi üzerinden değil, yapılan işin, emeğin miktarı ve önemi gözönüne alınarak yapılmalıdır. Tufeyli, serseri ve istismarcı elemanların, her türlü kupon sistemiyle iaşe ve ikmalden mahrum edilmeleri lâzımdır. İktisat planlarının fazlasıyle yerine getirilmesinde kesin rol oynıyan işçi ve emekçilerin, iaşe ve ikmal bakımından muntazaman ve yeter derecede tatmin edilmeleri lâzımdır. «Herkese emeğine göre» pren-

sibi âdilânedir, hem de ekonomik bakımdan uygundur. Herkese, daha fazla, daha iyi çalışmak ve dolayısiyle daha fazla kazanmak imkânı sağlanmıştır.

Esas iktisadî ödevin başarı ile yerine getirilmesi — beş yıllık devlet iktisat planının icrası — bütün emekçi halkımızın gayret ve heyecanına bağlıdır. Bu hususta son derecede önemli rol İşçi Meslek Birlikleri oynıyacaktır. Onların idaresi altında, hamlecilik ve sosyalist yarışı genel ve her yerde çalışma metodu olmalı, işçiyi ve köylüyü, erkeği ve kadını, genci ve ihtiyarı etrafına toplamalıdır. Bizde emek, gittikçe daha çok bir şeref, mertlik ve kahramanlık dâvası olmalıdır. Halkımızın ekonomik ve kültürel kuvvetini arttıran, millî servetimizi büyüten öncülerimizi, emek kahramanlarımızı, icatçılarımızı, rasyonalizatörlerimizi, kafa ve beden emeğinin yaradılıştan zeki ve sadık emekçilerini, memleketimizin tanıması ve onları kendi en iyi şerefli evlâtları sayması lâzımdır. **Yeni Bulgaristan'da, her birimizin yeri, taşıdığı isim ve menşe ile değil, sözleri ve kendisi hakkındaki düşünceleriyle değil, sadece sarfettiği emek ile, halkımızın ekonomik, kültürel ve sosyal ilerlemesi dâvasına verdiği hisse ile tâyin ve tesbit edilecektir.**

Bu hususta bizde, diğer herhangi bir ölçü olamaz!

Halk ekonomisinin bütün alanlarında, memleketimizde kuruculuğun geniş ölçüler alması, kadın ve erkek yapı işçilerinden, mühendis ve teknisyenlerden meydana gelmiş bütün bir ordu meydana getirilmesini ve bunların zamammızm kuruculuk tekniği ile teçhiz edilmesini gerektirmektedir. Bütün memleket, brigadir ve trudovak gençliğimizin

kahramanlıklarını hayranlıkla takip etmektedir. Büyük kuruculuğumuzun birçoğu, iftihar ve şeref dolu olan «gençlik kuruculuğu» ismini taşıyacaktır. Biz brigadir ve trudovak emeğinden ve yerli brigadaların emeğinden faydalanmağa devam ederek, aynı zamanda en mükemmel modern kuruculuk tekniği ile teçhiz edilmiş olan kadın ve erkek daimî yapı işçileri, ustalar ve heyecanla çalışanlar ordusunu, gittikçe daha fazla arttırmalıyız. Kuruculuk mesleği, yeni Bulgaristan'da, en şerefli bir meslek olmalıdır.

Biz, gelişmekte olan ekonomimize lâzım olan yeni kadroları, kendi emeğini köy îşletmelerinde yeter derecede tatbik edemiyen köy halkı arasından olduğu gibi, ayrı ev işlerinde emeğinden en elverişsiz şekilde istifade edilen kadınlar arasından da alacağız. **Millî emeğin büyük bir kısmının üretime yaramıyacak şekilde israf edildiği veya yılın önemli bir kısmında ondan tamamiyle istifade edilmediği müddetçe, biz zengin bir halk olamayız ve hayat seviyemizi önemli derecede yükseltemeyiz.** Yeni kuruculukta ve yeni endüstri müesseselerinde, büyük sayıda yarı işsiz köy ve kasabalının emeği tatbik sahası bulacaktır. Gittikçe daha fazla çocuk bakımevleri ve kreşleri, sosyal yemekhaneler ve çamaşırhaneler kurmakla ev işleri hafifliyecek ve birçok ev kadınına emeğini ve kabiliyetlerini daha uygun sosyal - faydalı yerlerde kullanmak imkânı verilecektir. Biz, parasız kurslar ve okullarla kendi emekçi yedeklerimizi hazırlamağa, yani işçi sınıfı ile köy gençliği arasından endüstride ve kuruculukta çalışacak uzman kadın ve erkek işçiler yetiştirmeğe koyulduk. Ve bu önemli dâvaya, özel bir enerji ve çetinlikle devam etmeliyiz.

Söylediğim gibi, memleketimiz sosyalist gelişme yolunu tutmuş bulunuyor. Bizde, sosyalizmi kurmanın başlıca âmilleri meydandadır. Bunlar: Demokratik halk idaresi, proletaryanın önderliği altında proletarya ile köylü arasmdaki birlik, büyük endüstri üretiminin halk demokrasili devletimizin elinde bulunması, yeni iktisadî kuruculuk sayesinde üretim kuvvetlerinin hızla artması, kooperatifler ve her şeyden önce Emek Ziraat Kooperatif İşletmeleri ile Zanaatçı Emek İstihsal Koperatifleridir. Bu hususta, halk demokrasili memleketlerle sıkı iktisadî işbirliği, memleketimizin sosyalist gelişmesini büyük ölçüde sağlıyan ve hızlandıran özellikle önemli bir âmildir.

Biz, ilk beş yıllık plânda, endüstride olduğu gibi, köy ekonomisinde de sosyalizmin temellerini atmak ödevini ortaya koyabiliriz. Devletin ilk beş yıllık halk iktisat planı, işte bu ödevin yerine getirilmesini gözönüne almaktadır. İlerde, iki veya üç tane beş yıllık plan ile, bu temeller üzerine sosyalizm yapısının kendisi kurulacak ve bizde sosyalist toplum meydana getirilecektir.

Sosyalizmin ekonomik ve kültürel temellerini kurmakta bizim başlıca ödevlerimiz, aşağıdaki şekillerde tesbit olunabilir:

1. Beş yıllık devlet halk iktisat plânını başarıyle gerçekleştirmek için bütün kuvvet ve kaynakları seferber etmek;

2. Üretim ve değişim vasıtalarının Halk Cumhuriyetimizin malı, yani bütün emekçilerin ortak malı haline getirmekte sonuna kadar gitmek; emekten gelmiyen her türlü gelirleri yoketmek ve «İşlemiyen dişlemez» prensibini yürütmek;

3. Memleketin bütün ekonomik faaliyetini bir

tek genel devlet iktisat planı halinde birleştirmek; malzeme, araç, ikmal v.d. kaynaklara en sıkı tasarruf rejimi koymak;

4. Tabiî zenginliklerimizi gayretle tetkik etmek ve araştırmak, kendi petrolümüzü bulmak, kendi, siyah ve renkli madenler metalürjimizi kurmak;

5. Kudretli elektrik santralleri kurmak, var olan ve yeni maden kömürü havzalarından elde edilen kömür miktarını arttırmak ve düşük kaliteli taşkömürlerini elektrik kuvveti üretiminde kullanmak suretiyle, üretilen elektrik enerjisi ile, endüstri ve ziraatın bu enerjiden bekledikleri ihtiyaç arasındaki uygunsuzluğu ortadan kaldırmak;

6. İki ve üç nöbet çalışma sayesinde, hafif endüstrinin tam gücünden faydalanmak, bu endüstriyi rasyonalize etmek ve yeni baştan kurmak suretiyle onun çıkaracağı mamullerle halkın ihtiyaçlarını tamamen gidermek üzere, birbirine bağlı olan şubeler arasındaki uygunsuzluğu ortadan kaldırmak;

7. Elektrik, taş kömürü ve maden üretimini, metalürjiyi, makine imalâtını, kimya, kauçuk ve diğer endüstriyi geliştirmek yoluyla, ağır ve hafif endüstri arasındaki uygunsuzluğu ağır endüstri lehine ıslah etmek ve böylelikle halkın refahını arttırmak ve ekonomimizin ithalât ihtiyacına bağlılığım azaltmak;

8. Endüstri bitkileri sahasını genişletmek, hayvan bakımını ıslah etmek ve yeraltı zenginliklerini işlemeye hız vermek suretiyle, endüstrimiz için lüzumlu olan ham maddeler üretimini azamî dereceye çıkarmak;

9. Halkın, endüstrinin ve ihracatın artmakta olan ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle, yüksek verim ve yüksek mal istihsali şekli olan, Emek Zi-

raat Kooperatif İşletmeleri ile Devlet Ziraat Çiftlikleri temeli üzerinde, köy ekonomisini esaslı surette yeniden kurmak;

10. Bu temel üzerinde bizde emek problemini ebediyen halletmek; toprağı modern makinelerle işlemek, sunî gübreler kullanmak, orman koruma kuşakları meydana getirmek ve sulama sistemi kurmak sayesinde dayanıklı ve bol ürün sağlamak;

11. Başta domuz ve kümes hayvanları olmak üzere, yüksek verimli hayvan bakıcılığını geliştirmek, münavebeli ekim sistemi uygulamak;

12. Ağaç dikimine ayrılan bütün araziye fidan dikmek, sel yollarında tahkimat yapmak, gerektiği gibi orman yetiştirmek, bakmak ve işletmek suretiyle memleketin iklimini ıslah etmek ve artan ağaç inşaat malzemesi ihtiyaçlarını daha dolgun olarak karşılamak; keten, patates v.d. gibi yüksek dağ ziraatini ve hayvanbakıcılığını geliştirmek (yüksek dağ otlarını ıslah etmek);

13. Açık denizde ve Tuna'da balık avını geliştirmek, nehirleri ve sunî göleri balıklandırmak;

14. Demiryolları nakliyatında elektrikleştirmeyi geliştirme yoluyle, ulaştırma araçlarını rahat ve süratli hale getirmek, iyi bakılan sık şose ağları kurmak, otomobil ve hava ulaştırmasını geliştirmek:

15. İşçilerin, emekçi köylülerin ve emekçi aydınların maddi ve kültürel seviyesini yükseltmek; halkın en zorunlu gıda maddeleri ile iaşesini ıslah etmek;

16. Devlet ve kooperatif ticaretini genişletmek ve takviye etmek, köy ekonomisi ürünlerinden ihti-

yaç fazlası kısmı satınalmak hususunda sağlam bir cihaz kurmak, böylece kasaba ile köy arasındaki değişim işlerini daha geniş ölçüde başarmak;

17. Halk tabakalarına yeni terbiye vermek, bütün emekçileri celbederek hamleciliği ve sosyalist yarışlarmı geliştirmek suretiyle, yeni **sosyalist emek disiplinini yaratmak.**

İktisadî ödevlerin yerine getirilmesi, Bulgaristan halkının kültürel ve ideolojik seviyesini yükseltmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bunun için, kasaba ve köy emekçi kitleleri ile emekçi aydınların kültürünü yükseltmek, onları ideolojik-siyasî bakımdan terbiye etmek üzere özel kaygılar gösterilmesi gerekmektedir.

Kapitalizmden kalan çürük mirasın kökünden temizlenmesi, bürokratizmin, israfın ve tufeyliliğin yok edilmesi, emek verimliğinin arttırılması, beş yıllık devlet iktisat planının yerine getirilmesi ve genellikle memleketimizin sosyalizm yolunda başariyle yürümesi için, kültürel ve ideolojik cephedeki çalışmaların ve savaşın birinci derecede önem taşıdığını daima gözönünde tutmalıyız.

Bu gelişme sonucu olarak, memleketimiz, birkaç beş yıllık plan tatbiki ile, geri kalmış bir tarım memleketi olmaktan çıkarak, gelişmiş bir endüstri ve tarım memleketi olacaktır. Bu, köy işletmeleri veriminin azamî derecede arttırılması suretiyle, endüstrinin oldukça daha çabuk gelişmesine varılacak ve böylece memleketimizin servet ve refahı muazzam derecede artacak, ekonomik bakımdan emperyalizme bağlı olmıyacak ve savunma kudreti sağlanmış olacak demektir.

Bu gelişme de **sosyalistçe olacaktır.** Kasabalarda istismarcı sınıfların, yani kasaba burjuvazisinin

son artıkları da, ekonomik bakımdan tasfiye edilmiş olacaktır. Emekçi zanaatçılar, Emek İstihsal Zanaatçı Kooperatiflerinde birleşecekler. Köy burjuvazisi (kulaklar) gittikçe daha fazla tahdit edilerek, kendilerine emekçi köy halkını istismar etme imkânı veren iktisadî mevzilerden atılacaklardır; bu iş, TKZS'ler büyüyünceye ve bu elemanların tamamiyle tasfiye edilmesi şartlarını hazırlayıncaya kadar devam edecektir. Birbirine karşıt sınıflar kaybolacaklar ve çıkarları birbirine çelişik olmıyan, ortak kuvvetlerle memleketimizi sosyalizme götürecek olan işçilerden, köy emekçilerinden, emekçi aydınlardan bir toplum meydana gelecektir.

Stalin şöyle yazıyor:

«Sovyetler Birliği'nde, sosyalizmin kuruculuk cephesindeki şüphe götürmez başarıları, proletaryanın, **burjuvazi olmadan ve burjuvazi aleyhinde** başarıyla memleketi idare **edebileceğini, burjuvazi olmadan ve burjuvazi aleyhinde** endüstriyi başarıyle **kurabileceğini, burjuvazi olmadan ve burjuvazi aleyhinde** bütün milli ekonomiyi başariyle **yürütebileceğini** ve sosyalizmi, kapitalizmin kuşatma çemberine rağmen başariyle **kurabileceğini,** açık olarak ispat etti». (Leninizm Meseleleri)

Yeter derecede olmamakla beraber, bugüne kadar elde ettiğimiz tecrübe, Bulgaristan işçi sınıfı da, yalnız arzu etmek heyecanı ile kalmayıp, Partinin önderliği altında, bu örneği çetinlikle takip etmek cesaret ve kabiliyetinde olduğunu açıkça göstermiştir.

Memleketimizin sosyalizm yolunda gelişmesi, halk sorununun da halli için peşin bir şarttır. Bulgaristan halkı yakın beş yıllık plânlar zarfında, doğumun artması ve çocuk ölümünün azalması saye-

sinde 10 milyon nüfusa çıkacaktır. Böylece halkımız, şekil bakımından millî ve muhtevası bakımından sosyalist kültürünü kuracak ve bütün insanlık kültürü hazinesine kendi hissesini verecek olan sağlam, hayatiyet sahibi bir halk sıfatiyle kesin olarak yerleşecektir.

VI. YÖNETİCİ VE HAREKETE GETİRİCİ KESİN BİR KUVVET OLAN PARTİ

Şimdi, memleketimizde harekete getirici ve yönetici kesin bir kuvvet olan Parti meselesine geçmeme müsaade ediniz.

9 Eylül arifesinde Partimizin 25.000 üyesi vardı. Bunlar faşizme karşı uzun yıllar savaşlarda çelikleşmiş, yırtıcı faşist diktatörlüğü sartları altındaki gizli çalışmaların imtihanlarından geçmiş, sağlam partililerdi. Partinin idare başına geçtiği ve memleketimizi yeni esaslar üzerine kurmak için ciddiyetle işe koyulduğu 9 Eylül 1944 tarihinden sonra, onbinlerce işçi, emekçi köylü ve emekçi aydın Partiye koştular. Parti, Bulgaristan'ın, halk demokrasisi ve sosyalizm yolunda gelişmesini sağlamak uğrunda kuvvetlerini katmak istiyen bütün en aktif, savaşçı ve ilerilikseverler için çekici bir merkez oldu. 9 Eylülden yalnız 6 ay sonra, Merkez Komitesinin VIII. genel kurulunda, Partinin artık 254.000 üyesi vardı.

Partinin böylece büyümesi, daha sonraki yıllarda da devam etti. 1946 yılı sonunda, parti üyelerinin sayısı artık 490.000'e çıkmıştı. Emekçilere, kapılarını ardına kadar açan Parti, saflarına kitle halinde yeni üyeler kabul ediyordu. Biz, kurtuluş savaşı, faşist diktatörlüğünün yıkılması ve Partinin faşizme karşı kahramanca mücadelesinin sonucu olarak, Partiye doğru koşan ve siyasî hayata ilk defa atılan muazzam halk tabakalarına engeller çıkarmak istemiyorduk. Siyasî bakımdan henüz hazırlan-

mamış olmalarına rağmen, öncülük oynıyacak olan eski kadrolara dayanmak suretiyle, partide ideolojik ve siyasî bakımdan yetiştirilme ve terbiye edilmelerine girişilmesi maksadiyle, Partiye büyük miktarda emekçi kabul etmeğe karar verdik. Bu maksatla biz, Parti kursları kurduk, birçok toplantılar, dersler ve konuşmalar düzenledik.

Parti Merkez Komitesinin XVI. genel kurulu, bu yolun doğru olduğunu kabul etti. Fakat aynı zamanda, partiye yeni alman üyelerin ideolojik-siyasi terbiyeleri işinin, hiç de yeter derecede olmadığını kaydetti. Bu işin, görüldüğü kadar kolay olmadığı ve uzun zamana muhtaç olduğu anlaşıldı. Bu sebeple, parti üyelerinin ideolojik-siyasî seviyesi, bilhassa muhtelif mahallerde, partinin önderlik rolünü tahakkuk ettirebilmek bakımından büyüyen ihtiyaçlardan çok daha geride kalmıştır. Öncülük rolünü oynıyacak durumda bulunmıyan, olayların kuyruğunda yürüyen, gerilik havasımn tercümanı olan ve güçlüklerle mücadele etmedikleri şöyle dursun, bazan emek ve devlet disiplinini de hırpalıyan parti üyeleri, hattâ bütün ilk parti teşkilâtları sayısı — başlıca köylerde olmak üzere — hâlâ az değildir. Bu hal, özellikle hububatın devlete satılmasında, açık olarak belirdi. Birçok köylerde öyle «partililer» ve hattâ parti idareleri bulundu ki, halkın yiyeceğini sağlamak kampanyasının başına geçmedikleri şöyle dursun, hububatın teslimatı işini bile baltaladılar. Köylerde, bazı sosyalistlerin, TKZS kurulmasına çalışmadıkları şöyle dursun, bunların kurulmalarına engel oldukları haller de bu cümledendir.

Bu ve buna benzer diğer bazı deliller, Partiye, büyük bir çoğunluğu teşkil eden namuslu ve sadık

üyelerle birlikte, şahsî ve haris çıkarları namına faydalanmak üzere, tesadüfî ve çürük kimselerin de girdiklerini göstermektedir. Bu gibi elemanlar, teşkilât içinde bozuk hava yaratmakta, disiplini bozmakta ve bozgunculuk mikropları yaymaktadırlar. Böylelikle «hastalıklı» teşkilâtlar meydana gelmekte ve bunlar, ayrı grupların makam kapışmakla, çıkar kavgalariyle parçalanmaktadır.

Emekçilere öncü olan bir partide, bu gibi belirtilere tahammül edilemeyeceği açıkça bellidir. Partiyi her türlü yabancı, tesadüfî, çürük, mevki düşkünü elemanlardan bir an önce temizlemek için, kesin tedbirler almak gerekmektedir. Bu yılın mayısında, Merkez Komitesi Politbürosu, yıl sonuna kadar Partiye yeni üye kabul edilmemesine karar verdi. Merkez Komitesinin XVI. genel kurulu, temmuz ayında, Politbüronun kararını tasvip etti ve bundan başka adaylık stajı konması ve partinin sosyal terkibinin tanzimi için tedbirler alınmak üzere Kongreye teklif yapılmasına karar verdi. Aynı zamanda Partinin tesadüfi elemanlardan temizlenmesini de karara bağladı.

Bütün bunların sonucu olarak, bugün Partimiz, Beşinci kongresine **8.053 ilkel parti teşkilâtı ve 464.000 muntazam üye** ile çıkmaktadır. Ordu ve trudovak hizmetinde olanlar ve Partimiz ile birleşmesinden sonra partiye girmiş olan Bulgaristan İşçi Sosyal-demokrat Partisinin sabık üyeleri de eklenecek olursa, Partimizin üyeleri **496.000, yani yarım milyon kişiye yaklaşıyor demektir.**

Cesaretle denilebilir ki, bir tek köy, fabrika müessesesi veya büyük bir kuruculuk yeri ve mahalle yoktur ki, orada ilkel parti teşkilâtı olmasın. 7.000.000 nüfuslu Bulgaristan'da, 500.000 Parti üye-

si, gerçekten kudretli bir siyasi ordu, yenilmez bir kuvvettir. Bu kuvvet, her parti üyesinin, Partiye, yurdumuza ve sosyalizmin büyük dâvasına ölünceye kadar sadık, partisiz kitlelerin gerçek önder ve organizatörü olmayı beceren birer bilinçli ve aydın sosyalist olması şartiyle, atasözünde denildiği gibi, dağlar devirmeğe muktedir olacaktır

Partinin herkes tarafından kabul edilmiş olan genel ideolojik siyasî idaresi altında çalışan kitlevi teşkilâtlar vardır. Bunlar arasında tek sosyo-politik teşkilât olan «Vatan Cephesi» 1 milyona yakın üyeye maliktir. Genel İşçi Meslek Birliğinin 680.000, Halk Gençliği Birliğinin 586.000, Bulgaristan Halkçı Kadınlar Birliğinin 539.000 üyesi. Genel Çiftçi Meslek Birliğinin, 1 milyondan fazla ve kooperatiflerin 2 milyondan fazla üyesi vardır. Bu üyelerden bazılarının iki defa sayılmış olmasına rağmen Partimizin idaresi altında bulunan sosyo-politik teşkilâtlar kitlesi işte bundan ibarettir. Üye sayısı 1 milyonu aşmak üzere bulunan, işçilerden, köylülerden, aydınlardan müteşekkil Bulgar - Sovyet Cemiyetlerini de, bu arada saymak lâzımdır. Memleketimizin bütün siyasi, sosyal, iktisadî hayatının, niçin sadece partimizin ideolojik - siyasî önderliği altında cereyan etmekte olduğu, böylece açıklanmaktadır.

Her biri için teferruatlı bilgilere sahip bulunduğumuz 464.000 kişilik Parti üyesi kitlesinin sosyal terkibi şudur: İşçi 123.000 veya yüzde 27, köylü 207.000 veya yüzde 45, memur 76.000 veya yüzde 16, zanaatçı 30.000 veya yüzde 6, serbest meslek sahibi (öğrenciler, ev kadınları, emekliler v.d.) 28.000 veya yüzde 6. Memurlar arasında birçok eski işçiler vardır ki, bunlar devlet cihazını sağlamlaştırmak, iktisadî ve diğer idarî müesseseleri idare et-

mek üzere Parti tarafından gönderilmişlerdir. Sosyalizmin kurulmasına aydın tabakaların aktif olarak çekilmesi işinin, Partinin bu çevre arasındaki büyük nüfuzu sayesinde kolaylaştığım da burada kaydetmek yerinde olur. Ve eğer, Partinin önderlik rolünü oynamakta devam etmesi için, 500.000 Parti üyesinin, ileride artmasına ihtiyaç hâsıl olmıyacak bir rakam teşkil ettiği söylenebilirse, Parti üyelerinin sosyal terkibi hususunda önemli ıslahat yapmak mümkün olacak ve **arzu** edilecektir.

Partide işçilerin teşkil ettiği oran, başlıca endüstri ve inşaat işçileri muhitinden almak üzere hiç olmazsa yüzde 30 - 35'e çıkarılmalıdır (şimdiki halde Partiye üye olan işçiler arasında, endüstri işçileri yüzde 40, zanaatçılar yüzde 16, köy işletme işçileri yüzde 12, işçiler ve inşaatçılar yüzde 32'dir).

Partinin köylü terkibi **memnuniyet verici** olarak takdir edilebilir. Parti üyesi olan köylülerin genel yekûnundan yüzde 11'i TKZS üyesi, yüzde 57'si fakir köylü ve yüzde 32'si de orta halli köylüdür.

Parti üyeleri, yaşları itibariyle şöyle ayrılırlar: 20 yaşına kadar yüzde 1'den az, 20'den 30 yaşına kadar yüzde 25, 30'dan 40 yaşına kadar yüzde 39, 40'dan 50 yaşına kadar yüzde 25, 50'den 60 yaşma kadar yüzde 8 ve 60'dan yukarı da vüzde 2. Bu rakamlardan Partinin yaş terkibinin epeyce sağlam olduğu anlaşılmaktadır. Partiye en iyi ve aktif gençlerin celbedilmesi için, ileride gençler arasındaki faaliyetin arttırılması icap edecektir.

Parti üyeleri, tahsilleri itibariyle şöyle ayrılırlar: Okuma bilmiyenler yüzde 7, ilkokul tahsilli yüzde 45, rüştiye tahsilli yüzde 30, yarı orta tahsilli yüzde 6, orta tahsilli yüzde 7, yarı yüksek tahsilli yüzde 2 ve yüksek tahsilli yüzde 2,51. Başlıca Ro-

dop, Deliorman ve Dobruca bölgelerindeki millî azınlıklar arasında (Türk, v.d.) nisbeten büyük sayıda (31 bin) okuma yazma bilmiyen Parti üyesi bulunması, Partililer arasında cehaletin bir an önce yokedilmesi hususunda vâdesi belli tedbirler alması lüzumunu kesin bir ödev olarak Partinin önüne koymaktadır. Bizde okuma bilmeyen hemen hemen yoktur zannetmekten kurtulmalıyız; çünkü görüldüğü gibi halkımızın öncüsü bulunan Parti üyeleri arasında, Türk, v.d. gibi okuma yazma bilmiyen 31 bin üye vardır. Az okur yazarların (başlıca köylerde) haylice büyük sayı teşkil etmesi, büyük harflerle ve umuma ait sade bir lisanla basılınış siyasi alfabe ve bir sıra popüler broşür yayınlama kaygımızı harekete getirmelidir. Gazetelerin, açıklanacak kollektif okunmaları ve memleketin radyo ile donatılması da büyük bir önem taşımaktadır.

Partide kadın üyelerin oranı da tatmin edici değildir: Ancak yüzde 13. Bununla beraber yüzde 44 parti üyesi köylü kadına, yüzde 16 memur kadına, yüzde 19 ev kadınına ve yüzde 3 öğrenciye karşılık, bütün emekçi kadın üyelerin oranı sadece yüzde 18'dir. Emekçi kadınların gösterdikleri muazzam siyasî sosyal faaliyet, hamlecilikte ve sosyalist yarışlarının gelişmesinde işçi kadınların oynadıkları büyük rol gözönüne alınmca, kadınların, özellikle işçi kadınların partiye zayıf oranda katılışı hiçbir suretle haklı gösterilemez. Bu durum, ancak, Parti teşkilâtlarımızın kadınlar arasında ve özellikle işçi kadınlar arasındaki faaliyete az değer vermeleri; kadınların partiye girmelerine ve burada alakonmalarına kolaylık göstermemeleriyle açıklanabilir. Kadınların, müesseselerden, dairelerden ve kitlevî teşkilâtlardan başka ayrıca ev işleriyle de yüklü oldu-

ları gözönüne alınmalıdır. Partide kadın üyeler sayısınm arttırılmasına en büyük engeller şunlardır: Oturumlara düşkünlük, sık ve sonsuz oruca benziyen toplantılar, aktivist kadınlara haddinden fazla iş yükleme, birçok parti üyelerinin yaptığı gibi kadına esnafça davranmak ve nihayet kadımn yüzlerce yıl süren esareti sonucu olarak kalmış ve kadınların ruhunda pekleşmiş olan kendine değer vermeyiş, Partide üyelik borçlarını, yerine getiremiyeceğini zannetmekten doğan sıkılganlık ve itimatsızlık gibi artıklar. İşçi kadınların, Partiye, tatmin etmiyen bir sayı ile iştiraki öyle bir halkadır ki, bu zayıf halkanın takviyesi, hem kadın parti üyelerinin artmasını ve hem de Partinin sosyal — işçi — terkibinin ıslâhını sağlıyacaktır.

İdâreci kadromuzun terkibindeki nicelik ve nitelik, Partinin kuvvetini ve onun işindeki geniş hamleyi karakterize eder. Parti, 1923 yılından önce en elverişli zamanlarda, 40.000 üyeden yukarı çıkmamışken, şimdi bütün memlekette, yalnız Parti komiteleri üyeleri 46 bini aşmaktadır. Bunlardan 3.558'i sabık partizan ve siyasî mahpuslardır; 20 yıldan fazla parti stajı görmüş 676 kişi, 10 yıldan 20 yıla kadar 2.536 kişi, 5 yıldan 10 yıla kadar 3.415 kişi, 3 yıldan 5 yıla kadar 22.000 kişi ve 3 yıldan az staj görmüş olarak da 17.000 kişi vardır (sonuncular başlıca ilkel Parti teşkilâtları idarecileridir). Burdan da görülüyor ki, idareci seçimlerinde, eski partililerin ihmal edildikleri hakkında hâlâ dönüp dolaşan şikâyetler pek haklı değildir.

Partinin mahallerdeki teşkilât ağı, memleketin hemen bütün meskûn noktalarını kucaklamaktadır ve halkımızın bütün emekçi tabakalarıyle bağlıdır. Bizim 4.900 köy ilkel parti teşkilâtımız, 878 kasaba

teşkilâtımız, 854 müessese, 811 daire ve 209 TKZS teşkilâtımız, 16 MTS, 13 Devlet Ziraat İşletmesi, 89 İstihsal Kooperatifi teşkilâtımız, 120 ulaştırma, 49 maden, 23 inşaat ve 91 okul merkezleri teşkilâtlarımız vardır; bunların toplamı 8.053 ilk parti teşkilâtı demektir. Bu, partimiz için muazzam bir başarıdır; fakat ilkel parti teşkilâtlarının, halk tabakalarının gerçek önderleri ve teşkilâtçıları olabilmeleri için, henüz bundan böyle sağlamlaşmaları lâzımdır. Şimdiki başlıca ödev, parti teşkilâtlarının terkibini sayıca arttırmaktan çok, çalışma kalitesini yükseltmektir. Partinin kuvvet ve nüfuzu, yalnız üyelerinin sayısıyle değil, herşeyden önce bu üyelerin kalitesiyle, Marksist-Leninist hazırlıklarıyle, Parti ve sosyalizm dâvasına olan sadakatleriyle, tabakalarla kaynaşmaları ve onları, parti ile hükümet tarafından ortaya konan halk ödevlerinin yerine getirilmesinde faaliyete geçirmek ve yönetmek kabiliyetleriyle ölçülür.

Bu bakımdan, Partinin durumu tamamiyle memnuniyet verici sayılmaz. Merkez Komitesinin XVI. genel kurulunda belirtildiği gibi, Partide bulunan üyeler arasında sayıları az olmıyan öyleleri vardır ki, bunlar gerçekte ancak aday parti üyeleri olabilirlerdi. Parti teşkilâtlarının hayatında iç parti demokrasisi, hâlâ istenilen yerde değildir. Kim olduklarına bakılmadan tenkit ve kendini tenkit, henüz Partinin yukarıdan aşağıya gelişmesinde tamamiyle harekete getirici esaslı bir kuvvet olamamıştır. Biz, hâlâ, Parti teşkilâtlarına kumanda etmek usullerinden kesin olarak vazgeçmiş değiliz ve Partinin kollektif akıl ve tecrübelerini geliştirmeyi ve bunlara kulak vermeyi her zaman beceremiyoruz. Parti idareleri, hâlâ, tam arkadaşlık esasına

dayanarak işlerini her yerde teşkilâtlandırmış değillerdir.

Bu arada biz, Partinin sağlamlığı ve başarısı için herşeyden önce iki şeyin kesin önem taşıdığını söyliyen Vladimir İliç Lenin'in dâhiyane düşüncelerini sık sık unutuyoruz: **İnsanların (kadroların) iyi seçilmesi ve yapılan işlerin yoklanması.** Keza biz Stalin'in **dâvanın başarısını kadrolar tâyin eder**, diye birçok defalar işaret ettiği ve etmekte olduğu gerçeği de uygulamalarımızda tamamiyle hesaba katmıyoruz.

Partimizde sağcı ve solcu, teşkilâtlanmış grup bulunmadığım olumlu olarak iddia edebilirz. Parti, böyle gruplara tahammül etmiyor ve etmiyecektir. Fakat partimizde, az olmıyan bir kısım partililer arasında hâlâ sağcı veya solcu belirtiler vardır. Daha önce işaret ettiklerime ilâveten, zorluklardan kaçınan, sınıf düşmanı direnci karşısında teslim olmağa hazır bulunan partililerden başka, hiçbir parti veya devlet kanuniyeti, hiçbir gelişme merhalesi kabul etmiyen, halk demokrasisi ve Vatan Cephesinin daha az zorlukla sosyalizme geçilmesini mümkün kılacak kendisine mahsus yollar bulduğunu tanımıyan, fakat demagoji dolu «devrim» sözleri arkasında saklanarak sosyalizm yolunda gelişmeyi fiilen güçleştirenler vardır ki, bu gibi olaylar da tek tük değildir.

Memleketimizde, kapitalist zümresiyle amansız sınıf mücadelesi ve halk ekonomisinde plân usulünün tatbiki sayesinde kapitalist sisteminin tasfiye edilmesi ve sosyalizmin kurulması maksadiyle partimizce çizilen genel hattın doğru olup olmadığı meselesi, Partimiz çevresinde kimse tarafından iti-

raza uğramamıştır. Bu hat, herkesce kabul edilmiş olup, tatbikat alanında metanetle yürütülmektedir.

Fakat Partide yukarıdan aşağıya doğru tam bir faaliyet birliği bulunduğunu müsterih bir vicdanla söyliyebilir miyiz? Maalesef, söyliyemeyiz. Böyle bir faaliyet birliğine erişebilmemiz için, daha pek çok ve ciddiyetle çalışmamız gerekmektedir. Merkez Komitesi kararlarının, sadece şeklen kabul edilerek, aşağılarda tamamen kendi bildiklerine göre ve yüzlerine gözlerine bulaştırırcasma tatbik edildiği haller seyrek değildir. Partimiz muhitinde hep daha «beyler», «valiler» ve «valicikler» bulunmaktadır ki, bunlar, geçmişteki gerçek veya hayalî hizmetlerine ve işgal etmekte oldukları makamlara dayanarak, kendilerini herhangi bir kanunla mükellef saymadan keyiflerine veya tesadüfe göre hareket etmektedirler. Hâlâ, herşeyi bilirim ve yaparım iddiasında olan boşboğazlar, hayalperestler şöhret düşkünü, büyük ve hasta onurlu kimseler vardır ki, bunlar gerçekte çalışmayı, sistemli ve semereli bir şekilde idare etmeyi ve başlanılan işi sonuna kadar götürmeyi becermekten âcizdirler. Bunlar öğrenmeyi sevmezler ve Partinin her canlı ve faydalı işini mahvetmek kabiliyetindedirler.

Partide bu gibi çürük belirtilerin ve elemanların hepsine karşı hem sözle, hem bilfiil, yani aldatılmış olanlara açıklama ve ıslah yolu ile; fakat ıslah kabul etmiyenlerin makamlarından ve hattâ parti saflarından bile tereddüt edilmeden atılmaları suretiyle amansızca mücadele edilmelidir. Parti, bir anlaşmazlık sonucu veya kariyerist çıkarlar peşinde koşarak partiye girmiş olan sözde sosyalistlerden temizlenecektir. Büyük dâvamızın esas teminatını

teşkil eden, yukarıdan aşağı birliği kurmak için, bütün kuvvetlerimizle çalışacağız.

Partimizin durmadan ve sapmadan sağlamlaşması için herşeyden önce şu tedbirler alınmalıdır:

1. Parti teşkilâtlarını düşman, çıkarcı ve parti saflarına tesadüfen girmiş olan elemanlardan temizlemeli.

2. Partiye yeni üye ve aday üye kabulünde, parti saflarına girmek arzusunda olanları sık elekten geçirmeli, parti tüzüğüne sıkıca uymak ve partide işçi elemanları sistemli olarak arttırmak suretiyle, partinin sosyal terkibi tanzim edilmeli.

3. İç parti demokrasisi, kumanda düşkünlüğü artıklarının tamamen tasfiye edilmesi yolu ile bundan böyle geliştirilmeli. Parti idareleri ve teşkilâtlarında, parti işleri kollektif olarak müzakere ve halledilmeli. Her parti üyesine belli ödevler verilmeli ve yaptığı iş takip edilmeli. Partide sağlam tenkit ve kendini tenkit usulü teşvik edilmeli. Parti üyelerinin genel faaliyeti yükseltilmeli, parti teşkilâtlarında, parti disiplini ve birlik takviye edilmeli.

4. Bütün parti üyeleri ve aday üye üzerinde, şimdiye kadar olduğundan daha geniş surette sistemli, kollektif ve tek başına Marksist-Leninist aydınlatma işi yürütülmeli. Öğrenmek istemiyen, aydınlanma ve gelişmesinde ileri gitmeyi arzulamıyan parti üyesi, partimizin gerçek üyesi değildir ve olamaz.

1947 yılı sonunda, partimizin teşkilât yapısında bazı değişiklikler oldu. Devlet cihazının yeni baştan kurulması ve vilâyet idarî taksimatının kaldırılması dolayısiyle, vilâyet parti komitelerinin de tasfiye edilmesi lâzımdı. Bu, alınması zorunlu bir tedbirdi; çünkü memleket idaresinde önder kuvvet olan

partimizin, devlet teşkilâtından farklı bir bünyeye malik olması mümkün değildi. Vilâyet parti idareleri tasfiye edilerek, kadrolarından bir kısmı, merkez ve mahallere olmak üzere devlet cihazına, diğer kısmı da takviye edilmeleri için kaza ve kasaba parti ve Vatan Cephesi teşkilâtlarına verlidiler.

Vilâyet komitelerinin kaldırılmaları ile, Merkez Komitesi, 95 kaza ve 7 kasaba parti komitesiyle bağlanmak ve onları doğrudan idare etmek imkânını elde etti. Merkez Komitesi, kaza parti teşkilâtlarının gerçek durumu ile daha yakından tanıştığı için, onların faaliyetleri üzerinde daha vasıtasız kontrol yapabilir ve lüzumlu yardımı verebilir hale geldi. Diğer taraftan kaza parti idareleri, faaliyetlerinde daha büyük teşebbüsler geliştirdi ve bunlarda, parti teşkilâtlarının başlı başına idare etmeğe muktedir kadrolar yetişti.

Fakat bu yeni baştan değişmenin olumlu taraflariyle beraber ciddî derecede zayıf taraflarını da görmek lâzımdır. Bazı sağlamlaşmamış kaza komiteleri, daha önce vilâyet komitelerinden aldıkları günlük yardımdan mahrum kaldılar. Merkez Komitesinin onlardan çok uzakta olduğu görüldü, onun yanındaki cihaz ise kuvvetleneceği yerde geçici olarak zayıf düştü. Şurasını kaydetmek lâzımdır ki, XVI. genel kurulun bu hususta aldığı tedbirlere rağmen, Merkez Komitesi cihazı hâlâ yeter derecede sağlamlaşmış değildir.

Bu hususta ne yapmak gerekiyor?

Önce, Merkez Komitesi yanındaki enstrüktör cihazını sağlamlaştırmak maksadiyle alınacak tedbirleri hızlandırmak, Merkez Komitesi üyeleriyle diğer idareci arkadaşların kaza ve kasaba parti teşki-

lâtlarını daha sık ziyaret etmeleri suretiyle enstrüktör cihazı tarafından kaza komitelerine yapılan yardımı düzenlemek ve genişletmek lâzımdır.

İkinci olarak, ilk basamak parti teşkilâtlarında ve özellikle endüstri müesseseleri yanındaki teşkilâtlarda yetişmekte olan parti kadroları arasından alınacak yeni arkadaşlar kaza komitelerine yükseltilmeli ve bu suretle kaza komiteleri takviye edilmeli. İyi gelişen kaza sekreterleri, sekreterlikte devamlı olarak bırakılmalı ve halkın sevgisini kazanmış yerli nüfuzlu aktivistler olarak onların şereflerini desteklemeli.

Partimizin idarede olduğu geçen dört yıl içinde, parti idaresini teminat altına almak, devlet ve iktisat cihazının bir sıra önemli halkalarına da çalışmayı ıslah etmek maksadiyle, parti kuvvetleri arasında yer değiştirmeleri yapmak gerekiyordu. Bu sebeple Halk Ordumuza 3.533, İçişleri Bakanlığına 2.000, Endüstri Bakanlığına 1.010 kişi, geri kalan dairelere de toplam 5.576 kişi seçip göndermek zorunluluğu vardır. Devlet ve iktisat cihazının idare işleri için 12.000'den fazla parti üyesi seçilmiş ve yükseltilmiştir. Bu, hiç de kolay bir görev değildi ve onun yerine getirilmesi, muhtelif zorlukların yenilmesine bağlıydı.

Bu derece önemli sayıda sosyalistin devlet ve iktisat cihazına girmesiyle, bürokratizmin göze çarpar derecede yenileceğini beklemek lâzım gelirdi. Maalesef birçok hallerde tam aksi sonuçlar doğdu. Bazı arkadaşlarımızın, bürokratizmi kökünden ve kolaylıkla temizliyecekleri yerde, ne kadar kolaylıkla bürokrat oluverdikleri kayda değer. Bürokratizm ile mücadelenin pek kolay bir iş olma-

dığı açıkça görülüyor. Bu iş, gayret ve sebat istiyecektir. Bürokratizmin tamamiyle yokedilmesi için, devlet idaresine ve bu idarenin sosyal kontrolüne mümkün mertebe daha geniş tabakaların iştiraki icabedecektir. Bu hususta, emekçi halkın geniş iştirakiyle halk şûralarının muhtelif şubelerine verilecek olan komisyonlar, önemli rol oynıyacaklardır. Bütün bunlar ise, halkın genel kültürel ve siyasî seviyesinin yükseltilmesine bağlıdır. Bürokratik tahriflere ve bürokratik lâkaytlığa karşı mücadele, Partinin gündeminden indirilmemelidir. Bürokratizmin her somut belirtisini, amansızca açığa vurmalı ve kamçılamalıdır.

Partimizin kaydettiği büyük başarıların, bazı parti aktivistleri ve halkları üzerinde, memnuniyet, teselli verdiğini ve başdöndürücü hisler doğurduğunu da unutmamalıyız. Parti, kendi dürüst gelişmesi, önünde duran güç ve karışık ödevleri yapabilmesi için, Lenin ve Stalin'in çok defalar yaptıkları ihtarlarla işaret ettikleri gibi, bu büyük tehlikeyi yok etmek üzere bütün kuvvetleriyle mücadele etmeğe mecburdur.

Ve böylece arkadaşlar, 9 Eylülden sonra geçen dört yıllık halk idaresi esnasında, partimiz büyüdü ve memleketimizde, halk demokrasisi ile sosyalizm yolundaki yeni hayatın kuruluşunda birinci derecede siyasî önder ve idarede kesin önem taşıyan bir parti olarak gelişti. Partimiz, tenkit ve kendini tenkit yolu ile, hızla büyümesinin sonucu olan kendi zayıflıklarına karşı mücadele etmekte ve gerçek bir Marks-Lenin partisi olarak gittikçe daha fazla ve daha fazla pekleşmektedir.

Milletlerarası sosyalist harekâtının bütün tecrü-

beleri, gerçek Lenin'ci olmıyanın gerçek Marksist olmıyacağı gerçeğini onaylamıştır.

Merkez Komitesinin siyasî raporunu, Partimizin, genel daveti ile bitiriyorum:

Marks - Engels - Lenin yenilmez bayrağı altında, sosyalizme doğru ileri ve daima ileri!

25 ARALIK 1948'DE V. PARTİ KONGRESİ ÖNÜNDE RAPOR ETRAFINDAKİ TARTIŞMALARDAN SONRA SÖYLENEN SON SÖZ

Delegeler!

Şimdiye kadar söylenenlerden sonra, kısa bir son sözle yetinebileceğimi sanıyorum.

Müzakereler, Kongrenin, Merkez Komitesinin siyasî raporu ve Kongrenin gündemine giren diğer raporlarla, raporlarda verilen takdir ve çıkarılan sonuçlarla, bizde sosyalizmin ekonomik ve kültürel temellerinin kurulması hususunda açıklanan genel Parti hattı ile ve bununla ilgili olarak parti faaliyetinin sosyal, siyasî, ekonomik ve kültürel hayatımızın bütün alanlarında çizilen somut ödevleri ile tamamiyle aynı fikirde olduğunu gösterdi. Böylelikle Kongre, Parti siyasetinin ana meselcleri üzerinde tam fikir birliğini ve ittifakını belirtti. Şüphesiz ki, bu gerçek, ilerideki başarılarımızın başlıca garantilerinden biridir.

Partiye doğru yol çizilmesi ve bu yolun Parti üyeleri tarafından ittifakla onayı, pek tabiî ki, çok esaslı bir olay ve âmildir. Fakat biz, Stalin'in şu fikrini unutmamalıyız:

«Partinin genel hattı hakkındaki iyi karar ve beyannameler, işin ancak başlangıcıdır; çünkü bunlar zaferin ta kendisi değil, sadece zafer arzusundan ibarettir.»

Stalin diyor ki:

«Dürüst hat çizildikten sonra, mesele dürüst bir kararа bağlandıktan sonra, başarı, Parti hattının yürütülme-

sindeki teşkilât işine, insanların doğru olarak seçilmesine, idareci organlar tarafından alınan kararların yerine getirilmesiyle ilgili yoklamalara bağlıdır. Bu olmadan, Partinin dürüst hattı ve doğru kararları, ciddî zarar görmek tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Dahası var: Dürüst siyasî hat verildikten sonra, teşkilât işi, herşeyi ve bu arada siyasî hattın geleceğini de — gerçekleşmesini veya düşmesini — tesbit eder.»

V. Kongremiz tarafından kabul edilen Parti genel hattının muzaffer olması için, yolumuz üzerinde çokça raslanan bütün zorlukları yenebilmemiz için, bütün Partinin, işçi sınfının, bütün emekçilerin ve Vatan Cephesinin kuvvetlerini seferber etmemiz, sistemli ve sebatlı bir mücadele yürütmemiz lâzımdır. Sosyalist kuruculukta, yeni kuvvetlerinin gittikçe daha aktif olarak iştirakini teşkilâtlandırmak; kadrolar arasında daimî surette seçmeler yapmak ve bunlar arasından zorluklara karşı mücadele yürütmeğe muktedir olnları yükseltmek. elverişsiz olanları, büyümek ve gelişmek istemiyenleri veya buna muktedir olamıyanları zamanında bertaraf etmek zorunluluğu vardır.

Partimizin, devletin başında bulunduğu, adamlarının sorumlu, kilit mevzileri aldığı, şerefinin görülmemiş yere çıktığı ve emekçilerin memleketimizde, Partimizde ve onun genel hattını böyle canla başla takibe hazır oldukları şu zamanda, — ki Sofya emekçi kitlelerinin dünkü gösterilerinde bu husus parlak bir şekilde belirtilmiştir. — teşkilâtlarımızın rolü ve onların önderliği kesin bir mahiyet taşımaktadır. Şimdi, bütün noksanların, aksaklıkların ve hataların başlıca sorumluluğunu omuzlarında taşıyacak olanlar, Parti önderlerimizdir. Bizim şartlarımız içinde, beş yıllık iktisat plânının ve Kongre-

nin diğer önemli kararlarından olan muazzam meselelerin başarıyle halli, Partimizden, kadroların işlerinden sorulur.

Raporunda, partimizin nasıl bir güç teşkil ettiğini, nasıl geniş sosyal bir esasa dayandığını, mevcut kitlevî teşkilâtlarla bağlarının ne kadar sağlam ve sıkı olduğunu, işçi sınıfı, emekçiler ve halkımız arasında Partimizin ne derin kökler saldığını kaydetmiştim. Ve eğer onun başarılarını kolaylaştıran muazzam imkânların varlığına rağmen, az olmıyan zayıflıklarımız, noksanlarımız, hatalarımız varsa bunların sebepleri bizim kendimizdedir ve kabahat herşeyden önce bizim yeteri kadar somut olmıyan amelî idaremizdedir; biz, kendimiz kabahatliyiz ki, teşkilât işlerimizde ciddî zayıflıklara meydan vermiş bulunuyoruz.

Biz, teşkilât işlerinin, Partinin siyasî istekleri ve meseleleri seviyesinden geri kalmasını bir an önce tasfiye etmeliyiz. Teşkilât idaresinin seviyesini, her faaliyetimiz çevresinde ve bilhassa halk ekonomisinde siyasî idare seviyesine kadar çıkarmalıyız; öyle bir duruma erişelim ki, teşkilât işlerimiz, siyasî hattın ve Parti kararlarının pratik olarak hayata geçirilmesini sağlıyabilsin.

Kongrede de kaydedildiği gibi bu hususta **kadroları seçmenin, kararların tatbikini yoklamanın, partide, tenkit ve kendini tenkidi ve iç parti demokrasisini genişletmenin kesin önemi vardır.**

Kongremiz, Parti kadrolarının ve özellikle bütün kuruculuk alanlarında Parti siyasetinin başarısını sağlıyan **orta kadrolarımızın** şüphe götürmez derecede büyümüş olduğuna şahadet etti. Islah kabul etmez bürokratları, kalem efendilerini, kendilerini unutmuş olan beyleri, boşboğazları ve pratik

idare işlerine elverişli olmıyanları, tereddütsüzce atarak, Parti kadrolarının ilerde büyümesini bütün kuvvetlerimizle sağlamalıyız ve **muktedir teşkilâtçılar ve pratik işçiler sıfatiyle seçilmiş olan yeni kadroları, idare başına cesaretle yükseltmeliyiz.**

Kadroların doğru olarak seçilmesi, büyümesi, terbiyesi işlerindeki hataların ve kusurların zamanında ıslahı bakımından özel önem taşıyan bir durum da, her Parti adamına ve idareci arkadaşa verilen ödevin yerine getirilişini yoklamaktır. İşlerimizde başarısızlık ve aksaklıklardan çoğunun, çalışmaların **daimî surette ve dürüst olarak yoklanmasındaki eksikliklerinden ileri geldiğini** söylersem, hiç de mübalâğa etmiş olmıyacağım.

Kalem efendiliğine ve bürokratizme, Parti kararlarını yürütmek mücadelesini idare ve organize etmekten âciz olanlara ve Parti hattının her türlü tahrifine karşı semereli mücadeleyi, ancak böyle bir yoklama sağlıyabilir. Fakat bunun için, faaliyetin yoklanması işinin sistem dahilinde, hergün, daima ve hem de bizzat teşkilât idarecileri tarafından yapılması zaruridir.

Merkez Komitesinin XVI. genel kurulunda kaydedildiği gibi, Partimizde tenkit ve kendini tenkit, Partinin gelişmesinde hâlâ gerçek bir hareketçi kuvvet olamamıştır. Kongre, bu hususta ve bilhassa beş yıllık plân ve teşkilât meseleleriyle ilgili müzakerelerde hiç şüphesiz ki, ciddi ve ileri bir adım atmıştır.

Fakat arkadaşlar, burada, Kongrede, meydan verilen hata ve kusurları doğruca ve açıktan belirtme cesareti, bu hata ve kusurları taşıyanları ve onları işliyenleri kesin olarak açıklama cesareti, bunların süratle ve başariyle bertaraf edilmeleri ama-

cım güden usul ve şartları ortaya koymak cesaretinin var olmadığını kaydetmeden geçemem.

Partide fiilî ve yapıcı tenkidin ve kendini tenkidin genişletilmesi ve işlerimizdeki kusurların açıklanması, Kongreden sonra da Partinin bütün halkalarında, bizim yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarı daimî ve birinci derecede kaygımız olmalıdır.

Gerçek sosyalist için en büyük fetanetin, işlenen hatanın vaktinde, namusla ve içtenlikle itirafı ve idrakî, hatayı doğuran sebeplerin cesaretle açıklanması, bu hatanın süratle ve merhametsizce yok edilmesine ve düzeltilmesine tereddütsüzce hazır olmaktan ibaret olduğunu, hiçbir zaman unutmamalıyız.

Partide ve hayatımızın her alanında, akrabalık ve dostluk münasebetleri bozulacak, hatır kırılacak veya şahsî münasebetsizliklere düşülecek korkusu ile hatalara işaret etmemek şeklindeki zararlı alışkanlığımızdan kesin olarak kurtulmalıyız. Parti ve devlet meselelerinin hallinde her türlü ailecilik kaygılarını amansızca kamçılamalıyız. İşçi sınıfı Partisinin ve halkımızın çıkarları, buna benzer her türlü esnafça düşünce ve hurafelerin üstünde bulunmalıdır.

Müzakerelerle ve bana gönderilen bazı yazılı sorularla ilgili olarak, iki noktaya daha temas etmeme izin veriniz:

Birinci olarak, raporumda, Emek Ziraat Kooperatif İşletmelerinin gelişmekte olduğu bugünkü şartlarımız içinde toprağın millileştirilmesini, köy ekonomisinin gelişmesi için zorunlu bir şart saymıyoruz, şeklindeki sözlerimden toprağı millileştirmeden köyde genellikle sosyalizmin kurulması mümkündür sonucu asla çıkarılmamalıdır. Fakat biz, fakir ve orta halli köylüyü yavaş yavaş Emek Ziraat

Kooperatiflerine çekmek, Makine Traktör İstasyonlarını geliştirmek, toprağın kira ile işlenmesini yasak etmek, toprağın alım satımını tahdit ve daha sonra yasak etmek, kooperatife girmiş köylünün kendi kararıyle rant'ı tahdit ve daha sonra yasak etmek, şartlar elverişli olduğu takdirde **ebediyen faydalanmaları için bütün toprağı emekçi köylülere bırakmak suretiyle toprağı millileştirmek meselesinin pratik olarak halledileceğini** hesap ediyoruz. Böylece, halen, küçük bir parça toprağın esiri olan emekçi köylü, büyük çiftçi kooperatif işletmelerinde, modern ve makineli çalışma sayesinde, toprağm önemli derecede artacak olan meyvalarından bol bol faydalanabilecektir.

İkinci nokta, raporda halk demokrasisine verdiğimiz karakteristiğe aittir. Müzakereler esnasında halk demokrasisi meselesine temas eden bazı arkadaşlar, halk demokrasi rejimini Sovyet rejiminden ayıran başlıca esas üzerinde durdular veya durmak eğiliminde bulundular ki, bu hal yanlış ve zararlı sonuçlara vardırabilir.

Marksist-Leninist prensipe göre, Sovyetler rejimi ve halk demokrasisi rejimi hep aynı iktidarın — kasaba ve köy emekçilerinin müttefiki ve önderi olan işçi sınıfı iktidarının — başka başka iki şeklidir. Bizde kapitalizmden sosyalizme geçişin kendine mahsus şekli, her memleket hakkında genel olan, kapitalizmden sosyalizme geçişin esas düzeninini değiştirmez ve değiştiremez. Sosyalizme geçiş, kapitalist elemanlara karşı gelmeden, sosyalist ekonomiyi teşkilâtlandırmadan mümkün olamaz.

Fakat burjuva demokrasisi, kapitalin ve muazzam emekçi tabakaları üzerinde azınlık teşkil eden büyük kapitalist istismarcıların diktatörlüğü iken,

halk demokrasisi, muazzam emekçi halkın çıkarları namına proletarya diktatörlüğü görevini yerine getirmekte ve tam mânasiyle en geniş demokrasiyi, sosyalist demokrasisini hayata geçirmektedir.

Halk demokrasili idare ile Sovyet idaresinin umum esasa dayanmaları gerçeğinden, yani bu iki idarenin **başlıca ve kesin** olarak, emekçilerle müttefik olan ve onların başında bulunan işçi sınıfının idaresi ve iktidarı olması gerçeğinden, Sovyetler Birliği'nde sosyalist kuruculuğun büyük tecrübelerinden en etraflı şekilde öğrenme ve en geniş mânasında faydalanma zorunluğu çıkmaktadır. **Ve bu tecrübe, diğer halk demokrasili memleketlerde olduğu gibi, bizde de şartlarımıza uydurulmakta, sosyalizmin kuruluşu bakımından en iyi örnek olarak belirmektedir.**

Todor Pavlof tarafından, Kongre önünde, halkçı demokratik rejimin proletarya diktatörlüğü şeklinde tesbitinin, kanuna aykırılık teşebbüslerini teşvik edeceği korkusunun beyan edilmesi, büyük bir hayret uyandırmıştır. Böyle bir korku, her türlü esastan mahrumdur. **Proletarya diktatörlüğü görevlerini yerine getiren halkçı demokratik idare, aslı ve karakteri bakımından hiçbir keyfî muameleye ve kanunsuzluğa tahammül edemez. Bu idare, işgal ettiği mevki ve makam ne olursa olsun herkes tarafmdan itibar görmek ve sayılmak için, yeter derecede sağlam ve metindir.**

Biz, Partimizin yürütmekte olduğu yolun pürüzsüz, Halk Meclisi veya Bakanlar Kurulu önündeki meydanın kaldırımı gibi pürüzsüz olacağı hakkında hayale kapılmıyoruz; Partimizde, bu hayale kapılacak ciddî parti üyesi arkadaşlar da bulunmıyacaktır. Bu yolun güçlüklerle dolu ve dikenli olduğunu

biliyoruz; fakat işçi sınıfı, halkımız ve yurdumuz için, bu yol tek kurtarıcı yoldur.

Daha birçok güçlükleri yenmemiz lâzım geldiğini müdrikiz. Fakat şunu da biliyoruz ve halkımız da iyice biliyor ki, Partimiz tarihî ödevini yerine getirirken güçlüklerden korkmadığını ispat etmiştir. Keza Partimiz, ne kadar büyük olursa olsun ve her nereden gelirse gelsin, iç veya dış düşmanlardan, her türlü güçlükleri yenmeğe muktedir olduğunu da ispat etmiştir.

Şimdi, Beşinci Kongremizin tarihî kararları ile silâhlanmış olan Partimizin, Kongremizin seçeceği, Lenin'ci mâneviyata, çetinliğe, çelik disipline, emekseverliğe, güçlük ve tehlikeler karşısında korkusuzluğa sahip Merkez Komitemiz başta olmak üzere, herşeye rağmen, memleketimizde sosyalist toplumun kuruluşunun büyük dâvasını tamamlıyacağından ve kıyıya getireceğinden hiçbir şüphe bulunamaz.

73

Faşist saldırganlarının bozguna uğratılmasından sonra, milletlerarası irticam merkezi, Birleşik Amerika'ya nakledildi. «Batı demokrasisi» dedikleri bayrağın altına sığınan Amerikan emperyalizmi, doların büyük kudretine ve bir avuç monopolistin egemenliğine dayanan kendi rejimlerini, Avrupa memleketlerine olduğu gibi, bizim memleketimize de zorla kabul ettirmek istemektedir. Amerikan emperyalizmi, Birleşmiş Milletler Teşkilâtını kendi genişlemek siyasetine alet etmeyi hedef tutarak, bu teşkilâta giren milletlerin egemenlik ve eşit haklar prensiplerini ihlâl etmektedir. Amerikan emperyalizmi, küçük ve geçici olarak zayıf düşmüş olan halkları esir etmek ve Sovyetler Birliği'ne, halk demokrasili memleketlere, emekçilerin devrimci hareketlerine ve kurtuluşları uğrunda mücadele eden dünya sömürge halklarına karşı bir emperyalist bloku kurmak istiyor. O, delice bir silâhlanma siyaseti gütmektedir.

Georgi Dimitrov

KAPAK : DERMAN OVER

HABORA
kitabevi

10 lira